

Study Materials for Doing Discovery Bible Studies in Dari

Anonymous

May 6, 2018

Contents

1 Creation: God creates the world	6
2 Creation: God creates humanity	18
3 The Fall of Man: The first sin and its punishment	29
4 The Fall of Man: Noah's flood	42
5 Redemption: God's promise to Abraham	75
6 Redemption: Abraham sacrifices his son	86
7 Redemption: The promise of Passover	97
8 Redemption: The Ten Commandments via Moses	116
9 Redemption: The sacrificial law	126
10 Worship: Praise to God our shepherd	147
11 Redemption: Isaiah's prophecy of a suffering servant	150
12 Redemption: Miraculous birth of Jesus	152
13 Redemption: Jesus's baptism	155
14 Redemption: Jesus tempted by the devil	157
15 Redemption: Jesus calmed the storm	158
16 Redemption: Jesus cast out demons	159
17 Redemption: Jesus feeds five thousand	161
18 Redemption: Jesus healed the sick and forgave sins	164
19 Redemption: Jesus met foreigners	166
20 Redemption: Jesus told about the Way of God	169
21 Redemption: Jesus taught how to pray	172
22 Redemption: Jesus taught re: alms, prayer, and fasting	173
23 Redemption: Jesus raised the dead	176
24 Redemption: Jesus taught how to be great	179

25 Redemption: The Lord's Supper/prediction of death	180
26 Redemption: Jesus was betrayed and crucified	181
27 Redemption: Jesus crucified	185
28 Redemption: Jesus conquered death	187
29 Redemption: Jesus revealed self and goes to heaven	190
30 Summary: Do you want to follow the Way of God?	192

Introduction

The purpose of this book is to introduce readers to the texts used in the Discovery Bible Study method. The method involves studying thirty Bible passages, using the same basic inductive questions. There is a phone app, *Discover*, that provides the questions, the text, and an audio recording, for all of the Bible passages. This book provides interlinear texts for the lessons in that app. (The Discovery Bible Study method doesn't seem to be centrally managed: there are different lists of passages floating around the internet, often with slightly different verse ranges.) These are meant to help you to read the texts and understand their vocabulary and grammar.

If you wish to use the Discovery Bible Study method, the best thing to do is to practice doing the study with a group of people. You will quickly learn that just because you can read the text, it doesn't mean you can do the study. In the method you're supposed to retell the story, which is a skill in itself. You also need to practice discussing the questions with people.

This book forms something of a sequel to *A Graded Reader of the Dari Bible*.¹ The presentation of the material in this book (e.g., the style, the abbreviations) are the same as the ones in that book. Table 1 shows the abbreviations. These texts are not necessarily harder than those found in that book—though they are much longer—but this book doesn't provide as much help as the *Graded Reader*. In particular, the *Graded Reader* has several chapters of basic descriptions of Dari grammar, and guidance on the trickier parts of learning to read. You may want to refer to those chapters as you read these texts.

What there is and how to get there

Each lesson has the text in three formats: the simple text, and then two interlinear formats. The first interlinear format shows the Dari script, and is laid out right-to-left like Dari script. The second interlinear format begins with phonetic transcription, and is laid out left-to-right. If you're trying to understand the written text, you probably want the first format. If you're just trying to read and review the text, the second format will probably be more helpful.

There are links in the text to help you jump between the various sections. This is illustrated here with a one-verse example. The lesson begins with the simple text of scripture:

نوح هر چه خدا به او فرمود انجام داد.^{۲۲:۶}

The verse reference (۲۲:۶) is a link to the Dari interlinear version. When you click on it, it takes you to the corresponding line in the interlinear text:²

Text	نوح	هرچه	خدا	به	او	فرمود	انجام	داد.
IPA	nuh	har-tʃe	xudɑ	u	ba	farmud	andʒɑm	dɑd
	Noah	every-thing	God	to	3S	declare.PST	performance	give.PST

The Dari interlinear text has two links in the left margin, 'Text' and 'IPA'. The 'Text' link takes you back to the simple Dari text. The 'IPA' link takes you to the phonetic interlinear text:

¹In fact, even if you have no intention of implementing the Discovery Bible Study method, you might find this book useful simply as a collection of relevant texts.

²Unlike in *The Graded Reader*, in this book each verse gets its own line. This removes a layer of complexity, but it also means that the interlinear lines are sometimes very long.

Abbreviation	In English	Form	Note
1P	first person plural	–یم, ما	“we” or “us”
1S	first person singular	–م, من	“I” or “me”
2S	second person singular	–ت, تو	“you”
2P	second person plural	–تان, شما	“you (all)”
3S	third person singular	–ش, او	“he” or “she” or “it”
3P	third person plural	–اشان, آنها	“they” or “them”
ADJ	adjective ending	–ی	turns a word into an adjective
ADV	adverb ending	–اً	turns a word into an adverb (-ly word)
COMP	comparative	–تر	turns “red” into “redder”
DEF	direct object marker	را	comes after definite direct objects
EZ	ezafa marker	–ی, ؤ, or –	joins nouns and adjectives together
INDEF	indefinite ending	–ی	turns “man” into “a man” or “some man”
INF	infinitive ending	–ن	added to a past stem to make the infinitive (“to run”)
MI	continuous prefix	می	for verbs with repetitive or continuous action
NEG	negative prefix	–ن	makes a verb negative
NOM	nominal ending	–ی	turns a word into a noun
PART	participle ending	–ه	added to a past stem to make a participle (“running”)
PL	plural	ها	makes a word plural (“fish” becomes “fishes”)
PRET	preterite	–ب	old-fashioned past tense prefix (very rare)
PST	past		past tense
QUESTION	question marker	آیا	turns a statement into a question
REL	relative clause ending	–ی	put on a noun before a relative clause
SUBJ	subjunctive	–ب	talking about possibilities, desires, or abstract ideas
SUPER	superlative	–ترین	turns “red” into “reddest”

Table 1: Abbreviations used in the texts

(6:22) nuh har-tʃe xudʌ ba u farmud andʒʌm dʌd Text
 Noah every-thing God to 3s declare.PST performance give.PST Dari

The phonetic version of the interlinear text is the same as the Dari version, except that it goes left-to-right, and it doesn't show the comments on the lines. It has two links in the right margin. 'Text' takes you to the simple Dari text. 'Dari' takes you to the Dari version of the interlinear text.

If the links are taking you to the correct page, but not the correct place on the page, you may need to adjust your PDF viewer to scroll smoothly. In Acrobat Reader, go to the "View" menu and then the "Page Display" submenu. Then click on "Enable Scrolling".

Lesson 1

Creation: God creates the world

Genesis 1:1-27

Biblical text

۱:۱ در ابتدا خدا آسمان‌ها و زمین را آفرید. ۲:۱ زمین خالی و بدون شکل بود. همه جا آب بود و تاریکی آنرا پوشانیده بود و روح خدا بر روی آبها حرکت می‌کرد. ۳:۱ خدا فرمود: «روشنی بشود» و روشنی شد. ۴:۱ خدا دید که روشنی نیکوست و روشنی را از تاریکی جدا کرد. ۵:۱ خدا روشنی را روز و تاریکی را شب نام گذاشت. شب گذشت و صبح شد. این بود روز اول.

۶:۱ خدا فرمود: «فضا ساخته شود تا آبها را از یکدیگر جدا کند.» ۷:۱ خدا فضا را ساخت و آبهای زیر فضا را از آبهای بالای فضا جدا کرد. ۸:۱ خدا فضا را آسمان نامید. شب گذشت و صبح شد. این بود روز دوم.

۹:۱ خدا فرمود: «آبهای زیر آسمان در یک جا جمع شوند تا خشکه ظاهر گردد» و چنان شد. ۱۰:۱ خدا خشکه را زمین نامید و آبها را که در یک جا جمع شده بودند بحر نام گذاشت. خدا دید که آنچه انجام شده بود نیکوست. ۱۱:۱ سپس خدا فرمود: «زمین همه نوع نبات برویاند. نباتاتی که غلات و حبوبات بیاورند و نباتاتی که میوه بار آورند» و چنین شد. ۱۲:۱ پس زمین همه نوع نبات رویاند و خدا دید که آنچه بوجود آمده بود نیکوست. ۱۳:۱ شب گذشت و صبح شد. این بود روز سوم.

۱۴:۱ بعد از آن خدا فرمود: «اجسام نورانی در آسمان بوجود آیند تا روز را از شب جدا کنند و

روزها، سالها، آیات و زمانها را نشان دهند. ^{۱۵:۱} آنها در آسمان بدرخشند تا بر زمین روشنی دهند» و چنین شد. ^{۱۶:۱} پس از آن، خدا دو جسم نورانی بزرگتر ساخت، یکی آفتاب برای سلطنت در روز و یکی ماهتاب برای سلطنت در شب. همچنین ستارگان را ساخت. ^{۱۷:۱} آنها را در آسمان قرار داد تا بر زمین روشنی دهند ^{۱۸:۱} و بر روز و شب سلطنت نمایند و روشنی را از تاریکی جدا کنند. خدا دید که نیکوست. ^{۱۹:۱} شب گذشت و صبح شد. این بود روز چهارم.

^{۲۰:۱} پس از آن خدا فرمود: «آبها از انواع حیوانات و آسمان از انواع پرندگان پُر شوند.» ^{۲۱:۱} پس خدا جانداران بزرگ بحری و همه حیواناتی که در آب زندگی می‌کنند و تمام پرندگان آسمان را آفرید. خدا دید که آنچه کرده بود نیکوست. ^{۲۲:۱} و همه آنها را برکت داد و فرمود: «بارور و زیاد شوید و آبهای بحر را پُر سازید و پرندگان در زمین زیاد شوند.» ^{۲۳:۱} شب گذشت و صبح شد. این بود روز پنجم.

^{۲۴:۱} بعد از آن خدا فرمود: «زمین همه نوع حیوانات بوجود آورد، اهلی و وحشی، بزرگ و کوچک» و چنین شد. ^{۲۵:۱} پس خدا همه آنها را ساخت و دید که آنچه انجام داده بود نیکوست. ^{۲۶:۱} پس از آن خدا فرمود: «حالا انسان را می‌سازیم. آنها به صورت ما و به شکل ما باشند و بر ماهیان بحری و پرندگان آسمان و همه حیوانات، اهلی و وحشی، بزرگ و کوچک و تمام زمین حکومت کنند.» ^{۲۷:۱} پس خدا انسان را به صورت خود آفرید. انسان را به صورت خدا آفرید. آنها را زن و مرد آفرید.

Interlinear Text

Text	(1:1) در ابتدا خدا آسمانها و زمین را آفرید.
IPA	ʔfarid rʌ zamin wa ʌsmʌn-hʌ xudʌ ɛbtɛdʌ dar create.PST DEF earth and heaven-PL God beginning in

Text	زمین خالی و بدون شکل بود. همه جا آب بود و	(1:2)
IPA	wa bud ʌb dʒʌ hama bud ʃakl bədun-ε wa xali zamin and be.PST water place all be.PST shape without-EZ and empty earth	
	تاریکی آنرا پوشانیده بود و روح خدا بر روی	
	ru-je bar xudʌ ruh-ε wa bud puʃʌnid-a ʌn-rʌ tʌrik-i face-EZ over God spirit-EZ and be.PST make.cover.PST-PART that-DEF dark-NOM	
	آبها حرکت می‌کرد.	
	me-kard harakat ʌb-hʌ MI-do.PST movement water-PL	

Text	خدا فرمود: «روشنی بشود» و روشنی	(1:3)
IPA	roʃan-i wa be-ʃaw-ad roʃan-i farmud xudʌ brightness-NOM and SUBJ-become-3S brightness-NOM declare.PST God	
	شد.	
	ʃud become.PST	

Comments on 1:3

بشود The more common subjunctive for شدن is شود. As you can guess from the English the subjunctive is being used here to say ‘let there be...’. This use of the subjunctive is very common in this chapter.

Text	خدا دید که روشنی نیکوست و روشنی را از	(1:4)
IPA	roʃan-i ke did xudʌ roʃan-i niku-st wa roʃan-i az rʌ brightness-NOM that see.PST God brightness-NOM and righteous-is brightness-NOM from DEF	
	تاریکی جدا کرد.	
	kard dʒedʌ tʌrik-i do.PST separate dark-NOM	

Text	خدا روشنی را روز و تاریکی را شب نام گذاشت. شب	(1:5)
IPA	roʃan-i xudʌ wa ruz rʌ tʌrik-i wa ʃab rʌ ʃab guzʌʃt nam ʃab rʌ brightness-NOM God and day DEF dark-NOM and night DEF dark-NOM night place.PST name night DEF	
	گذشت و صبح شد. این بود روز اول.	
	awal ruz-ε bud in ʃud subh wa guzʌʃt first day-EZ be.PST this become.PST morning and pass.PST	

Text (1:6) خدا فرمود: « فضا ساخته شود تا آبها را از
 IPA az rA Ab-hA tA faw-ad SAxt-a fazA farmud xudA
 from DEF water-PL until become-3S make.PST-PART space declare.PST God

یکدیگر جدا کند.
 kun-ad dzedA jak-digar
 do-3S separate one-other

Text (1:7) خدا فضا را ساخت و آبهای زیر فضا را از آبهای
 IPA Ab-hA-je az rA fazA zer-e Ab-hA-je wa SAxt rA fazA xudA
 water-PL-EZ from DEF space under-EZ water-PL-EZ and make.PST DEF space God

بالای فضا جدا کرد.
 kard dzedA fazA bAlA-je
 do.PST separate space above-EZ

Text (1:8) خدا فضا را آسمان نامید. شب گذشت و صبح شد. این
 IPA in fud subh wa guzAft jab nAmid ASmAn rA fazA xudA
 this become.PST morning and pass.PST night name.PST heaven DEF space God

بود روز دوم.
 dowom ruz-e bud
 second day-EZ be.PST

Text (1:9) خدا فرمود: « آبهای زیر آسمان در یک جا جمع
 IPA dzama dzA jak dar ASmAn zer-e Ab-hA-je farmud xudA
 collection place one in heaven under-EZ water-PL-EZ declare.PST God

شوند تا خشکه ظاهر گردد» و چنان شد.
 fud tfonAn wa gard-ad zAher xUfka tA faw-and
 become.PST same.way and turn-3S appearance dry.land until become-3P

Text (1:10) خدا خشکه را زمین نامید و آبها را که در یک جا
 IPA dzA jak dar ke rA Ab-hA wa nAmid zamin rA xUfka xudA
 place one in that DEF water-PL and name.PST earth DEF dry.land God

جمع شده بودند بحر نام گذاشت. خدا دید که
 ke did xudA guzAft nAm bahr bud-and fud-a dzama
 that see.PST God place.PST name sea be.PST-3P become.PST-PART collection

آنچه انجام شده بود نیکوست.
 niku-st bud fud-a andzAm Antfe
 righteous-is be.PST become.PST-PART performance that.which

Text (1:11) سپس خدا فرمود: « زمین همه نوع نبات برویاند.

IPA be-rujan-ad nabat naw hama zamin farmud xudā sepas
SUBJ-make.grow-3S plant kind all earth declare.PST God then

نباتاتی که غلات و حبوبات بیاورند و نباتاتی که
ke nabat-āt-e wa bij-āwar-and hubub-āt wa ḡal-āt ke nabat-āt-e
that plant-PL-REL and SUBJ-bring-3P grain-PL and seed-PL that plant-PL-REL

میوه بار آورند» و چنین شد.
ḡud tʃunin wa āwar-and bar mewa
become.PST that.kind and bring-3P time fruit

Text (1:12) پس زمین همه نوع نبات رویاند و خدا دید که

IPA ke did xudā wa rujānid nabat naw-ε hama zamin pas
that see.PST God and make.grow.PST plant kind-EZ all earth then

آنچه بوجود آمده بود نیکوست.
niku-st bud āmad-a ba-wudʒud āntʃe
righteous-is be.PST come.PST-PART to-existence that.which

Text (1:13) شب گذشت و صبح شد. این بود روز سوم.

IPA sewum ruz-ε bud in ḡud subh wa guzaʃt ʃab
third day-EZ be.PST this become.PST morning and pass.PST night

Text (1:14) بعد از آن خدا فرمود: « اجسام نورانی در آسمان بوجود

IPA ba-wudʒud āsmān dar nurāni adʒsām-ε farmud xudā ān az bad
to-existence heaven in luminous body.PL-EZ declare.PST God that from after

آیند تا روز را از شب جدا کنند و روزها، سالها،
sāl-hā ruz-hā wa kun-and dʒedā ʃab az rā ruz tā ā-jand
year-PL day-PL and do-3P separate night from DEF day until come-3P

آیات و زمانها را نشان دهند.
deh-and neʃān rā zamān-hā wa ājat
give-3P show DEF time-PL and sign.PL

Comments on 1:14

آیات This is the plural form of آیه sign. (This is also the word for verse, as in the majority religion every verse of the majority book is said to be a miracle.) It's difficult to understand the translation here, relative to what we read in English translations.

Text (1:15) آن‌ها در آسمان بدرخشند تا بر زمین روشنی دهند»
 IPA deh-and roʃan-i zamin bar tʌ bɛ-durɒxʃ-and ʌsman dar ʌn-hʌ
 give-3P brightness-NOM earth over until SUBJ-shine-3P heaven in that-PL

و چنین شد.
 ʃud tʃonin wa
 become.PST that.kind and

Text (1:16) پس از آن، خدا دو جسم نورانی بزرگتر ساخت، یکی
 IPA jɛk-i sʌxt buzurg-tar nurani-jɛ dʒɛsm-ɛ du xudʌ ʌn az pas
 one-ADJ make.PST big-COMP luminous-EZ body-EZ two God that from then

آفتاب برای سلطنت در روز و یکی ماهتاب برای سلطنت در
 dar saltanat barʌjɛ mahtʌb jɛk-i wa ruz dar saltanat barʌjɛ ʌftʌb
 in governing for moon one-ADJ and day in governing for sun

شب. همچنین ستارگان را ساخت.
 sʌxt rʌ setar-ɛʒʌn ham-tʃonin ʃab
 make.PST DEF star-PL also-that.kind night

Text (1:17) آن‌ها را در آسمان قرار داد تا بر زمین روشنی
 IPA roʃan-i zamin bar tʌ dʌd qarʌr ʌsman dar rʌ ʌn-hʌ
 brightness-NOM earth over until give.PST place heaven in DEF that-PL

دهند
 deh-and
 give-3P

Text (1:18) و بر روز و شب سلطنت نمایند و روشنی را از
 IPA az rʌ roʃan-i wa nɛmʌ-jand saltanat ʃab wa ruz bar wa
 from DEF brightness-NOM and do-3P governing night and day over and

تاریکی جدا کنند. خدا دید که نیکوست.
 niku-st ke did xudʌ kun-and dʒɛdʌ tarik-i
 righteous-is that see.PST God do-3P separate dark-NOM

Text (1:19) شب گذشت و صبح شد. این بود روز چهارم.
 IPA tʃahʌrum ruz-ɛ bud in ʃud subh wa guzʌft ʃab
 fourth day-EZ be.PST this become.PST morning and pass.PST night

Text (1:20) پس از آن خدا فرمود: «آبها از انواع حیوانات و
 IPA wa hajwan-ʌt anwa-jɛ az ʌb-hʌ farmud xudʌ ʌn az pas
 and animal-PL kind.PL-EZ from water-PL declare.PST God that from then

آسمان از انواع پرندگان پر شوند.»
 ʃaw-and pur parend-ɛʒʌn anwa-jɛ az ʌsman
 become-3P full bird-PL kind.PL-EZ from heaven

Comments on 1:20

انواع This is the Arabic plural of the word نوع.

Text	(1:21)	پس خدا جانداران بزرگ بحری و همه حیواناتی
IPA		hajwʌn-ʌt-e hama-je wa bahr-i buzurg-e dʒʌn-dʌr-ʌn-e xudʌ pas animal-PL-REL all-EZ and sea-ADJ big-EZ body-have-PL-EZ God then
		که در آب زندگی می‌کنند و تمام پرندگان آسمان را
		rʌ ʌsmʌn parend-egʌn-e tamʌm-e wa me-kun-and zendagi ʌb dar ke DEF heaven bird-PL-EZ all-EZ and MI-do-3P life water in that
		آفرید. خدا دید که آنچه کرده بود نیکوست.
		niku-st bud kard-a ʌntʃe ke did xudʌ ʌfarid righteous-is be.PST do.PST-PART that.which that see.PST God create.PST

Comments on 1:21

جانداران This is a compound word; it just means 'animals'.

Text	(1:22)	و همه آنها را برکت داد و فرمود: « بارور و زیاد
IPA		zijʌd wa farmud wa dʌd barakat rʌ ʌn-hʌ hama-je wa much and declare.PST and give.PST blessing DEF that-PL all-EZ and
		شوید و آب‌های بحر را پر سازید و پرندگان در
		dar parend-egʌn wa saz-ed pur rʌ bahr ʌb-hʌ-je wa ʃaw-ed in bird-PL and make-2P full DEF sea water-PL-EZ and become-2P
		زمین زیاد شوند.»
		ʃaw-and zijʌd zamin become-3P much earth

Text	(1:23)	شب گذشت و صبح شد. این بود روز پنجم.
IPA		pandʒum ruz-e bud in ʃud subh wa guzaʃt ʃab fifth day-EZ be.PST this become.PST morning and pass.PST night

Text	(1:24)	بعد از آن خدا فرمود: « همه نوع حیوانات بوجود
IPA		ba-wudʒud hajwʌn-ʌt naw-e hama zamin farmud xudʌ ʌn az bad to-existence animal-PL kind-EZ all earth declare.PST God that from after
		آورد، اهلی و وحشی، بزرگ و کوچک» و چنین
		tʃunin wa kutʃak wa buzorg wahʃi wa ahli ʌwar-ad that.kind and small and big wild and domesticated bring-3S
		شد.
		ʃud become.PST

Text (1:25) پس خدا همه آنها را ساخت و دید که آنچه
 IPA ʌntʃe ke did wa saxt rʌ ʌn-hʌ hama-jɛ xudʌ pas
 that.which that see.PST and make.PST DEF that-PL all-EZ God then
 انجام داده بود نیکوست.
 niku-st bud dʌd-a andʒʌm
 righteous-is be.PST give.PST-PART performance

Text (1:26) پس از آن خدا فرمود: « حالا انسان را می‌سازیم. آنها به
 IPA ba ʌn-hʌ me-sʌz-em rʌ ɛnsʌn hʌʌ farmud xudʌ ʌn az pas
 to that-PL MI-make-1P DEF person now declare.PST God that from then
 صورت ما و به شکل ما باشند و بر ماهیان
 mʌhi-jʌn-ɛ bar wa bʌʃ-and mʌ ʃakl-ɛ ba wa mʌ surat-ɛ
 fish-PL-EZ over and be.SUBJ-3P 1P shape-EZ to and 1P circumstance-EZ
 بحری و پرندگان آسمان و همه حیوانات، اهلی
 ahli hajwʌn-ʌt-ɛ hama-jɛ wa ʌsmʌn pʌrɛnd-ɛgʌn-ɛ wa bahr-i
 domesticated animal-PL-EZ all-EZ and heaven bird-PL-EZ and sea-ADJ
 و وحشی، بزرگ و کوچک و تمام زمین حکومت کنند.»
 kun-and hokumat zamin tamʌm-ɛ wa kutʃak wa buzurg wahʃi wa
 do-3P government earth all-EZ and small and big wild and

Text (1:27) پس خدا انسان را به صورت خود آفرید. انسان را به
 IPA ba rʌ ɛnsʌn ʌfarid xud surat-ɛ ba rʌ ɛnsʌn xudʌ pas
 to DEF person create.PST own circumstance-EZ to DEF person God then
 صورت خدا آفرید. آنها را زن و مرد آفرید.
 ʌfarid mard wa zan rʌ ʌn-hʌ ʌfarid xudʌ surat-ɛ
 create.PST man and woman DEF that-PL create.PST God circumstance-EZ

Pronunciation Only

(1:1) dar ɛbtɛdʌ xudʌ ʌsmʌn-hʌ wa zamin rʌ ʌfarid
 in beginning God heaven-PL and earth DEF create.PST

Text

Dari

- (1:2) zamin xali wa bedun-ε fakl bud hama dʒa ab bud wa tarik-i
 earth empty and without-EZ shape be.PST all place water be.PST and dark-NOM
 an-ra puʃanid-a bud wa ruh-ε xuda bar ru-je ab-ha harakat
 that-DEF make.cover.PST-PART be.PST and spirit-EZ God over face-EZ water-PL movement
 me-kard
 MI-do.PST
- (1:3) xuda farmud rojan-i be-faw-ad wa rojan-i jud
 God declare.PST brightness-NOM SUBJ-become-3S and brightness-NOM become.PST
- (1:4) xuda did ke rojan-i niku-st wa rojan-i ra az tarik-i
 God see.PST that brightness-NOM righteous-is and brightness-NOM DEF from dark-NOM
 dʒeda kard
 separate do.PST
- (1:5) xuda rojan-i ra ruz wa tarik-i ra jab nam guzaʃt jab guzaʃt
 God brightness-NOM DEF day and dark-NOM DEF night name place.PST night pass.PST
 wa subh jud in bud ruz-ε awal
 and morning become.PST this be.PST day-EZ first
- (1:6) xuda farmud faza saxt-a faw-ad ta ab-ha ra az jak-digar
 God declare.PST space make.PST-PART become-3S until water-PL DEF from one-other
 dʒeda kun-ad
 separate do-3S
- (1:7) xuda faza ra saxt wa ab-ha-je zer-ε faza ra az ab-ha-je
 God space DEF make.PST and water-PL-EZ under-EZ space DEF from water-PL-EZ
 bala-je faza dʒeda kard
 above-EZ space separate do.PST
- (1:8) xuda faza ra asman namid jab guzaʃt wa subh jud in bud
 God space DEF heaven name.PST night pass.PST and morning become.PST this be.PST
 ruz-ε duwum
 day-EZ second

- (1:9) xudΛ farmud ʌb-hʌ-jε zer-ε ʌsmʌn dar jak dʒʌ dʒama ʃaw-and tʌ Text
 God declare.PST water-PL-EZ under-EZ heaven in one place collection become-3P until Dari
 xuʃka zʌhεr gard-ad wa tʃʊnʌn ʃud
 dry.land appearance turn-3S and same.way become.PST
- (1:10) xudΛ xuʃka rʌ zamin nʌmid wa ʌb-hʌ rʌ ke dar jak dʒʌ dʒama Text
 God dry.land DEF earth name.PST and water-PL DEF that in one place collection Dari
 ʃud-a bud-and bahr nʌm guzʌʃt xudΛ did ke ʌntʃe
 become.PST-PART be.PST-3P sea name place.PST God see.PST that that.which
 andʒʌm ʃud-a bud niku-st
 performance become.PST-PART be.PST righteous-is
- (1:11) sepas xudΛ farmud zamin hama naw nabʌt bε-ruʃʌn-ad nabʌt-ʌt-e ke Text
 then God declare.PST earth all kind plant SUBJ-make.grow-3S plant-PL-REL that Dari
 yal-ʌt wa hubub-ʌt bij-ʌwar-and wa nabʌt-ʌt-e ke mewa bar ʌwar-and wa
 seed-PL and grain-PL SUBJ-bring-3P and plant-PL-REL that fruit time bring-3P and
 tʃʊnin ʃud
 that.kind become.PST
- (1:12) pas zamin hama naw-ε nabʌt ruʃʌnid wa xudΛ did ke ʌntʃe Text
 then earth all kind-EZ plant make.grow.PST and God see.PST that that.which Dari
 ba-wudʒud ʌmad-a bud niku-st
 to-existence come.PST-PART be.PST righteous-is
- (1:13) ʃab guzʌʃt wa subh ʃud in bud ruz-ε sewom Text
 night pass.PST and morning become.PST this be.PST day-EZ third Dari
- (1:14) bad az ʌn xudΛ farmud adʒsʌm-ε nurʌni dar ʌsmʌn ba-wudʒud ʌ-jand Text
 after from that God declare.PST body.PL-EZ luminous in heaven to-existence come-3P Dari
 tʌ ruz rʌ az ʃab dʒεdʌ kun-and wa ruz-hʌ sʌl-hʌ ʌjʌt wa zaman-hʌ
 until day DEF from night separate do-3P and day-PL year-PL sign.PL and time-PL
 rʌ nεʃʌn deh-and
 DEF show give-3P
- (1:15) ʌn-hʌ dar ʌsmʌn bε-dʊruxʃ-and tʌ bar zamin roʃan-i deh-and wa Text
 that-PL in heaven SUBJ-shine-3P until over earth brightness-NOM give-3P and Dari
 tʃʊnin ʃud
 that.kind become.PST

- (1:16) pas az an xuda du dʒesm-ε nurani-je buzurg-tar saxt jek-i aftab
then from that God two body-EZ luminous-EZ big-COMP make.PST one-ADJ sun
baraje saltanat dar ruz wa jek-i mahtab baraje saltanat dar jab ham-tʃonin
for governing in day and one-ADJ moon for governing in night also-that.kind
setar-εgan ra saxt
star-PL DEF make.PST
- (1:17) an-ha ra dar asman qarar dad ta bar zamin rojan-i deh-and
that-PL DEF in heaven place give.PST until over earth brightness-NOM give-3P
- (1:18) wa bar ruz wa jab saltanat nema-jand wa rojan-i ra az tarik-i
and over day and night governing do-3P and brightness-NOM DEF from dark-NOM
dʒeda kun-and xuda did ke niku-st
separate do-3P God see.PST that righteous-is
- (1:19) jab guzast wa subh sud in bud ruz-ε tʃaharum
night pass.PST and morning become.PST this be.PST day-EZ fourth
- (1:20) pas az an xuda farmud ab-ha az anwa-je hajwan-at wa asman az
then from that God declare.PST water-PL from kind.PL-EZ animal-PL and heaven from
anwa-je parend-εgan pur jaw-and
kind.PL-EZ bird-PL full become-3P
- (1:21) pas xuda dʒan-dar-an-ε buzurg-ε bahr-i wa hama-je hajwan-at-e ke dar ab
then God body-have-PL-EZ big-EZ sea-ADJ and all-EZ animal-PL-REL that in water
zendagi me-kun-and wa tamam-ε parend-εgan-ε asman ra afarid xuda did
life MI-do-3P and all-EZ bird-PL-EZ heaven DEF create.PST God see.PST
ke antʃe kard-a bud niku-st
that that.which do.PST-PART be.PST righteous-is
- (1:22) wa hama-je an-ha ra barakat dad wa farmud wa zijad jaw-ed wa
and all-EZ that-PL DEF blessing give.PST and declare.PST and much become-2P and
ab-ha-je bahr ra pur saz-ed wa parend-εgan dar zamin zijad jaw-and
water-PL-EZ sea DEF full make-2P and bird-PL in earth much become-3P
- (1:23) jab guzast wa subh sud in bud ruz-ε pandzum
night pass.PST and morning become.PST this be.PST day-EZ fifth

- (1:24) bad az an xuda farmud zamin hama naw-ε hajwan-at ba-wudzud awar-ad
 after from that God declare.PST earth all kind-EZ animal-PL to-existence bring-3S
 ahli wa wahji buzurg wa kutfak wa tjunin jud
 domesticated and wild big and small and that.kind become.PST
- (1:25) pas xuda hama-je an-ha ra saxt wa did ke antje andzam
 then God all-EZ that-PL DEF make.PST and see.PST that that.which performance
 dad-a bud niku-st
 give.PST-PART be.PST righteous-is
- (1:26) pas az an xuda farmud hala ensan ra me-saz-em an-ha ba surat-ε
 then from that God declare.PST now person DEF MI-make-1P that-PL to circumstance-EZ
 ma wa ba jakl-ε ma baj-and wa bar mahi-jan-ε bahr-i wa parend-εgan-ε
 1P and to shape-EZ 1P be.SUBJ-3P and over fish-PL-EZ sea-ADJ and bird-PL-EZ
 asman wa hama-je hajwan-at-ε ahli wa wahji buzurg wa kutfak wa
 heaven and all-EZ animal-PL-EZ domesticated and wild big and small and
 tamam-ε zamin hukumat kun-and
 all-EZ earth government do-3P
- (1:27) pas xuda ensan ra ba surat-ε xud afarid ensan ra ba
 then God person DEF to circumstance-EZ own create.PST person DEF to
 surat-ε xuda afarid an-ha ra zan wa mard afarid
 circumstance-EZ God create.PST that-PL DEF woman and man create.PST

Text

Dari

Text

Dari

Text

Dari

Text

Dari

Lesson 2

Creation: God creates humanity

Genesis 2:4-25

Biblical text

۴:۲ این چگونگی آفرینش آسمانها و زمین است. وقتی خداوند، خدا آسمانها و زمین را ساخت، ۵:۲ هیچ گیاه یا علف سبز در روی زمین نبود، زیرا خداوند هنوز باران در زمین نبارانیده بود و کسی نبود که در زمین زراعت کند. ۶:۲ اما آب از زیر زمین بالا می‌آمد و زمین را سیراب می‌کرد. ۷:۲ پس از آن خداوند، خدا مقداری خاک از زمین برداشت و از آن آدم را ساخت و در بینی او روح حیات دمید و او یک موجود زنده گردید.

۸:۲ خداوند، خدا باغی در عدن که بطرف مشرق است درست کرد و آدم را که ساخته بود در آنجا جا داد. ۹:۲ خداوند همه نوع درختان زیبا و میوه‌دار را در آن باغ رویانید و درخت زندگی و همچنین درخت شناسائی خوب و بد را در وسط باغ قرار داد.

۱۰:۲ دریائی از عدن می‌گذشت و باغ را سیراب می‌کرد و از آنجا به چهار دریای دیگر تقسیم می‌شد. ۱۱:۲ دریای اول پیشون است که سرزمین حویله را دور می‌زند. ۱۲:۲ (در این سرزمین طلای خالص و عطر گران قیمت و سنگ عقیق وجود دارد.) ۱۳:۲ دریای دوم جیحون است که سرزمین کوش را دور می‌زند. ۱۴:۲ دریای سوم دجله است که از شرق آشور می‌گذرد، و دریای چهارم فرات است. ۱۵:۲ سپس خداوند، خدا آدم را در باغ عدن جا داد تا در آن زراعت کند و از آن نگهداری نماید.

۱۶:۲ خداوند به آدم فرمود: «اجازه داری از میوه تمام درختان باغ بخوری. ۱۷:۲ اما هرگز از میوه درخت

شناسائی خوب و بد نخوری، زیرا اگر از آن بخوری در همان روز می‌میری.»

۱۸:۲ خداوند، خدا فرمود: «خوب نیست که آدم تنها زندگی کند. بهتر است که یک همدم مناسب

برای او بسازم تا به او کمک کند.» ۱۹:۲ پس خداوند تمام حیوانات و پرندگان را از خاک زمین ساخت

و پیش آدم آورد تا ببیند آدم چه نامی بر آنها خواهد گذاشت و هر نامی که آدم بر آنها گذاشت همان

نام آنها شد. ۲۰:۲ بنابراین آدم تمام پرندگان و حیوانات را نام‌گذاری کرد، ولی هیچ یک از آنها همدم

مناسبی برای آدم نبود که بتواند به او کمک کند.

۲۱:۲ پس خداوند، خدا آدم را به خواب عمیقی فروبرد و وقتی او در خواب بود یکی از قبرغه‌هایش

را گرفت و جای آنرا بهم پیوست. ۲۲:۲ سپس از آن قبرغه زن را ساخت و او را پیش آدم آورد. ۲۳:۲ آدم

گفت:

«این مثل خود من است.

استخوان از استخوان‌هایم و قسمتی از بدنم.

نام او زن است، زیرا از انسان گرفته شد.»

۲۴:۲ به همین دلیل مرد پدر و مادر خود را ترک نموده با زن خود زندگی می‌کند و هر دو یک تن

می‌شوند.

۲۵:۲ آدم و زنش هر دو برهنه بودند، ولی احساس خجالت نمی‌کردند.

Interlinear Text

Text (2:4) این چگونگی آفرینش آسمان‌ها و زمین است. وقتی خداوند،
 xudawand waqt-e ast zamin wa asman-ha afarinej-e tseguna-gi-je in
 IPA Lord time-REL is earth and heaven-PL creation-EZ how-NOM-EZ this

خدا آسمان‌ها و زمین را ساخت،
 saxt ra zamin wa asman-ha xuda
 make.PST DEF earth and heaven-PL God

Comments on 2:4

خداوند خدا This curious double is like the English ‘LORD God’ (translating the Hebrew YHWH Elohim).

Text	خداوند زیرا زمین نبود، سبز در روی گیاه یا علف هیچ (2:5)
IPA	xudawand zera na-bud zamin ru-je dar sabz alaf-e ja gijah hetʃ Lord because NEG-be.PST earth face-EZ in green fodder-EZ or plant none
	هنوز باران در زمین نبارانیده بود و کسی
	kas-e wa bud na-baranid-a zamin dar baran hanuz person-INDEF and be.PST NEG-make.rain.PST-PART earth in rain still
	نبود که در زمین زراعت کند.
	kun-ad zeraʔat zamin dar ke na-bud do-3S agriculture earth in that NEG-be.PST

Text	اما آب از زیر زمین بالا می‌آمد و زمین را سیراب (2:6)
IPA	sirab ra zamin wa mij-a-jad bala zamin zer-e az ab ama saturated DEF earth and MI-come-3S above earth under-EZ from water but
	می‌کرد. me-kard MI-do.PST

Text	پس از آن خداوند، خدا مقداری خاک از زمین برداشت (2:7)
IPA	bar-dast zamin az xak maqdar-e xuda xudawand an az pas over-have.PST earth from dust amount-INDEF God Lord that from then
	و از آن آدم را ساخت و در بینی او روح حیات دمید
	damid hayat ruh-e u bini-je dar wa saxt ra adam an az wa steep.PST life spirit-EZ 3S nose-EZ in and make.PST DEF man that from and
	و او یک موجود زنده گردید.
	gardid zenda mawdzud-e jak u wa become.PST living being-EZ one 3S and

Comments on 2:7

برداشتن The parts of this word don’t really help you guess its meaning; it means ‘to pick up’.

دمید It’s nice to think of flesh being steeped in the breath of life—like tea in water.

گردید This verb has two infinitives, **گشتن** and **گردیدن**. There is no difference in meaning. The present stem is **گرد**.

Text	(2:8) خداوند، خدا باغی در عدن که بطرف مشرق است درست
IPA	durust ast mafɾeq ba-taraf-ε ke aden dar baɣ-e xudΛ xudΛwand correct is East to-direction-EZ that Eden in garden-INDEF God Lord
	کرد و آدم را که ساخته بود در آنجا جا داد. dΛd dʒΛ Λn-dʒΛ dar bud saxt-a ke rΛ Λdam wa kard give.PST place that-place in be.PST make.PST-PART that DEF man and do.PST

Comments on 2:8

کرد درست This means 'to make'.

Text	(2:9) خداوند همه نوع درختان زیبا و میوه‌دار را در آن باغ
IPA	baɣ Λn dar rΛ mewa-dΛr wa zebΛ daraxt-Λn-ε naw-ε hama xudΛwand garden that in DEF fruit-have and beautiful tree-PL-EZ kind-EZ all Lord
	رویاند و درخت زندگی و همچنین درخت شناسائی خوب xub senAsaji-je daraxt ham-tʃunin wa zændagi daraxt-ε wa rujΛnid good knowing-EZ tree also-that.kind and life tree-EZ and make.grow.PST
	و بد را در وسط باغ قرار داد. dΛd qarΛr baɣ wasat-ε dar rΛ bad wa give.PST place garden center-EZ in DEF bad and

Comments on 2:9

شناسائی You might be able to see the relationship between this word and the present stem of شناختن, which is شناس.

Text	(2:10) دریائی از عدن می‌گذشت و باغ را سیراب می‌کرد و
IPA	wa me-kard sirAb rΛ baɣ wa me-guzΛʃt aden az darʒΛ-je and MI-do.PST saturated DEF garden and MI-pass.PST Eden from river-INDEF
	از آنجا به چهار دریای دیگر تقسیم می‌شد. me-ʃud taqsim digar darʒΛ-je tʃahΛr ba Λn-dʒΛ az MI-become.PST division other river-EZ four to that-place from

Text	(2:11) دریای اول پیشون است که سرزمین حویله را دور می‌زند.
IPA	me-zan-ad dawr rΛ hawila sarzamin-ε ke ast piʃun awal darʒΛ-je MI-hit-3S turn DEF Havilah land-EZ that is Pishun first river-EZ

(2:12) (در این سرزمین طلای خالص و عطر گران قیمت و سنگ
 sang-ε wa qimat geran atr-ε wa xales tɛlɔ-jɛ sarzamin in dar
 stone-EZ and price expensive perfume-EZ and pure gold-EZ land this in

عقیق وجود دارد.
 dɔr-ad wudʒud aqiq
 have-3S existence carnelian

(2:13) دریای دوم جیحون است که سرزمین کوش را دور می‌زند.
 me-zan-ad dawr rɔ kuʃ sarzamin-ε ke ast jihun duwom-ε darʒɔ-jɛ
 MI-hit-3S turn DEF Cush land-EZ that is Gihun second-EZ river-EZ

(2:14) دریای سوم دجله است که از شرق آشور می‌گذرد، و
 wa me-guzar-ad ʔʃur ʃarq-ε az ke ast dadʒla sewom darʒɔ-jɛ
 and MI-pass-3S Assyria East-EZ from that is Tigris third river-EZ

دریای چهارم فرات است.
 ast furat tʃaharum darʒɔ-jɛ
 is Euphrates fourth river-EZ

(2:15) سپس خداوند، خدا آدم را در باغ عدن جا داد تا در
 dar tɔ dɔd dʒɔ aden baʔ-ε dar rɔ adam xudɔ xudɔwand sepaʃ
 in until give.PST place Eden garden-EZ in DEF man God Lord then

آن زراعت کند و از آن نگهداری نماید.
 nɛmɔ-jad negah-dɔr-i ɔn az wa kun-ad zɛrɔʔat ɔn
 do-3S look-have-NOM that from and do-3S agriculture that

(2:16) خداوند به آدم فرمود: «اجازه داری از میوه تمام
 tamam-ε mewa-jɛ az dɔr-i ɛdʒɔza farmud adam ba xudɔwand
 all-EZ fruit-EZ from have-2S permission declare.PST man to Lord

درختان باغ بخوری.
 bu-xor-i baʔ daraxt-ɔn-ε
 SUBJ-eat-2S garden tree-PL-EZ

(2:17) اما هرگز از میوه درخت شناسایی خوب و بد نخوری،
 na-xor-i bad wa xub senasaji-jɛ daraxt-ε mewa-jɛ az hargez amɔ
 NEG-eat-2S bad and good knowing-EZ tree-EZ fruit-EZ from never but

زیرا اگر از آن بخوری در همان روز می‌میری.»
 me-mir-i ruz ham-ɔn dar bu-xor-i ɔn az agar zɛrɔ
 MI-die-2S day also-that in SUBJ-eat-2S that from if because

Text (2:18) خداوند، خدا فرمود: « خوب نیست که آدم تنها زندگی کند.

IPA kun-ad zendagi tanhΛ adam ke nest xub farmud xudΛ xudΛwand
do-3S life alone man that is.not good declare.PST God Lord

بهرتر است که یک همدم مناسب برای او بسازم تا
tΛ bε-saz-am u barΛje monΛseb hamdam-ε jak ke ast behtar
until SUBJ-make-1S 3S for appropriate companion-EZ one that is better

به او کمک کند.»
kun-ad komak u ba
do-3S help 3S to

Text (2:19) پس خداوند تمام حیوانات و پرندگان را از خاک

IPA xΛk-ε az rΛ parend-εgΛn wa hajwΛn-Λt tamΛm-ε xudΛwand pas
dust-EZ from DEF bird-PL and animal-PL all-EZ Lord then

زمین ساخت و پیش آدم آورد تا ببیند آدم چه
tʃe Λdam bi-bin-ad tΛ Λward Λdam peʃ-ε wa sΛxt zamin
what man SUBJ-see-3S until bring.PST man front-EZ and make.PST earth

نامی بر آنها خواهد گذاشت و هر نامی که آدم
Λdam ke nΛm-e har wa guzΛʃt xwΛh-ad Λn-hΛ bar nΛm-e
man that name-INDEF every and place.PST will-3S that-PL over name-INDEF

بر آنها گذاشت همان نام آنها شد.
ʃud Λn-hΛ nΛm-ε ham-Λn guzΛʃt Λn-hΛ bar
become.PST that-PL name-EZ also-that place.PST that-PL over

Text (2:20) بنابراین آدم تمام پرندگان و حیوانات را نامگذاری

IPA nΛm-guzΛr-i rΛ hajwΛn-Λt wa parend-εgΛn tamΛm-ε Λdam benΛbarin
name-place-NOM DEF animal-PL and bird-PL all-EZ man therefore

کرد، ولی هیچ یک از آنها همدم مناسبی برای
barΛje monΛseb-e hamdam-ε Λn-hΛ az jak hetʃ wale kard
for appropriate-INDEF companion-EZ that-PL from one none but do.PST

آدم نبود که بتواند به او کمک کند.
kun-ad komak u ba bε-tawΛn-ad ke na-bud Λdam
do-3S help 3S to SUBJ-able-3S that NEG-be.PST man

Text	پس خداوند، خدا آدم را به خواب عمیقی فروبرد و (2:21)
IPA	wa furu-bord amiq-e xwAb-ε ba rΛ Adam xudΛ xudΛwand pas and down-carry.PST deep-INDEF sleep-EZ to DEF man God Lord then
	وقتی او در خواب بود یکی از قبرغه‌هایش را گرفت و
	wa gereft rΛ qaburya-hΛ-jεʃ az jεk-i bud xwAb dar u waqt-e and take.PST DEF rib-PL-3S from one-ADJ be.PST sleep in 3S time-REL
	جای آنرا بهم پیوست.
	pajwast ba-ham An-rΛ dʒΛ-jε join.PST to-also that-DEF place-EZ

Comments on 2:21

بهم These two words might have been written separately. It's hard to guess the meaning from the two parts of the word; the whole word means 'together'.

Text	سپس از آن قبرغه زن را ساخت و او را پیش آدم (2:22)
IPA	Adam peʃ-ε rΛ u wa sAxt rΛ zan qaburya An az sepa man front-EZ DEF 3S and make.PST DEF woman rib that from then
	آورد.
	Λward bring.PST

Text	آدم گفت: این مثل خود من است. استخوان از استخوان‌هایم (2:23)
IPA	estuxAn-hΛ-jem az estuxAn-ε ast man xud-ε meʃl-ε in guft Adam bone-PL-1S from bone-EZ is 1S own-EZ like-EZ this say.PST man
	و قسمتی از بدنم. نام او زن است، زیرا از
	az zera ast zan u nam-ε baden-εm az qεsmat-e wa from because is woman 3S name-EZ body-1S from portion-INDEF and
	انسان گرفته شد.»
	ʃud gereft-a enʃAn become.PST take.PST-PART person

Text	به همین دلیل مرد پدر و مادر خود را ترک نموده (2:24)
IPA	namud-a tark rΛ xud mAdar-ε wa padar mard dalil ham-in ba do.PST-PART abandon DEF own mother-EZ and father man reason also-this to
	با زن خود زندگی می‌کند و هر دو یک تن می‌شوند.
	me-ʃaw-and tan jak du har wa me-kun-ad zendagi xud zan-ε bΛ MI-become-3P body one two every and MI-do-3S life own woman-EZ with

Text	خجالت احساس ولی برهنه بودند، دو هر زنش و آدم (2:25)
IPA	xɛdʒʌlat ɛhsʌs-ɛ wale bud-and du har zan-ɛʃ wa ʌdam shame feeling-EZ but be.PST-3P two every woman-3S and man
	نمی کردند. na-me-kard-and NEG-MI-do.PST-3P

Pronunciation Only

(2:4) in tʃɛɡuna-gi-je ʌfarineʃ-ɛ ʌsmʌn-hʌ wa zamin ast waqt-e xudʌwand xudʌ Text
this how-NOM-EZ creation-EZ heaven-PL and earth is time-REL Lord God Dari

ʌsmʌn-hʌ wa zamin rʌ sʌxt
heaven-PL and earth DEF make.PST

(2:5) hetʃ giʃʌh jʌ alaf-ɛ sabz dar ru-je zamin na-bud zera xudʌwand hanuz Text
none plant or fodder-EZ green in face-EZ earth NEG-be.PST because Lord still Dari

barʌn dar zamin na-barʌnid-a bud wa kas-e na-bud ke dar
rain in earth NEG-make.rain.PST-PART be.PST and person-INDEF NEG-be.PST that in
zamin zeraʔat kun-ad
earth agriculture do-3s

(2:6) amʌ ʌb az zer-ɛ zamin bʌʌ mij-ʌ-jad wa zamin rʌ sirʌb me-kard Text
but water from under-EZ earth above MI-come-3S and earth DEF saturated MI-do.PST Dari

(2:7) pas az ʌn xudʌwand xudʌ maqdar-e xʌk az zamin bar-dʌʃt wa az Text
then from that Lord God amount-INDEF dust from earth over-have.PST and from Dari

ʌn ʌdam rʌ sʌxt wa dar bini-je u ruh-ɛ hayʌt damid wa u jak
that man DEF make.PST and in nose-EZ 3S spirit-EZ life steep.PST and 3S one
mawdzud-ɛ zɛnda gardid
being-EZ living become.PST

(2:8) xudʌwand xudʌ bʌy-e dar aden ke ba-taraf-ɛ mafreʃ ast dʌrust kard Text
Lord God garden-INDEF in Eden that to-direction-EZ East is correct do.PST Dari

wa ʌdam rʌ ke sʌxt-a bud dar ʌn-dʒʌ dʒʌ dʌd
and man DEF that make.PST-PART be.PST in that-place place give.PST

- (2:9) xudawand hama naw-ε daraxt-Λn-ε zebΛ wa mewa-dΛr rΛ dar Λn bΛy Text
 Lord all kind-EZ tree-PL-EZ beautiful and fruit-have DEF in that garden Dari
- rujanid wa daraxt-ε zεndagi wa ham-tfunin daraxt sεnΛsΛji-je xub wa
 make.grow.PST and tree-EZ life and also-that.kind tree knowing-EZ good and
- bad rΛ dar wasat-ε bΛy qarΛr dΛd
 bad DEF in center-EZ garden place give.PST
- (2:10) darjΛ-je az aden me-guzaft wa bΛy rΛ sirAb me-kard wa az Text
 river-INDEF from Eden MI-pass.PST and garden DEF saturated MI-do.PST and from Dari
- Λn-dzΛ ba tfahΛr darjΛ-je digar taqsim me-foj
 that-place to four river-EZ other division MI-become.PST
- (2:11) darjΛ-je awal pişun ast ke sarzamin-ε hawila rΛ dawr me-zan-ad Text
 river-EZ first Pishun is that land-EZ Havilah DEF turn MI-hit-3S Dari
- (2:12) dar in sarzamin tεlΛ-je xΛles wa atr-ε gerΛn qimat wa saŋg-ε aqiq Text
 in this land gold-EZ pure and perfume-EZ expensive price and stone-EZ carnelian Dari
- wodzud dΛr-ad
 existence have-3S
- (2:13) darjΛ-je dōwom-ε jihun ast ke sarzamin-ε kuş rΛ dawr me-zan-ad Text
 river-EZ second-EZ Gihun is that land-EZ Cush DEF turn MI-hit-3S Dari
- (2:14) darjΛ-je sεwom dadzla ast ke az farq-ε Λfur me-guzar-ad wa darjΛ-je tfahΛrom Text
 river-EZ third Tigris is that from East-EZ Assyria MI-pass-3S and river-EZ fourth Dari
- forΛt ast
 Euphrates is
- (2:15) sεpas xudawand xudΛ Λdam rΛ dar bΛy-ε aden dzΛ dΛd tΛ dar Λn Text
 then Lord God man DEF in garden-EZ Eden place give.PST until in that Dari
- zεrΛʔat kun-ad wa az Λn neġah-dΛr-i nemlΛ-jad
 agriculture do-3S and from that look-have-NOM do-3S

- (2:16) xudawand ba adam farmud edzaza dar-i az mewa-je tamam-e daraxt-an-e Lord to man declare.PST permission have-2S from fruit-EZ all-EZ tree-PL-EZ bay bu-xor-i garden SUBJ-eat-2S Text
Dari
- (2:17) ama hargez az mewa-je daraxt-e senasaji-je xub wa bad na-xor-i zera agar az an bu-xor-i dar ham-an ruz me-mir-i but never from fruit-EZ tree-EZ knowing-EZ good and bad NEG-eat-2S because if from that SUBJ-eat-2S in also-that day MI-die-2S Text
Dari
- (2:18) xudawand xuda farmud xub nest ke adam tanha zendagi kun-ad behtar ast ke jak hamdam-e munaseb baraje u be-saz-am ta ba u komak kun-ad Lord God declare.PST good is.not that man alone life do-3S better is that one companion-EZ appropriate for 3S SUBJ-make-1S until to 3S help do-3S Text
Dari
- (2:19) pas xudawand tamam-e hajwan-at wa parend-egan ra az xak-e zamin saxt wa pej-e adam award ta bi-bin-ad adam tje nam-e bar an-ha xwah-ad guzast wa har nam-e ke adam bar an-ha guzast ham-an will-3S place.PST and every name-INDEF that man over that-PL place.PST also-that name-e an-ha jud name-EZ that-PL become.PST Text
Dari
- (2:20) benabarin adam tamam-e parend-egan wa hajwan-at ra nam-guzar-i kard wale hetj jak az an-ha hamdam-e munaseb-e baraje adam na-bud ke be-tawan-ad ba u komak kun-ad therefore man all-EZ bird-PL and animal-PL DEF name-place-NOM do.PST but none one from that-PL companion-EZ appropriate-INDEF for man NEG-be.PST that SUBJ-able-3S to 3S help do-3S Text
Dari
- (2:21) pas xudawand xuda adam ra ba xwab-e amiq-e furu-bord wa waqt-e u dar xwab bud jek-i az qaburja-ha-jef ra gereft wa dzaje an-ra ba-ham pajwast to-also join.PST Text
Dari
- (2:22) sepas az an qaburja zan ra saxt wa u ra pej-e adam award then from that rib woman DEF make.PST and 3S DEF front-EZ man bring.PST Text
Dari

- (2:23) Adam guft in mesl-e xud-e man ast estuxan-e az estuxan-ha-jem wa
 man say.PST this like-EZ own-EZ 1S is bone-EZ from bone-PL-1S and
 qesmat-e az baden-em nam-e u zan ast zera az ensan
 portion-INDEF from body-1S name-EZ 3S woman is because from person
 gereft-a jad
 take.PST-PART become.PST
- (2:24) ba ham-in dalil mard padar wa madar-e xud ra tark namud-a ba
 to also-this reason man father and mother-EZ own DEF abandon do.PST-PART with
 zan-e xud zendagi me-kun-ad wa har du jak tan me-jaw-and
 woman-EZ own life MI-do-3S and every two one body MI-become-3P
- (2:25) Adam wa zan-e] har du bud-and wale ehsas-e xedzalat na-me-kard-and
 man and woman-3S every two be.PST-3P but feeling-EZ shame NEG-MI-do.PST-3P

Text

Dari

Text

Dari

Text

Dari

Lesson 3

The Fall of Man: The first sin and its punishment

Genesis 3:1-24

Biblical text

۱:۳ مار، از تمام حیواناتی که خداوند، خدا ساخته بود زیرکتر بود. او از زن پرسید: «آیا واقعاً خدا به شما گفته است که از همه درختان باغ نخورید؟» ۲:۳ زن جواب داد: «ما اجازه داریم از میوه تمام درختان باغ بخوریم ۳:۳ بجز از میوه درختی که در وسط باغ است. خدا به ما گفته است از میوه آن درخت نخورید و حتی به آن دست نزنید، مبادا بمیرید.» ۴:۳ مار جواب داد: «این درست نیست. شما نمی‌میرید. ۵:۳ خدا این را گفت، زیرا می‌داند وقتی از آن بخورید شما هم مثل خدا می‌شوید و می‌دانید چه چیز خوب و چه چیز بد است.»

۶:۳ زن نگاه کرد و دید آن درخت بسیار زیبا و میوه آن برای خوردن گوارا است. همچنین فکر کرد چقدر خوب است که دانا بشود. بنابراین، از میوه آن درخت گرفت و خورد. همچنین به شوهر خود داد و او هم خورد. ۷:۳ همینکه آنرا خوردند به آن‌ها دانشی داده شد و فهمیدند که برهنه هستند، پس برگهای درخت انجیر را بهم دوخته خود را با آن پوشانیدند.

۸:۳ عصر آن روز شنیدند خداوند، خدا در باغ راه می‌رود، پس خود را پشت درختها پنهان کردند.

۹:۳ اما خداوند، خدا آدم را صدا کرد و فرمود: «کجا هستی؟» ۱۰:۳ آدم جواب داد: «چون صدای تو را

در باغ شنیدم ترسیدم و پنهان شدم، زیرا برهنه هستم.» ^{۱۱:۳} خدا پرسید: «چه کسی به تو گفت که برهنه هستی؟ آیا از میوه درختی که به تو گفتم نباید از آن بخوری، خوردی؟» ^{۱۲:۳} آدم گفت: «این زنی که تو او را همدم من کردی، آن میوه را به من داد و من خوردم.» ^{۱۳:۳} خداوند، خدا از زن پرسید: «چرا این کار را کردی؟» زن جواب داد: «مار مرا فریب داد که از آن بخورم.»

^{۱۴:۳} سپس خداوند، خدا به مار فرمود: «چون این کار را کردی، از همه حیوانات ملعونتر هستی. بر روی شکمت راه می‌روی و در تمام مدت عمرت خاک می‌خوری.» ^{۱۵:۳} در بین تو و زن دشمنی می‌اندازم. نسل تو و نسل وی همیشه دشمن هم می‌باشند. او سر تو را می‌شکند و تو گری پای او را می‌گری.» ^{۱۶:۳} به زن فرمود: «درد و زحمت تو را در ایام حاملگی و در وقت زائیدن بسیار زیاد می‌کنم. تو به عشق شوهرت محتاج می‌باشی و اختیار تو به دست او می‌باشد.»

^{۱۷:۳} به آدم فرمود: «تو به حرف زنت گوش دادی و از درختی که به تو گفته بودم نخوری، خوردی. به خاطر این کار تو، زمین لعنت شد و تو باید در تمام مدت زندگی با سختی کار کنی تا از زمین خوراک به دست بیاوری.» ^{۱۸:۳} زمین خار و علف‌های هرزه می‌رویند و تو نباتات صحرا را می‌خوری. ^{۱۹:۳} با زحمت و عرق پیشانی از زمین خوراک به دست می‌آوری، تا روزی که به خاک، یعنی خاکی که از آن به وجود آمده‌ای، برگردی. تو از خاک هستی و دوباره خاک می‌شوی.»

^{۲۰:۳} آدم اسم زن خود را حوا گذاشت چون او مادر تمام انسانها است. ^{۲۱:۳} خداوند، خدا از پوست حیوانات برای آدم و زنش لباس تهیه کرد و به آنها پوشانید.

^{۲۲:۳} پس خداوند، خدا فرمود: «حالا آدم مثل ما شده و می‌داند چه چیز خوب و چه چیز بد است. مبدا از درخت حیات نیز بخورد و برای همیشه زنده بماند.» ^{۲۳:۳} بنابراین، خداوند، خدا او را از باغ عدن بیرون کرد تا در روی زمین، که از آن بوجود آمده بود، به کار زراعت مشغول شود. ^{۲۴:۳} خداوند آدم را از باغ عدن بیرون کرد و نگهبانانی در طرف شرق باغ عدن گماشت و شمشیر آتشی را که به هر طرف می‌چرخید در آنجا قرار داد تا کسی نتواند به درخت زندگی نزدیک شود.

Interlinear Text

Text (3:1) مار، از تمام حیواناتی که خداوند، خدا ساخته بود

IPA bud saxt-a xudΛ xudΛwand ke hajwan-At-e tamΛm-ε az mar
be.PST make.PST-PART God Lord that animal-PL-REL all-EZ from snake

زیرکتر بود. او از زن پرسید: « آیا واقعاً خدا به
ba xudΛ wΛqj-an ΛjΛ pursid zan az u bud zirek-tar
to God actual-ADV QUESTION ask.PST woman from 3S be.PST clever-COMP

شما گفته است که از همه درختان باغ نخورید؟»
na-xor-ed bΛy daraxt-Λn-ε hama-je az ke ast guft-a řumΛ
NEG-eat-2P garden tree-PL-EZ all-EZ from that is say.PST-PART 2P

Text (3:2) زن جواب داد: « ما اجازه داریم از میوه تمام

IPA tamΛm-ε mewā-je az dar-em εdʒΛza mΛ dΛd dʒawΛb zan
all-EZ fruit-EZ from have-1P permission 1P give.PST answer woman

درختان باغ بخوریم
bu-xor-em bΛy daraxt-Λn-ε
SUBJ-eat-1P garden tree-PL-EZ

Text (3:3) بغیر از میوه درختی که در وسط باغ است. خدا به ما

IPA mΛ ba xudΛ ast bΛy wasat-ε dar ke daraxt-e mewā-je az ba-γair
1P to God is garden center-EZ in that tree-REL fruit-EZ from to-apart

گفته است از میوه آن درخت نخورید و حتی به آن دست
dest Λn ba hata wa na-xor-ed daraxt Λn mewā-je az ast guft-a
hand that to even and NEG-eat-2P tree that fruit-EZ from is say.PST-PART

نزنید، مبادا بمیرید.»
bi-mir-ed mabΛdΛ na-zan-ed
SUBJ-die-2P lest NEG-hit-2P

Text (3:4) مار جواب داد: « این درست نیست. شما نمی میرید.

IPA na-mi-mir-ed řumΛ nest durust in dΛd dʒawΛb mar
NEG-MI-die-2P 2P is.not correct this give.PST answer snake

Text (3:5) خدا این را گفت، زیرا می‌داند وقتی از آن بخورید شما
 IPA ʃʊmɑ bu-xor-ed ʌn az waqt-e me-dʌn-ad zera guft rʌ in xudʌ
 2P SUBJ-eat-2P that from time-REL MI-know-3S because say.PST DEF this God
 هم مثل خدا می‌شوید و می‌دانید چه چیز خوب و چه
 tʃi wa xub tʃiz tʃi me-dʌn-ed wa me-ʃaw-ed xudʌ meʃl-ε ham
 what and good thing what MI-know-2P and MI-become-2P God like-EZ also
 چیز بد است.»
 ast bad tʃiz
 is bad thing

Text (3:6) زن نگاه کرد و دید آن درخت بسیار زیبا و میوه آن
 IPA ʌn mewa-ʃe wa zebʌ beʃʌr daraxt ʌn did wa kard neɣʌh zan
 that fruit-EZ and beautiful much tree that see.PST and do.PST watch woman
 برای خوردن گوارا است. همچنین فکر کرد چقدر خوب
 xub tʃeqadar kard fekr ham-tʃonin ast gowʌrʌ xord-an barʌʃe
 good how.much do.PST thought also-that.kind is agreeable eat-INF for
 است که دانا بشود. بنابراین، از میوه آن درخت گرفت
 gereft daraxt ʌn mewa-ʃe az benʌbarin be-ʃaw-ad dʌnʌ ke ast
 take.PST tree that fruit-EZ from therefore SUBJ-become-3S wise that is
 و خورد. همچنین به شوهر خود داد و او هم خورد.
 xord ham u wa dʌd xud ʃawhar-ε ba ham-tʃonin xord wa
 eat also 3S and give.PST own husband-EZ to also-that.kind eat and

Text (3:7) همینکه آنرا خوردند به آنها دانشی داده
 IPA dʌd-a dʌneʃ-e ʌn-hʌ ba xord-and ʌn-rʌ ham-in-ke
 give.PST-PART knowledge-INDEF that-PL to eat-3P that-DEF also-this-that
 شد و فهمیدند که برهنه هستند، پس برگهای درخت انجیر
 andzir daraxt-ε barg-hʌ-ʃe pas hast-and ke fahmid-and wa ʃud
 fig tree-EZ leaf-PL-EZ then be-3P that know.PST-3P and become.PST
 را بهم دوخته خود را با آن پوشانیدند.
 puʃʌnid-and ʌn bʌ rʌ xud duxt-a ba-ham rʌ
 make.cover.PST-3P that with DEF own sew.PST-PART to-also DEF

Text (3:8) عصر آن روز شنیدند خداوند، خدا در باغ راه
 IPA rʌ bʌɣ dar xudʌ xudʌwand ʃenid-and ruz ʌn asr-ε
 road garden in God Lord hear.PST-3P day that late.afternoon-EZ
 می‌رود، پس خود را پشت درختها پنهان کردند.
 kard-and penhʌn daraxt-hʌ puʃt-ε rʌ xud pas me-raw-ad
 do.PST-3P hidden tree-PL behind-EZ DEF own then MI-go-3S

Text (3:9) اما خداوند، خدا آدم را صدا کرد و فرمود: « کجا هستی؟ »
 IPA hast-i kudʒɑ farmud wa kard sadɑ rɑ ʌdam xudɑ xudɑwand amɑ
 be-2S where declare.PST and do.PST sound DEF man God Lord but

Text (3:10) آدم جواب داد: « چون صدای تو را در باغ شنیدم »
 IPA ʃenid-am bɑɣ dar rɑ tu sadɑ-je tʃun dɑd dʒawɑb ʌdam
 hear.PST-1S garden in DEF 2S sound-EZ because give.PST answer man
 ترسیدم و پنهان شدم، زیرا برهنه هستم.»
 IPA hast-am zera ʃud-am penhɑn wa tarsid-am
 be-1S because become.PST-1S hidden and fear.PST-1S

Text (3:11) خدا پرسید: « چه کسی به تو گفت که برهنه هستی؟ آیا »
 IPA ʌjɑ hast-i ke guft tu ba kas-e tʃi pursid xudɑ
 QUESTION be-2S that say.PST 2S to person-INDEF what ask.PST God
 از میوه درختی که به تو گفتم نباید از آن بخوری،
 IPA bu-xor-i ʌn az na-bɑjad guft-am tu ba ke daraxt-e mewa-je az
 SUBJ-eat-2S that from no-must say.PST-1S 2S to that tree-REL fruit-EZ from
 خوردی؟»
 IPA xord-i
 eat-2S

Text (3:12) آدم گفت: « این زنی که تو او را همدم من کردی،
 IPA kard-i man hamdam-ε rɑ u tu ke zan-e in guft ʌdam
 do.PST-2S 1S companion-EZ DEF 3S 2S that woman-REL this say.PST man
 آن میوه را به من داد و من خوردم.»
 IPA xord-am man wa dɑd man ba rɑ mewa ʌn
 eat-1S 1S and give.PST 1S to DEF fruit that

Comments on 3:12

کردی Sometimes the verb کردن means ‘to make something into something’ — in this case, God made woman Adam’s companion.

Text (3:13) خداوند، خدا از زن پرسید: « چرا این کار را کردی؟ » زن
 IPA zan kard-i rɑ kɑr in tʃerɑ pursid zan az xudɑ xudɑwand
 woman do.PST-2S DEF work this why ask.PST woman from God Lord
 جواب داد: « مار مرا فریب داد که از آن بخورم.»
 IPA bu-xor-am ʌn az ke dɑd freb ma-rɑ mɑr dɑd dʒawɑb
 SUBJ-eat-1S that from that give.PST cheat 1S-DEF snake give.PST answer

Text (3:14) سپس خداوند، خدا به مار فرمود: « چون این کار را کردی،
 IPA kard-i ra kar in tʃun farmud mar ba xuda xudawand sepa
 do.PST-2S DEF work this because declare.PST snake to God Lord then
 از همه حیوانات ملعونتر هستی. بر روی شکمت راه
 ra ʃekam-et ru-je bar hast-i malʔun-tar hajwan-at hama az
 road stomach-2S face-EZ over be-2S accursed-COMP animal-PL all from
 می‌روی و در تمام مدت عمرت خاک می‌خوری.
 me-xor-i xak umr-et mudat-e tamam-e dar wa me-raw-i
 MI-eat-2S dust life-2S amount.of.time-EZ all-EZ in and MI-go-2S

Text (3:15) در بین تو و زن دشمنی می‌اندازم. نسل تو و
 IPA wa tu nasl-e me-andaz-am duʃman-i zan wa tu bajn-e dar
 and 2S generation-EZ MI-throw-1S enemy-NOM woman and 2S middle-EZ in
 نسل وی همیشه دشمن هم می‌باشند. او سر تو را
 ra tu sar-e u me-baʃ-and ham duʃman hameʃa waj nasl-e
 DEF 2S head-EZ 3S MI-be.SUBJ-3P also enemy always 3S generation-EZ
 می‌شکند و تو کُری پای او را می‌گری.»
 me-gaz-i ra u pa-je kuri-je tu wa me-ʃekan-ad
 MI-sting-2S DEF 3S foot/leg-EZ heel-EZ 2S and MI-break-3S

Comments on 3:15

وی This is the formal/fancy counterpart of او.

Text (3:16) به زن فرمود: « درد و زحمت تو را در ایام حاملگی
 IPA hamela-gi ajam-e dar ra tu zahmat-e wa dard farmud zan ba
 pregnant-NOM days-EZ in DEF 2S trouble-EZ and pain declare.PST woman to
 و در وقت زائیدن بسیار زیاد می‌کنم. تو به عشق
 ʃq-e ba tu me-kun-am zijaɖ besjaɖ zaɖid-an waqt-e dar wa
 lust-EZ to 2S MI-do-1S much much beget.PST-INF time-EZ in and
 شوهرت محتاج می‌باشی و اختیار تو به‌دست او
 u ba-dest-e tu extijaɖ-e wa me-baʃ-i muhtaɖʒ ʃawhar-et
 3S to-hand-EZ 2S prerogative-EZ and MI-be.SUBJ-2S needy husband-2S
 می‌باشد.»
 me-baʃ-ad
 MI-be.SUBJ-3S

Text	(3:17) به آدم فرمود: « تو به حرف زنت گوش دادی و از
IPA	az wa dād-i guʃ zan-εt harf-ε ba tu farmud ʔdam ba from and give.PST-2S ear woman-2S word-EZ to 2S declare.PST man to
	درختی که به تو گفته بودم نخوری، خوردی. به خاطر
	xʌter-ε ba xord-i na-xor-i bud-am guft-a tu ba ke daraxt-e reason-EZ to eat-2S NEG-eat-2S be.PST-1S say.PST-PART 2S to that tree-REL
	این کار تو، زمین لعنت شد و تو باید در تمام
	tamam-ε dar baʔjad tu wa ʃud lanat zamin tu kar-ε in all-EZ in must 2S and become.PST curse earth 2S work-EZ this
	مدت زندگی با سختی کار کنی تا از زمین
	zamin az ta kun-i kar saxt-i ba zendagi mudat-ε earth from until do-2S work hard-NOM with life amount.of.time-EZ
	خوراک به دست بیاوری.
	bij-ʔwar-i ba-dest xorʌk SUBJ-bring-2S to-hand food

Text	(3:18) زمین خار و علف‌های هرزه می‌رویاند و تو نباتات
IPA	nabʌt-ʌt-ε tu wa me-ruʃan-ad harza alaf-hʌ-je wa xʌr zamin plant-PL-EZ 2S and MI-make.grow-3S futile fodder-PL-EZ and thorn earth
	صحرا را می‌خوری.
	me-xor-i ra saharʌ MI-eat-2S DEF field

Comments on 3:18

هَرزِه علف‌های هرزه The phrase هرزه علف means 'weed'.

Text	(3:19) با زحمت و عرق پیشانی از زمین خوراک به دست می‌آوری،
IPA	mej-ʔwar-i ba-dest xorʌk zamin az peʃʌni araq-ε wa zahmat ba MI-bring-2S to-hand food earth from forehead sweat-EZ and trouble with
	تا روزی که به خاک، یعنی خاکی که از آن به وجود
	wudʒud ba ʌn az ke xʌk-e jani xʌk ba ke ruz-e ta existence to that from that dust-REL meaning dust to that day-REL until
	آمده‌ای، برگردی. تو از خاک هستی و دوباره خاک
	xʌk dubʌra wa hast-i xʌk az tu bar-gard-i ʌmad-a-ʔi dust again and be-2S dust from 2S over-turn-2S come.PST-PART-2S
	می‌شوی.»
	me-ʃaw-i MI-become-2S

Text (3:20) آدم اسم زن خود را حوا گذاشت چون او مادر
 IPA mʌdar-ε u tʃun guzʌʃt hawʌ rʌ xud zan-ε εsm-ε ʌdam
 mother-EZ 3S because place.PST Eve DEF own woman-EZ name-EZ man

تمام انسانها است.

ast εnsʌn-hʌ tamʌm-ε

is person-PL all-EZ

Text (3:21) خداوند، خدا از پوست حیوانات برای آدم و زنش لباس
 IPA ʌbʌs zan-εʃ wa ʌdam barʌʃε hajwʌn-ʌt post-ε az xudʌ xudʌwand
 clothing woman-3S and man for animal-PL skin-EZ from God Lord

تهیه کرد و به آنها پوشانید.

puʃʌnid ʌn-hʌ ba wa kard tahja

make.cover.PST that-PL to and do.PST preparation

Text (3:22) پس خداوند، خدا فرمود: « حالا آدم مثل ما شده و
 IPA wa ʃud-a mʌ mesl-ε ʌdam hʌʌ farmud xudʌ xudʌwand pas
 and become.PST-PART 1P like-EZ man now declare.PST God Lord then

می‌داند چه چیز خوب و چه چیز بد است. مبادا از درخت
 daraxt-ε az mabʌdʌ ast bad tʃiz tʃi wa xub tʃiz tʃi me-dʌn-ad
 tree-EZ from lest is bad thing what and good thing what MI-know-3S

حیات نیز بخورد و برای همیشه زنده بماند.»

bε-mʌn-ad zenda hameʃa barʌʃε wa bu-xor-ad niz hayʌt
 SUBJ-remain-3S living always for and SUBJ-eat-3S also life

Text (3:23) بنابراین، خدا او را از باغ عدن بیرون کرد تا
 IPA tʌ kard birun aden baʃ-ε az rʌ u xudʌ xudʌwand bεnʌbarin
 until do.PST outside Eden garden-EZ from DEF 3S God Lord therefore

در روی زمین، که از آن بوجود آمده بود، به
 ba bud ʌmad-a ba-wudʒud ʌn az ke zamin ru-je dar
 to be.PST come.PST-PART to-existence that from that earth face-EZ in

کار زراعت مشغول شود.

ʃaw-ad mafʃul zεrʌʔat kar-ε

become-3S busy agriculture work-EZ

Text	(3:24) خداوند آدم را از باغ عدن بیرون کرد و نگهبانانی
IPA	nɛgabʌnʌn-e wa kard birun aden baɣ-ɛ az rʌ ʌdam xudʌwand watchman-INDEF and do.PST outside Eden garden-EZ from DEF man Lord
	در طرف شرق باغ عدن گماشت و شمشیر آتشی ʌtɛʃini ʃamʃir-ɛ wa gumʌʃt aden baɣ-ɛ ʃarq-ɛ taraf-ɛ dar firey sword-EZ and appoint.PST Eden garden-EZ East-EZ direction-EZ in
	را که به هر طرف می‌چرخید در آنجا قرار داد تا tʌ dʌd qarʌr ʌn-dʒʌ dar me-tʃarxid taraf har ba ke rʌ until give.PST place that-place in MI-turn.PST direction every to that DEF
	کسی نتواند به درخت زندگی نزدیک شود. ʃaw-ad nazdik zendagi daraxt-ɛ ba na-tawʌn-ad kas-e become-3S near life tree-EZ to NEG-able-3S person-INDEF

Pronunciation Only

- (3:1) mar az tamam-ɛ hajwan-ʌt-e ke xudʌwand xudʌ saxt-a bud Text
snake from all-EZ animal-PL-REL that Lord God make.PST-PART be.PST Dari
- zirek-tar bud u az zan porsid ʌjʌ waqj-an xudʌ ba ʃuma
clever-COMP be.PST 3S from woman ask.PST QUESTION actual-ADV God to 2P
- guft-a ast ke az hama-je daraxt-ʌn-ɛ baɣ na-xor-ed
say.PST-PART is that from all-EZ tree-PL-EZ garden NEG-eat-2P
- (3:2) zan dʒawʌb dʌd mʌ ɛdʒʌza dʌr-em az mewa-je tamam-ɛ daraxt-ʌn-ɛ Text
woman answer give.PST 1P permission have-1P from fruit-EZ all-EZ tree-PL-EZ Dari
- baɣ bu-xor-em
garden SUBJ-eat-1P
- (3:3) ba-ɣair az mewa-je daraxt-e ke dar wasat-ɛ baɣ ast xudʌ ba mʌ guft-a Text
to-apart from fruit-EZ tree-REL that in center-EZ garden is God to 1P say.PST-PART Dari
- ast az mewa-je ʌn daraxt na-xor-ed wa hata ba ʌn dɛst na-zan-ed mabʌdʌ
is from fruit-EZ that tree NEG-eat-2P and even to that hand NEG-hit-2P lest
- bi-mir-ed
SUBJ-die-2P
- (3:4) mar dʒawʌb dʌd in durust nest ʃuma na-mi-mir-ed Text
snake answer give.PST this correct is.not 2P NEG-MI-die-2P Dari

- (3:5) xudΛ in rΛ guft zera me-dΛn-ad waqt-e az Λn bu-xor-ed ſumΛ ham Text
 God this DEF say.PST because MI-know-3S time-REL from that SUBJ-eat-2P 2P also Dari
 meſl-ε xudΛ me-ſaw-ed wa me-dΛn-ed tſi tſiz xub wa tſi tſiz bad ast
 like-EZ God MI-become-2P and MI-know-2P what thing good and what thing bad is
- (3:6) zan neġΛh kard wa did Λn daraxt beſjar zeba wa mewa-je Λn barΛje Text
 woman watch do.PST and see.PST that tree much beautiful and fruit-EZ that for Dari
 xord-an ġowΛrΛ ast ham-tſonin fekr kard tſeqadar xub ast ke dΛnΛ
 eat-INF agreeable is also-that.kind thought do.PST how.much good is that wise
 be-ſaw-ad beΛbarin az mewa-je Λn daraxt ġerεft wa xord ham-tſonin
 SUBJ-become-3S therefore from fruit-EZ that tree take.PST and eat also-that.kind
 ba ſawhar-ε xud dΛd wa u ham xord
 to husband-EZ own give.PST and 3S also eat
- (3:7) ham-in-ke Λn-rΛ xord-and ba Λn-hΛ dΛneſ-e dΛd-a ſud Text
 also-this-that that-DEF eat-3P to that-PL knowledge-INDEF give.PST-PART become.PST Dari
 wa fahmid-and ke hast-and pas barg-hΛ-je daraxt-ε andzir rΛ ba-ham
 and know.PST-3P that be-3P then leaf-PL-EZ tree-EZ fig DEF to-also
 duxt-a xud rΛ bΛ Λn puſΛnid-and
 sew.PST-PART own DEF with that make.cover.PST-3P
- (3:8) asr-ε Λn ruz ſenid-and xudΛwand xudΛ dar bΛy rΛ me-raw-ad pas Text
 late.afternoon-EZ that day hear.PST-3P Lord God in garden road MI-go-3S then Dari
 xud rΛ puſt-ε daraxt-hΛ penhΛn kard-and
 own DEF behind-EZ tree-PL hidden do.PST-3P
- (3:9) ama xudΛwand xudΛ Λdam rΛ sada kard wa farmud kuġza hast-i Text
 but Lord God man DEF sound do.PST and declare.PST where be-2S Dari
- (3:10) Λdam dzawab dΛd tſun sada-je tu rΛ dar bΛy ſenid-am tarsid-am Text
 man answer give.PST because sound-EZ 2S DEF in garden hear.PST-1S fear.PST-1S Dari
 wa penhΛn ſud-am zera hast-am
 and hidden become.PST-1S because be-1S

- (3:11) xuda porsid tji kas-e ba tu guft ke hast-i Aja az mewa-je Text
 God ask.PST what person-INDEF to 2S say.PST that be-2S QUESTION from fruit-EZ Dari
 daraxt-e ke ba tu guft-am na-bajad az an bu-xor-i xord-i
 tree-REL that to 2S say.PST-1S no-must from that SUBJ-eat-2S eat-2S
- (3:12) adam guft in zan-e ke tu u ra hamdam-e man kard-i an mewa Text
 man say.PST this woman-REL that 2S 3S DEF companion-EZ 1S do.PST-2S that fruit Dari
 ra ba man dad wa man xord-am
 DEF to 1S give.PST and 1S eat-1S
- (3:13) xudawand xuda az zan porsid tjerA in kar ra kard-i zan dzawab Text
 Lord God from woman ask.PST why this work DEF do.PST-2S woman answer Dari
 dad mar ma-ra freb dad ke az an bu-xor-am
 give.PST snake 1S-DEF cheat give.PST that from that SUBJ-eat-1S
- (3:14) sepas xudawand xuda ba mar farmud tjun in kar ra kard-i az Text
 then Lord God to snake declare.PST because this work DEF do.PST-2S from Dari
 hama hajwan-at mal'un-tar hast-i bar ru-je jekam-et ra me-raw-i wa dar
 all animal-PL accursed-COMP be-2S over face-EZ stomach-2S road MI-go-2S and in
 tamam-e mudat-e umr-et xak me-xor-i
 all-EZ amount.of.time-EZ life-2S dust MI-eat-2S
- (3:15) dar bajn-e tu wa zan dujman-i me-andaz-am nasl-e tu wa Text
 in middle-EZ 2S and woman enemy-NOM MI-throw-1S generation-EZ 2S and Dari
 nasl-e waj hameja dujman ham me-baf-and u sar-e tu ra me-jekan-ad
 generation-EZ 3S always enemy also MI-be.SUBJ-3P 3S head-EZ 2S DEF MI-break-3S
 wa tu kuri-je pa-je u ra me-gaz-i
 and 2S heel-EZ foot/leg-EZ 3S DEF MI-sting-2S
- (3:16) ba zan farmud dard wa zahmat-e tu ra dar ajam-e hamela-gi wa Text
 to woman declare.PST pain and trouble-EZ 2S DEF in days-EZ pregnant-NOM and Dari
 dar waqt-e Zajid-an besjar zijad me-kun-am tu ba esq-e jawhar-et muhtadz
 in time-EZ beget.PST-INF much much MI-do-1S 2S to lust-EZ husband-2S needy
 me-baf-i wa extijar-e tu ba-dest-e u me-baf-ad
 MI-be.SUBJ-2S and prerogative-EZ 2S to-hand-EZ 3S MI-be.SUBJ-3S

- (3:17) ba adam farmud tu ba harf-ε zan-et guf dād-i wa az daraxt-e
to man declare.PST 2S to word-EZ woman-2S ear give.PST-2S and from tree-REL
ke ba tu guft-a bud-am na-xor-i xord-i ba xāter-ε in kār-ε tu
that to 2S say.PST-PART be.PST-1S NEG-eat-2S eat-2S to reason-EZ this work-EZ 2S
zamin lanat šod wa tu bājad dar tamām-ε mōdat-ε zendagi ba
earth curse become.PST and 2S must in all-EZ amount.of.time-EZ life with
saxt-i kār kun-i tā az zamin xorāk ba-dešt bij-āwar-i
hard-NOM work do-2S until from earth food to-hand SUBJ-bring-2S
- (3:18) zamin xār wa alaf-hā-je harza me-rujan-ad wa tu nabāt-āt-ε saharā rā
earth thorn and fodder-PL-EZ futile MI-make.grow-3S and 2S plant-PL-EZ field DEF
me-xor-i
MI-eat-2S
- (3:19) ba zahmat wa araq-ε pešāni az zamin xorāk ba-dešt mej-āwar-i tā
with trouble and sweat-EZ forehead from earth food to-hand MI-bring-2S until
ruz-e ke ba xāk jani xāk-e ke az ān ba wudžud āmad-a-?i
day-REL that to dust meaning dust-REL that from that to existence come.PST-PART-2S
bar-gard-i tu az xāk hast-i wa dubāra xāk me-faw-i
over-turn-2S 2S from dust be-2S and again dust MI-become-2S
- (3:20) adam esm-ε zan-ε xud rā hawā guzāšt tšun u mādar-ε tamām-ε
man name-EZ woman-EZ own DEF Eve place.PST because 3S mother-EZ all-EZ
ensān-hā ast
person-PL is
- (3:21) xudāwand xudā az post-ε hajwān-āt barāje adam wa zan-εš lēbas
Lord God from skin-EZ animal-PL for man and woman-3S clothing
tahja kard wa ba ān-hā pušānid
preparation do.PST and to that-PL make.cover.PST
- (3:22) pas xudāwand xudā farmud hāā adam mešl-ε mā šod-a wa
then Lord God declare.PST now man like-EZ 1P become.PST-PART and
me-dān-ad tšī tšiz xub wa tšī tšiz bad ast mābādā az daraxt-ε hayāt niz
MI-know-3S what thing good and what thing bad is lest from tree-EZ life also
bu-xor-ad wa barāje hameša zēnda be-mān-ad
SUBJ-eat-3S and for always living SUBJ-remain-3S

- (3:23) *bən*Λ*barin* *xud*Λ*wand* *xud*Λ *u* *r*Λ *az* *b*Λ*y-ε* *aden* *birun* *kard* *t*Λ *dar* Text
 therefore Lord God 3S DEF from garden-EZ Eden outside do.PST until in Dari
- ru-je* *zamin* *ke* *az* *Λn* *ba-wud*zud *Λmad-a* *bud* *ba* *k*Λ*r-ε* *zεr*Λ?at
 face-EZ earth that from that to-existence come.PST-PART be.PST to work-EZ agriculture
- ma*ʃ*yul* *ʃaw-ad*
 busy become-3S
- (3:24) *xud*Λ*wand* *Λdam* *r*Λ *az* *b*Λ*y-ε* *aden* *birun* *kard* *wa* *nεgab*Λ*n*Λ*n-e* Text
 Lord man DEF from garden-EZ Eden outside do.PST and watchman-INDEF Dari
- dar* *taraf-ε* *ʃarq-ε* *b*Λ*y-ε* *aden* *gum*Λʃt *wa* *ʃam*ʃ*ir-ε* *Λte*ʃini *r*Λ *ke*
 in direction-EZ East-EZ garden-EZ Eden appoint.PST and sword-EZ firey DEF that
- ba* *har* *taraf* *me-t*ʃar*xid* *dar* *Λn-d*zΛ *qar*Λr *d*Λd *t*Λ *kas-e*
 to every direction MI-turn.PST in that-place place give.PST until person-INDEF
- na-taw*Λ*n-ad* *ba* *daraxt-ε* *zεndagi* *nazdik* *ʃaw-ad*
 NEG-able-3S to tree-EZ life near become-3S

Lesson 4

The Fall of Man: Noah's flood

Genesis 6:9- 9:16

Biblical text

۹:۶ سرگذشت نوح از این قرار است: او در زمان خود یک مرد عادل و پرهیزگار بود و همیشه با خدا رابطه خاصی داشت. ۱۰:۶ نوح دارای سه پسر بود به نام‌های حام، سام و یافث. ۱۱:۶ اما تمام مردم در حضور خدا گناهکار بودند و ظلم و ستم همه جا را پُر کرده بود. ۱۲:۶ خدا دید که مردم زمین فاسد شده‌اند و همه راه فساد را پیش گرفته‌اند.

۱۳:۶ خدا به نوح فرمود: «تصمیم گرفته‌ام بشر را از بین ببرم. چون ظلم و فساد آن‌ها دنیا را پُر کرده است، بنابراین، من آن‌ها را با زمین نابود می‌کنم. ۱۴:۶ تو برای خود یک کشتی از چوب درخت سرو بساز که چندین اتاق داشته باشد. داخل و خارج آنرا با قیر بپوشان. ۱۵:۶ آنرا این طور بساز: طول آن یکصد و پنجاه متر، عرض آن بیست و پنج متر و بلندی آن پانزده متر. ۱۶:۶ کلکینی هم نزدیک سقف به اندازه پنجاه سانتی متر بساز و دروازه کشتی را در کنار آن قرار بده. کشتی را طوری بساز که دارای سه طبقه باشد. ۱۷:۶ من طوفان و باران شدید بر زمین می‌فرستم تا همه جانداران هلاک گردند و هر چه بر روی زمین است بمیرد. ۱۸:۶ اما با تو پیمان می‌بندم. تو به اتفاق پسران، همسر و عروس‌هایت به کشتی داخل می‌شوی. ۱۹-۲۰:۶ از تمام حیوانات یعنی پرندگان، چهارپایان و خزندگان یک جفت نر و ماده با خود به کشتی ببر، تا آن‌ها را زنده نگهداری. ۲۱:۶ از هر نوع غذا برای خود و برای آن‌ها با

خود بردار.» ۲۲:۶ نوح هر چه خدا به او فرمود انجام داد.

۱:۷ خداوند به نوح فرمود: «تو با تمام اهل خانهات به کشتی داخل شو، زیرا در این زمان فقط تو در حضور من پرهیزگار هستی. ۲:۷ از تمام چهارپایان حلال از هر کدام هفت نر و هفت ماده و از چهارپایان حرام از هر کدام یک نر و یک ماده ۳:۷ و از پرندگان آسمان نیز از هر کدام هفت نر و هفت ماده با خود بردار، تا از هر کدام نسلی در روی زمین باقی بماند، ۴:۷ زیرا من هفت روز بعد، برای مدت چهل شبانه روز باران می‌بارانم و هر جاننداری را که آفریده‌ام از روی زمین نابود می‌کنم.» ۵:۷ نوح هر چه خداوند به او فرموده بود انجام داد.

۶:۷ وقتی طوفان آمد، نوح ششصد ساله بود. ۷:۷ او با زن، پسرها و عروس‌هایش به داخل کشتی رفتند تا از طوفان رهایی یابند. ۸:۷ همانطوری که خداوند به نوح هدایت داده بود، از تمام چهارپایان حلال و حرام و خزندگان جفت جفت نر و ماده ۹:۷ با نوح به داخل کشتی رفتند. ۱۰:۷ پس از هفت روز آب روی زمین را فراگرفت.

۱۱:۷ در ششصدمین سال زندگی نوح، در روز هفدهم ماه دوم، تمام چشمه‌های عظیم در زیر زمین باز شد و همه روزنه‌های آسمان باز شدند ۱۲:۷ و مدت چهل شبانه روز باران می‌بارید. ۱۳:۷ در همان روز، همانطور که خدا فرموده بود، نوح و پسرانش سام، حام و یافت و همسر نوح و عروس‌هایش و ۱۴:۷ انواع حیوانات، یعنی چهارپایان و خزندگان و مرغان و همه پرندگان، ۱۵-۱۶:۷ دو به دو نر و ماده با نوح داخل کشتی شدند و خداوند دروازه کشتی را پشت سر آنها بست.

۱۷:۷ مدت چهل روز باران مانند سیل بر زمین می‌بارید و آب زیادتر می‌شد بطوری که کشتی از زمین بلند شد. ۱۸:۷ آب به قدری زیاد شد که کشتی بر روی آب به حرکت آمد. ۱۹:۷ آب از روی زمین بالا می‌آمد و آنقدر بلند شد تا اینکه آب تمام کوههای بلند را پوشانید ۲۰:۷ و به اندازه هفت متر از کوهها بالاتر رفت و همه چیز را پوشانید. ۲۱:۷ هر زنده جانی که در روی زمین حرکت می‌کرد، یعنی تمام پرندگان، چهارپایان و خزندگان و تمام مردم، همه مُردند. ۲۲:۷ هر جاننداری که در روی زمین بود مُرد.

۲۳:۷ خدا هر موجودی را که در روی زمین بود یعنی انسان، چهارپایان و خزندگان و پرندگان آسمان، همه را نابود کرد. فقط نوح با هر چه در کشتی با او بود باقی ماند. ۲۴:۷ آب یکصد و پنجاه روز روی زمین را پوشانده بود.

۱:۸ خدا نوح و تمام حیواناتی را که با او در کشتی بودند فراموش نکرده بود. پس بادی بر روی زمین فرستاد و آب رفته رفته پائین آمد. ۲:۸ چشمه‌های عظیم زیر زمینی و روزنه‌های آسمان بسته شدند و دیگر باران نبارید. ۳:۸ آب مرتب از روی زمین کم می‌شد و بعد از یکصد و پنجاه روز فرونشست. ۴:۸ در روز هفدهم ماه هفتم کشتی بر روی کوههای آرات نشست. ۵:۸ آب تا ماه دهم رفته رفته کم می‌شد تا اینکه در روز اول ماه دهم قلّه کوهها ظاهر شد.

۶:۸ بعد از چهل روز، نوح کلکین کشتی را باز کرد ۷:۸ و زاغی را بیرون فرستاد. زاغ بیرون رفت و دیگر برنگشت. او همین طور در پرواز بود تا وقتی که آب فرونشست. ۸:۸ پس نوح کبوتری را بیرون فرستاد تا ببیند که آیا آب از روی زمین فرونشسته است یا خیر؟ ۹:۸ اما کبوتر جائی برای نشستن پیدا نکرد، چون آب همه جا را گرفته بود. پس به کشتی برگشت و نوح او را گرفت و در کشتی گذاشت. ۱۰:۸ هفت روز دیگر صبر کرد و دوباره کبوتر را رها کرد. ۱۱:۸ وقت عصر بود که کبوتر در حالیکه یک برگ زیتون تازه در نول داشت به نزد نوح برگشت. نوح فهمید که آب کم شده است. ۱۲:۸ بعد از هفت روز دیگر دوباره کبوتر را بیرون فرستاد. این مرتبه کبوتر به کشتی برنگشت.

۱۳:۸ در روز اول ماه اول، نوح ششصد و یک ساله شد و در این وقت بود که آب روی زمین خشک شد. پس نوح دریچه کشتی را باز کرد و دید زمین در حال خشک شدن است. ۱۴:۸ در روز بیست و هفتم ماه دوم زمین کاملاً خشک بود.

۱۵:۸ خدا به نوح فرمود: ۱۶:۸ «تو و زن، پسرها و عروس‌هایت از کشتی بیرون بیاید. ۱۷:۸ تمام حیواناتی که نزد تو هستند یعنی تمام پرندگان و چهارپایان و خزندگان را هم بیرون بیاور تا در روی زمین پراکنده شوند و به فراوانی بارور و زیاد گردند.» ۱۸:۸ پس نوح، زن، پسرها و عروس‌هایش از کشتی بیرون رفتند.

۱۹:۸ تمام چهارپایان و پرندگان و خزندگان هم با جفت‌های خود از کشتی خارج شدند.

۲۰:۸ نوح قربانگاهی برای خداوند بنا کرد و از هر پرنده و هر حیوان حلال یکی را به عنوان قربانی

سوختی بر قربانگاه قربانی کرد. ۲۱:۸ وقتی بوی خوش قربانی به پیشگاه خداوند رسید، خداوند با خود

گفت: «بعد از این دیگر زمین را به خاطر انسان لعنت نمی‌کنم. گرچه انسان از کودکی افکار شیرانه

داشته است. دیگر همه حیوانات را هلاک نمی‌کنم چنان که کردم. ۲۲:۸ تا زمانی که دنیا هست، کشت

و زراعت، سرما و گرما، زمستان و تابستان و روز و شب هم باشد.»

۱:۹ خدا نوح و پسرانش را برکت داده فرمود: «فراوان و زیاد شوید و دوباره همه جای زمین را پر

کنید. ۲:۹ همه حیوانات زمین و پرندگان آسمان و خزندگان و ماهیان از شما می‌ترسند. همه آنها در

اختیار شما باشند. ۳:۹ شما می‌توانید آنها را مثل علف سبز بخورید. ۴:۹ اما گوشت را با خون که نشانه

حیات است، نخورید. ۵:۹ اگر کسی انسانی را بکشد، مجازات خواهد شد و هر حیوانی که انسانی را

بکشد، به مرگ محکوم می‌کنم. ۶:۹ انسان به صورت خدا آفریده شد. پس هر که انسانی را بکشد به

دست انسان کشته می‌شود. ۷:۹ شما فراوان و بی‌شمار و در روی زمین زیاد شوید.»

۸:۹ خدا به نوح و پسرانش فرمود: ۹:۹ «من با شما و بعد از شما با اولاده شما پیمان می‌بندم. ۱۰:۹ همچنین

پیمان خود را با همه جانورانی که با تو هستید، یعنی پرندگان، چهارپایان و هر حیوان وحشی و هر چه

با شما از کشتی بیرون آمدند و همچنین تمام جانداران روی زمین حفظ می‌کنم. ۱۱:۹ من با شما پیمان

می‌بندم که دیگر همه جانداران باهم از طوفان هلاک نمی‌شوند و بعد از این دیگر طوفانی که زمین را

خراب کند نمی‌باشد.» ۱۲:۹ خدا فرمود: «نشانه پیمانی که نسل بعد از نسل با شما و همه جانورانی که

با شما باشند، می‌بندم این است: ۱۳:۹ کمان رستم را تا به ابد در ابرها قرار می‌دهم تا نشانه آن پیمانی

باشد که بین من و جهان بسته شده است. ۱۴:۹ هر وقت ابر را در بالای زمین پهن می‌کنم و کمان رستم

ظاهر می‌شود، ۱۵:۹ پیمان خود را که بین من و شما و تمامی جانوران عقد شده است، به یاد می‌آورم تا

طوفان دیگر همه جانداران را با هم هلاک نکند. ۱۶:۹ کمان رستم در ابر می‌باشد و من آنرا می‌بینم و

آن پیمانی را که بین من و همهٔ جانداران روی زمین بسته شده، به یاد می‌آورم.»

Interlinear Text

Text	سرگذشت (6:9) نوح از این قرار است: او در زمان خود یک مرد
IPA	mard-ε jak xud zamΛn-ε dar u ast qarΛr in az nuh sarguzaft-ε man-EZ one own time-EZ in 3S is place this from Noah biography-EZ
	عادل و پرهیزگار بود و همیشه با خدا رابطهٔ
	rΛbeta-je xudΛ bΛ hameʃa wa bud parhezgar wa Λdeɪ relationship-EZ God with always and be.PST abstemious and righteous.person
	خاصی داشت.
	dΛʃt xΛs-e have.PST special-INDEF

Comments on 6:9

قرار This word has so many possible meanings, it's really not helpful to list them.

پرهیزگار This word can mean either 'abstemious' or 'devout'. (The cultural idea of course is that a devout person would also be an abstemious person.)

Text	نوح دارای سه پسر بود به نام‌های حام، سام و یافت. (6:10)
IPA	jΛfet wa sΛm hΛm nΛm-hΛ-je ba bud pesar se dΛrΛ-je nuh Japheth and Shem Ham name-PL-EZ to be.PST son three possessing-EZ Noah

Text	اما تمام مردم در حضور خدا گناهکار بودند و ظلم (6:11)
IPA	zulm wa bud-and gunΛh-kΛr xudΛ huzur-ε dar mardum tamΛm-ε ama cruelty and be.PST-3P sin-work God presence-EZ in people all-EZ but
	و ستم همه جا را پُر کرده بود.
	bud kard-a pur rΛ dʒΛ hama setam wa be.PST do.PST-PART full DEF place all oppression and

Comments on 6:11

حضور خدا This perhaps means 'in God's sight'.

گناهکار This means 'sinner'.

Text	خدا دید که مردم زمین فاسد شده‌اند و همه	(6:12)
IPA	hama wa ʃud-a-ʔand fɒsɛd zamin mardum-ε ke did xudɒ all and become.PST-PART-3P corrupt earth people-EZ that see.PST God راه فساد را پیش گرفته‌اند. gɛrɛft-a-ʔand peʃ rɒ fɒsɒd rɒ-jɛ take.PST-PART-3P front DEF corruption road-EZ	

Comments on 6:12

پیش گرفتن This term means 'to set oneself to, take up, choose from old'. (The idea is that they were completely committed to corruption.)

Text	خدا به نوح فرمود: « تصمیم گرفته‌ام بشر را از بین	(6:13)
IPA	bajn az rɒ bɒʃar gɛrɛft-a-ʔam tasmim farmud nuh ba xudɒ middle from DEF flesh take.PST-PART-1S decision declare.PST Noah to God بیرم. چون ظلم و فساد آن‌ها دنیا را پُر pur rɒ dunjɒ ɒn-hɒ fɒsɒd-ε wa zɒlm tʃun bu-bar-am full DEF world that-PL corruption-EZ and cruelty because SUBJ-over-1S کرده است، بنابراین، من آن‌ها را با زمین نابود می‌کنم. me-kun-am nɒbud zamin bɒ rɒ ɒn-hɒ man benɒbarin ast kard-a MI-do-1S destroy earth with DEF that-PL 1S therefore is do.PST-PART	

Text	تو برای خود یک کشتی از چوب درخت سرو بساز که	(6:14)
IPA	ke be-sɒz sarw daraxt-ε tʃob-ε az keʃti jak xud barɒje tu that SUBJ-make cypress tree-EZ wood-EZ from boat one own for 2S چندین اتاق داشته باشد. داخل و خارج آنرا با bɒ ɒn-rɒ xɒrɛdʒ-ε wa dɒxel bɒʃ-ad dɒʃt-a utɒq tʃandin with that-DEF outside-EZ and inside be.SUBJ-3S have.PST-PART room several قیر بپوشان. be-puʃɒn qir SUBJ-cover pitch	

Text	آنرا این طور بساز: طول آن یکصد و پنجاه متر،	(6:15)
IPA	metr pɒndʒɒ wa jak-sɒd ɒn tul-ε be-sɒz tawr in ɒn-rɒ meter fifty and one-hundred that length-EZ SUBJ-make way this that-DEF عرض آن بیست و پنج متر و بلندی آن پانزده متر. metr pɒnzda ɒn beland-i-jɛ wa metr pɒndʒ wa bist ɒn arz-ε meter fifteen that high-NOM-EZ and meter five and twenty that width-EZ	

Text	کلکینی (6:16) هم نزدیک سقف به اندازه پنجاه سانتی‌متر
IPA	santimeter pendʒa andʌza-je ba saqf nazdik-ε ham kelkin-e centimeters fifty size-EZ to ceiling near-EZ also window-INDEF
	بساز و دروازه کشتی را در کنار آن قرار بده. کشتی
	keʃti bε-dεh qarar ʌn kenar-ε dar ra keʃti darwaza-je wa bε-saz boat SUBJ-give place that side-EZ in DEF boat door-EZ and SUBJ-make
	را طوری بساز که دارای سه طبقه باشد.
	baʃ-ad tabaqa se darʌ-je ke bε-saz tawr-e ra be.SUBJ-3S level three possessing-EZ that SUBJ-make way-REL DEF

Text	من طوفان و باران شدید بر زمین می‌فرستم تا همه (6:17)
IPA	hama-je ta me-ferest-am zamin bar jadid barʌn-ε wa tufan man all-EZ until MI-send-1S earth over severe rain-EZ and flood 1S
	جانداران هلاک کردند و هرچه بر روی زمین است
	ast zamin ru-je bar har-tje wa gard-and halak dʒʌn-dar-ʌn-ε is earth face-EZ over every-thing and turn-3P destroyed body-have-PL-EZ
	بمیرد.
	bi-mir-ad SUBJ-die-3S

Text	اما با تو پیمان می‌بندم. تو به اتفاق پسران، همسر و (6:18)
IPA	wa hamsar pesar-ʌn etεʃʌq-ε ba tu me-band-am pajman tu ba ama and spouse son-PL agreement-EZ to 2S MI-fasten-1S covenant 2S with but
	عروس‌هایت به کشتی داخل می‌شوی.
	me-faw-i dʌxel keʃti ba arus-hʌ-jet MI-become-2S inside boat to bride-PL-2S

Comments on 6:18

به اتفاق This phrase means ‘together with’; اتفاق is a word with many distinct meanings.

عروس This word can mean ‘bride’ or ‘daughter-in-law’, depending on the context. They are Noah’s because they married into his family (by marrying his sons). The relationship is to the whole household, not just to one member of it.

Text (6:19-20) از تمام حیوانات یعنی پرندگان، چهارپایان و
 IPA wa tʃahar-pa-jan parend-εgan jani hajwan-at tamam-ε az
 and four-foot/leg-PL bird-PL meaning animal-PL all-EZ from
 خزندگان یک جفت نر و ماده با خود به کشتی ببر،
 bu-bar kefti ba xud ba mada wa nar dzuft jak xazend-εgan
 SUBJ-carry boat to own with female and male pair one lizard-PL
 تا آنها را زنده نگهداری.
 negah-dar-i zenda ra an-ha ta
 look-have-NOM living DEF that-PL until

Text (6:21) از هر نوع غذا برای خود و برای آنها با خود بردار.»
 IPA bar-dar xud ba an-ha baraje wa xud baraje yeza naw-ε har az
 over-have own with that-PL for and own for food kind-EZ every from

Text (6:22) نوح هرچه خدا به او فرمود انجام داد.
 IPA dad andzam farmud u ba xuda har-tje nuh
 give.PST performance declare.PST 3S to God every-thing Noah

Text (7:1) خداوند به نوح فرمود: «تو با تمام اهل خانهات به کشتی
 IPA kefti ba xana-t ahl-ε tamam-ε ba tu farmud nuh ba xudawand
 boat to house-2S resident-EZ all-EZ with 2S declare.PST Noah to Lord
 داخل شو، زیرا در این زمان فقط تو در حضور من
 man hozur-ε dar tu faqat zaman in dar zera jo daxel
 1S presence-EZ in 2S only time this in because become.IMP inside
 پرهیزگار هستی.
 hast-i parhezgar
 be-2S abstemious

Text (7:2) از تمام چهارپایان حلال از هر کدام هفت نر و
 IPA wa nar haft kudam har az halal tʃahar-pa-jan-ε tamam-ε az
 and male seven which every from slaughter four-foot/leg-PL-EZ all-EZ from
 هفت ماده و از چهارپایان حرام از هر کدام یک نر
 nar jak har-kudam az haram tʃahar-pa-jan-ε az wa mada haft
 male one every-which from forbidden four-foot/leg-PL-EZ from and female seven
 و یک ماده
 mada jak wa
 female one and

Text	و از پرندگان آسمان نیز از هرکدام هفت نر و هفت	(7:3)
IPA	haft wa nar haft har-kudam az niz asman parend-egam-e az wa seven and male seven every-which from also heaven bird-PL-EZ from and	
	ماده با خود بردار، تا از هرکدام نسلی در روی	
	ru-je dar nasl-e har-kudam az ta bar-dar xud ba mada face-EZ in generation-INDEF every-which from until over-have own with female	
	زمین باقی بماند،	
	be-man-ad baqi zamin SUBJ-remain-3S remaining earth	

Text	زیرا من هفت روز بعد، برای مدت چهل شبانه روز باران	(7:4)
IPA	baran ruz šabana tšeheł mudat-e baraje bad ruz haft man zera rain day nightly forty amount.of.time-EZ for after day seven 1S because	
	می‌بارانم و هر جاننداری را که آفریده‌ام از	
	az farid-a-?am ke ra dzan-dar-e har wa me-baran-am from create.PST-PART-1S that DEF body-have-INDEF every and MI-make.rain-1S	
	روی زمین نابود می‌کنم.»	
	me-kun-am nabud zamin ru-je MI-do-1S destroy earth face-EZ	

Comments on 7:4

روز شبانه روز It might be easiest to translate this phrase 'night and day' in your head.

Text	نوح هرچه خداوند به او فرموده بود انجام داد.	(7:5)
IPA	dad andzam bud farmud-a u ba xudawand har-tje nuh give.PST performance be.PST declare.PST-PART 3S to Lord every-thing Noah	
Text	وقتی طوفان آمد، نوح ششصد ساله بود.	(7:6)
IPA	bud sala šaf-sad nuh amad tufan waqt-e be.PST years.old six-hundred Noah come.PST flood time-REL	
Text	او با زن، پسرها و عروس‌هایش به داخل کشتی رفتند تا از	(7:7)
IPA	az ta raft-and kešti daxeł-e ba arus-ha-zeš wa pesar-ha zan ba u from until go.PST-3P boat inside-EZ to bride-PL-3S and son-PL woman with 3S	
	طوفان رهایی یابند.	
	jab-and rehazi tufan find-3P deliverance flood	

Text همانطوری (7:8) که خداوند به نوح هدایت داده بود،
 IPA bud dʌd-a hɛdʌjət nuh bə xudʌwənd ke ham-ʌn-tawr-e
 be.PST give.PST-PART guidance Noah to Lord that also-that-way-INDEF

از تمام چهارپایان حلال و حرام و خزندگان جفت
 dzʊft xazend-ɛgʌn wə hərəm wə həlʌl tʃahʌr-pʌ-jʌn-ɛ tʌmʌm-ɛ az
 pair lizard-PL and forbidden and slaughter four-foot/leg-PL-EZ all-EZ from
 جفت نر و ماده
 mʌdʌ wə nər dzʊft
 female and male pair

Text با نوح به داخل کشتی رفتند. (7:9)
 IPA raft-and keʃti dʌxel-ɛ bə nuh bʌ
 go.PST-3P boat inside-EZ to Noah with

Text پس از هفت روز آب روی زمین را فراگرفت. (7:10)
 IPA farʌ-geɾeft rʌ zamin ru-jɛ ʌb ruz haft az pas
 forward-take.PST DEF earth face-EZ water day seven from then

Comments on 7:10

فرا گرفت This also could have been written as two words: فرا گرفت

Text در ششصدمین سال زندگی نوح، در روز هفدهم (7:11)
 IPA haf-dah-ʊm-ɛ ruz-ɛ dar nuh zendagi-jɛ sʌl-ɛ ʃʌʃ-sad-ʊmin dar
 seven-ten-NTH-EZ day-EZ in Noah life-EZ year-EZ six-hundred-NTH in

ماه دوم، تمام چشمه‌های عظیم در زیر زمین باز
 bʌz zamin zer-ɛ dar azim tʃɛʃma-hʌ-jɛ tʌmʌm-ɛ duwʊm mʌh-ɛ
 open earth under-EZ in great spring-PL-EZ all-EZ second month-EZ

شد و همه روزنه‌های آسمان باز شدند
 ʃud-and bʌz ʌsmʌn ruzʌnʌ-hʌ-jɛ hʌmʌ-jɛ wə ʃud
 become.PST-3P open heaven window-PL-EZ all-EZ and become.PST

Text و مدت (7:12) چهل شبانه روز باران می‌بارید.
 IPA me-barid bʌrʌn ruz ʃʌbʌnʌ tʃɛhɛl mudat-ɛ wə
 MI-rain.PST rain day nightly forty amount.of.time-EZ and

Text (7:13) در همان روز، همانطور که خدا فرموده بود، نوح و
 IPA wa nuh bud farmud-a xudA ke ham-AN-tawr ruz ham-AN dar
 and Noah be.PST declare.PST-PART God that also-that-way day also-that in

پسرانش سام، حام و یافت و همسر نوح و عروس‌هایش و
 wa arus-hA-jεf wa nuh hamsar-ε wa jAfet wa hAM sAM pεsar-AN-εf
 and bride-PL-3S and Noah spouse-EZ and Japheth and Ham Shem son-PL-3S

Text (7:14) انواع حیوانات، یعنی چهارپایان و خزندگان و مرغان
 IPA mury-AN wa xazend-εgAN wa tʃahAr-pA-jAN jani hajwAN-At anwA-jε
 chicken-PL and lizard-PL and four-foot/leg-PL meaning animal-PL kind.PL-EZ

و همه پرندگان،
 parend-εgAN hama-jε wa
 bird-PL all-EZ and

Text (7:15-16) دو به دو نر و ماده با نوح داخل کشتی شدند
 IPA fud-and keʃti dAXel-ε nuh bA mAdA wa nar du ba du
 become.PST-3P boat inside-EZ Noah with female and male two to two

و خداوند دروازه کشتی را پشت سر آنها بست.
 bast AN-hA sar-ε puʃt-ε rA keʃti darwAZA-jε xudAWand wa
 bind.PST that-PL head-EZ behind-EZ DEF boat door-EZ Lord and

Text (7:17) مدت چهل روز باران مانند سیل بر زمین می‌بارید
 IPA me-bArId zamin bar sel mAnand-ε bArAN ruz tʃehel mudat-ε
 MI-rain.PST earth over flood like-EZ rain day forty amount.of.time-EZ

و آب زیادتر می‌شد بطوری که کشتی از زمین
 zamin az keʃti ke ba-tawr-e me-fud zijAd-tar AB wa
 earth from boat that to-way-REL MI-become.PST much-COMP water and

بلند شد.
 fud buland
 become.PST loud/high

Text (7:18) آب به قدری زیاد شد که کشتی بر روی آب به
 IPA ba AB ru-jε bar keʃti ke fud zijAd qadr-e ba AB
 to water face-EZ over boat that become.PST much amount-REL to water

حرکت آمد.
 Amad harakat
 come.PST movement

Text (7:19) آب از روی زمین بالا می‌آمد و آنقدر بلند
 IPA buland ʌn-qadr wa mij-ʌ-jad bʌʌ zamin ru-je az ʌb
 loud/high that-amount and MI-come-3S above earth face-EZ from water

شد تا اینکه آب تمام کوههای بلند را
 ra buland ko-hʌ-je tamʌm-ε ʌb in-ke tʌ fud
 DEF loud/high mountain-PL-EZ all-EZ water this-that until become.PST

پوشانید
 puʃʌnid
 make.cover.PST

Text (7:20) و به اندازهٔ هفت متر از کوهها بالاتر رفت و
 IPA wa raft bʌʌ-tar ko-hʌ az metr haft andʌza-je ba wa
 and go.PST above-COMP mountain-PL from meter seven size-EZ to and

همه چیز را پوشانید.
 puʃʌnid ra tʃiz hama
 make.cover.PST DEF thing all

Text (7:21) هر زنده جانی که در روی زمین حرکت می‌کرد، یعنی
 IPA jani me-kard harakat zamin ru-je dar ke dʒʌn-e zenda har
 meaning MI-do.PST movement earth face-EZ in that body-INDEF living every

تمام پرندگان، چهارپایان و خزندگان و تمام مردم،
 mardom tamʌm-ε wa xazend-egan wa tʃahʌr-pʌ-jʌn parend-εgan tamʌm-ε
 people all-EZ and lizard-PL and four-foot/leg-PL bird-PL all-EZ

همه مُردند.
 murd-and hama
 die.PST-3P all

Text (7:22) هر جاننداری که در روی زمین بود مُرد.
 IPA murd bud zamin ru-je dar ke dʒʌn-dar-e har
 die.PST be.PST earth face-EZ in that body-have-INDEF every

Text (7:23) خدا هر موجودی را که در روی زمین بود یعنی انسان،
 IPA ɛnsʌn jani bud zamin ru-je dar ke rʌ mawdzud-e har xudʌ
 person meaning be.PST earth face-EZ in that DEF being-REL every God
 چهارپایان و خزندگان و پرندگان آسمان، همه را نابود
 nʌbud rʌ hama ʌsmʌn parend-egʌn-ε wa xazend-egʌn wa tʃahʌr-pʌ-jʌn
 destroy DEF all heaven bird-PL-EZ and lizard-PL and four-foot/leg-PL
 کرد. فقط نوح با هرچه در کشتی با او بود باقی
 bʌqi bud u bʌ keʃti dar har-tʃe bʌ nuh faqat kard
 remaining be.PST 3S with boat in every-thing with Noah only do.PST
 ماند.
 mʌnd
 remain.PST

Text (7:24) آب یکصد و پنجاه روز روی زمین را پوشانده
 IPA puʃʌnid-a rʌ zamin ru-je ruz pɛndʒʌ wa jak-sad ʌb
 make.cover.PST-PART DEF earth face-EZ day fifty and one-hundred water
 بود.
 bud
 be.PST

Text (8:1) خدا نوح و تمام حیواناتی را که با او در کشتی بودند
 IPA bud-and keʃti dar u bʌ ke rʌ hajwan-ʌt-e tamʌm-ε wa nuh xudʌ
 be.PST-3P boat in 3S with that DEF animal-PL-REL all-EZ and Noah God
 فراموش نکرده بود. پس بادی بر روی زمین فرستاد
 ferɛstʌd zamin ru-je bar bʌd-e pas bud na-kard-a farʌmuʃ
 send.PST earth face-EZ over wind-INDEF then be.PST NEG-do.PST-PART forget
 و آب رفته رفته پائین آمد.
 ʌmad pʌjin raft-a raft-a ʌb wa
 come.PST down go.PST-PART go.PST-PART water and

Text (8:2) چشمه‌های عظیم زیر زمینی و روزنه‌های آسمان
 IPA ʌsmʌn ruzana-hʌ-je wa zamin-i zer-ε azim-ε tʃɛʃma-hʌ-je
 heaven window-PL-EZ and earth-ADJ under-EZ great-EZ spring-PL-EZ
 بسته شدند و دیگر باران نبارید.
 na-bʌrid bʌrʌn digar wa ʃud-and bast-a
 NEG-rain.PST rain other and become.PST-3P bind.PST-PART

Text	آب مرتب از روی زمین کم می‌شد و بعد از	(8:3)
IPA	az bad wa me-ʃud kam zamin ru-ʒe az muratab ʌb from after and MI-become.PST small earth face-EZ from in.order water	
	یکصد و پنجاه روز فرونشست.	
	furu-neʃast ruz pændʒʌ wa jak-sad down-sit.PST day fifty and one-hundred	

Comments on 8:3

فرونشست This could have been written as two words: فرو نشست. The meaning is 'to subside'.

Text	در روز هفدهم ماه هفتم کشتی بر روی	(8:4)
IPA	ru-ʒe bar keʃti haft-um maħ-ε haf-dah-um-ε ruz-ε dar face-EZ over boat seven-NTH month-EZ seven-ten-NTH-EZ day-EZ in	
	کوههای آرارات نشست.	
	neʃast ʌrʌrʌt ko-hʌ-ʒe sit.PST Ararat mountain-PL-EZ	

Text	آب تا ماه دهم رفته رفته کم می‌شد	(8:5)
IPA	me-ʃud kam raft-a raft-a dah-um maħ-ε tʌ ʌb MI-become.PST small go.PST-PART go.PST-PART ten-NTH month-EZ until water	
	تا اینکه در روز اول ماه دهم قله کوهها	
	ko-hʌ qala-ʒe dah-um maħ-ε awal-ε ruz-ε dar in-ke tʌ mountain-PL summit-EZ ten-NTH month-EZ first-EZ day-EZ in this-that until	
	ظاهر شد.	
	ʃud zʌħer become.PST appearance	

Text	بعد از چهل روز، نوح کلکین کشتی را باز کرد	(8:6)
IPA	kard bʌz rʌ keʃti kelkin-ε nuħ ruz tʃehel az bad do.PST open DEF boat window-EZ Noah day forty from after	

(8:7) و زاغی را بیرون فرستاد. زاغ بیرون رفت و دیگر
 digar wa raft birun zaɣ ferestad birun ra zaɣ-e wa
 other and go.PST outside crow send.PST outside DEF crow-INDEF and
 برنگشت. او همین طور در پرواز بود تا وقتی که
 ke waqt-e ta bud parwaz dar tawr ham-in u bar-na-gaft
 that time-REL until be.PST flight in way also-this 3S over-NEG-become.PST
 آب فرونشست.
 furu-neɣast ab
 down-sit.PST water

Comments on 8:7

The word برگشتن has many meanings. Here برگشت means 'did not return'.

(8:8) پس نوح کبوتری را بیرون فرستاد تا ببیند که آیا
 əjɒ ke bi-bin-ad ta ferestad birun ra kabutar-e nuh pas
 QUESTION that SUBJ-see-3S until send.PST outside DEF dove-INDEF Noah then
 آب از روی زمین فرونشسته است یا خیر؟
 xajr jɒ ast furu-neɣast-a zamin ru-je az ab
 blessing or is down-sit.PST-PART earth face-EZ from water

Comments on 8:8

In this context, یا خیر means 'or not'.

(8:9) اما کبوتر جائی برای نشستن پیدا نکرد، چون آب همه
 hama ab tʃun na-kard pajda neɣast-an barɒje dʒɒ-je kabutar ama
 all water because NEG-do.PST found sit.PST-INF for place-REL dove but
 جا را گرفته بود. پس به کشتی برگشت و نوح او
 u nuh wa bar-gaft kefti ba pas bud gereft-a ra dʒɒ
 3S Noah and over-become.PST boat to then be.PST take.PST-PART DEF place
 را گرفت و در کشتی گذاشت.
 guzɒft kefti dar wa gereft ra
 place.PST boat in and take.PST DEF

Text هفت روز دیگر صبر کرد و دوباره کبوتر را رها (8:10)
 IPA rɛhɑ rɑ kabutar dubɑrɑ wɑ kard sabr digar ruz-ɛ haft
 deliverance DEF dove again and do.PST patience other day-EZ seven
 کرد.
 kard
 do.PST

Text وقت عصر بود که کبوتر در حالیکه یک (8:11)
 IPA jak hɑl-e-ke dar kabutar ke bud asr waqt-ɛ
 one condition-INDEF-that in dove that be.PST late.afternoon time-EZ
 برگ زیتون تازه در نول داشت به نزد نوح برگشت.
 IPA bar-gaft nuh nazd-ɛ ba dɑft nul dar tɑzɑ zejtun-ɛ barg-ɛ
 over-become.PST Noah near-EZ to have.PST beak in fresh olive-EZ leaf-EZ
 نوح فهمید که آب کم شده است.
 IPA ast ʃud-a kam ʌb ke fahmid nuh
 is become.PST-PART small water that know.PST Noah

Text بعد از هفت روز دیگر دوباره کبوتر را بیرون فرستاد. این (8:12)
 IPA in ferestɑd birun rɑ kabutar dubɑrɑ digar ruz-ɛ haft az bad
 this send.PST outside DEF dove again other day-EZ seven from after
 مرتبه کبوتر به کشتی برگشت.
 IPA bar-na-gaft keʃti ba kabutar martaba
 over-NEG-become.PST boat to dove occasion

Text در روز اول ماه اول، نوح ششصد و یک ساله (8:13)
 IPA sala jak wɑ ʃɑʃ-sad nuh awal mɑh-ɛ awal-ɛ ruz-ɛ dar
 years.old one and six-hundred Noah first month-EZ first-EZ day-EZ in
 شد و در این وقت بود که آب روی زمین خشک
 IPA xuʃk zamin ru-jɛ ʌb ke bud waqt in dar wɑ ʃud
 dry earth face-EZ water that be.PST time this in and become.PST
 شد. پس نوح دریچه کشتی را باز کرد و دید زمین
 IPA zamin did wɑ kard bɑz rɑ keʃti deritʃɑ-jɛ nuh pas ʃud
 earth see.PST and do.PST open DEF boat window-EZ Noah then become.PST
 در حال خشک شدن است.
 IPA ast ʃud-an xuʃk hɑl-ɛ dar
 is become.PST-INF dry condition-EZ in

Text (8:14) در روز بیست و هفتم ماه دوم زمین کاملاً
 IPA kʌmɛl-an zamin duwum mah-ε haft-um-ε wa bist ruz-ε dar
 perfect-ADV earth second month-EZ seven-NTH-EZ and twenty day-EZ in

خشک بود.
 bud xʊʃk
 be.PST dry

Text (8:15) خدا به نوح فرمود:
 IPA farmud nuh ba xudʌ
 declare.PST Noah to God

Text (8:16) «تو و زن، پسرها و عروس‌هایت از کشتی بیرون بیاید.
 IPA bij-ʌ-jed birun keʃti az arus-hʌ-jet wa pesar-hʌ zan wa tu
 SUBJ-come-2P outside boat from bride-PL-2S and son-PL woman and 2S

Text (8:17) تمام حیواناتی که نزد تو هستند یعنی تمام پرندگان
 IPA parend-εɣʌn tamʌm-ε jani hast-and tu nazd-ε ke hajwan-ʌt-e tamʌm-ε
 bird-PL all-EZ meaning be-3P 2S near-EZ that animal-PL-REL all-EZ

و چهارپایان و خزندگان را هم بیرون بیاور تا در
 dar tʌ bij-ʌwar birun ham rʌ xazend-εɣʌn wa tʃahʌr-pʌ-jʌn wa
 in until SUBJ-bring outside also DEF lizard-PL and four-foot/leg-PL and

روی زمین پراکنده شوند و به فراوانی بارور و
 wa ferʌwan-i ba wa ʃaw-and parʌgand-a zamin ru-je
 and abundant-NOM to and become-3P scatter.PST-PART earth face-EZ

زیاد گردند.
 gard-and zijʌd
 turn-3P much

Text (8:18) پس نوح، زن، پسرها و عروس‌هایش از کشتی بیرون رفتند.
 IPA raft-and birun keʃti az arus-hʌ-jeʃ wa pesar-hʌ zan nuh pas
 go.PST-3P outside boat from bride-PL-3S and son-PL woman Noah then

Text (8:19) تمام چهارپایان و پرندگان و خزندگان هم با
 IPA bʌ ham xazend-εɣʌn wa parend-εɣʌn wa tʃahʌr-pʌ-jʌn tamʌm-ε
 with also lizard-PL and bird-PL and four-foot/leg-PL all-EZ

جفت‌های خود از کشتی خارج شدند.
 ʃud-and xʌredʒ keʃti az xud dʒuʃt-hʌ-je
 become.PST-3P outside boat from own pair-PL-EZ

Text	نوح قربانگاهی برای خداوند بنا کرد و از هر	(8:20)
IPA	har az wa kard bənΛ xudΛwand barΛje qurban-gah-e nuh every from and do.PST built Lord for sacrifice-place-INDEF Noah	
	پرنده و هر حیوان حلال یکی را به عنوان	
	enwan-ε ba rΛ jek-e halal hajwan-ε har wa parēnda title-EZ to DEF one-INDEF slaughter animal-EZ every and bird	
	قربانی سوختنی بر قربانگاه قربانی کرد.	
	kard qurban-i qurban-gah-ε bar suxt-an-i qurban-i-je do.PST sacrifice-NOM sacrifice-place-EZ over burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ	

Comments on 8:20

قربانی به عنوان This phrase is best translated 'as'.

Text	وقتی بوی خوش قربانی به پیشگاه خداوند رسید،	(8:21)
IPA	rasid xudΛwand peʃgΛ-je ba qurban-i xuʃ-ε bu-je waqt-e reach.PST Lord presence-EZ to sacrifice-NOM happy-EZ smell-EZ time-REL	
	خداوند با خود گفت: « بعد از این دیگر زمین را به خاطر	
	xΛter-ε ba rΛ zamin digar in az bad guft xud bΛ xudΛwand reason-EZ to DEF earth other this from after say.PST own with Lord	
	انسان لعنت نمی‌کنم. گرچه انسان از کودکی افکار	
	afkar-ε kodak-i az ensan gartʃe na-me-kun-am lanat ensan thoughts-EZ child-NOM from person although NEG-MI-do-1S curse person	
	شیرانه داشته است. دیگر همه حیوانات را هلاک	
	halak rΛ hajwan-Λt hama-je digar ast dΛʃt-a ʃarirΛna destroyed DEF animal-PL all-EZ other is have.PST-PART cruel	
	نمی‌کنم چنان که کردم.	
	kard-am ke tʃunΛn na-me-kun-am do.PST-1S that same.way NEG-MI-do-1S	

Comments on 8:21

افکار This is the Arabic plural of فکر.

Text	تا زمانی که دنیا هست، کشت و زراعت، سرما و گرما،	(8:22)
IPA	garmΛ wa sarmΛ zeraʔat wa keʃt hast dunja ke zaman-e ta warmth and cold agriculture and planting be world that time-INDEF until	
	زمستان و تابستان و روز و شب هم باشد.»	
	bΛʃ-ad ham ʃab wa ruz wa tabestan wa zemestan be.SUBJ-3S also night and day and Summer and Winter	

Text خدا نوح و پسرانش را برکت داده فرمود: « فراوان (9:1)
 IPA ferAWAN farmud dAd-a barakat rA pesar-AN-eʃ wa nuh xudA
 abundant declare.PST give.PST-PART blessing DEF son-PL-3S and Noah God

و زیاد شوید و دوباره همه جای زمین را پُر کنید.
 kun-ed pur rA zamin dʒA-je hama dubARA wa ʃaw-ed zijAd wa
 do-2P full DEF earth place-EZ all again and become-2P much and

Text همه حیوانات زمین و پرندگان آسمان و خزندگان و (9:2)
 IPA wa xazend-egAN wa ASMAN parend-egAN-e wa zamin hajWAN-At-e hama-je
 and lizard-PL and heaven bird-PL-EZ and earth animal-PL-EZ all-EZ

ماهیان از شما می‌ترسند. همه آن‌ها در اختیار شما
 ʃUMa extijAr-e dar AN-hA hama-je me-tars-and ʃUMa az mAHi-jAN
 2P prerogative-EZ in that-PL all-EZ MI-fear-3P 2P from fish-PL

باشند.
 bAʃ-and
 be.SUBJ-3P

Text شما می‌توانید آن‌ها را مثل علف سبز بخورید. (9:3)
 IPA bu-xor-ed sabz alaf-e mesl-e rA AN-hA me-tawAN-ed ʃUMa
 SUBJ-eat-2P green fodder-EZ like-EZ DEF that-PL MI-able-2P 2P

Text اما گوشت را با خون که نشانه حیات است، نخورید. (9:4)
 IPA na-xor-ed ast hayAt neʃANA-je ke xun bA rA goʃt amA
 NEG-eat-2P is life sign-EZ that blood with DEF meat but

Text اگر کسی انسانی را بکشد، مجازات خواهد (9:5)
 IPA xwAh-ad mudʒAZat bu-kuʃ-ad rA ENSAN-e kas-e agar
 will-3S punishment SUBJ-kill-3S DEF person-INDEF person-INDEF if

شد و هر حیوانی که انسانی را بکشد، به مرگ
 marg ba bu-kuʃ-ad rA ENSAN-e ke hajWAN-e har wa ʃud
 death to SUBJ-kill-3S DEF person-INDEF that animal-REL every and become.PST

محکوم می‌کنم.
 me-kun-am mahkum
 MI-do-1S sentence

Text انسان به صورت خدا آفریده شد. پس هر که (9:6)
 ke har pas fut əfarid-a xudʌ surat-ε ba ɛnsʌn
 IPA that every then become.PST create.PST-PART God circumstance-EZ to person

انسانی را بکشد به دست انسان کشته می‌شود.
 me-ʃaw-ad kuʃt-a ɛnsʌn dəst-ε ba bu-kuʃ-ad rʌ ɛnsʌn-e
 MI-become-3S kill.PST-PART person hand-EZ to SUBJ-kill-3S DEF person-INDEF

Text شما فراوان و بی‌شمار و در روی زمین زیاد شوید.» (9:7)
 ʃaw-ed zizʌd zamin ru-je dar wa be-ʃumar wa ferʌwʌn ʃumʌ
 IPA become-2P much earth face-EZ in and without-number and abundant 2P

Text خدا به نوح و پسرانش فرمود: (9:8)
 farmud pesar-ʌn-εʃ wa nuh ba xudʌ
 IPA declare.PST son-PL-3S and Noah to God

Text «من با شما و بعد از شما با اولاده شما پیمان (9:9)
 pajman ʃumʌ awlʌda-je bʌ ʃumʌ az bad wa ʃumʌ bʌ man
 IPA covenant 2P descendant-EZ with 2P from after and 2P with 1S

می‌بندم.
 me-band-am
 MI-fasten-1S

Text همچنین پیمان خود را با همه جانورانی که با (9:10)
 bʌ ke dʒʌnɛwar-ʌn-e hama-je bʌ rʌ xud pajman-ε ham-tʃʊnin
 IPA with that animal-PL-REL all-EZ with DEF own covenant-EZ also-that.kind

تو هستند، یعنی پرندگان، چهارپایان و هر حیوان وحشی
 wahʃi hajwʌn-ε har wa tʃahʌr-pʌ-jʌn parend-εgʌn jani hast-and tu
 wild animal-EZ every and four-foot/leg-PL bird-PL meaning be-3P 2S

و هرچه با شما از کشتی بیرون آمدند و همچنین
 ham-tʃʊnin wa ʌmad-and birun keʃti az ʃumʌ bʌ har-tʃe wa
 also-that.kind and come.PST-3P outside boat from 2P with every-thing and

تمام جانداران روی زمین حفظ می‌کنم.
 me-kun-am hefz zamin ru-je dʒʌn-dʌr-ʌn-ε tamʌm-ε
 MI-do-1S guard earth face-EZ body-have-PL-EZ all-EZ

Text (9:11) من با شما پیمان می‌بندم که دیگر همه جانداران
 IPA dʒʌn-dʌr-ʌn hama-je digar ke me-band-am pajmʌn ʃʊmʌ bʌ man
 body-have-PL all-EZ other that MI-fasten-1S covenant 2P with 1S

باهم از طوفان هلاک نمی‌شوند و بعد از این دیگر
 digar in az bad wa na-me-ʃaw-and halʌk tufʌn az bʌ-ham
 other this from after and NEG-MI-become-3P destroyed flood from with-also

طوفانی که زمین را خراب کند نمی‌باشد.»
 na-me-bʌʃ-ad kun-ad xarʌb rʌ zamin ke tufʌn-e
 NEG-MI-be.SUBJ-3S do-3S ruin DEF earth that flood-REL

Text (9:12) خدا فرمود: « نشانه پیمانی که نسل بعد از
 IPA az bad nasl-ε ke pajmʌn-e neʃʌna-je farmud xudʌ
 from after generation-EZ that covenant-REL sign-EZ declare.PST God

نسل با شما و همه جانورانی که با شما باشند،
 bʌʃ-and ʃʊmʌ bʌ ke dʒʌnɛwar-ʌn-e hama-je wa ʃʊmʌ bʌ nasl
 be.SUBJ-3P 2P with that animal-PL-REL all-EZ and 2P with generation

می‌بندم این است:
 ast in me-band-am
 is this MI-fasten-1S

Text (9:13) کمان رستم را تا به ابد در ابرها قرار می‌دهم تا
 IPA tʌ me-deh-am qarʌr abr-hʌ dar abad ba tʌ rʌ rustam kamʌn-ε
 until MI-give-1S place cloud-PL in eternity to until DEF Rustam bow-EZ

نشانه آن پیمانی باشد که بین من و جهان
 dʒʌhʌn wa man bajn-ε ke bʌʃ-ad pajmʌn-e ʌn neʃʌna-je
 world and 1S middle-EZ that be.SUBJ-3S covenant-REL that sign-EZ

بسته شده است.
 ast ʃʊd-a bast-a
 is become.PST-PART bind.PST-PART

Comments on 9:13

کمان رستم A rainbow is literally called ‘the bow of Rustam’. Hopefully this doesn’t lead to confusion!

Text (9:14) هر وقت ابر را در بالای زمین پهن می‌کنم و کمان
 IPA kamʌn-ε wa me-kun-am pehn zamin bʌlʌ-je dar rʌ abr waqt har
 bow-EZ and MI-do-1S spread earth above-EZ in DEF cloud time every

رستم ظاهر می‌شود،
 me-ʃaw-ad zʌher rustam
 MI-become-3S appearance Rustam

Text (9:15) پیمان خود را که بین من و شما و تمامی
 IPA tamam-i-je wa sumɑ wa man bajn-ε ke rɑ xud pajman-ε
 all-NOM-EZ and 2P and 1S middle-EZ that DEF own covenant-EZ
 جانوران عقد شده است، به یاد می‌آورم تا
 ta mej-awar-am jad ba ast sud-a aqd dʒanewar-ʌn
 until MI-bring-1S memory to is become.PST-PART agreed animal-PL
 طوفان دیگر همهٔ جانداران را با هم هلاک نکند.
 na-kun-ad halak ham ba rɑ dʒan-dar-ʌn hama-je digar tufan-ε
 NEG-do-3S destroyed also with DEF body-have-PL all-EZ other flood-EZ

Text (9:16) کمان رستم در ابر می‌باشد و من آنرا می‌بینم و
 IPA wa mi-bin-am ʌn-rɑ man wa me-baʃ-ad abr dar rʌstam kaman-ε
 and MI-see-1S that-DEF 1S and MI-be.SUBJ-3S cloud in Rustom bow-EZ
 آن پیمانی را که بین من و همهٔ جانداران
 dʒan-dar-ʌn-ε hama-je wa man bajn-ε ke rɑ pajman-e ʌn
 body-have-PL-EZ all-EZ and 1S middle-EZ that DEF covenant-REL that
 روی زمین بسته شده، به یاد می‌آورم.»
 mej-awar-am jad ba sud-a bast-a zamin ru-je
 MI-bring-1S memory to become.PST-PART bind.PST-PART earth face-EZ

Pronunciation Only

- (6:9) sarguzast-ε nuh az in qarar ast u dar zaman-ε xud jak mard-ε ʌdel Text
 biography-EZ Noah from this place is 3S in time-EZ own one man-EZ righteous.person Dari
 wa parhezgar bud wa hameja ba xuda rabeta-je xas-e dʌst
 and abstemious be.PST and always with God relationship-EZ special-INDEF have.PST
- (6:10) nuh darʌ-je se pesar bud ba nam-ha-je ham sam wa jafet Text
 Noah possessing-EZ three son be.PST to name-PL-EZ Ham Shem and Japheth Dari
- (6:11) ama tamam-ε mardum dar hozur-ε xuda gunah-kar bud-and wa zulm wa Text
 but all-EZ people in presence-EZ God sin-work be.PST-3P and cruelty and Dari
 setam hama dʒa rɑ pur kard-a bud
 oppression all place DEF full do.PST-PART be.PST

- (6:12) xuda did ke mardum-ε zamin fased şud-a-?and wa hama rA-je Text
 God see.PST that people-EZ earth corrupt become.PST-PART-3P and all road-EZ Dari
 fεsAd rA peş gereft-a-?and
 corruption DEF front take.PST-PART-3P
- (6:13) xuda ba nuh farmud tasmim gereft-a-?am başar rA az bajn Text
 God to Noah declare.PST decision take.PST-PART-1S flesh DEF from middle Dari
 bu-bar-am tşun zolm wa fεsAd-ε An-hA dunjA rA pur kard-a ast
 SUBJ-over-1S because cruelty and corruption-EZ that-PL world DEF full do.PST-PART is
 benAbarin man An-hA rA bA zamin nAbud me-kon-am
 therefore 1S that-PL DEF with earth destroy MI-do-1S
- (6:14) tu barAje xud jak keşti az tşob-ε daraxt-ε sarw be-sAZ ke tşandin utAQ Text
 2S for own one boat from wood-EZ tree-EZ cypress SUBJ-make that several room Dari
 dAşt-a bAş-ad dAxel wa xAredş-ε An-rA bA qir be-puşAn
 have.PST-PART be.SUBJ-3S inside and outside-EZ that-DEF with pitch SUBJ-cover
- (6:15) An-rA in tawr be-sAZ tul-ε An jak-sad wa pendşA metr arz-ε Text
 that-DEF this way SUBJ-make length-EZ that one-hundred and fifty meter width-EZ Dari
 An bist wa pandş metr wa beland-i-je An panşda metr
 that twenty and five meter and high-NOM-EZ that fifteen meter
- (6:16) kelkin-e ham nazdik-ε saqf ba andaza-je pendşA santimeter be-sAZ wa Text
 window-INDEF also near-EZ ceiling to size-EZ fifty centimeters SUBJ-make and Dari
 darwaza-je keşti rA dar kenAr-ε An qarAr be-deh keşti rA tawr-e be-sAZ
 door-EZ boat DEF in side-EZ that place SUBJ-give boat DEF way-REL SUBJ-make
 ke dArA-je se tabaqa bAş-ad
 that possessing-EZ three level be.SUBJ-3S
- (6:17) man tufAn wa bArAn-ε şadid bar zamin me-ferest-am tA hama-je dşAn-dAr-An-ε Text
 1S flood and rain-EZ severe over earth MI-send-1S until all-EZ body-have-PL-EZ Dari
 halAk gard-and wa har-tşe bar ru-je zamin ast bi-mir-ad
 destroyed turn-3P and every-thing over face-EZ earth is SUBJ-die-3S

- (6:18) ama ba tu pajman me-band-am tu ba eteflaq-e pesar-an hamsar wa
 but with 2S covenant MI-fasten-1S 2S to agreement-EZ son-PL spouse and
 Text
 Dari
 arus-ha-jet ba kefti daxel me-faw-i
 bride-PL-2S to boat inside MI-become-2S
- (6:19-20) az tamam-e hajwan-at jani parend-egan tjahar-pa-jan wa xazend-egan
 from all-EZ animal-PL meaning bird-PL four-foot/leg-PL and lizard-PL
 Text
 Dari
 jak dzuft nar wa mada ba xud ba kefti bu-bar ta an-ha ra zenda
 one pair male and female with own to boat SUBJ-carry until that-PL DEF living
 negah-dar-i
 look-have-NOM
- (6:21) az har naw-e yezal baraje xud wa baraje an-ha ba xud bar-dar
 from every kind-EZ food for own and for that-PL with own over-have
 Text
 Dari
- (6:22) nuh har-tje xuda ba u farmud andzam dad
 Noah every-thing God to 3S declare.PST performance give.PST
 Text
 Dari
- (7:1) xudawand ba nuh farmud tu ba tamam-e ahl-e xana-t ba kefti daxel
 Lord to Noah declare.PST 2S with all-EZ resident-EZ house-2S to boat inside
 Text
 Dari
 jo zera dar in zaman faqat tu dar hozur-e man parhezgar hast-i
 become.IMP because in this time only 2S in presence-EZ 1S abstemious be-2S
- (7:2) az tamam-e tjahar-pa-jan-e halal az har kudam haft nar wa haft
 from all-EZ four-foot/leg-PL-EZ slaughter from every which seven male and seven
 Text
 Dari
 mada wa az tjahar-pa-jan-e haram az har-kudam jak nar wa jak
 female and from four-foot/leg-PL-EZ forbidden from every-which one male and one
 mada
 female
- (7:3) wa az parend-egan-e asman niz az har-kudam haft nar wa haft mada
 and from bird-PL-EZ heaven also from every-which seven male and seven female
 Text
 Dari
 ba xud bar-dar ta az har-kudam nasl-e dar ru-je zamin
 with own over-have until from every-which generation-INDEF in face-EZ earth
 baqi be-man-ad
 remaining SUBJ-remain-3S

- (7:4) zera man haft ruz bad baraje mudat-e tšehel jabana ruz baran Text
 because 1S seven day after for amount.of.time-EZ forty nightly day rain Dari
 me-baran-am wa har dzan-dar-e ra ke afarid-a-?am az ru-je
 MI-make.rain-1S and every body-have-INDEF DEF that create.PST-PART-1S from face-EZ
 zamin nabud me-kun-am
 earth destroy MI-do-1S
- (7:5) nuh har-tje xudawand ba u farmud-a bud andzam dad Text
 Noah every-thing Lord to 3S declare.PST-PART be.PST performance give.PST Dari
- (7:6) waqt-e tufan amad nuh šaf-sad sala bud Text
 time-REL flood come.PST Noah six-hundred years.old be.PST Dari
- (7:7) u ba zan pesar-ha wa arus-ha-ješ ba daxel-e kešti raft-and ta az tufan Text
 3S with woman son-PL and bride-PL-3S to inside-EZ boat go.PST-3P until from flood Dari
 rešaji jab-and
 deliverance find-3P
- (7:8) ham-an-tawr-e ke xudawand ba nuh hedajat dad-a bud az Text
 also-that-way-INDEF that Lord to Noah guidance give.PST-PART be.PST from Dari
 tamam-e tšahar-pa-jan-e halal wa haram wa xazend-egan dzuft dzuft nar
 all-EZ four-foot/leg-PL-EZ slaughter and forbidden and lizard-PL pair pair male
 wa mada
 and female
- (7:9) ba nuh ba daxel-e kešti raft-and Text
 with Noah to inside-EZ boat go.PST-3P Dari
- (7:10) pas az haft ruz ab ru-je zamin ra far-geraft Text
 then from seven day water face-EZ earth DEF forward-take.PST Dari

- (7:11) dar [aʃ-sad-umin sal-ε zendagi-je nuh dar ruz-ε haf-dah-um-ε mʌh-ε Text
 in six-hundred-NTH year-EZ life-EZ Noah in day-EZ seven-ten-NTH-EZ month-EZ Dari
- dʊwom tamam-ε tʃeʃma-hʌ-je azim dar zer-ε zamin bʌz ʃud wa hama-je
 second all-EZ spring-PL-EZ great in under-EZ earth open become.PST and all-EZ
- ruzana-hʌ-je ʌsmʌn bʌz ʃud-and
 window-PL-EZ heaven open become.PST-3P
- (7:12) wa mʊdat-ε tʃehel ʃabʌna ruz bʌrʌn me-bʌrid Text
 and amount.of.time-EZ forty nightly day rain MI-rain.PST Dari
- (7:13) dar ham-ʌn ruz ham-ʌn-tawr ke xudʌ farmud-a bud nuh wa pesar-ʌn-εʃ Text
 in also-that day also-that-way that God declare.PST-PART be.PST Noah and son-PL-3S Dari
- sʌm hʌm wa jʌfet wa hamsar-ε nuh wa arus-hʌ-jeʃ wa
 Shem Ham and Japheth and spouse-EZ Noah and bride-PL-3S and
- (7:14) anwʌ-je hajwan-at jani tʃahʌr-pʌ-jʌn wa xazend-εgan wa mʊry-ʌn wa Text
 kind.PL-EZ animal-PL meaning four-foot/leg-PL and lizard-PL and chicken-PL and Dari
- hama-je parend-εgan
 all-EZ bird-PL
- (7:15-16) du ba du nar wa mʌda bʌ nuh dʌxel-ε keʃti ʃud-and wa Text
 two to two male and female with Noah inside-EZ boat become.PST-3P and Dari
- xudʌwand darwʌza-je keʃti rʌ puʃt-ε sar-ε ʌn-hʌ bast
 Lord door-EZ boat DEF behind-EZ head-EZ that-PL bind.PST
- (7:17) mʊdat-ε tʃehel ruz bʌrʌn mʌnand-ε sel bar zamin me-bʌrid wa ʌb Text
 amount.of.time-EZ forty day rain like-EZ flood over earth MI-rain.PST and water Dari
- zijʌd-tar me-ʃud ba-tawr-e ke keʃti az zamin buland ʃud
 much-COMP MI-become.PST to-way-REL that boat from earth loud/high become.PST
- (7:18) ʌb ba qadr-e zijʌd ʃud ke keʃti bar ru-je ʌb ba harakat Text
 water to amount-REL much become.PST that boat over face-EZ water to movement Dari
- ʌmad
 come.PST

- (7:19) Δb az ru-je zamin $b\Delta\Delta$ mij- Δ -jad wa Δn -qadr $b\Delta$ nd $\int\Delta$ d
water from face-EZ earth above MI-come-3S and that-amount loud/high become.PST
t Δ in-ke Δb tam Δ m- ϵ ko-h Δ -je $b\Delta$ nd r Δ pu \int Δ nid
until this-that water all-EZ mountain-PL-EZ loud/high DEF make.cover.PST
- (7:20) wa ba and Δ za-je haft metr az ko-h Δ $b\Delta\Delta$ -tar raft wa hama t \int iz
and to size-EZ seven meter from mountain-PL above-COMP go.PST and all thing
r Δ pu \int Δ nid
DEF make.cover.PST
- (7:21) har z ϵ nda d \int Δ n-e ke dar ru-je zamin harakat me-kard jani tam Δ m- ϵ
every living body-INDEF that in face-EZ earth movement MI-do.PST meaning all-EZ
parend- ϵ g Δ n t \int ah Δ r-p Δ -j Δ n wa xazend- ϵ g Δ n wa tam Δ m- ϵ mard Δ m hama m Δ rd-and
bird-PL four-foot/leg-PL and lizard-PL and all-EZ people all die.PST-3P
- (7:22) har d \int Δ n-d Δ r-e ke dar ru-je zamin bud m Δ rd
every body-have-INDEF that in face-EZ earth be.PST die.PST
- (7:23) x Δ d Δ har mawdzud-e r Δ ke dar ru-je zamin bud jani ϵ ns Δ n
God every being-REL DEF that in face-EZ earth be.PST meaning person
t \int ah Δ r-p Δ -j Δ n wa xazend- ϵ g Δ n wa parend- ϵ g Δ n- ϵ Δ sm Δ n hama r Δ n Δ bud kard
four-foot/leg-PL and lizard-PL and bird-PL-EZ heaven all DEF destroy do.PST
faqat nuh b Δ har-t \int e dar ke \int ti b Δ u bud b Δ qi m Δ nd
only Noah with every-thing in boat with 3S be.PST remaining remain.PST
- (7:24) Δb jak-sad wa p ϵ nd \int Δ ruz ru-je zamin r Δ pu \int Δ nid-a bud
water one-hundred and fifty day face-EZ earth DEF make.cover.PST-PART be.PST
- (8:1) x Δ d Δ nuh wa tam Δ m- ϵ hajw Δ n- Δ t-e r Δ ke b Δ u dar ke \int ti bud-and far Δ mu \int
God Noah and all-EZ animal-PL-REL DEF that with 3S in boat be.PST-3P forget
na-kard-a bud pas b Δ d-e bar ru-je zamin f ϵ rest Δ d wa Δb
NEG-do.PST-PART be.PST then wind-INDEF over face-EZ earth send.PST and water
raft-a raft-a p Δ j Δ n Δ mad
go.PST-PART go.PST-PART down come.PST
- (8:2) t \int ϵ \int ma-h Δ -je azim- ϵ zer- ϵ zamin-i wa ruzana-h Δ -je Δ sm Δ n bast-a
spring-PL-EZ great-EZ under-EZ earth-ADJ and window-PL-EZ heaven bind.PST-PART
 \int Δ d-and wa digar b Δ r Δ n na-b Δ rid
become.PST-3P and other rain NEG-rain.PST

- (8:3) Λb $m\ddot{u}ratab$ az $ru\text{-}je$ $zamin$ kam $me\text{-}\int\ddot{u}d$ wa bad az $jak\text{-}sad$ Text
 water in.order from face-EZ earth small MI-become.PST and after from one-hundred Dari
 wa $p\ddot{e}ndz\Lambda$ ruz $furu\text{-}ne\int ast$
 and fifty day down-sit.PST
- (8:4) dar $ruz\text{-}\epsilon$ $haf\text{-}dah\text{-}\ddot{u}m\text{-}\epsilon$ $m\Lambda h\text{-}\epsilon$ $haft\text{-}\ddot{u}m$ $ke\int ti$ bar $ru\text{-}je$ $ko\text{-}h\Lambda\text{-}je$ Text
 in day-EZ seven-ten-NTH-EZ month-EZ seven-NTH boat over face-EZ mountain-PL-EZ Dari
 $\Lambda r\Lambda r\Lambda t$ $ne\int ast$
 Ararat sit.PST
- (8:5) Λb $t\Lambda$ $m\Lambda h\text{-}\epsilon$ $dah\text{-}\ddot{u}m$ $raft\text{-}a$ $raft\text{-}a$ kam $me\text{-}\int\ddot{u}d$ $t\Lambda$ Text
 water until month-EZ ten-NTH go.PST-PART go.PST-PART small MI-become.PST until Dari
 $in\text{-}ke$ dar $ruz\text{-}\epsilon$ $awal\text{-}\epsilon$ $m\Lambda h\text{-}\epsilon$ $dah\text{-}\ddot{u}m$ $qala\text{-}je$ $ko\text{-}h\Lambda$ $z\Lambda her$
 this-that in day-EZ first-EZ month-EZ ten-NTH summit-EZ mountain-PL appearance
 $\int\ddot{u}d$
 become.PST
- (8:6) bad az $t\int eh\ddot{e}l$ ruz nuh $k\ddot{e}lkin\text{-}\epsilon$ $ke\int ti$ $r\Lambda$ $b\Lambda z$ $kard$ Text
 after from forty day Noah window-EZ boat DEF open do.PST Dari
- (8:7) wa $z\Lambda y\text{-}e$ $r\Lambda$ $birun$ $fer\ddot{e}st\Lambda d$ $z\Lambda y$ $birun$ $raft$ wa $digar$ $bar\text{-}na\text{-}ga\int t$ Text
 and crow-INDEF DEF outside send.PST crow outside go.PST and other over-NEG-become.PST Dari
 u $ham\text{-}in$ $tawr$ dar $parw\Lambda z$ bud $t\Lambda$ $waqt\text{-}e$ ke Λb $furu\text{-}ne\int ast$
 3S also-this way in flight be.PST until time-REL that water down-sit.PST
- (8:8) pas nuh $kabutar\text{-}e$ $r\Lambda$ $birun$ $fer\ddot{e}st\Lambda d$ $t\Lambda$ $bi\text{-}bin\text{-}ad$ ke $\Lambda j\Lambda$ Λb Text
 then Noah dove-INDEF DEF outside send.PST until SUBJ-see-3S that QUESTION water Dari
 az $ru\text{-}je$ $zamin$ $furu\text{-}ne\int ast\text{-}a$ ast $j\Lambda$ $xajr$
 from face-EZ earth down-sit.PST-PART is or blessing
- (8:9) $am\Lambda$ $kabutar$ $dz\Lambda\text{-}je$ $bar\Lambda je$ $ne\int ast\text{-}an$ $pajd\Lambda$ $na\text{-}kard$ $t\int un$ Λb $hama$ $dz\Lambda$ Text
 but dove place-REL for sit.PST-INF found NEG-do.PST because water all place Dari
 $r\Lambda$ $gere\int t\text{-}a$ bud pas ba $ke\int ti$ $bar\text{-}ga\int t$ wa nuh u $r\Lambda$ $gere\int t$
 DEF take.PST-PART be.PST then to boat over-become.PST and Noah 3S DEF take.PST
 wa dar $ke\int ti$ $guz\Lambda\int t$
 and in boat place.PST

- (8:10) haft ruz-ε digar sabr kard wa dubara kabutar rΛ rehΛ kard Text
 seven day-EZ other patience do.PST and again dove DEF deliverance do.PST Dari
- (8:11) waqt-ε asr bud ke kabutar dar hΛl-e-ke jak barg-ε zejtun-ε Text
 time-EZ late.afternoon be.PST that dove in condition-INDEF-that one leaf-EZ olive-EZ Dari
 tΛza dar nul dΛft ba nazd-ε nuh bar-gaft nuh fahmid ke Λb
 fresh in beak have.PST to near-EZ Noah over-become.PST Noah know.PST that water
 kam fud-a ast
 small become.PST-PART is
- (8:12) bad az haft ruz-ε digar dubara kabutar rΛ birun ferestad in martaba Text
 after from seven day-EZ other again dove DEF outside send.PST this occasion Dari
 kabutar ba kefti bar-na-gaft
 dove to boat over-NEG-become.PST
- (8:13) dar ruz-ε awal-ε mΛh-ε awal nuh faf-sad wa jak sΛla fud wa Text
 in day-EZ first-EZ month-EZ first Noah six-hundred and one years.old become.PST and Dari
 dar in waqt bud ke Λb ru-je zamin xufk fud pas nuh deritfa-je
 in this time be.PST that water face-EZ earth dry become.PST then Noah window-EZ
 kefti rΛ bΛz kard wa did zamin dar hΛl-ε xufk fud-an ast
 boat DEF open do.PST and see.PST earth in condition-EZ dry become.PST-INF is
- (8:14) dar ruz-ε bist wa haft-um-ε mΛh-ε dowom zamin kΛmel-an xufk bud Text
 in day-EZ twenty and seven-NTH-EZ month-EZ second earth perfect-ADV dry be.PST Dari
- (8:15) xudΛ ba nuh farmud Text
 God to Noah declare.PST Dari
- (8:16) tu wa zan pesar-hΛ wa arus-hΛ-jet az kefti birun bij-Λ-jed Text
 2S and woman son-PL and bride-PL-2S from boat outside SUBJ-come-2P Dari
- (8:17) tamΛm-ε hajwan-Λt-e ke nazd-ε tu hast-and jani tamΛm-ε parend-egΛn wa Text
 all-EZ animal-PL-REL that near-EZ 2S be-3P meaning all-EZ bird-PL and Dari
 tfahar-pΛ-jΛn wa xazend-egΛn rΛ ham birun bij-Λwar tΛ dar ru-je zamin
 four-foot/leg-PL and lizard-PL DEF also outside SUBJ-bring until in face-EZ earth
 parΛgand-a faw-and wa ba ferΛwan-i wa zijad gard-and
 scatter.PST-PART become-3P and to abundant-NOM and much turn-3P

- (8:18) pas nuh zan pesar-ha wa arus-ha-je] az ke]ti birun raft-and
then Noah woman son-PL and bride-PL-3S from boat outside go.PST-3P Text
Dari
- (8:19) tamam-e t]ahar-pa-jan wa parend-egan wa xazend-egan ham ba dzuft-ha-je xud
all-EZ four-foot/leg-PL and bird-PL and lizard-PL also with pair-PL-EZ own Text
az ke]ti xaredz]ud-and Dari
from boat outside become.PST-3P
- (8:20) nuh qurban-gah-e baraje xudawand bena kard wa az har parenda wa Text
Noah sacrifice-place-INDEF for Lord built do.PST and from every bird and Dari
har hajwan-e halal jek-e ra ba enwan-e qurban-i-je suxt-an-i
every animal-EZ slaughter one-INDEF DEF to title-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ
bar qurban-gah-e qurban-i kard
over sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM do.PST
- (8:21) waqt-e bu-je xuf-e qurban-i ba pe]ga-je xudawand rasid Text
time-REL smell-EZ happy-EZ sacrifice-NOM to presence-EZ Lord reach.PST Dari
xudawand ba xud guft bad az in digar zamin ra ba xater-e ensan lanat
Lord with own say.PST after from this other earth DEF to reason-EZ person curse
na-me-kun-am gart]e ensan az kodak-i afkar-e]arirana d]st-a ast
NEG-MI-do-1S although person from child-NOM thoughts-EZ cruel have.PST-PART is
digar hama-je hajwan-at ra halak na-me-kun-am t]unan ke kard-am
other all-EZ animal-PL DEF destroyed NEG-MI-do-1S same.way that do.PST-1S
- (8:22) ta zaman-e ke dunja hast ke]t wa zera]at sarma wa garma zemestan Text
until time-INDEF that world be planting and agriculture cold and warmth Winter Dari
wa tabestan wa ruz wa]ab ham ba]ad
and Summer and day and night also be.SUBJ-3S
- (9:1) xuda nuh wa pesar-an-]e] ra barakat dad-a farmud ferawan wa zijad Text
God Noah and son-PL-3S DEF blessing give.PST-PART declare.PST abundant and much Dari
]aw-ed wa dubara hama dz]a-je zamin ra pur kun-ed
become-2P and again all place-EZ earth DEF full do-2P
- (9:2) hama-je hajwan-at-e zamin wa parend-egan-e asman wa xazend-egan wa mahi-jan Text
all-EZ animal-PL-EZ earth and bird-PL-EZ heaven and lizard-PL and fish-PL Dari
az]uma me-tars-and hama-je an-ha dar extijar-e]uma ba]ad
from 2P MI-fear-3P all-EZ that-PL in prerogative-EZ 2P be.SUBJ-3P

- (9:3) $\int\text{um}\Delta$ me-taw Δ n-ed Δ n-h Δ r Δ me Δ sl- ϵ alaf- ϵ sabz bu-xor-ed
2P MI-able-2P that-PL DEF like-EZ fodder-EZ green SUBJ-eat-2P Text
Dari
- (9:4) am Δ go Δ ft r Δ b Δ xun ke ne Δ ʃana-je hay Δ t ast na-xor-ed Text
but meat DEF with blood that sign-EZ life is NEG-eat-2P Dari
- (9:5) agar kas-e en Δ ʃan-e r Δ bu-ku Δ ʃ-ad mu Δ dʒazat xw Δ h-ad \int ud wa Text
if person-INDEF person-INDEF DEF SUBJ-kill-3S punishment will-3S become.PST and Dari
har hajwan-e ke en Δ ʃan-e r Δ bu-ku Δ ʃ-ad ba marg mahkum me-kun-am
every animal-REL that person-INDEF DEF SUBJ-kill-3S to death sentence MI-do-1S
- (9:6) en Δ ʃan ba surat- ϵ xud Δ a Δ farid-a \int ud pas har ke Text
person to circumstance-EZ God create.PST-PART become.PST then every that Dari
en Δ ʃan-e r Δ bu-ku Δ ʃ-ad ba de Δ st- ϵ en Δ ʃan ku Δ ʃ-ta me- \int aw-ad
person-INDEF DEF SUBJ-kill-3S to hand-EZ person kill.PST-PART MI-become-3S
- (9:7) $\int\text{um}\Delta$ fe Δ raw Δ n wa be- $\int\text{um}\Delta$ r wa dar ru-je zamin zij Δ d \int aw-ed Text
2P abundant and without-number and in face-EZ earth much become-2P Dari
- (9:8) xud Δ ba nuh wa pe Δ sar- Δ n- ϵ ʃ farmud Text
God to Noah and son-PL-3S declare.PST Dari
- (9:9) man b Δ $\int\text{um}\Delta$ wa bad az $\int\text{um}\Delta$ b Δ awl Δ da-je $\int\text{um}\Delta$ pajman me-band-am Text
1S with 2P and after from 2P with descendant-EZ 2P covenant MI-fasten-1S Dari
- (9:10) ham-t Δ ʃunin pajman- ϵ xud r Δ b Δ hama-je dʒ Δ ne Δ war- Δ n-e ke b Δ tu hast-and Text
also-that.kind covenant-EZ own DEF with all-EZ animal-PL-REL that with 2S be-3P Dari
jani pare Δ nd-eg Δ n t Δ ʃah Δ r-p Δ -j Δ n wa har hajwan- ϵ wah Δ ʃi wa har-t Δ ʃe b Δ
meaning bird-PL four-foot/leg-PL and every animal-EZ wild and every-thing with
 $\int\text{um}\Delta$ az ke Δ ʃti birun am Δ d-and wa ham-t Δ ʃunin tam Δ m- ϵ dʒ Δ an-d Δ r- Δ n- ϵ
2P from boat outside come.PST-3P and also-that.kind all-EZ body-have-PL-EZ
ru-je zamin hefz me-kun-am
face-EZ earth guard MI-do-1S

- (9:11) man b_Λ ʃum_Λ pajman me-band-am ke digar hama-je dʒan-dar-an b_Λ-ham az 1s with 2P covenant MI-fasten-1S that other all-EZ body-have-PL with-also from tufan halak na-me-ʃaw-and wa bad az in digar tufan-e ke zamin ra flood destroyed NEG-MI-become-3P and after from this other flood-REL that earth DEF xarab kun-ad na-me-baʃ-ad ruin do-3S NEG-MI-be.SUBJ-3S Text
Dari
- (9:12) xoda farmud neʃana-je pajman-e ke nasl-e bad az nasl b_Λ God declare.PST sign-EZ covenant-REL that generation-EZ after from generation with ʃum_Λ wa hama-je dʒanewar-an-e ke b_Λ ʃum_Λ baʃ-and me-band-am in ast 2P and all-EZ animal-PL-REL that with 2P be.SUBJ-3P MI-fasten-1S this is Text
Dari
- (9:13) kaman-e rustom ra ta ba abad dar abr-ha qarar me-deh-am ta neʃana-je bow-EZ Rustam DEF until to eternity in cloud-PL place MI-give-1S until sign-EZ an pajman-e baʃ-ad ke bajn-e man wa dzahan bast-a that covenant-REL be.SUBJ-3S that middle-EZ 1S and world bind.PST-PART ʃud-a ast become.PST-PART is Text
Dari
- (9:14) har waqt abr ra dar bala-je zamin pehn me-kun-am wa kaman-e rustom every time cloud DEF in above-EZ earth spread MI-do-1S and bow-EZ Rustam zaher me-ʃaw-ad appearance MI-become-3S Text
Dari
- (9:15) pajman-e xud ra ke bajn-e man wa ʃum_Λ wa tamam-i-je dʒanewar-an covenant-EZ own DEF that middle-EZ 1S and 2P and all-NOM-EZ animal-PL aqd ʃud-a ast ba jad mej-awar-am ta tufan-e digar hama-je agreed become.PST-PART is to memory MI-bring-1S until flood-EZ other all-EZ dʒan-dar-an ra b_Λ ham halak na-kun-ad body-have-PL DEF with also destroyed NEG-do-3S Text
Dari

(9:16) kamΛn-ε rustam dar abr me-bΛʃ-ad wa man Λn-rΛ mi-bin-am wa Λn Text
 bow-EZ Rustam in cloud MI-be.SUBJ-3S and 1S that-DEF MI-see-1S and that Dari

pajmΛn-e rΛ ke bajn-ε man wa hama-je dʒΛn-dΛr-Λn-ε ru-je zamin
 covenant-REL DEF that middle-EZ 1S and all-EZ body-have-PL-EZ face-EZ earth

bast-a ʃud-a ba jΛd mej-Λwar-am
 bind.PST-PART become.PST-PART to memory MI-bring-1S

Lesson 5

Redemption: God's promise to Abraham

Genesis 11:30 – 12:9, 15:1-6

Biblical text

۳۰:۱۱ اما سارای نازا بود و فرزندی به دنیا نیاورد.

۳۱:۱۱ تارح، پسرش ابرام و نواسه‌اش لوط، پسر هاران، و عروزش سارای، زن ابرام را، گرفت و با آنها از اور کلدانیان بطرف سرزمین کنعان بیرون رفت. آنها رفتند تا به حَران رسیدند و در آنجا اقامت کردند. ۳۲:۱۱ تارح در آنجا به سن دوصد و پنج سالگی مُرد.

۱:۱۲ خداوند به ابرام فرمود: «وطن اصلی و خویشاوندان و خانه پدری خود را ترک کن و به طرف سرزمینی که به تو نشان می‌دهم برو. ۲:۱۲ از تو قوم بزرگی می‌سازم و به تو برکت می‌دهم. نام تو مشهور و معروف می‌شود و تو خودت مایه برکت می‌گردی. ۳:۱۲ به کسانی که تو را برکت دهند برکت می‌دهم، اما کسانی که تو را لعنت کنند من آنها را لعنت می‌کنم. و بوسیله تو همه ملت‌ها را برکت می‌دهم.» ۴:۱۲ همان طور که خداوند فرموده بود، موقعی که ابرام هفتاد و پنج سال داشت از حَران خارج شد. لوط هم همراه او بود. ۵:۱۲ ابرام زن خود سارای و لوط، برادرزاده‌اش، و تمام دارائی و غلامانی را که در حَران به دست آورده بود با خود برد و آنها به طرف سرزمین کنعان حرکت کردند. وقتی آنها به سرزمین کنعان رسیدند، ۶:۱۲ ابرام در کنار درخت مقدس موره در سرزمین شکیم رسید. (در آن موقع کنعانیان هنوز در آن سرزمین زندگی می‌کردند.) ۷:۱۲ خداوند به ابرام ظاهر شد و به او گفت: «این سرزمینی است

که من به نسل تو می‌بخشم.» پس ابرام در آنجا که خداوند خود را بر او ظاهر کرده بود قربانگاهی بنا کرد. ^{۸:۱۲} بعد از آنجا حرکت کرده به طرف تپه‌های شرقی شهر بیت‌ئیل رفت و خیمه‌های خود را بین بیت‌ئیل در مغرب و عای در مشرق بنا کرد. در آنجا نیز قربانگاهی برای خداوند ساخت و خداوند را پرستش نمود. ^{۹:۱۲} او دوباره از آنجا به جای دیگر کوچ کرد و به جنوب کنعان رفت.

^{۱:۱۵} بعد از این ابرام رؤیائی دید و صدای خداوند را شنید که به او می‌گوید: «ابرام، نترس، من تو را از خطر حفظ می‌کنم و به تو اجر بزرگی می‌دهم.» ^{۲:۱۵} ابرام جواب داد: «ای خداوند متعال، چه اجری به من می‌دهی در حالیکه من فرزندی ندارم؟ تنها وارث من این ایلعازر دمشقی است. ^{۳:۱۵} تو به من اولادی ندادی و یکی از غلامان من وارث من خواهد شد.»

^{۴:۱۵} پس او شنید که خداوند دوباره به او می‌گوید: «این غلام تو، ایلعازر، وارث تو نخواهد شد. پسر تو وارث تو می‌شود.» ^{۵:۱۵} خداوند او را بیرون برد و فرمود: «به آسمان نگاه کن و ببین که آیا می‌توانی ستارگان را بشماری. فرزندان تو هم مثل ستارگان بیشتر می‌شوند.»

^{۶:۱۵} ابرام به خداوند ایمان آورد و خداوند این را برای او عدالت شمرد و او را قبول درگاه خود کرد.

Interlinear Text

Text (11:30) اما سارای نازا بود و فرزندی به دنیا نیاورد.
 IPA naj-ʌward dʊnjʌ ba farzand-e wa bud nʌzʌ sʌrʌj ʌmʌ
 NEG-bring.PST world to child-INDEF and be.PST barren Sarai but

Comments on 11:30

نازا It's not necessary to appreciate this, but this is a compound word, with نا meaning 'not', and زا the present stem of زاییدن, which means 'to beget'.

Text (11:31) تارح، پسرش ابرام و نواسه‌اش لوط، پسر هاران، و عروشه
 IPA aru:s-ɛʃ wa ha:ran pe:sar-ɛ lut nau:ʌsa-ʔɛʃ wa abra:m pe:sar-ɛʃ ta:re:h
 bride-3S and Haran son-EZ Lot grandchild-3S and Abram son-3S Terah

سارای، زن ابرام را، گرفت و با آنها از اور
 ur-ɛ az ʌn-hʌ bʌ wa gereft rʌ abra:m zan-ɛ sa:ra:j
 Ur-EZ from that-PL with and take.PST DEF Abram woman-EZ Sarai

کلدانیان بطرف سرزمین کنعان بیرون رفت. آنها
 ʌn-hʌ raft birun kana:n sarzamin-ɛ ba-taraf-ɛ kalda:nj-ʌn
 that-PL go.PST outside Canaan land-EZ to-direction-EZ Chaldee-PL

رفتند تا به حران رسیدند و در آنجا اقامت
 ɛqʌmat ʌn-dʒʌ dar wa rasid-and ha:ran ba ta raft-and
 residing that-place in and reach.PST-3P Haran to until go.PST-3P

کردند.

kard-and
 do.PST-3P

Text (11:32) تارح در آنجا به سن دوصد و پنج سالگی
 IPA sa:la-gi pandʒ wa du-sad se:n-ɛ ba ʌn-dʒʌ dar ta:re:h
 years.old-NOM five and two-hundred age-EZ to that-place in Terah

مُرد.

murd
 die.PST

Text (12:1) خداوند به ابرام فرمود: « وطن اصلی و خویشاوندان
 IPA xeʃʌwand-ʌn wa asli watan-ɛ farmud abra:m ba xu:ʌwand
 folk-PL and original homeland-EZ declare.PST Abram to Lord

و خانه پدری خود را ترک کن و به طرف
 taraf-ɛ ba wa kun tark rʌ xud padar-i-je xʌna-je wa
 direction-EZ to and do abandon DEF own father-NOM-EZ house-EZ and

سرزمینی که به تو نشان می‌دهم برو.
 be-raw me-deh-am neʃʌn tu ba ke sarzamin-e
 SUBJ-go MI-give-1S show 2S to that land-REL

Text (12:2) از تو قوم بزرگی می‌سازم و به تو برکت می‌دهم. نام
 IPA nɑm-ε me-dəh-am barakat tu ba wa me-sɑz-am buzurg-e qawm-ε tu az
 name-EZ MI-give-1S blessing 2S to and MI-make-1S big-INDEF tribe-EZ 2S from
 تو مشهور و معروف می‌شود و تو خودت مایه
 mɑjɑ-jε xud-εt tu wa me-ʃaw-ad maruf wa mɑʃhur tu
 substance-EZ own-2S 2S and MI-become-3S well.known and famous 2S
 برکت می‌گردد.
 me-gard-i barakat
 MI-turn-NOM blessing

Text (12:3) به کسانی که تو را برکت دهند برکت می‌دهم، اما
 IPA amɑ me-dəh-am barakat deh-and barakat rɑ tu ke kas-ɑn-e ba
 but MI-give-1S blessing give-3P blessing DEF 2S that person-PL-REL to
 کسانی که تو را لعنت کنند من آنها را لعنت می‌کنم.
 me-kun-am lanat rɑ ɑn-hɑ man kun-and lanat rɑ tu ke kas-ɑn-e
 MI-do-1S curse DEF that-PL 1S do-3P curse DEF 2S that person-PL-REL
 و بوسیله تو همه ملت‌ها را برکت می‌دهم.»
 me-dəh-am barakat rɑ melat-hɑ hama-jε tu ba-wasila-jε wa
 MI-give-1S blessing DEF nation-PL all-EZ 2S to-means-EZ and

Text (12:4) همان طور که خداوند فرموده بود، موقعی که
 IPA ke mawqe-jε bud farmud-a xudɑwand ke tawr ham-ɑn
 that moment-REL be.PST declare.PST-PART Lord that way also-that
 ابرام هفتاد و پنج سال داشت از حَران خارج شد. لوط
 lut ʃud xɑrɛdʒ harɑn az dɑʃt sɑl pɑndʒ wa haftɑd ɑbrɑm
 Lot become.PST outside Haran from have.PST year five and seventy Abram
 هم همراه او بود.
 bud u ham-rɑ-jε ham
 be.PST 3S also-road-EZ also

Text (12:5) ابرام زن خود سارای و لوط، برادرزاده‌اش، و تمام
 IPA tamam-ε wa baradarzada-ʔaʃ lut wa saraj xud zan-ε abram
 all-EZ and nephew-3S Lot and Sarai own woman-EZ Abram

دارائی و غلامانی را که در حَران به‌دست آورده
 əward-a ba-dest haran dar ke ra ɣulam-ən-e wa daraji
 bring.PST-PART to-hand Haran in that DEF slave-PL-REL and possessions

بود با خود برد و آن‌ها به طرف سرزمین کنعان
 kanan sarzamin-ε taraf-ε ba ən-ha wa bord xud ba bud
 Canaan land-EZ direction-EZ to that-PL and carry.PST own with be.PST

حرکت کردند. وقتی آن‌ها به سرزمین کنعان رسیدند،
 rasid-and kanan sarzamin-ε ba ən-ha waqt-e kard-and harakat
 reach.PST-3P Canaan land-EZ to that-PL time-REL do.PST-3P movement

Text (12:6) ابرام در کنار درخت مقدس موره در سرزمین شکیم
 IPA ʃekim sarzamin-ε dar mura muqadas-ε daraxt-ε kenar-ε dar abram
 Shechem land-EZ in Moreh holy-EZ tree-EZ side-EZ in Abram

رسید. (در آن موقع کنعانیان هنوز در آن سرزمین زندگی
 zendagi sarzamin ən dar hanuz kanan-j-ən mawqe ən dar rasid
 life land that in still Canaan-ADJ-PL moment that in reach.PST

می‌کردند.)

me-kard-and
 MI-do.PST-3P

Text (12:7) خداوند به ابرام ظاهر شد و به او گفت: « این
 IPA in guft u ba wa ʃud zaħer abram ba xudawand
 this say.PST 3S to and become.PST appearance Abram to Lord

سرزمینی است که من به نسل تو می‌بخشم.» پس
 pas me-baxʃ-am tu nasl-ε ba man ke ast sarzamin-e
 then MI-forgive/bestow-1S 2S generation-EZ to 1S that is land-REL

ابرام در آنجا که خداوند خود را بر او ظاهر
 zaħer u bar ra xud xudawand ke ən-dʒa dar abram
 appearance 3S over DEF own Lord that that-place in Abram

کرده بود قربانگاهی بنا کرد.
 kard bena qurban-gah-e bud kard-a
 do.PST built sacrifice-place-INDEF be.PST do.PST-PART

(12:8) بعد از آنجا حرکت کرده به طرف تپه‌های
 tapa-hΛ-je az bad hill-PL-REL direction-EZ to do.PST-PART movement that-place from after
 شرقی شهر بیت‌ئیل رفت و خیمه‌های خود را بین
 bajn-ε ra xud xajma-hΛ-je wa raft bejtil šahr-ε šarq-i-je
 middle-EZ DEF own tent-PL-EZ and go.PST Bethel city-EZ East-NOM-EZ
 بیت‌ئیل در مغرب و عای در مشرق بنا کرد. در آنجا نیز
 niz an-dʒΛ dar kard bεnΛ maʃrɛq dar ʌj wa maʃreb dar bejtil
 also that-place in do.PST built East in Ai and West in Bethel
 قربانگاهی برای خداوند ساخت و خداوند را پرستش
 parastɛʃ ra xudΛwand wa saxt xudΛwand barʌje qurban-gΛh-e
 worship DEF Lord and make.PST Lord for sacrifice-place-INDEF
 نمود.
 namud
 do.PST

(12:9) او دوباره از آنجا به جای دیگر کوچ کرد و به جنوب
 dʒunub-ε ba wa kard kotʃ digar dʒΛ-je ba an-dʒΛ az dubara u
 South-EZ to and do.PST move other place-EZ to that-place from again 3S
 کنعان رفت.
 raft kanΛn
 go.PST Canaan

(15:1) بعد از این ابرام رؤیائی دید و صدای خداوند را
 ra xudΛwand sadΛ-je wa did ruʒΛ-je abram in az bad
 DEF Lord sound-EZ and see.PST vision-INDEF Abram this from after
 شنید که به او می‌گوید: « ابرام، نترس، من تو را از خطر
 xatar az ra tu man na-tars abram me-gu-jad u ba ke šenid
 danger from DEF 2S 1S NEG-fear Abram MI-say-3S 3S to that hear.PST
 حفظ می‌کنم و به تو اجر بزرگی می‌دهم.»
 me-deh-am buzurg-e adʒr-ε tu ba wa me-kun-am hefz
 MI-give-1S big-INDEF reward-EZ 2S to and MI-do-1S guard

(15:2) ابرام جواب داد: « ای خداوند متعال، چه اجری به
 Text
 IPA ba adʒr-e tʃi mutaʔal xudawand-ε aj dɒd dʒawab abram
 to reward-INDEF what exalted Lord-EZ O! give.PST answer Abram
 من می‌دهی در حالیکه من فرزندی ندارم؟ تنها
 tanhɒ na-dɒr-am farzand-e man hɒl-e-ke dar me-deh-i man
 alone NEG-have-1S child-INDEF 1S condition-INDEF-that in MI-give-2S 1S
 وارث من این ایلعازر دمشقی است.
 ast dameʃq-i ileʔazar in man wares-ε
 is Damascus-NOM Eleazar this 1S heir-EZ

(15:3) تو به من اولادی ندادی و یکی از غلامان من
 Text
 IPA man yulɒm-ɒn-ε az jek-i wa na-dɒd-i awlad-e man ba tu
 1S slave-PL-EZ from one-ADJ and NEG-give.PST-2S child-INDEF 1S to 2S
 وارث من خواهد شد.
 ʃud xwɒh-ad man wares-ε
 become.PST will-3S 1S heir-EZ

(15:4) پس او شنید که خداوند دوباره به او می‌گوید: « این غلام
 Text
 IPA yulɒm-ε in me-gu-jad u ba dubara xudawand ke ʃenid u pas
 slave-EZ this MI-say-3S 3S to again Lord that hear.PST 3S then
 تو، ایلعازر، وارث تو نخواهد شد. پسر تو وارث تو
 tu wares-ε tu pesar-ε ʃud na-xwɒh-ad tu wares-ε ileʔazar tu
 2S heir-EZ 2S son-EZ become.PST NEG-want-3S 2S heir-EZ Eleazar 2S
 می‌شود.»
 me-ʃaw-ad
 MI-become-3S

(15:5) خداوند او را بیرون برد و فرمود: « به آسمان نگاه کن
 Text
 IPA kun neɣɒh ɒsman ba farmud wa burd birun rɒ u xudawand
 do watch heaven to declare.PST and carry.PST outside DEF 3S Lord
 و ببین که آیا می‌توانی ستارگان را بشماری.
 be-ʃumar-i rɒ setar-εɒn me-tawan-i ɒʒɒ ke bi-bin wa
 SUBJ-count-NOM DEF star-PL MI-able-2S QUESTION that SUBJ-see and
 فرزندان تو هم مثل ستارگان بشمار می‌شوند.»
 me-ʃaw-and be-ʃumar setar-εɒn mesl-ε ham tu farzand-ɒn-ε
 MI-become-3P WITHOUT-number star-PL like-EZ also 2S child-PL-EZ

Text	ابرام (15:6) به خداوند ایمان آورد و خداوند این را برای او
IPA	u barʌje rʌ in xudʌwand wa ʌward iman xudʌwand ba abram 3S for DEF this Lord and bring.PST belief Lord to Abram
	عدالت شمرد و او را قبول درگاه خود کرد.
	kard xud dargʌh-ε qabul-ε rʌ u wa ʃemurd adlat do.PST own presence-EZ acceptance-EZ DEF 3S and reckon.PST righteousness

Comments on 15:6

...و This line, “And [he] accepted him in his presence,” is a functional equivalent translation of the original.

Pronunciation Only

- (11:30) ama saraj nazʌ bud wa farzand-e ba dunjʌ naj-ʌward Text
but Sarai barren be.PST and child-INDEF to world NEG-bring.PST Dari
- (11:31) tareh pesar-εʃ abram wa nawʌsa-ʔεʃ lut pesar-ε harʌn wa arus-εʃ saraj Text
Terah son-3S Abram and grandchild-3S Lot son-EZ Haran and bride-3S Sarai Dari
- zan-ε abram rʌ gereft wa bʌ ʌn-hʌ az ur-ε kaldʌnj-ʌn ba-taraf-ε
woman-EZ Abram DEF take.PST and with that-PL from Ur-EZ Chaldee-PL to-direction-EZ
- sarzamin-ε kanʌn birun raft ʌn-hʌ raft-and tʌ ba harʌn rasid-and wa
land-EZ Canaan outside go.PST that-PL go.PST-3P until to Haran reach.PST-3P and
- dar ʌn-dʒʌ εqʌmat kard-and
in that-place residing do.PST-3P
- (11:32) tareh dar ʌn-dʒʌ ba sɛn-ε du-sad wa pandʒ sala-gi murd Text
Terah in that-place to age-EZ two-hundred and five years.old-NOM die.PST Dari
- (12:1) xudʌwand ba abram farmud watan-ε asli wa xeʃʌwand-ʌn wa xʌna-je Text
Lord to Abram declare.PST homeland-EZ original and folk-PL and house-EZ Dari
- padar-i-je xud rʌ tark kun wa ba taraf-ε sarzamin-e ke ba tu neʃʌn
father-NOM-EZ own DEF abandon do and to direction-EZ land-REL that to 2S show
- me-dɛh-am bɛ-raw
MI-give-1S SUBJ-go

- (12:2) az tu qawm-ε buzurg-e me-saz-am wa ba tu barakat me-deh-am nam-ε Text
 from 2S tribe-EZ big-INDEF MI-make-1S and to 2S blessing MI-give-1S name-EZ Dari
- tu mafhur wa maruf me-faw-ad wa tu xud-et maja-je barakat
 2S famous and well.known MI-become-3S and 2S own-2S substance-EZ blessing
- me-gard-i
 MI-turn-NOM
- (12:3) ba kas-λn-e ke tu rλ barakat deh-and barakat me-deh-am amλ kas-λn-e Text
 to person-PL-REL that 2S DEF blessing give-3P blessing MI-give-1S but person-PL-REL Dari
- ke tu rλ lanat kun-and man λn-hλ rλ lanat me-kun-am wa ba-wasila-je tu
 that 2S DEF curse do-3P 1S that-PL DEF curse MI-do-1S and to-means-EZ 2S
- hama-je melat-hλ rλ barakat me-deh-am
 all-EZ nation-PL DEF blessing MI-give-1S
- (12:4) ham-λn tawr ke xudawand farmud-a bud mawqe-je ke abram haftad Text
 also-that way that Lord declare.PST-PART be.PST moment-REL that Abram seventy Dari
- wa pandz sal dλft az haran xaredz jud lut ham ham-rλ-je u
 and five year have.PST from Haran outside become.PST Lot also also-road-EZ 3S
- bud
 be.PST
- (12:5) abram zan-ε xud saraj wa lut baradarzλda-?af wa tamam-ε daraji wa Text
 Abram woman-EZ own Sarai and Lot nephew-3S and all-EZ possessions and Dari
- yulam-λn-e rλ ke dar haran ba-dest λward-a bud bλ xud bord
 slave-PL-REL DEF that in Haran to-hand bring.PST-PART be.PST with own carry.PST
- wa λn-hλ ba taraf-ε sarzamin-ε kanλn harakat kard-and waqt-e λn-hλ
 and that-PL to direction-EZ land-EZ Canaan movement do.PST-3P time-REL that-PL
- ba sarzamin-ε kanλn rasid-and
 to land-EZ Canaan reach.PST-3P
- (12:6) abram dar kenar-ε daraxt-ε muqadas-ε mura dar sarzamin-ε jekim rasid dar Text
 Abram in side-EZ tree-EZ holy-EZ Moreh in land-EZ Shechem reach.PST in Dari
- λn mawqe kanλn-j-λn hanuz dar λn sarzamin zendagi me-kard-and
 that moment Canaan-ADJ-PL still in that land life MI-do.PST-3P

- (12:7) xudawand ba abram zaher fud wa ba u guft in sarzamin-e ast Text
 Lord to Abram appearance become.PST and to 3S say.PST this land-REL is Dari
 ke man ba nasl-e tu me-baxf-am pas abram dar an-dza ke
 that 1S to generation-EZ 2S MI-forgive/bestow-1S then Abram in that-place that
 xudawand xud ra bar u zaher kard-a bud qurban-gah-e bena
 Lord own DEF over 3S appearance do.PST-PART be.PST sacrifice-place-INDEF built
 kard
 do.PST
- (12:8) bad az an-dza harakat kard-a ba taraf-e tapa-ha-je farq-i-je Text
 after from that-place movement do.PST-PART to direction-EZ hill-PL-REL East-NOM-EZ Dari
 jahr-e bejtil raft wa xajma-ha-je xud ra bajn-e bejtil dar mayreb wa aj
 city-EZ Bethel go.PST and tent-PL-EZ own DEF middle-EZ Bethel in West and Ai
 dar mafreq bena kard dar an-dza niz qurban-gah-e baraje xudawand
 in East built do.PST in that-place also sacrifice-place-INDEF for Lord
 saxt wa xudawand ra parastef namud
 make.PST and Lord DEF worship do.PST
- (12:9) u dubara az an-dza ba dza-je digar kotf kard wa ba dzonub-e kanan Text
 3S again from that-place to place-EZ other move do.PST and to South-EZ Canaan Dari
 raft
 go.PST
- (15:1) bad az in abram roja-je did wa sada-je xudawand ra fenid ke Text
 after from this Abram vision-INDEF see.PST and sound-EZ Lord DEF hear.PST that Dari
 ba u me-gu-jad abram na-tars man tu ra az xatar hefz me-kun-am wa ba
 to 3S MI-say-3S Abram NEG-fear 1S 2S DEF from danger guard MI-do-1S and to
 tu adzr-e buzurg-e me-dah-am
 2S reward-EZ big-INDEF MI-give-1S
- (15:2) abram dzawab dal aj xudawand-e muta?al tji adzr-e ba man me-dah-i Text
 Abram answer give.PST O! Lord-EZ exalted what reward-INDEF to 1S MI-give-2S Dari
 dar hal-e-ke man farzand-e na-dar-am tanha wares-e man in ile?azar
 in condition-INDEF-that 1S child-INDEF NEG-have-1S alone heir-EZ 1S this Eleazar
 damefq-i ast
 Damascus-NOM is

- (15:3) tu ba man awlad-e na-dad-i wa jek-i az yulam-an-e man wares-e
 2S to 1S child-INDEF NEG-give.PST-2S and one-ADJ from slave-PL-EZ 1S heir-EZ
 man xwalah-ad fud
 1S will-3S become.PST
- (15:4) pas u fenid ke xudawand dubara ba u me-gu-jad in yulam-e tu ile?azar
 then 3S hear.PST that Lord again to 3S MI-say-3S this slave-EZ 2S Eleazar
 wares-e tu na-xwalah-ad fud pesar-e tu wares-e tu me-faw-ad
 heir-EZ 2S NEG-want-3S become.PST son-EZ 2S heir-EZ 2S MI-become-3S
- (15:5) xudawand u ra birun burd wa farmud ba asman negah kun wa
 Lord 3S DEF outside carry.PST and declare.PST to heaven watch do and
 bi-bin ke aja me-tawan-i setar-egan ra be-fumar-i farzand-an-e tu
 SUBJ-see that QUESTION MI-able-2S star-PL DEF SUBJ-count-NOM child-PL-EZ 2S
 ham mesl-e setar-egan be-fumar me-faw-and
 also like-EZ star-PL WITHOUT-number MI-become-3P
- (15:6) abram ba xudawand iman award wa xudawand in ra baraje u adlat
 Abram to Lord belief bring.PST and Lord this DEF for 3S righteousness
 femurd wa u ra qabul-e dargah-e xud kard
 reckon.PST and 3S DEF acceptance-EZ presence-EZ own do.PST

Text

Dari

Text

Dari

Text

Dari

Text

Dari

Lesson 6

Redemption: Abraham sacrifices his son

Genesis 22:1-18

Biblical text

۱:۲۲ مدتی بعد خدا ابراهیم را امتحان کرد و به او فرمود: «ابراهیم.» ابراهیم جواب داد: «بلی، خداوندا.»

۲:۲۲ خدا فرمود: «پسر عزیزت اسحاق را که خیلی دوست می‌داری، بردار و به سرزمین موریاء برو، آنجا

او را بر سر کوهی که به تو نشان می‌دهم برای من قربانی کن.»

۳:۲۲ روز بعد، ابراهیم صبح وقت برخاست. مقداری هیزم برای قربانی تهیه نمود و آن را بر سر خر

بار کرد. اسحاق و دو نفر از نوکران خود را برداشت و به طرف جائی که خدا به او فرموده بود، براه

افتاد. ۴:۲۲ روز سوم، ابراهیم آن محل را از فاصله دور دید. ۵:۲۲ به نوکران خود گفت: «شما اینجا پیش

خر بمانید. من و پسرم به آنجا می‌رویم تا عبادت کنیم. بعداً پیش شما بر می‌گردیم.»

۶:۲۲ ابراهیم هیزم‌ها را بر دوش اسحاق گذاشت و خودش کارد و آتش برای روشن کردن هیزم برداشت

و برای قربانی سوختنی با هم به راه افتادند. ۷:۲۲ اسحاق گفت: «پدر.» ابراهیم جواب داد: «بلی پسرم؟»

اسحاق پرسید: «می‌بینم که تو آتش و هیزم داری، پس بره قربانی کجا است؟» ۸:۲۲ ابراهیم جواب داد:

«خدا خودش آنرا آماده می‌کند.» هر دوی آنها با هم رفتند.

۹:۲۲ وقتی آنها به جائی رسیدند که خدا فرموده بود، ابراهیم یک قربانگاه درست کرد و هیزم‌ها را

روی آن گذاشت. پسر خود را بست و او را بر قربانگاه، روی هیزم‌ها قرار داد. ۱۰:۲۲ سپس کارد را

به دست گرفت تا او را قربانی کند. ^{۱۱:۲۲} اما فرشته خداوند از آسمان او را صدا کرد و گفت: «ابراهیم، ابراهیم.» او جواب داد: «بلی، خداوندا.» ^{۱۲:۲۲} فرشته گفت: «به پسر خود صدمه نرسان و هیچ کاری با او نکن. من حالا فهمیدم که تو از خدا اطاعت می‌کنی و به او احترام می‌گذاری. زیرا تو پسر عزیز خود را از او دریغ نکردی.» ^{۱۳:۲۲} ابراهیم به طرف صدا نگاه کرد. قوچی را دید که شاخ‌هایش به درختی گیر کرده است. رفت و آنرا گرفت و به عنوان قربانی سوختنی به جای پسر خود قربانی کرد. ^{۱۴:۲۲} ابراهیم آنجا را «خداوند آماده می‌کند» نامید و حتی امروز هم مردم می‌گویند: «بر سر کوهها خداوند آماده می‌کند.»

^{۱۵:۲۲} فرشته خداوند برای بار دوم از آسمان ابراهیم را صدا کرد ^{۱۶:۲۲} و گفت: «خداوند می‌گوید: من به تو وعده می‌دهم و به اسم خودم قسم می‌خورم که تو را به فراوانی برکت بدهم. زیرا تو این کار را کردی و پسر عزیز خود را از من دریغ نکردی. ^{۱۷:۲۲} من وعده می‌دهم که نسل تو را مانند ستارگان آسمان و ریگ‌های ساحل بحر زیاد کنم. اولاده تو بر دشمنان خود پیروز می‌شوند. ^{۱۸:۲۲} تمام ملت‌ها از من خواهند خواست همان طوری که نسل تو را برکت داده‌ام نسل آن‌ها را هم برکت بدهم. فقط به خاطر اینکه تو از من اطاعت کردی.»

Interlinear Text

Text	بعد خدا ابراهیم را امتحان کرد و به او	(22:1) مدتی
IPA	u ba wa kard emtehan ra ebrahim xuda bad	mudat-e
	3S to and do.PST test DEF Abraham God after amount.of.time-INDEF	
	فرمود: « ابراهیم.» ابراهیم جواب داد: « بلی، خداوندا.»	
	xudawand-Λ bale dad dzawab ebrahim ebrahim farmud	
	Lord-o! yes give.PST answer Abraham Abraham declare.PST	

Text (22:2) خدا فرمود: « پسر عزیزت اسحاق را که خیلی دوست می‌داری،
 IPA me-dar-i dust xeli ke rA ešhaq aziz-et pesar-ε farmud xudA
 MI-have-2S friend much that DEF Isaac beloved-2S son-EZ declare.PST God
 بردار و به سرزمین موریا برو، آنجا او را بر سر
 sar-ε bar rA u Aη-dʒA be-raw murijA sarzamin-ε ba wa bar-dar
 head-EZ over DEF 3S that-place SUBJ-go Moriah land-EZ to and over-have
 کوهی که به تو نشان می‌دهم برای من قربانی کن.»
 kun qurbAn-i man barAje me-deh-am neʃAη tu ba ke koh-ε
 do sacrifice-NOM 1S for MI-give-1S show 2S to that mountain-REL

Comments on 22:2

بر داشتن This means 'to pick up'.

Text (22:3) روز بعد، ابراهیم صبح وقت برخاست. مقداری هیزم برای
 IPA barAje hizum maqdAr-e barxast waqt subh ebrahim bad ruz-ε
 for firewood amount-INDEF rise.PST time morning Abraham after day-EZ
 قربانی تهیه نمود و آن را بر سر خر بار
 bar xar sar-ε bar rA Aη wa namud tahja qurbAn-i
 load donkey head-EZ over DEF that and do.PST preparation sacrifice-NOM
 کرد. اسحاق و دو نفر از نوکران خود را برداشت و
 wa bar-dAʃt rA xud nukar-Aη-ε az nafar du wa ešhaq kard
 and over-have.PST DEF own servant-PL-EZ from people two and Isaac do.PST
 به طرف جائی که خدا به او فرموده بود،
 ba-rA bud farmud-a u ba xudA ke dʒA-je taraf-ε ba
 to-road be.PST declare.PST-PART 3S to God that place-REL direction-EZ to
 افتاد.
 aftAd
 fall.PST

Text (22:4) روز سوم، ابراهیم آن محل را از فاصله دور دید.
 IPA did dur fAsela-je az rA mahal Aη ebrahim sewum ruz-ε
 see.PST far distance-EZ from DEF place that Abraham third day-EZ

(22:5) به نوکران خود گفت: « شما اینجا پیش خر بمانید.

IPA bɛ-mʌn-ed xar peʃ-ɛ in-dʒʌ ʃumʌ guft xud nukar-ʌn-ɛ ba
 SUBJ-remain-2P donkey front-EZ this-place 2P say.PST own servant-PL-EZ to

من و پسر من به آنجا می‌رویم تا عبادت کنیم. بعداً

IPA bad-an kun-im ɛbʌdat tʌ me-raw-em ʌn-dʒʌ ba pɛsar-am wa man
 after-ADV do-1P worship until MI-go-1P that-place to son-1S and 1S

پیش شما بر می‌گردیم.»

IPA me-gard-em bar ʃumʌ peʃ-ɛ
 MI-turn-1P over 2P front-EZ

(22:6) ابراهیم هیزما را بر دوش اسحاق گذاشت و خودش

IPA xud-ɛʃ wa guzʌʃt ɛʃʌq duʃ-ɛ bar rʌ hizum-hʌ ɛbrʌhim
 own-3S and place.PST Isaac shoulder-EZ over DEF firewood-PL Abraham

کارد و آتش برای روشن کردن هیزما برداشت و برای

IPA barʌje wa bar-dʌʃt hizum kard-an-ɛ ruʃʌn barʌje ʌtɛʃ wa kard
 for and over-have.PST firewood do.PST-INF-EZ bright for fire and knife

قربانی سوختنی با هم به راه افتادند.

IPA uftʌd-and rʌ ba ham bʌ suxt-an-i qurbʌn-i-je
 fall.PST-3P road to also with burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ

(22:7) اسحاق گفت: « پدر.» ابراهیم جواب داد: « بلی پسر من؟ » اسحاق پرسید: «

IPA pursid ɛʃʌq pɛsar-am bale dʌd dʒawʌb ɛbrʌhim padar guft ɛʃʌq
 ask.PST Isaac son-1S yes give.PST answer Abraham father say.PST Isaac

می‌بینم که تو آتش و هیزما داری، پس بره قربانی

IPA qurbʌn-i bara-je pas dʌr-i hizum wa ʌtɛʃ tu ke mi-bin-am
 sacrifice-NOM lamb-EZ then have-2S firewood and fire 2S that MI-see-1S

کجا است؟»

IPA ast kudʒʌ
 is where

(22:8) ابراهیم جواب داد: « خدا خودش آنرا آماده می‌کند.» هر

IPA har me-kun-ad ʌmʌda ʌn-rʌ xud-ɛʃ xudʌ dʌd dʒawʌb ɛbrʌhim
 every MI-do-3S prepared that-DEF own-3S God give.PST answer Abraham

دو آن‌ها با هم رفتند.

IPA raft-and ham bʌ ʌn-hʌ du-je
 go.PST-3P also with that-PL two-EZ

Text	(22:9) وقتی آنها به جایی رسیدند که خدا فرموده بود،
IPA	bud farmud-a xudΛ ke rasid-and dʒΛ-je ba Λn-hΛ waqt-e be.PST declare.PST-PART God that reach.PST-3P place-REL to that-PL time-REL
	ابراهیم یک قربانگاه درست کرد و هیزمها را روی
	ru-je rΛ hizum-hΛ wa kard durust qurban-gah-ε jak ebrahim face-EZ DEF firewood-PL and do.PST correct sacrifice-place-EZ one Abraham
	آن گذاشت. پسر خود را بست و او را بر قربانگاه،
	qurban-gah bar rΛ u wa bast rΛ xud pesar-ε guzΛft Λn sacrifice-place over DEF 3S and bind.PST DEF own son-EZ place.PST that
	روی هیزمها قرار داد.
	dΛd qarΛr hizum-hΛ ru-je give.PST place firewood-PL face-EZ

Comments on 22:9

درست کردن This means 'to build'.

Text	(22:10) سپس کارد را به دست گرفت تا او را قربانی کند.
IPA	kun-ad qurban-i rΛ u tΛ gereft ba-dest rΛ kard sepas do-3S sacrifice-NOM DEF 3S until take.PST to-hand DEF knife then
Text	(22:11) اما فرشته خداوند از آسمان او را صدا کرد و گفت: «
IPA	guft wa kard sadΛ rΛ u ΛsmΛn az xudΛwand ferefta-je amΛ say.PST and do.PST sound DEF 3S heaven from Lord angel-EZ but
	ابراهیم، ابراهیم.» او جواب داد: «بلی، خداوندا.»
	xudΛwand-Λ bale dΛd dʒawΛb u ebrahim ebrahim Lord-O! yes give.PST answer 3S Abraham Abraham
Text	(22:12) فرشته گفت: «به پسر خود صدمه نرسان و هیچ کاری
IPA	kar-e hetf wa na-rasΛn sɛdma xud pesar-ε ba guft ferefta work-INDEF none and NEG-deliver harm own son-EZ to say.PST angel
	با او نکن. من حالا فهمیدم که تو از خدا اطاعت
	ɛtΛat xudΛ az tu ke fahmid-am hΛΛ man na-kun u bΛ obedience God from 2S that know.PST-1S now 1S NEG-do 3S with
	می‌کنی و به او احترام می‌گذاری. زیرا تو پسر عزیز خود
	xud aziz-ε pesar-ε tu zera me-guzar-i ɛteram u ba wa me-kun-i own beloved-EZ son-EZ 2S because MI-place-2S respect 3S to and MI-do-2S
	را از او دریغ نکردی.»
	na-kard-i dariy u az rΛ NEG-do.PST-2S refusal 3S from DEF

(22:13) ابراهیم به طرف صدا نگاه کرد. قوچی را دید که
 ke did rʌ qutʃ-e kard nəgʌh sadʌ taraf-ε ba ɛbrahim
 that see.PST DEF ram-REL do.PST watch sound direction-EZ to Abraham
 شاخ‌هایش به درختی گیر کرده است. رفت و آنرا گرفت
 gɛrɛft ʌn-rʌ wa raft ast kard-a gir daraxt-e ba ʃʌx-hʌ-jɛʃ
 take.PST that-DEF and go.PST is do.PST-PART take tree-REL to horn-PL-3S
 و به عنوان قربانی سوختی به جای پسر خود
 xud pɛsar-ε dʒʌ-jɛ ba suxt-an-i qurbʌn-i-jɛ ɛnwʌn-ε ba wa
 own son-EZ place-EZ to burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ title-EZ to and
 قربانی کرد.
 kard qurbʌn-i
 do.PST sacrifice-NOM

(22:14) ابراهیم آنجا را «خداوند آماده می‌کند» نامید و
 wa nʌmid me-kun-ad ʌmʌda xudʌwand rʌ ʌn-dʒʌ ɛbrahim
 and name.PST MI-do-3S prepared Lord DEF that-place Abraham
 حتی امروز هم مردم می‌گویند: «بر سر کوهها خداوند
 xudʌwand ko-hʌ sar-ε bar me-gu-jand mardum ham ɛmruz hatʌ
 Lord mountain-PL head-EZ over MI-say-3P people also today even
 آماده می‌کند.»
 me-kun-ad ʌmʌda
 MI-do-3S prepared

(22:15) فرشته‌ی خداوند برای بار دوم از آسمان ابراهیم را
 rʌ ɛbrahim ʌsmʌn az duwum bʌr-ε barʌje xudʌwand fɛrɛʃtʌ-jɛ
 DEF Abraham heaven from second time-EZ for Lord angel-EZ
 صدا کرد
 kard sadʌ
 do.PST sound

Text	(22:16) و گفت: « خداوند می‌گوید: من به تو وعده می‌دهم و به
IPA	ba wa me-deh-am wada tu ba man me-gu-jad xudawand guft wa to and MI-give-1S promise 2S to 1S MI-say-3S Lord say.PST and
	اسم خودم قسم می‌خورم که تو را به فراوانی برکت
	barakat ferawān-i ba ra tu ke me-xor-am qasam xud-am esm-ε blessing abundant-NOM to DEF 2S that MI-eat-1S oath own-1S name-EZ
	بدهم. زیرا تو این کار را کردی و پسر عزیز
	aziz-ε pesar-ε wa kard-i ra kar in tu zera be-deh-am beloved-EZ son-EZ and do.PST-2S DEF work this 2S because SUBJ-give-1S
	خود را از من دریغ نکردی.
	na-kard-i dariy man az ra xud NEG-do.PST-2S refusal 1S from DEF own

Comments on 22:16

قسم خوردن In Dari oaths are 'eaten', rather than being 'made' or 'taken' as in English.

Text	(22:17) من وعده می‌دهم که نسل تو را مانند ستارگان
IPA	setar-egan-ε manand-ε ra tu nasl-ε ke me-deh-am wada man star-PL-EZ like-EZ DEF 2S generation-EZ that MI-give-1S promise 1S
	آسمان و ریگ‌های ساحل بحر زیاد کنم. اولادۀ تو بر
	bar tu awlada-je kun-am zijad bahr sahel-ε reg-ha-je wa asman over 2S descendant-EZ do-1S much sea shore-EZ sand-PL-EZ and heaven
	دشمنان خود پیروز می‌شوند.
	me-faw-and piruz xud dujman-an-ε MI-become-3P victory own enemy-PL-EZ

Text	(22:18) تمام ملت‌ها از من خواهند خواست همان طوری که
IPA	ke tawr-e ham-an xwast xwah-and man az melat-ha tamam-ε that way-REL also-that desire will-3P 1S from nation-PL all-EZ
	نسل تو را برکت داده‌ام آن‌ها را
	ra an-ha nasl-ε dad-a-?am barakat ra tu nasl-ε DEF that-PL generation-EZ give.PST-PART-1S blessing DEF 2S generation-EZ
	هم برکت دهم. فقط به خاطر اینکه تو از من اطاعت
	etat man az tu in-ke xater-ε ba faqat dah-om barakat ham obedience 1S from 2S this-that reason-EZ to only ten-NTH blessing also
	کردی.»
	kard-i do.PST-2S

Pronunciation Only

- (22:1) modat-e bad xudΛ ebrahim rΛ emtehan kard wa ba u farmud Text
 amount.of.time-INDEF after God Abraham DEF test do.PST and to 3S declare.PST Dari
- ebrahim ebrahim dzawab dad bale xudΛwand-Λ
 Abraham Abraham answer give.PST yes Lord-O!
- (22:2) xudΛ farmud pesar-ε aziz-et eshaq rΛ ke xeli dust me-dar-i bar-dar Text
 God declare.PST son-EZ beloved-2S Isaac DEF that much friend MI-have-2S over-have Dari
- wa ba sarzamin-ε murija be-raw an-dza u rΛ bar sar-ε koh-e ke
 and to land-EZ Moriah SUBJ-go that-place 3S DEF over head-EZ mountain-REL that
- ba tu neşan me-deh-am baraje man qurban-i kun
 to 2S show MI-give-1S for 1S sacrifice-NOM do
- (22:3) ruz-ε bad ebrahim subh waqt barxast maqdar-e hizum baraje Text
 day-EZ after Abraham morning time rise.PST amount-INDEF firewood for Dari
- qurban-i tahja namud wa an rΛ bar sar-ε xar bar kard
 sacrifice-NOM preparation do.PST and that DEF over head-EZ donkey load do.PST
- eshaq wa du nafar az nukar-an-ε xud rΛ bar-daft wa ba taraf-ε
 Isaac and two people from servant-PL-EZ own DEF over-have.PST and to direction-EZ
- dza-je ke xudΛ ba u farmud-a bud ba-rΛ aftad
 place-REL that God to 3S declare.PST-PART be.PST to-road fall.PST
- (22:4) ruz-ε sewum ebrahim an mahal rΛ az felse-je dur did Text
 day-EZ third Abraham that place DEF from distance-EZ far see.PST Dari
- (22:5) ba nukar-an-ε xud guft şumΛ in-dza peş-ε xar be-man-ed man Text
 to servant-PL-EZ own say.PST 2P this-place front-EZ donkey SUBJ-remain-2P 1S Dari
- wa pesar-am ba an-dza me-raw-em ta ebdat kun-im bad-an peş-ε şumΛ
 and son-1S to that-place MI-go-1P until worship do-1P after-ADV front-EZ 2P
- bar me-gard-em
 over MI-turn-1P

- (22:6) εbrahim hizum-hΛ rΛ bar duj-ε eshaq guzΛft wa xud-εj kard wa Abraham firewood-PL DEF over shoulder-EZ Isaac place.PST and own-3S knife and
 Text
 Dari
 Λεj barΛje rujan kard-an-ε hizum bar-dΛft wa barΛje qurban-i-je
 fire for bright do.PST-INF-EZ firewood over-have.PST and for sacrifice-NOM-EZ
 suxt-an-i bΛ ham ba rΛ uftΛd-and
 burn.PST-INF-ADJ with also to road fall.PST-3P
- (22:7) eshaq guft padar εbrahim dzawΛb dΛd bale pesar-am eshaq porsid mi-bin-am Isaac say.PST father Abraham answer give.PST yes son-1S Isaac ask.PST MI-see-1S
 Text
 Dari
 ke tu Λεj wa hizum dΛr-i pas bara-je qurban-i kuDzΛ ast
 that 2S fire and firewood have-2S then lamb-EZ sacrifice-NOM where is
- (22:8) εbrahim dzawΛb dΛd xudΛ xud-εj Λn-rΛ ΛmΛda me-kun-ad har du-je Abraham answer give.PST God own-3S that-DEF prepared MI-do-3S every two-EZ
 Text
 Dari
 Λn-hΛ bΛ ham raft-and
 that-PL with also go.PST-3P
- (22:9) waqt-e Λn-hΛ ba dzΛ-je rasid-and ke xudΛ farmud-a bud εbrahim Abraham
 Text
 Dari
 time-REL that-PL to place-REL reach.PST-3P that God declare.PST-PART be.PST Abraham
 jak qurban-gΛh-ε dorust kard wa hizum-hΛ rΛ ru-je Λn guzΛft pesar-e
 one sacrifice-place-EZ correct do.PST and firewood-PL DEF face-EZ that place.PST son-EZ
 xud rΛ bast wa u rΛ bar qurban-gΛh ru-je hizum-hΛ qarΛr dΛd
 own DEF bind.PST and 3S DEF over sacrifice-place face-EZ firewood-PL place give.PST
- (22:10) sepas kard rΛ ba-dest gereft tΛ u rΛ qurban-i kun-ad then knife DEF to-hand take.PST until 3S DEF sacrifice-NOM do-3S
 Text
 Dari
- (22:11) amΛ ferefta-je xudΛwand az Λsman u rΛ sadΛ kard wa guft εbrahim but angel-EZ Lord from heaven 3S DEF sound do.PST and say.PST Abraham
 Text
 Dari
 εbrahim u dzawΛb dΛd bale xudΛwand-Λ
 Abraham 3S answer give.PST yes Lord-O!
- (22:12) ferefta guft ba pesar-ε xud sedma na-rasΛn wa hetj kar-e bΛ u angel say.PST to son-EZ own harm NEG-deliver and none work-INDEF with 3S
 Text
 Dari
 na-kun man hΛΛΛ fahmid-am ke tu az xudΛ etΛat me-kun-i wa ba
 NEG-do 1S now know.PST-1S that 2S from God obedience MI-do-2S and to
 u eterΛm me-guzΛr-i zera tu pesar-ε aziz-ε xud rΛ az u dariy
 3S respect MI-place-2S because 2S son-EZ beloved-EZ own DEF from 3S refusal
 na-kard-i
 NEG-do.PST-2S

- (22:13) *εbrahim ba taraf-ε sadα negαh kard qutj-e rα did ke [αx-hα-jε]* Text
 Abraham to direction-EZ sound watch do.PST ram-REL DEF see.PST that horn-PL-3S Dari
- ba daraxt-e gir kard-a ast raft wa αn-rα gereft wa ba εnwαn-ε*
 to tree-REL take do.PST-PART is go.PST and that-DEF take.PST and to title-EZ
- qurban-i-je suxt-an-i ba d3α-je pesar-ε xud qurban-i kard*
 sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ to place-EZ son-EZ own sacrifice-NOM do.PST
- (22:14) *εbrahim αn-d3α rα xudαwand αmαda me-kun-ad nαmid wa hata εmruz* Text
 Abraham that-place DEF Lord prepared MI-do-3S name.PST and even today Dari
- ham mardum me-gu-jand bar sar-ε ko-hα xudαwand αmαda me-kun-ad*
 also people MI-say-3P over head-EZ mountain-PL Lord prepared MI-do-3S
- (22:15) *ferεfta-je xudαwand barαje bar-ε dūwum az αsmαn εbrahim rα sadα kard* Text
 angel-EZ Lord for time-EZ second from heaven Abraham DEF sound do.PST Dari
- (22:16) *wa guft xudαwand me-gu-jad man ba tu wada me-deh-am wa ba εsm-ε* Text
 and say.PST Lord MI-say-3S 1S to 2S promise MI-give-1S and to name-EZ Dari
- xud-am qasam me-xor-am ke tu rα ba ferαwan-i barakat be-deh-am*
 own-1S oath MI-eat-1S that 2S DEF to abundant-NOM blessing SUBJ-give-1S
- zerα tu in kar rα kard-i wa pesar-ε aziz-ε xud rα az man*
 because 2S this work DEF do.PST-2S and son-EZ beloved-EZ own DEF from 1S
- dariy na-kard-i*
 refusal NEG-do.PST-2S
- (22:17) *man wada me-deh-am ke nasl-ε tu rα mαnand-ε setar-εgan-ε αsmαn* Text
 1S promise MI-give-1S that generation-EZ 2S DEF like-EZ star-PL-EZ heaven Dari
- wa reg-hα-je sahel-ε bahr zijad kun-am awlada-je tu bar dujman-αn-ε xud*
 and sand-PL-EZ shore-EZ sea much do-1S descendant-EZ 2S over enemy-PL-EZ own
- piruz me-εaw-and*
 victory MI-become-3P
- (22:18) *tamαm-ε melat-hα az man xwαh-and xwαst ham-αn tawr-e ke nasl-ε* Text
 all-EZ nation-PL from 1S will-3P desire also-that way-REL that generation-EZ Dari
- tu rα barakat dαd-a-?am nasl-ε αn-hα rα ham barakat dah-um*
 2S DEF blessing give.PST-PART-1S generation-EZ that-PL DEF also blessing ten-NTH
- faqat ba xαter-ε in-ke tu az man εtαat kard-i*
 only to reason-EZ this-that 2S from 1S obedience do.PST-2S

Lesson 7

Redemption: The promise of Passover

Exodus 12:1-28

Biblical text

۱:۱۲ خداوند در مصر به موسی و هارون فرمود: ۲:۱۲ «از این به بعد، این ماه برای شما اولین ماه سال باشد. ۳:۱۲ به تمام قوم اسرائیل هدایت بده که هر سال در روز دهم همین ماه طبق رسم هر خانواده بره‌ای تهیه کنند. ۴:۱۲ اگر تعداد خانواده کم باشد و نتواند بره را کاملاً بخورد، می‌تواند با همسایه‌ی مجاور خود شریک شود، یعنی هر خانواده نظر به تعداد افراد خود و به اندازه‌ی خوراک خود در قیمت بره سهم بگیرد. ۵:۱۲ این بره خواه گوسفند خواه بز، باید نر و یک ساله و بی‌عیب باشد. ۶:۱۲ در شام روز چهاردهم تمام قوم اسرائیل بره‌های خود را قربانی کنند. ۷:۱۲ سپس مقداری از خون آنرا بر دو طرف چوکات و سر دروازه‌ی خانه‌ای که بره در آن خورده می‌شود، بپاشند. ۸:۱۲ در همان شب تمام گوشتها را کباب کرده با نان فطیر (بدون خمیرمایه) و سبزیجات تلخ بخورند. ۹:۱۲ این گوشت نباید خام و یا جوش داده خورده شود، بلکه آن را با کله و پاچه و اجزای داخلی آن روی آتش کباب کرده بخورند. ۱۰:۱۲ گوشت را نباید تا صبح نگاهدارید و اگر چیزی از آن باقی بماند آن را در آتش بسوزانید. ۱۱:۱۲ شما باید با عجله بره را بخورید، کفشهای تان را بپا و عصای تان را به‌دست بگیرید، زیرا این عید فصیح است و آن را به احترام من، خداوند برگزار کنید.

۱۲:۱۲ در آن شب من از مصر عبور می‌کنم و تمام اولباری‌های مصری، چه انسان و چه حیوان، همه

را می‌کشم. من خداوند هستم و تمام خدایان مصر را مجازات می‌کنم. **۱۳:۱۲** خونی که بر دو طرف چوکات و بر سر دروازه خانه تان می‌پاشید، نشانه‌ای بر خانه‌های تان می‌باشد و وقتی من آن خون را ببینم از شما می‌گذرم و تنها مصریان را هلاک می‌کنم و به شما هیچ آسیبی نمی‌رسانم. **۱۴:۱۲** شما باید آن روز را همیشه بخاطر داشته باشید و آنرا به عنوان عید خداوند همیشه جشن بگیرید تا کاری را که من برای شما کرده‌ام بیاد داشته باشید. این عید را به عنوان یک آئین همیشگی نسل بعد از نسل تجلیل کنید.»

۱۵:۱۲ خداوند فرمود: «در این عید که مدت هفت روز طول می‌کشد، باید نان فطیر بخورید. در روز اول عید تمام خمیرمایه را از خانه خود بیرون کنید. اگر کسی در دوران این هفت روز نان فطیر بخورد، باید از میان قوم اسرائیل منقطع شود. **۱۶:۱۲** در روز اول و هفتم باید تمام قوم یکجا جمع شوند و به عبادت خدا پردازند. در این دو روز بغیر از تدارک غذا نباید به هیچ کاری دیگر دست زد. **۱۷:۱۲** عید فطیر به شما یادآوری می‌کند که من در چنین روزی قبایل شما را از مصر بیرون آوردم. بنابراین، بر شما و نسل‌های آینده شما واجب است که این عید را جشن بگیرید. **۱۸:۱۲** از شام روز چهاردهم ماه اول تا شام روز بیست و یکم شما باید نان فطیر بخورید. **۱۹:۱۲** برای هفت روز نباید اثری از خمیرمایه در خانه‌های تان باشد. اگر کسی در این مدت نان خمیرمایه دار بخورد، خواه بیگانه باشد خواه اهل آنجا، باید از میان قوم اسرائیل طرد شود. **۲۰:۱۲** باز می‌گویم که شما نباید نان خمیرمایه دار بخورید، بلکه فقط نان فطیر بخورید.»

۲۱:۱۲ موسی تمام رهبران قوم اسرائیل را نزد خود فراخوانده به آن‌ها گفت: «هرکدام از شما یک بره گوسفند یا بز برای خانواده تان گرفته آنرا برای عید فصیح قربانی کنید. **۲۲:۱۲** سپس یک دسته جاروبوته را در خون بره که در طشت ریخته شده غوطه کنید و خون را به سر در و دو طرف چوکات دروازه خانه‌های تان بپاشید. هیچ یک از شما نباید تا صبح از خانه بیرون برود. **۲۳:۱۲** در آن شب خداوند از مصر عبور می‌کند تا مصریان را بکشد، اما وقتی خون را بر سر و دو طرف چوکات دروازه خانه‌های

شما ببیند، از آنجا می‌گذرد و به فرشتهٔ مرگ اجازه نمی‌دهد که به خانه‌های شما داخل شود و شما را هلاک کند. ^{۲۴:۱۲} بر شما و فرزندان شما واجب است که این قانون را برای همیشه حفظ کنید.

^{۲۵:۱۲} بعد وقتی به سرزمینی که خداوند وعدهٔ ملکیت آن را به شما داده است وارد شدید، این مراسم را بجا آورید. ^{۲۶:۱۲} وقتی فرزندان شما بپرسند که معنی این مراسم چیست؟ ^{۲۷:۱۲} بگوئید عید فصّح را به احترام خداوند جشن می‌گیریم، زیرا شبی که خداوند از خانه‌های بنی‌اسرائیل در مصر عبور نمود، مصری‌ها را هلاک کرد، ولی به ما آسیبی نرساند.» بنی‌اسرائیل زانو زدند و خداوند را پرستش کردند.

^{۲۸:۱۲} سپس رفتند و آنچه را که خداوند توسط موسی و هارون به آنها هدایت داده بود انجام دادند.

Interlinear Text

Text (12:1) خداوند در مصر به موسی و هارون فرمود:
 IPA farmud harun wa musa ba mesr dar xudawand
 declare.PST Aaron and Moses to Egypt in Lord

Text (12:2) «از این به بعد، این ماه برای شما اولین ماه سال باشد.
 IPA baʃ-ad sal maħ-ε awalin ʃoma baraje maħ in bad ba in az
 be.SUBJ-3S year month-EZ first 2P for month this after to this from

Comments on 12:2

باشد This is a 'let it be...' use of the subjunctive, as we saw also in Lesson 1.

Text (12:3) به تمام قوم اسرائیل هدایت بده که هر سال در روز
 IPA ruz-ε dar sal har ke be-deħ hedajat esrajel qawm-ε tamam-ε ba
 day-EZ in year every that SUBJ-give guidance Israel tribe-EZ all-EZ to

دهم همین ماه طبق رسم هر خانواده بره‌ای
 bara-je xanawada har rasm tebq-ε maħ ham-in dah-um-ε
 lamb-INDEF household every custom conformity-EZ month also-this ten-NTH-EZ

تهیه کنند.
 kun-and tahja
 do-3P preparation

Text	<p>اگر تعداد خانواده کم باشد و نتواند بره را (12:4)</p>
IPA	<p>rʌ bara na-tawʌn-ad wa bʌʃ-ad kam xʌnawʌda tedʌd-ε agar DEF lamb NEG-able-3S and be.SUBJ-3S small household population-EZ if</p> <p>کاملاً بخورد، می‌تواند با همسایه‌ها مجاور modʒʌwεr-ε ham-sʌja-jε bʌ me-tawʌn-and bu-xor-ad kʌmεl-an neighborhood-EZ also-shade-EZ with MI-able-3P SUBJ-eat-3S perfect-ADV</p> <p>خود شریک شود، یعنی هر خانواده نظر به تعداد tedʌd-ε ba nazar xʌnawʌda har jani ʃaw-ad ʃarik xud population-EZ to perspective household every meaning become-3S united own</p> <p>افراد خود و به اندازه خوراک خود در قیمت بره سهم sahm bara qimat-ε dar xud xorʌk-ε andʌza-jε ba wa xud afrʌd-ε portion lamb price-EZ in own food-EZ size-EZ to and own individuals-EZ</p> <p>بگیرد. bε-gir-ad SUBJ-take-3S</p>

Comments on 12:4

شریک شدن In context, this means 'to share'.

افراد Arabic plural of فرد.

Text	<p>این بره خواه گوسفند خواه بز، باید نر و یک ساله و (12:5)</p>
IPA	<p>wa sʌla jak wa nar bʌjad buz xʌh gosfand xʌh bara in and years.old one and male must goat whether sheep whether lamb this</p> <p>بی‌عیب باشد. bʌʃ-ad be-ajb be.SUBJ-3S WITHOUT-blemish</p>

Text	<p>در شام روز چهاردهم تمام قوم اسرائیل بره‌های (12:6)</p>
IPA	<p>bara-hʌ-jε εsrʌjel qawm-ε tamʌm-ε tʃahʌr-dah-um ruz-ε ʃʌm-ε dar lamb-PL-EZ Israel tribe-EZ all-EZ four-ten-NTH day-EZ evening-EZ in</p> <p>خود را قربانی کنند. kun-and qurban-i rʌ xud do-3P sacrifice-NOM DEF own</p>

Text (12:7) سپس مقداری از خون آنرا بر دو طرف چوکات
 IPA tʃawkat taraf-ε du bar ʌn-rʌ xun-ε az maqdar-e sepas
 frame direction-EZ two over that-DEF blood-EZ from amount-INDEF then
 و سر دروازه‌ی خانه‌ای که بره در آن خورده می‌شود،
 me-faw-ad xord-a ʌn dar bara ke xʌna-je darwʌza-je sar-ε wa
 MI-become-3S eat-PART that in lamb that house-REL door-EZ head-EZ and
 بپاشند.
 bε-pʌʃ-and
 SUBJ-sprinkle-3P

Text (12:8) در همان شب تمام گوشتها را کباب کرده با نان
 IPA nʌn-ε bʌ kard-a kabʌb rʌ goʃt-hʌ tamʌm-ε ʃab ham-ʌn dar
 bread-EZ with do.PST-PART grill DEF meat-PL all-EZ night also-that in
 فطیر) بدون خمیرمایه) و سبزیجات تلخ بخورند.
 bu-xor-and talx sabz-i-dʒʌt-ε wa xamirmʌja bedun-ε fatir
 SUBJ-eat-3P bitter green-NOM-PL-EZ and yeast without-EZ unleavened

Text (12:9) این گوشت نباید خام و یا جوش داده خورده شود،
 IPA ʃaw-ad xord-a dʌd-a dʒoʃ jʌ wa xʌm na-bʌjad goʃt in
 become-3S eat-PART give.PST-PART boil or and raw no-must meat this
 بلکه آن را با کله و پاچه و اجزای داخلی آن روی
 ru-je ʌn dʌxel-i-je adʒʌ-je wa patʃa wa kala bʌ rʌ ʌn balke
 face-EZ that inside-ADJ-EZ parts-EZ and leg and head with DEF that but
 آتش کباب کرده بخورند.
 bu-xor-and kard-a kabʌb ʌtɕ
 SUBJ-eat-3P do.PST-PART grill fire

Text (12:10) گوشت را نباید تا صبح نگاهدارید و اگر چیزی
 IPA tʃiz-e agar wa neɣʌh-dʌr-ed subh tʌ na-bʌjad rʌ goʃt
 thing-INDEF if and watch-have-2P morning until no-must DEF meat
 از آن باقی بماند آن را در آتش بسوزانید.
 bε-suzʌn-ed ʌtɕ dar rʌ ʌn bε-man-ad bʌqi ʌn az
 SUBJ-make.burn-2P fire in DEF that SUBJ-remain-3S remaining that from

Text	شما باید با عجله بره را بخورید، کفشهای تان را (12:11)
IPA	rʌ tʌn kʌfʃ-hʌ-je bu-xor-ed rʌ bara adʒɛla bʌ bʌʒad ʃʊmʌ DEF 2P shoe-PL-EZ SUBJ-eat-2P DEF lamb haste with must 2P
	پا و عصای تان را به دست بگیرید، زیرا این عید
	id-ɛ in zɛrʌ bɛ-gir-ed ba-dest rʌ tʌn asʌ-je wa ba-pʌ eid-EZ this because SUBJ-take-2P to-hand DEF 2P staff-EZ and to-foot/leg
	فصح است و آن را به احترام من، خداوند برگزار کنید.
	kʊn-ed bar-guzʌr xʊdʌwʌnd mʌn ɛtɛrʌm-ɛ ba rʌ ʌn wa ast fɛsah do-2P over-place Lord 1S respect-EZ to DEF that and is Passover

Comments on 12:11

برگزار کردن This phrase means ‘to hold’—or in the context of a feast ‘to observe’.

Text	در آن شب من از مصر عبور می‌کنم و تمام (12:12)
IPA	tʌmʌm-ɛ wa me-kʊn-am ʊbur mɛsr az mʌn ʃʌb ʌn dar all-EZ and MI-do-1S crossing Egypt from 1S night that in
	اولباری‌های مصری، چه انسان و چه حیوان، همه را
	rʌ hama hajwʌn tʃɛ wa ɛnsʌn tʃɛ mɛsr-i ʌwʌl-bʌr-i-hʌ-je DEF all animal what and person what Egypt-ADJ first-load-NOM-PL-EZ
	می‌کشم. من خداوند هستم و تمام خدایان مصر را
	rʌ mɛsr xʊdʌ-jʌn-ɛ tʌmʌm-ɛ wa hast-am xʊdʌwʌnd mʌn me-kʊʃ-am DEF Egypt God-PL-EZ all-EZ and be-1S Lord 1S MI-kill-1S
	مجازات می‌کنم.
	me-kʊn-am mʊdʒʌzʌt MI-do-1S punishment

Comments on 12:12

اولباری All these pieces together mean ‘firstborn’ (lit. ‘the first load’).

Text	(12:13) خونی که بر دو طرف چوکات و بر سر دروازه
IPA	darwaza-je sar-e bar wa tfawkat taraf-e du bar ke xun-e door-EZ head-EZ over and frame direction-EZ two over that blood-REL
	خانه تان می‌پاشید، نشانه‌ای بر خانه‌های تان می‌باشد
	me-baʃ-ed tan xana-ha-je bar neʃana-je me-paʃ-ed tan xana-je MI-be.SUBJ-3S 2P house-PL-EZ over sign-INDEF MI-sprinkle-2P 2P house-EZ
	و وقتی من آن خون را بینم از شما می‌گذرم
	me-guzar-am ʃuma az bi-bin-am ra xun an man waqt-e wa MI-pass-1S 2P from SUBJ-see-1S DEF blood that 1S time-REL and
	و تنها مصریان را هلاک می‌کنم و به شما هیچ
	hetʃ ʃuma ba wa me-kun-am halak ra mesr-i-ja tanha wa none 2P to and MI-do-1S destroyed DEF Egypt-NOM-PL alone and
	آسیبی نمی‌رسانم.
	na-me-rasan-am asib-e NEG-MI-deliver-1S injury-INDEF

Comments on 12:13

آسیب رساندن This means 'to harm'. Literally the phrase is, 'I will deliver no harm to you'.

Text	(12:14) شما باید آن روز را همیشه بخاطر داشته باشید
IPA	baʃ-ed daʃt-a ba-xaʔter hameʃa ra ruz an baʃad ʃuma be.SUBJ-2P have.PST-PART to-reason always DEF day that must 2P
	و آنرا به عنوان عید خداوند همیشه جشن بگیرید
	be-gir-ed dʒaʃn hameʃa xudaʔwand id-e enwan-e ba an-ra wa SUBJ-take-2P feast always Lord eid-EZ title-EZ to that-DEF and
	تا کاری را که من برای شما کرده‌ام بیاد
	ba-jaʔd kard-a-ʔam ʃuma baraje man ke ra kar-e ta to-memory do.PST-PART-1S 2P for 1S that DEF work-INDEF until
	داشته باشید. این عید را به عنوان یک آئین
	ajin-e jak enwan-e ba ra id in baʃ-ed daʃt-a custom-EZ one title-EZ to DEF eid this be.SUBJ-2P have.PST-PART
	همیشگی نسل بعد از نسل تجلیل کنید.»
	kun-ed tadʒlil nasl az bad nasl hameʃa-gi do-2P celebrate generation from after generation always-NOM

Comments on 12:14

بخاطر The word خاطر can mean 'mind' or 'reason'. Here the meaning is, 'you must have in mind that...'

Text	(12:15) خداوند فرمود: « در این عید که مدت هفت روز طول
IPA	tul ruz haft mʊdat-ε ke id in dar farmud xʊdʌwʌnd length day seven amount.of.time-EZ that eid this in declare.PST Lord
	می‌کشد، باید نان فطیر بخورید. در روز اول
	awal-ε ruz-ε dar bu-xor-ed fatir nʌn-ε bʌjad me-kaʃ-ad first-EZ day-EZ in SUBJ-eat-2P unleavened bread-EZ must MI-draw-3S
	عید تمام خمیرمایه را از خانه خود بیرون کنید. اگر
	agar kun-ed birun xʊd xʌna-jε az rʌ xamirmʌja tamʌm-ε id if do-2P outside own house-EZ from DEF yeast all-EZ eid
	کسی در دوران این هفت روز نان فطیر بخورد،
	bu-xor-ad fatir nʌn-ε ruz haft in dawran-ε dar kas-e SUBJ-eat-3S unleavened bread-EZ day seven this period-EZ in person-INDEF
	باید از میان قوم اسرائیل منقطع شود.
	ʃaw-ad munqateh esrajel qawm-ε mijan-ε az bʌjad become-3S cut.off Israel tribe-EZ amidst-EZ from must

Text	(12:16) در روز اول و هفتم باید تمام قوم یکجا جمع
IPA	dʒama jak-dʒʌ qawm-ε tamʌm-ε bʌjad haft-ʊm wa awal ruz-ε dar collection one-place tribe-EZ all-EZ must seven-NTH and first day-EZ in
	شوند و به عبادت خدا پردازند. در این دو روز
	ruz du in dar be-pardʌz-and xʊdʌ εbʌdat-ε ba wa ʃaw-and day two this in SUBJ-spend-3P God worship-EZ to and become-3P
	بغیر از تدارک غذا نباید به هیچ کاری دیگر دست
	dest digar kar-e hetʃ ba na-bʌjad γεzʌ tadʌruk-ε az ba-γair hand other work-INDEF none to no-must food preparation-EZ from to-apart
	زد.
	zad
	hit.PST

Comments on 12:16

دژ One would really expect a subjunctive to be used here; sometimes the simple past pops up where you don't expect it.

Text	عید فطیر به شما یادآوری می‌کند که من در	(12:17)
IPA	dar man ke me-kun-ad jAd-Λwar-i řumΛ ba fatir id-ε in 1s that MI-do-3s memory-bring-NOM 2P to unleavened eid-EZ چنین روزی قبایل شما را از مصر بیرون آوردم. Λward-am birun meř az ra řumΛ qabΛjel-ε ruz-e řřunin bring.PST-1S outside Egypt from DEF 2P tribes-EZ day-REL that.kind بنابراین، بر شما و نسلهای آینده شما واجب است ast waDzεb řumΛ Λjenda-jε nasl-hΛ-jε wa řumΛ bar benΛbarin is necessary 2P coming-EZ generation-PL-EZ and 2P over therefore که این عید را جشن بگیرید. be-gir-ed dzafř ra id in ke SUBJ-take-2P feast DEF eid this that	

Comments on 12:17

یادآوری This word means 'reminder'.

قبایل Arabic plural of قبيله.

Text	از شام روز چهاردهم ماه اول تا شام	(12:18)
IPA	řam-ε ta awal maħ-ε řřaħar-dah-um-ε ruz-ε řam-ε az evening-EZ until first month-EZ four-ten-NTH-EZ day-EZ evening-EZ from روز بیست و یکم شما باید نان فطیر بخورید. bu-xor-ed fatir nan-ε bařad řumΛ jak-um wa bist ruz-ε SUBJ-eat-2P unleavened bread-EZ must 2P one-NTH and twenty day-EZ	

Text	برای هفت روز نباید اثری از خمیرمایه در خانه‌های	(12:19)
IPA	xΛna-hΛ-jε dar xamirmΛja az asar-e na-bΛřad ruz haft barΛje house-PL-EZ in yeast from trace-INDEF no-must day seven for تان باشد. اگر کسی در این مدت نان nan-ε mudat in dar kas-e agar bařad tañ bread-EZ amount.of.time this in person-INDEF if be.SUBJ-3S 2P خمیرمایه‌دار بخورد، خواه بیگانه باشد خواه اهل ahl-ε xΛh bařad begana xΛh bu-xor-ad xamirmΛja-dar resident-EZ whether be.SUBJ-3S stranger whether SUBJ-eat-3S yeast-have آنجا، باید از میان قوم اسرائیل طرد شود. řaw-ad tard eřrařel qawm-ε mijan-ε az bařad Λn-dza become-3S banishing Israel tribe-EZ amidst-EZ from must that-place	

Text (12:20) باز می‌گویم که شما نباید نان خمیرمایه‌دار بخورید،
 IPA bu-xor-ed xamirmaja-dar nən-ε na-bajad ʃumΛ ke me-gu-jam bəz
 SUBJ-eat-2P yeast-have bread-EZ no-must 2P that MI-say-1S again

بلکه فقط نان فطیر بخورید.»
 bu-xor-ed fatir nən-ε faqat balke
 SUBJ-eat-2P unleavened bread-EZ only but

Text (12:21) موسی تمام رهبران قوم اسرائیل را نزد خود
 IPA xud nazd-ε ra εsrajel qawm-ε rahbar-ən-ε tamam-ε musa
 own near-EZ DEF Israel tribe-EZ leader-PL-EZ all-EZ Moses

فراخوانده به آنها گفت: «هر کدام از شما
 ʃumΛ az har-kudam guft ən-hΛ ba farΛ-xΛnd-a
 2P from every-which say.PST that-PL to forward-read.PST-PART

یک برهٔ گوسفند یا بز برای خانوادهٔ تان گرفته
 gεreft-a tΛn xΛnawΛda-je baraje buz jΛ gosfand bara-je jak
 take.PST-PART 2P household-EZ for goat or sheep lamb-EZ one

آنها برای عید فصَح قربانی کنید.
 kun-ed qurban-i fesah id-ε baraje ən-rΛ
 do-2P sacrifice-NOM Passover eid-EZ for that-DEF

Comments on 12:21

فرا خواندن This means 'to summon'.

فراخواندن This word could have been written separately: فرا خواندن.

Text	(12:22) سپس یک دسته جاربوته را در خون بره که در طشت
IPA	taft dar ke bara xun-ε dar ra dʒaru-buta dasta jak sepa basin in that lamb blood-EZ in DEF broom-shrub group one then
	ریخته شده غوطه کنید و خون را به سر
	sar-ε ba ra xun wa kun-ed yuta fud-a rext-a head-EZ to DEF blood and do-2P dip become.PST-PART flow.PST-PART
	در و دو طرف چوکات دروازه خانه‌های تان
	tan xana-ha-je darwaza-je tfawkat-ε taraf-ε du wa dar 2P house-PL-EZ door-EZ frame-EZ direction-EZ two and door
	پاشید. هیچ یک از شما نباید تا صبح از خانه
	xana az subh ta na-bajad sum az jak hetf be-paf-ed house from morning until no-must 2P from one none SUBJ-sprinkle-2P
	بیرون برود.
	be-raw-ad birun SUBJ-go-3S outside

Comments on 12:22

جاربوته This the translation of 'hyssop'.

Text	(12:23) در آن شب خداوند از مصر عبور می‌کند تا مصریان
IPA	mesr-i-ʒan ta me-kun-ad ubur mesr az xudawand jab an dar Egypt-NOM-PL until MI-do-3S crossing Egypt from Lord night that in
	را بکشد، اما وقتی خون را بر سر و دو طرف
	taraf-ε du wa sar bar ra xun waqt-e ama bu-kuʃ-ad ra direction-EZ two and head over DEF blood time-REL but SUBJ-kill-3S DEF
	چوکات دروازه خانه‌های شما ببیند، از آنجا
	an-dʒa az bi-bin-ad sum xana-ha-je darwaza-je tfawkat-ε that-place from SUBJ-see-3S 2P house-PL-EZ door-EZ frame-EZ
	می‌گذرد و به فرشته مرگ اجازه نمی‌دهد که به
	ba ke na-me-deh-ad edʒaza marg fereʃta-je ba wa me-guzar-ad to that NEG-MI-give-3S permission death angel-EZ to and MI-pass-3S
	خانه‌های شما داخل شود و شما را هلاک کند.
	kun-ad halak ra sum wa jaw-ad daxel sum xana-ha-je do-3S destroyed DEF 2P and become-3S inside 2P house-PL-EZ

Text (12:24) بر شما و فرزندان شما واجب است که این قانون را برای
 IPA barʌje rʌ qʌnʌn in ke ast wʌdʒɛb ʃʌmʌ farzand-ʌn-ɛ wa ʃʌmʌ bar
 for DEF law this that is necessary 2P child-PL-EZ and 2P over
 همیشه حفظ کنید.
 kun-ed hefz hameʃa
 do-2P guard always

Text (12:25) بعد وقتی به سرزمینی که خداوند وعدهٔ ملکیت آن
 IPA ʌn melkijat-ɛ wada-je xʌdʌwand ke sarzamin-e ba waqt-e bad
 that ownership-EZ promise-EZ Lord that land-REL to time-REL after
 را به شما داده است وارد شدید، این مراسم
 marʌsem in ʃʌd-ed wʌrɛd ast dʌd-a ʃʌmʌ ba rʌ
 ceremonies this become.PST-2P entrance is give.PST-PART 2P to DEF
 را بجا آورید.
 ʌwar-ed ba-dʒʌ rʌ
 bring-2P to-place DEF

Text (12:26) وقتی فرزندان شما بپرسند که معنی این مراسم
 IPA marʌsem in manʌ-je ke bɛ-pʌrs-and ʃʌmʌ farzand-ʌn-ɛ waqt-e
 ceremonies this meaning-EZ that SUBJ-ask-3P 2P child-PL-EZ time-REL
 چیست؟
 tʃi-st
 what-is

Text	(12:27) بگوئید عید فصَح را به احترام خداوند جشن می‌گیریم،
IPA	mi-gir-em dʒaʃn xudawand ɛtɛrɒm-ɛ ba rɒ fɛsah id-ɛ be-gu-jed MI-take-1P feast Lord respect-EZ to DEF Passover eid-EZ SUBJ-say-2P
	زیرا شبی که خداوند از خانه‌های بنی‌اسرائیل در
	dar bani.israel xɒna-hɒ-jɛ az xudawand ke ʃab-e zɛrɒ in sons.of.Israel house-PL-EZ from Lord that night-REL because
	مصر عبور نمود، مصری‌ها را هلاک کرد، ولی به ما
	mɒ ba wale kard halɒk rɒ mɛsr-i-hɒ namud ubur mɛsr 1P to but do.PST destroyed DEF Egypt-NOM-PL do.PST crossing Egypt
	آسیبی نرساند.» بنی‌اسرائیل زانو زدند و خداوند
	xudawand wa zad-and zɒnu bani.israel na-rasɒnd ʌsib-e Lord and hit.PST-3P knee sons.of.Israel NEG-deliver.PST injury-INDEF
	را پرستش کردند.
	kard-and parastɛʃ rɒ do.PST-3P worship DEF

Comments on 12:27

بنی‌اسرائیل This refers to the tribe of Israel (Jacob). It is the term used in the majority's book.

Text	(12:28) سپس رفتند و آنچه را که خداوند توسط
IPA	tawasut-ɛ xudawand ke rɒ ɒntʃɛ wa raft-and sepas by.means.of-EZ Lord that DEF that.which and go.PST-3P then
	موسی و هارون به آن‌ها هدایت داده بود انجام
	andʒɒm bud dɒd-a hɛdɒʃat ɒn-hɒ ba hɒrun wa musɒ performance be.PST give.PST-PART guidance that-PL to Aaron and Moses
	دادند.
	dɒd-and give.PST-3P

Pronunciation Only

(12:1) xudawand dar mɛsr ba musɒ wa hɒrun farmud Text
Lord in Egypt to Moses and Aaron declare.PST Dari

(12:2) az in ba bad in mɒh barɒʃɛ ʃumɒ awalɪn mɒh-ɛ sɒl bɒʃ-ad Text
from this to after this month for 2P first month-EZ year be.SUBJ-3S Dari

- (12:3) ba tamam-ε qawm-ε esrajel hedajat be-dεh ke har sal dar ruz-ε dah-um-ε Text
 to all-EZ tribe-EZ Israel guidance SUBJ-give that every year in day-EZ ten-NTH-EZ Dari
 ham-in mΛh tebq-ε rasm har xanawada bara-je tahja kun-and
 also-this month conformity-EZ custom every household lamb-INDEF preparation do-3P
- (12:4) agar tedad-ε xanawada kam bajf-ad wa na-tawan-ad bara rΛ kamel-an Text
 if population-EZ household small be.SUBJ-3S and NEG-able-3S lamb DEF perfect-ADV Dari
 bu-xor-ad me-tawan-and ba ham-saja-je mudzawer-ε xud farik jaw-ad
 SUBJ-eat-3S MI-able-3P with also-shade-EZ neighborhood-EZ own united become-3S
 jani har xanawada nazar ba tedad-ε afrad-ε xud wa ba
 meaning every household perspective to population-EZ individuals-EZ own and to
 andaza-je xorak-ε xud dar qimat-ε bara sahm be-gir-ad
 size-EZ food-EZ own in price-EZ lamb portion SUBJ-take-3S
- (12:5) in bara xΛh gosfand xΛh buz bajad nar wa jak sala wa Text
 this lamb whether sheep whether goat must male and one years.old and Dari
 be-ajb bajf-ad
 WITHOUT-blemish be.SUBJ-3S
- (12:6) dar fam-ε ruz-ε tfahar-dah-um tamam-ε qawm-ε esrajel bara-hΛ-je xud rΛ Text
 in evening-EZ day-EZ four-ten-NTH all-EZ tribe-EZ Israel lamb-PL-EZ own DEF Dari
 qurban-i kun-and
 sacrifice-NOM do-3P
- (12:7) sepas maqdar-e az xun-ε an-rΛ bar du taraf-ε tfawkat wa sar-ε Text
 then amount-INDEF from blood-EZ that-DEF over two direction-EZ frame and head-EZ Dari
 darwaza-je xana-je ke bara dar an xord-a me-jaw-ad be-pΛf-and
 door-EZ house-REL that lamb in that eat-PART MI-become-3S SUBJ-sprinkle-3P
- (12:8) dar ham-an fab tamam-ε goft-hΛ rΛ kabab kard-a ba nan-ε fatir Text
 in also-that night all-EZ meat-PL DEF grill do.PST-PART with bread-EZ unleavened Dari
 bedun-ε xamirmaja wa sabz-i-dzat-ε talx bu-xor-and
 without-EZ yeast and green-NOM-PL-EZ bitter SUBJ-eat-3P

- (12:9) in goft na-bajad xam wa ja dzof dlad-a xord-a jaw-ad balke an ra Text
 this meat no-must raw and or boil give.PST-PART eat-PART become-3S but that DEF
 Dari
 ba kala wa patja wa adzla-je daxel-i-je an ru-je atef kabab kard-a
 with head and leg and parts-EZ inside-ADJ-EZ that face-EZ fire grill do.PST-PART
 bu-xor-and
 SUBJ-eat-3P
- (12:10) goft ra na-bajad ta subh negah-dar-ed wa agar tfiz-e az an Text
 meat DEF no-must until morning watch-have-2P and if thing-INDEF from that
 Dari
 baqi be-man-ad an ra dar atef be-suzan-ed
 remaining SUBJ-remain-3S that DEF in fire SUBJ-make.burn-2P
- (12:11) sum bajad ba adzela bara ra bu-xor-ed kafj-ha-je tan ra ba-pa wa Text
 2P must with haste lamb DEF SUBJ-eat-2P shoe-PL-EZ 2P DEF to-foot/leg and
 Dari
 asa-je tan ra ba-dest be-gir-ed zera in id-e fesah ast wa an ra
 staff-EZ 2P DEF to-hand SUBJ-take-2P because this eid-EZ Passover is and that DEF
 ba eteram-e man xudawand bar-guzar kun-ed
 to respect-EZ 1S Lord over-place do-2P
- (12:12) dar an jab man az mesr ubur me-kun-am wa tamam-e awal-bar-i-ha-je Text
 in that night 1S from Egypt crossing MI-do-1S and all-EZ first-load-NOM-PL-EZ
 Dari
 mesr-i tje ensan wa tje hajwan hama ra me-kuj-am man xudawand
 Egypt-ADJ what person and what animal all DEF MI-kill-1S 1S Lord
 hast-am wa tamam-e xuda-jan-e mesr ra mudzazat me-kun-am
 be-1S and all-EZ God-PL-EZ Egypt DEF punishment MI-do-1S
- (12:13) xun-e ke bar du taraf-e tfawkat wa bar sar-e darwaza-je xana-je Text
 blood-REL that over two direction-EZ frame and over head-EZ door-EZ house-EZ
 Dari
 tan me-paf-ed nefana-je bar xana-ha-je tan me-baf-ad wa waqt-e man
 2P MI-sprinkle-2P sign-INDEF over house-PL-EZ 2P MI-be.SUBJ-3S and time-REL 1S
 an xun ra bi-bin-am az sum me-guzar-am wa tanha mesr-i-jan ra
 that blood DEF SUBJ-see-1S from 2P MI-pass-1S and alone Egypt-NOM-PL DEF
 halak me-kun-am wa ba sum hetf asib-e na-me-rasan-am
 destroyed MI-do-1S and to 2P none injury-INDEF NEG-MI-deliver-1S

(12:14) $\int\text{um}\Delta$ $\text{b}\Delta\text{jad}$ Δn ruz $\text{r}\Delta$ $\text{hame}\text{f}\Delta$ $\text{ba-x}\Delta\text{t}\text{er}$ $\text{d}\Delta\text{f}\text{t-a}$ $\text{b}\Delta\text{f-ed}$ wa $\Delta\text{n-r}\Delta$ Text
 2P must that day DEF always to-reason have.PST-PART be.SUBJ-2P and that-DEF Dari

ba $\text{enw}\Delta\text{n-}\epsilon$ $\text{id-}\epsilon$ $\text{xud}\Delta\text{wand}$ $\text{hame}\text{f}\Delta$ $\text{d}\text{z}\Delta\text{f}\text{n}$ $\text{b}\epsilon\text{-gir-ed}$ $\text{t}\Delta$ $\text{k}\Delta\text{r-e}$ $\text{r}\Delta$ ke
 to title-EZ eid-EZ Lord always feast SUBJ-take-2P until work-INDEF DEF that

man $\text{bar}\Delta\text{j}\epsilon$ $\int\text{um}\Delta$ $\text{kard-a-}\text{?am}$ $\text{ba-j}\Delta\text{d}$ $\text{d}\Delta\text{f}\text{t-a}$ $\text{b}\Delta\text{f-ed}$ in id $\text{r}\Delta$
 1S for 2P do.PST-PART-1S to-memory have.PST-PART be.SUBJ-2P this eid DEF

ba $\text{enw}\Delta\text{n-}\epsilon$ jak $\Delta\text{j}\text{in-}\epsilon$ $\text{hame}\text{f}\Delta\text{-gi}$ nasl bad az nasl $\text{tad}\text{z}\text{lil}$
 to title-EZ one custom-EZ always-NOM generation after from generation celebrate

kun-ed
 do-2P

(12:15) $\text{xud}\Delta\text{wand}$ farmud dar in id ke $\text{mudat-}\epsilon$ haft ruz tul Text
 Lord declare.PST in this eid that amount.of.time-EZ seven day length Dari

$\text{me-k}\Delta\text{f-ad}$ $\text{b}\Delta\text{jad}$ $\text{n}\Delta\text{n-}\epsilon$ fatir bu-xor-ed dar $\text{ruz-}\epsilon$ $\text{awal-}\epsilon$ id $\text{tam}\Delta\text{m-}\epsilon$
 MI-draw-3S must bread-EZ unleavened SUBJ-eat-2P in day-EZ first-EZ eid all-EZ

$\text{xamirm}\Delta\text{j}\Delta$ $\text{r}\Delta$ az $\text{x}\Delta\text{na-j}\epsilon$ xud birun kun-ed agar kas-e dar $\text{dawr}\Delta\text{n-}\epsilon$
 yeast DEF from house-EZ own outside do-2P if person-INDEF in period-EZ

in haft ruz $\text{n}\Delta\text{n-}\epsilon$ fatir bu-xor-ad $\text{b}\Delta\text{jad}$ az $\text{mij}\Delta\text{n-}\epsilon$ $\text{qawm-}\epsilon$ $\text{esr}\Delta\text{jel}$
 this seven day bread-EZ unleavened SUBJ-eat-3S must from amidst-EZ tribe-EZ Israel

monqateh faw-ad
 cut.off become-3S

(12:16) dar $\text{ruz-}\epsilon$ awal wa haft-om $\text{b}\Delta\text{jad}$ $\text{tam}\Delta\text{m-}\epsilon$ $\text{qawm-}\epsilon$ $\text{jak-d}\text{z}\Delta$ dzama Text
 in day-EZ first and seven-NTH must all-EZ tribe-EZ one-place collection Dari

faw-and wa ba $\text{e}\text{b}\Delta\text{dat-}\epsilon$ $\text{xud}\Delta$ $\text{b}\epsilon\text{-pard}\Delta\text{z-and}$ dar in du ruz ba-yair az
 become-3P and to worship-EZ God SUBJ-spend-3P in this two day to-apart from

$\text{tad}\Delta\text{r}\text{ok-}\epsilon$ $\text{y}\epsilon\text{z}\Delta$ $\text{na-b}\Delta\text{jad}$ ba hetf $\text{k}\Delta\text{r-e}$ digar $\text{d}\epsilon\text{st}$ zad
 preparation-EZ food no-must to none work-INDEF other hand hit.PST

(12:17) $\text{id-}\epsilon$ fatir ba $\int\text{um}\Delta$ $\text{j}\Delta\text{d-}\Delta\text{war-i}$ me-kun-ad ke man dar $\text{t}\text{f}\text{unin}$ Text
 eid-EZ unleavened to 2P memory-bring-NOM MI-do-3S that 1S in that.kind Dari

ruz-e $\text{qab}\Delta\text{jel-}\epsilon$ $\int\text{um}\Delta$ $\text{r}\Delta$ az mesr birun $\Delta\text{ward-am}$ $\text{ben}\Delta\text{barin}$ bar $\int\text{um}\Delta$ wa
 day-REL tribes-EZ 2P DEF from Egypt outside bring.PST-1S therefore over 2P and

$\text{nasl-h}\Delta\text{-j}\epsilon$ $\Delta\text{j}\text{enda-j}\epsilon$ $\int\text{um}\Delta$ $\text{w}\Delta\text{d}\text{z}\epsilon\text{b}$ ast ke in id $\text{r}\Delta$ $\text{d}\text{z}\Delta\text{f}\text{n}$ $\text{b}\epsilon\text{-gir-ed}$
 generation-PL-EZ coming-EZ 2P necessary is that this eid DEF feast SUBJ-take-2P

- (12:18) az ʃam-ε ruz-ε tʃahar-dah-um-ε mah-ε awal ta ʃam-ε ruz-ε Text
 from evening-EZ day-EZ four-ten-NTH-EZ month-EZ first until evening-EZ day-EZ Dari
 bist wa jak-um ʃumʌ bajad nan-ε fatir bu-xor-ed
 twenty and one-NTH 2P must bread-EZ unleavened SUBJ-eat-2P
- (12:19) baraje haft ruz na-bajad asar-e az xamirmaja dar xana-ha-je tan baj-ad Text
 for seven day no-must trace-INDEF from yeast in house-PL-EZ 2P be.SUBJ-3S Dari
 agar kas-e dar in modat nan-ε xamirmaja-dar bu-xor-ad
 if person-INDEF in this amount.of.time bread-EZ yeast-have SUBJ-eat-3S
 xah begana baj-ad xah ahl-ε an-dʒʌ bajad az mijan-ε
 whether stranger be.SUBJ-3S whether resident-EZ that-place must from amidst-EZ
 qawm-ε esrajel tard ʃaw-ad
 tribe-EZ Israel banishing become-3S
- (12:20) bʌz me-gu-jam ke ʃumʌ na-bajad nan-ε xamirmaja-dar bu-xor-ed balke faqat Text
 again MI-say-1S that 2P no-must bread-EZ yeast-have SUBJ-eat-2P but only Dari
 nan-ε fatir bu-xor-ed
 bread-EZ unleavened SUBJ-eat-2P
- (12:21) musa tamam-ε rahbar-an-ε qawm-ε esrajel ra nazd-ε xud farʌ-xand-a Text
 Moses all-EZ leader-PL-EZ tribe-EZ Israel DEF near-EZ own forward-read.PST-PART Dari
 ba an-ha guft har-kudam az ʃumʌ jak bara-je gosfand ja buz baraje
 to that-PL say.PST every-which from 2P one lamb-EZ sheep or goat for
 xanawada-je tan gereft-a an-ra baraje id-ε fсах qurban-i kun-ed
 household-EZ 2P take.PST-PART that-DEF for eid-EZ Passover sacrifice-NOM do-2P
- (12:22) sepas jak dasta dʒaru-buta ra dar xun-ε bara ke dar taft rext-a Text
 then one group broom-shrub DEF in blood-EZ lamb that in basin flow.PST-PART Dari
 ʃud-a yuta kun-ed wa xun ra ba sar-ε dar wa du taraf-ε
 become.PST-PART dip do-2P and blood DEF to head-EZ door and two direction-EZ
 tʃawkat-ε darwaza-je xana-ha-je tan be-pʌʃ-ed hetʃ jak az ʃumʌ na-bajad
 frame-EZ door-EZ house-PL-EZ 2P SUBJ-sprinkle-2P none one from 2P no-must
 ta sobh az xana birun be-raw-ad
 until morning from house outside SUBJ-go-3S

- (12:23) dar ʌn ʃab xudʌwand az mɛsr ʊbur me-kun-ad tʌ mɛsr-i-ʃʌn rʌ Text
 in that night Lord from Egypt crossing MI-do-3S until Egypt-NOM-PL DEF Dari
 bu-kuʃ-ad amʌ waqt-e xun rʌ bar sar wa du taraf-ɛ tʃawkat-ɛ
 SUBJ-kill-3S but time-REL blood DEF over head and two direction-EZ frame-EZ
 darwʌza-ʃɛ xʌna-hʌ-ʃɛ ʃumʌ bi-bin-ad az ʌn-dʒʌ me-guzar-ad wa ba
 door-EZ house-PL-EZ 2P SUBJ-see-3S from that-place MI-pass-3S and to
 ferɛʃta-ʃɛ marg ɛdʒʌza na-me-deh-ad ke ba xʌna-hʌ-ʃɛ ʃumʌ dʌxɛl ʃaw-ad
 angel-EZ death permission NEG-MI-give-3S that to house-PL-EZ 2P inside become-3S
 wa ʃumʌ rʌ halʌk kun-ad
 and 2P DEF destroyed do-3S
- (12:24) bar ʃumʌ wa farzand-ʌn-ɛ ʃumʌ wʌdʒɛb ast ke in qʌnun rʌ barʌʃɛ hameʃa Text
 over 2P and child-PL-EZ 2P necessary is that this law DEF for always Dari
 hɛfz kun-ed
 guard do-2P
- (12:25) bad waqt-e ba sarzamin-e ke xudʌwand wada-ʃɛ melkijat-ɛ ʌn rʌ ba Text
 after time-REL to land-REL that Lord promise-EZ ownership-EZ that DEF to Dari
 ʃumʌ dʌd-a ast wʌrɛd ʃud-ed in marʌsem rʌ ba-dʒʌ ʌwar-ed
 2P give.PST-PART is entrance become.PST-2P this ceremonies DEF to-place bring-2P
- (12:26) waqt-e farzand-ʌn-ɛ ʃumʌ bɛ-purs-and ke manʌ-ʃɛ in marʌsem tʃi-st Text
 time-REL child-PL-EZ 2P SUBJ-ask-3P that meaning-EZ this ceremonies what-is Dari
- (12:27) bɛ-gu-jed id-ɛ fɛsah rʌ ba ɛtɛrʌm-ɛ xudʌwand dʒʌʃn mi-gir-em zɛrʌ Text
 SUBJ-say-2P eid-EZ Passover DEF to respect-EZ Lord feast MI-take-1P because Dari
 ʃab-e ke xudʌwand az xʌna-hʌ-ʃɛ bani.israel dar mɛsr ʊbur namud
 night-REL that Lord from house-PL-EZ sons.of.Israel in Egypt crossing do.PST
 mɛsr-i-hʌ rʌ halʌk kard wale ba mʌ ʌsib-e na-rasʌnd
 Egypt-NOM-PL DEF destroyed do.PST but to 1P injury-INDEF NEG-deliver.PST
 bani.israel zʌnu zad-and wa xudʌwand rʌ parastɛʃ kard-and
 sons.of.Israel knee hit.PST-3P and Lord DEF worship do.PST-3P

(12:28) sepas raft-and wa antʃe rʌ ke xudʌwand tawasut-ε musʌ wa harun Text
 then go.PST-3P and that.which DEF that Lord by.means.of-EZ Moses and Aaron Dari

ba ʌn-hʌ hedʌjat dʌd-a bud andʒʌm dʌd-and
 to that-PL guidance give.PST-PART be.PST performance give.PST-3P

Lesson 8

Redemption: The Ten Commandments via Moses

Exodus 20:1-21

Biblical text

۱:۲۰ خدا سخن گفت و این را فرمود: ۲:۲۰ «من خداوند، خدای تو هستم که ترا از مصر که در آنجا در غلامی بسر می‌بردی بیرون آوردم. ۳:۲۰ خدای دیگر غیر از من نداشته باش. ۴:۲۰ هیچگونه مجسمه یا بتی به شکل آنچه که بالا در آسمان و از آنچه پائین بر روی زمین و آنچه در آب زیر زمین است، برای خود نساز. ۵:۲۰ در برابر آنها زانو نزن و آنها را پرستش نکن، زیرا من خداوند، که خدای تو می‌باشم، خدای غیور و حسود هستم و کسانی را که با من دشمنی کنند، تا نسل سوم و چهارم مجازات می‌کنم. ۶:۲۰ ولی به کسانی که مرا دوست دارند و از احکام من پیروی می‌کنند، تا هزار پشت رحمت می‌کنم. ۷:۲۰ نام خداوند، خدایت را به باطل بر زبان نیاور، زیرا کسیکه از نام خداوند سوءاستفاده کند، خداوند او را مجازات می‌کند. ۸:۲۰ روز سبّت را به یاد داشته باش و آن را مقدس بدار. ۹:۲۰ شش روز در هفته کار کن، ۱۰:۲۰ ولی در روز هفتم که روز استراحت و روز مخصوص خداوند است، هیچ کار نکن. نه خودت، نه فرزندان، نه غلامت، نه کنیزت، نه حیوانات و نه مهمانانت. ۱۱:۲۰ من، خداوند، در شش روز زمین و آسمان و بحرها و هر چه در آنها است، ساختم و در روز هفتم استراحت کردم. به همین دلیل است که من، خداوند، روز سبّت را برکت دادم و آنرا مقدس خواندم. ۱۲:۲۰ به پدر و

مادرت احترام کن تا در سرزمینی که به تو می‌دهم عمر طولانی داشته باشی. ۱۳:۲۰ قتل نکن. ۱۴:۲۰ زنا نکن. ۱۵:۲۰ دزدی نکن. ۱۶:۲۰ به کسی شهادت دروغ نده. ۱۷:۲۰ به خانهٔ همسایهٔ خود طمع نکن. به زن، غلام، کنیز، گاو، الاغ و هر چیزیکه مال همسایه‌ات می‌باشد، طمع نکن.»

۱۸:۲۰ وقتی مردم رعد و برق و دودی را که از کوه برمی‌خاست دیدند و صدای شیپور را شنیدند، از ترس به خود لرزیدند و در فاصلهٔ دور ایستادند. ۱۹:۲۰ و به موسی گفتند: «اگر تو با ما صحبت کنی ما گوش می‌دهیم، ولی می‌ترسیم که اگر خدا با ما حرف بزند، خواهیم مُرد.» ۲۰:۲۰ موسی گفت: «نترسید، زیرا خدا فقط آمده است که شما را امتحان کند تا ترس او پیش روی شما باشد و دیگر گناه نکنید.» ۲۱:۲۰ در حالیکه مردم در فاصلهٔ دورتر ایستاده بودند، موسی به تنهایی به ابر غلیظی که خدا در آن بود، نزدیک رفت.

Interlinear Text

Text (20:1) خدا سخن گفت و این را فرمود:
IPA farmud rA in wa guft suxan xudA
declare.PST DEF this and say.PST speech God

Text (20:2) «من خداوند، خدای تو هستم که ترا از مصر که در آنجا
IPA An-dʒA dar ke mesr az tu-rA ke hast-am tu xudA-je xudAwand man
that-place in that Egypt from 2S-DEF that be-1S 2S God-EZ Lord 1S
در غلامی بسر می‌بردی بیرون آوردم.
Award-am birun me-burd-i ba-sar yulam-i dar
bring.PST-1S outside MI-carry.PST-2S to-head slave-NOM in

Comments on 20:2

به سر بردن This means 'to live'. It could also be written

Text (20:3) خدای دیگر غیر از من نداشته باش.
IPA baʃ na-dAʃt-a man az yair-ε digar xudA-je
be.SUBJ NEG-have.PST-PART 1S from apart-EZ other God-EZ

Text (20:4) هیچگونه مجسمه یا بتی به شکل آنچه که بالا در
 dar bɒlɒ ke ʌntʃe ʃakl-ε ba but-e jɒ mʊdʒasama hetʃ-guna
 IPA in above that that.which shape-EZ to idol-INDEF or statue none-kind

در آسمان و از آنچه پائین بر روی زمین و آنچه در
 dar ʌntʃe wa zamin ru-je bar pɒjin ʌntʃe az wa ʌsmɒn
 IPA in that.which and earth face-EZ over down that.which from and heaven

آب زیر زمین است، برای خود نساز.
 na-sɒz xud barɒje ast zamin zer-ε ʌb-ε
 NEG-make own for is earth under-EZ water-EZ

Text (20:5) در برابر آنها زانو نزن و آنها را پرستش نکن، زیرا
 zera na-kun parastɛʃ rɒ ʌn-hɒ wa na-zan zɒnu ʌn-hɒ barɒbar-ε dar
 IPA because NEG-do worship DEF that-PL and NEG-hit knee that-PL in.front-EZ in

من خداوند، که خدای تو می‌باشم، خدای غیور و حسود
 hasud wa ɣajur xudɒ-je me-bɒʃ-am tu xudɒ-je ke xudɒwand man
 envious and zealous God-EZ MI-be.SUBJ-1S 2S God-EZ that Lord 1S

هستم و کسانی را که با من دشمنی کنند، تا
 tɒ kun-and duʃman-i man bɒ ke rɒ kas-ʌn-e wa hast-am
 until do-3P enemy-NOM 1S with that DEF person-PL-REL and be-1S

نسل سوم و چهارم مجازات می‌کنم.
 me-kun-am mʊdʒɒzɒt tʃahɒrʊm wa sɛwʊm nasl-ε
 MI-do-1S punishment fourth and third generation-EZ

Text (20:6) ولی به کسانی که مرا دوست دارند و از احکام
 ahkɒm-ε az wa dɒr-and dust ma-rɒ ke kas-ʌn-e ba wale
 IPA commandments-EZ from and have-3P friend 1S-DEF that person-PL-REL to but

من پیروی می‌کنند، تا هزار پشت رحمت می‌کنم.
 me-kun-am rahmat puʃt hazɒr tɒ me-kun-and pajraw-i man
 MI-do-1S mercy behind thousand until MI-do-3P follower-ADJ 1S

Comments on 20:6

احکام Arabic plural of حکم.

پشت This word can also mean ‘generation’; future generations are envisaged as following behind one.

Text (20:7) نام خداوند، خدایت را به باطل بر زبان نیاور، زیرا
 IPA zɛrɒ naj-ɒwar zaban bar bɒtɛl ba rɒ xudɒ-jɛt xudɒwand nɒm-ɛ
 because NEG-bring tongue over empty to DEF God-2S Lord name-EZ
 کسیکه از نام خداوند سوءاستفاده کند، خداوند او
 u xudɒwand kɒn-ad su?ɛstɛfɒda xudɒwand nɒm-ɛ az kas-e-ke
 3S Lord do-3S bad.use Lord name-EZ from person-REL-that
 را مجازات می‌کند.
 me-kun-ad mudʒɒzɒt rɒ
 MI-do-3S punishment DEF

Comments on 20:7

سوء استفاده This could also be written as two words: سوء استفاده

Text (20:8) روز سبّت را به یاد داشته باش و آن را مقدس
 IPA muqadas rɒ ɒn wa bɒʃ dɒʃt-a jɒd ba rɒ sabat ruz-ɛ
 holy DEF that and be.SUBJ have.PST-PART memory to DEF Sabbath day-EZ
 بدار.
 bɛ-dɒr
 SUBJ-have

Text (20:9) شش روز در هفته کار کن،
 IPA kun kɒr haftɒ dar ruz ʃɒʃ
 do work week in day six

Text (20:10) ولی در روز هفتم که روز استراحت و روز مخصوص
 IPA maxsus-ɛ ruz-ɛ wa ɛstɛrɒhat ruz-ɛ ke haft-um ruz-ɛ dar wɒle
 special-EZ day-EZ and rest day-EZ that seven-NTH day-EZ in but
 خداوند است، هیچ کار نکن. نه خودت، نه فرزندان، نه غلامت،
 yulɒm-ɛt na farzand-ɒn-ɛt na xud-ɛt na na-kun kɒr hetʃ ast xudɒwand
 slave-2S no child-PL-2S no own-2S no NEG-do work none is Lord
 نه کنیزت، نه حیوانات و نه مهمانانت.
 mehɒmɒn-ɒn-ɛt na wa hajwɒn-ɒt-ɛt na kaniz-ɛt na
 guest-PL-2S no and animal-PL-2S no maidservant-2S no

Text	(20:11) من، خداوند، در شش روز زمین و آسمان و بحرها و هرچه
IPA	har-tʃe wa bahr-hʌ wa ʌsmʌn wa zamin ruz ʃaʃ dar xudʌwand man every-thing and sea-PL and heaven and earth day six in Lord 1S
	در آنها است، ساختم و در روز هفتم استراحت کردم.
	kard-am ɛstɛrʌhat haft-um ruz-ɛ dar wa sʌxt-am ast ʌn-hʌ dar do.PST-1S rest seven-NTH day-EZ in and make.PST-1S is that-PL in
	به همین دلیل است که من، خداوند، روز سبت را برکت
	barakat rʌ sabat ruz-ɛ xudʌwand man ke ast dalil ham-in ba blessing DEF Sabbath day-EZ Lord 1S that is reason also-this to
	دادم و آنرا مقدس خواندم.
	xʌnd-am muqadas ʌn-rʌ wa dʌd-am read.PST-1S holy that-DEF and give.PST-1S

Comments on 20:11

خواندم Here this word means 'called'.

Text	(20:12) به پدر و مادرت احترام کن تا در سرزمینی که به تو
IPA	tu ba ke sarzamin-e dar tʌ kun ɛtɛrʌm mʌdar-ɛt wa padar ba 2S to that land-REL in until do respect mother-2S and father to
	می‌دهم عمر طولانی داشته باشی.
	baʃ-i dʌʃt-a tulʌni umr-ɛ me-dɛh-am be.SUBJ-2S have.PST-PART long life-EZ MI-give-1S
Text	(20:13) قتل نکن.
IPA	na-kun qatl NEG-do murder
Text	(20:14) زنا نکن.
IPA	na-kun zɛnʌ NEG-do adultery
Text	(20:15) دزدی نکن.
IPA	na-kun duzd-i NEG-do thief-NOM
Text	(20:16) به کسی شهادت دروغ نده.
IPA	na-dɛh duruɣ ʃɛhʌdat-ɛ kas-e ba NEG-give lie witness-EZ person-INDEF to

Text	به خانه همسایه خود طمع نکن. به زن، غلام، (20:17)
IPA	yʊlɑm zan ba na-kun tama xud ham-sɑjɑ-jɛ xɑnɑ-jɛ ba slave woman to NEG-do covetousness own also-shade-EZ house-EZ to کنیز، گاو، الاغ و هر چیزیکه مال همسایهات ham-sɑjɑ-jɛt mɑl-ɛ tʃiz-e-ke har wa ʊlɑy gɑw kaniz also-shade-2S property-EZ thing-REL-that every and donkey cow maidservant می‌باشد، طمع نکن.» na-kun tama me-bɑʃ-ad NEG-do covetousness MI-be.SUBJ-3S

Comments on 20:17

همسایه This word of course means ‘neighbor’.

Text	وقتی مردم رعد و برق و دودی را که از (20:18)
IPA	az ke rɑ dud-e wa barq wa rad mardum waqt-e from that DEF smoke-REL and lightning and thunder people time-REL کوه برمی‌خاست دیدند و صدای شیپور را شنیدند، ʃɛnid-and rɑ ʃajpur sada-jɛ wa did-and bar-me-xɑst koh hear.PST-3P DEF trumpet sound-EZ and see.PST-3P over-MI-rise.PST mountain از ترس به خود لرزیدند و در فاصله دور ایستادند istɑd-and dur fɑsɛlɑ-jɛ dar wa larzid-and xud ba tars az stand.PST-3P far distance-EZ in and shake.PST-3P own to fear from

Text	و به موسی گفتند: « اگر تو با ما صحبت کنی ما گوش (20:19)
IPA	guʃ mɑ kun-i suhbat mɑ bɑ tu agar guft-and musɑ ba wa ear 1P do-2S talk 1P with 2S if say.PST-3P Moses to and می‌دهیم، ولی می‌ترسیم که اگر خدا با ما حرف بزند، bɛ-zɑn-ad harf mɑ bɑ xudɑ agar ke me-tars-em wale me-dɛh-em SUBJ-hit-3S word 1P with God if that MI-fear-1P but MI-give-1P خواهیم مُرد.» murd xwɑh-em die.PST will-1P

Text	(20:20) موسی گفت: « نترسید، زیرا خدا فقط آمده است که
IPA	ke ast ʌmad-a faqat xudʌ zɛrʌ na-tars-ed guft musʌ that is come.PST-PART only God because NEG-fear-2P say.PST Moses
	شما را امتحان کند تا ترس او پیش روی شما باشد
	bʌʃ-ad ʃumʌ ru-ʒɛ pɛʃ-ɛ u tars-ɛ tʌ kun-ad ɛmtɛħʌn rʌ ʃumʌ be.SUBJ-3S 2P face-EZ front-EZ 3S fear-EZ until do-3S test DEF 2P
	و دیگر گناه نکنید.»
	na-kun-ed guŋʌħ digar wa NEG-do-2P sin other and

Text	(20:21) مردم در فاصله دورتر ایستاده
IPA	istʌd-a dur-tar fʌsɛlʌ-ʒɛ dar mardom hʌl-e-ke dar stand.PST-PART far-COMP distance-EZ in people condition-INDEF-that in
	بودند، موسی به تنهایی به ابر غلیظی که خدا در آن
	ʌn dar xudʌ ke ɣaliz-e abr-ɛ ba tanħʌ-ʒi ba musʌ bud-and that in God that thick-INDEF cloud-EZ to alone-NOM to Moses be.PST-3P
	بود، نزدیک رفت.
	raft nazdik bud go.PST near be.PST

Pronunciation Only

(20:1)	xudʌ sɔxʌn guft wa in rʌ farmud God speech say.PST and this DEF declare.PST	Text Dari
(20:2)	man xudʌwand xudʌ-ʒɛ tu hast-am ke tu-rʌ az mɛsr ke dar ʌn-dʒʌ dar 1S Lord God-EZ 2S be-1S that 2S-DEF from Egypt that in that-place in	Text Dari
	ɣulʌm-i ba-sar me-burd-i birun ʌward-am slave-NOM to-head MI-carry.PST-2S outside bring.PST-1S	
(20:3)	xudʌ-ʒɛ digar ɣair-ɛ az man na-dʌʃt-a bʌʃ God-EZ other apart-EZ from 1S NEG-have.PST-PART be.SUBJ	Text Dari

- (20:4) hetʃ-guna mudʒasama ja but-e ba ʃakl-ε antʃe ke baʌa dar ʌsmʌn Text
 none-kind statue or idol-INDEF to shape-EZ that.which that above in heaven Dari
- wa az antʃe paʃin bar ru-je zamin wa antʃe dar ʌb-ε zer-ε
 and from that.which down over face-EZ earth and that.which in water-EZ under-EZ
- zamin ast barʌje xud na-sʌz
 earth is for own NEG-make
- (20:5) dar barʌbar-ε ʌn-hʌ zʌnu na-zan wa ʌn-hʌ ra parasteʃ na-kun zera man Text
 in in.front-EZ that-PL knee NEG-hit and that-PL DEF worship NEG-do because 1S Dari
- xudʌwand ke xudʌ-je tu me-bʌʃ-am xudʌ-je ʃajur wa hasud hast-am wa
 Lord that God-EZ 2S MI-be.SUBJ-1S God-EZ zealous and envious be-1S and
- kas-ʌn-e ra ke ba man duʃman-i kun-and ta nasl-ε sewum wa
 person-PL-REL DEF that with 1S enemy-NOM do-3P until generation-EZ third and
- tʃahʌrum mudʒazat me-kun-am
 fourth punishment MI-do-1S
- (20:6) wale ba kas-ʌn-e ke ma-ra dust dʌr-and wa az ahkam-ε man Text
 but to person-PL-REL that 1S-DEF friend have-3P and from commandments-EZ 1S Dari
- pajraw-i me-kun-and ta hazar puʃt rahmat me-kun-am
 follower-ADJ MI-do-3P until thousand behind mercy MI-do-1S
- (20:7) nam-ε xudʌwand xudʌ-jet ra ba batel bar zaban naj-ʌwar zera Text
 name-EZ Lord God-2S DEF to empty over tongue NEG-bring because Dari
- kas-e-ke az nam-ε xudʌwand suʔestefʌda kun-ad xudʌwand u ra
 person-REL-that from name-EZ Lord bad.use do-3S Lord 3S DEF
- mudʒazat me-kun-ad
 punishment MI-do-3S
- (20:8) ruz-ε sabat ra ba jaɖ dʌʃt-a baʃ wa ʌn ra muqadas Text
 day-EZ Sabbath DEF to memory have.PST-PART be.SUBJ and that DEF holy Dari
- bε-dʌr
 SUBJ-have
- (20:9) ʃaʃ ruz dar hafta kʌr kun Text
 six day in week work do Dari

- (20:10) wale dar ruz-ε haft-um ke ruz-ε esterahat wa ruz-ε maxsus-ε xudawand
 but in day-EZ seven-NTH that day-EZ rest and day-EZ special-EZ Lord
 Text
 Dari
 ast hetf kar na-kun na xud-et na farzand-an-et na yulam-et na kaniz-et
 is none work NEG-do no own-2S no child-PL-2S no slave-2S no maidservant-2S
 na hajwan-at-et wa na mehman-an-et
 no animal-PL-2S and no guest-PL-2S
- (20:11) man xudawand dar fah ruz zamin wa asman wa bahr-ha wa har-tje dar
 1S Lord in six day earth and heaven and sea-PL and every-thing in
 Text
 Dari
 an-ha ast saxt-am wa dar ruz-ε haft-um esterahat kard-am ba ham-in
 that-PL is make.PST-1S and in day-EZ seven-NTH rest do.PST-1S to also-this
 dalil ast ke man xudawand ruz-ε sabat ra barakat dad-am wa an-ra
 reason is that 1S Lord day-EZ Sabbath DEF blessing give.PST-1S and that-DEF
 muqadas xand-am
 holy read.PST-1S
- (20:12) ba padar wa madar-et eteram kun ta dar sarzamin-e ke ba tu me-deh-am
 to father and mother-2S respect do until in land-REL that to 2S MI-give-1S
 Text
 Dari
 umr-ε tulani daf-t-a baf-i
 life-EZ long have.PST-PART be.SUBJ-2S
- (20:13) qatl na-kun
 murder NEG-do
 Text
 Dari
- (20:14) zenA na-kun
 adultery NEG-do
 Text
 Dari
- (20:15) duzd-i na-kun
 thief-NOM NEG-do
 Text
 Dari
- (20:16) ba kas-e fehdat-ε duruy na-deh
 to person-INDEF witness-EZ lie NEG-give
 Text
 Dari
- (20:17) ba xana-je ham-saja-je xud tama na-kun ba zan yulam kaniz
 to house-EZ also-shade-EZ own covetousness NEG-do to woman slave maidservant
 Text
 Dari
 gaw ulay wa har tfiz-e-ke mal-ε ham-saja-jet me-baf-ad
 cow donkey and every thing-REL-that property-EZ also-shade-2S MI-be.SUBJ-3S
 tama na-kun
 covetousness NEG-do

- (20:18) waqt-e mardum rad wa barq wa dud-e rA ke az koh Text
 time-REL people thunder and lightning and smoke-REL DEF that from mountain Dari
 bar-me-xAst did-and wa sadA-je fajpur rA fenid-and az tars ba xud
 over-MI-rise.PST see.PST-3P and sound-EZ trumpet DEF hear.PST-3P from fear to own
 larzid-and wa dar fAsela-je dur istAd-and
 shake.PST-3P and in distance-EZ far stand.PST-3P
- (20:19) wa ba musA guft-and agar tu bA mA sohbat kun-i mA guf me-dAh-em wale Text
 and to Moses say.PST-3P if 2S with 1P talk do-2S 1P ear MI-give-1P but Dari
 me-tars-em ke agar xudA bA mA harf be-zan-ad xwAh-em mord
 MI-fear-1P that if God with 1P word SUBJ-hit-3S will-1P die.PST
- (20:20) musA guft na-tars-ed zerA xudA faqat Amad-a ast ke sumA rA Text
 Moses say.PST NEG-fear-2P because God only come.PST-PART is that 2P DEF Dari
 emtehan kun-ad tA tars-e u pef-e ru-je sumA bAf-ad wa digar gunAh
 test do-3S until fear-EZ 3S front-EZ face-EZ 2P be.SUBJ-3S and other sin
 na-kun-ed
 NEG-do-2P
- (20:21) dar hAl-e-ke mardum dar fAsela-je dur-tar istAd-a bud-and Text
 in condition-INDEF-that people in distance-EZ far-COMP stand.PST-PART be.PST-3P Dari
 musA ba tanhA-ji ba abr-e yaliz-e ke xudA dar An bud nazdik raft
 Moses to alone-NOM to cloud-EZ thick-INDEF that God in that be.PST near go.PST

Lesson 9

Redemption: The sacrificial law

Leviticus 4:1-35

Biblical text

۱-۲:۴ خداوند به موسی فرمود: «به قوم اسرائیل بگو که هرگاه کسی سهواً گناه کند و یکی از احکام خداوند را که به آنها داده است بجا نیاورد، باید مطابق مقررات ذیل عمل کند:

۳:۴ اگر از کاهن اعظم گناهی سر بزند، همه قوم گناهکار محسوب می‌شوند. پس او باید برای کفاره گناه خود یک گوساله را که سالم و بی‌عیب باشد برای خداوند تقدیم کند. ۴:۴ گوساله را به دم دروازه خیمه حضور خداوند آورده دست خود را بر سر آن بگذارد و در حضور خداوند سر آن را ببرد. ۵:۴ آنگاه کاهن اعظم خون قربانی را گرفته به خیمه حضور خداوند ببرد؛ ۶:۴ در آنجا انگشت خود را در خون فروبرده در حضور خداوند خون را هفت بار در پیشروی پرده جایگاه مقدس بپاشد. ۷:۴ بعد در حضور خداوند کمی از آن خون را بر چهار کنج قربانگاه که در داخل خیمه حضور خداوند است بمالد. بقیه خون را در پای قربانگاه قربانی سوختنی که نزدیک دروازه دخول خیمه حضور خداوند است بریزد. ۸:۴ بعد کاهن تمام چربی قربانی گناه و چربی اعضای داخلی، ۹:۴ گردها و چربی روی آنها و بهترین قسمت جگر آن را جدا کند ۱۰:۴ و همه را بر قربانگاه قربانی سوختنی، مثل چربی گاو قربانی سلامتی، بسوزاند. ۱۱-۱۲:۴ اما پوست، گوشت، کله، پاچه، اعضای داخلی بشمول روده‌ها و سرگین قربانی را به یک محل پاک، در بیرون اردوگاه، جایی که خاکستر را می‌اندازند برده بالای همیزم بسوزاند.

۱۳:۴ هرگاه تمام قوم اسرائیل سهواً مرتکب گناه شوند و یکی از احکام خداوند را بجا نیاورند، هرچند خطای شان قصداً نباشد، گناهکار محسوب می‌شوند. ۱۴:۴ وقتی گناه شان آشکار گردد، آن‌ها باید گوساله‌ای را بعنوان قربانی گناه به خیمه حضور خداوند بیاورند. ۱۵:۴ بزرگان قوم بحضور خداوند دستهای خود را بر سر گوساله گذاشته در آنجا سرش را ببرند. ۱۶:۴ بعد کاهن اعظم خون گوساله را به خیمه بیاورد ۱۷:۴ و انگشت خود را در خون فروبرده در حضور خداوند هفت بار در پیشروی پرده بپاشد. ۱۸:۴ و سپس کمی از خون را بر چهار کنج قربانگاه که در بین خیمه حضور خداوند است بمالد و باقیمانده خون را در پای قربانگاه قربانی سوختنی که نزدیک دروازه دخول خیمه حضور خداوند است بریزد. ۱۹:۴ تمام چربی آن باید بر قربانگاه سوزانده شود. ۲۰:۴ و کاهن همان کاری را که با گوساله قربانی گناه کرد با این گوساله هم بکند. به این ترتیب گناهان قوم کفاره شده همگی بخشیده می‌شوند. ۲۱:۴ بعد گوساله قربانی شده را به بیرون اردوگاه برده آن را مثل گوساله اول بسوزاند. با این قربانی، تمام قوم از گناه پاک می‌شوند.

۲۲:۴ هرگاه یکی از حاکمان سهواً مرتکب گناه شود و یکی از احکام خداوند، خدای خود را زیر پا گذارد، گناهکار محسوب می‌گردد. ۲۳:۴ و وقتی از گناه خود آگاه شود، یک بز نر را که سالم و بی‌عیب باشد برای قربانی بیاورد ۲۴:۴ دست خود را بر سر بز بگذارد و در حضور خداوند در جایی که قربانی سوختنی را ذبح می‌کنند سرش را ببرد؛ این حیوان، قربانی گناه او است. ۲۵:۴ بعد کاهن کمی از خون بز را گرفته با انگشت خود بر چهار کنج قربانگاه قربانی سوختنی بمالد و باقیمانده خون را در پای قربانگاه بریزد. ۲۶:۴ تمام چربی آنرا مثل چربی قربانی سلامتی بر قربانگاه بسوزاند. به این ترتیب کاهن گناه او را کفاره می‌کند و گناه او بخشیده می‌شود.

۲۷:۴ هرگاه یکی از قوم سهواً گناه کند و از یکی از احکام خداوند سرپیچی نماید، مقصر شمرده می‌شود. ۲۸:۴ وقتی به گناه خود پی بُرد، یک بز میش را که سالم و بی‌عیب باشد برای کفاره گناه خود بیاورد. ۲۹:۴ آنگاه دست خود را بر سر قربانی گذاشته به جایی که قربانی سوختنی را می‌کشند سرش

را ببرند. ^{۳۰:۴} و کاهن کمی از خون بز را گرفته با انگشت خود به چهار کنج قربانگاه قربانی سوختنی بمالد و باقیمانده خون را در پای قربانگاه بریزد. ^{۳۱:۴} و کاهن تمام چربی آنرا مثل چربی قربانی سلامتی جدا کرده بر سر قربانگاه بسوزاند و بوی آن مورد پسند خداوند قرار می‌گیرد. به این ترتیب کاهن کفاره گناه او را کرده از گناه پاک می‌شود.

^{۳۲:۴} هرگاه آن شخص بخواهد بره‌ای را قربانی کند، یک بره ماده را که سالم و بی‌عیب باشد بیاورد. ^{۳۳:۴} آنگاه دست خود را بر سر حیوان گذاشته آن را بعنوان قربانی گناه در جایی که قربانی سوختنی را می‌کشند سر ببرد. ^{۳۴:۴} بعد کاهن کمی از خون بره قربانی را گرفته با انگشت خود به چهار کنج قربانگاه قربانی سوختنی بمالد و باقیمانده خون را در پای قربانگاه بریزد. ^{۳۵:۴} سپس تمام چربی آن را مثل چربی بره قربانی سلامتی جدا کرده بر سر قربانگاه سوختانده شود و کاهن آن را مانند قربانی هائی که بر آتش برای خداوند تقدیم می‌گردند، بسوزاند. به این ترتیب کاهن گناه او را کفاره کرده و آن شخص از گناهی که مرتکب شده است بخشیده می‌شود.

Interlinear Text

Text	خداوند	به	موسی	فرمود:	»	به	قوم	اسرائیل	بگو	که	(4:1-2)
IPA	xudawand	ba	musa	farmud		ba	qawm-e	esrajel	bu-go	ke	
	Lord	to	Moses	declare.PST		to	tribe-EZ	Israel	SUBJ-say	that	
	هرگاه	کسی	سهواً	گناه	کند	و	یکی	از			
	har-gah	kas-e	sahwan	gunah	kun-ad	wa	jek-i	az			
	every-place	person-INDEF	inadvertently	sin	do-3S	and	one-ADJ	from			
	احکام	خداوند	را	که	به	آنها	داده	است	بجا		
	ahkam-e	xudawand	ra	ke	ba	an-ha	dad-a	ast	ba-dza		
	Lord	commandments-EZ	to	that	to	that	DEF	is	to-place		
	نیاورد،	باید	مطابق	مقررات	ذیل	عمل	کند:				
	naj-award	bajad	mutabeq-e	muqarar-at-e	zel	amal	kun-ad				
	NEG-bring.PST	must	according.to-EZ	provision-PL-EZ	below	action	do-3S				

Comments on 4:1-2

حکم Arabic plural of احكام

Text	(4:3) اگر از کاهن اعظم گناهی سر بزند، همه قوم گناهکار
IPA	gʊnʌh-kʌr qawm-ε hama-je be-zan-ad sar gʊnʌh-e azam kʌhɛn-ε az agar sin-work tribe-EZ all-EZ SUBJ-hit-3S head sin-INDEF high priest-EZ from if
	محسوب می‌شوند. پس او باید برای کفاره گناه خود یک
	jak xud gʊnʌh-ε kafʌra-je barʌje bʌjad u pas me-ʃaw-and mahsub one own sin-EZ atonement-EZ for must 3S then MI-become-3P counted
	گوساله را که سالم و بی‌عیب باشد برای خداوند
	xudʌwand barʌje bʌʃ-ad be-ajb wa salem ke rʌ gosʌla Lord for be.SUBJ-3S WITHOUT-blemish and healthy that DEF calf
	تقدیم کند.
	kun-ad taqdim do-3S presentation

Comments on 4:3

سر زدن This verb means 'to be committed' or 'to originate'. This funny verb acts like a passive. Note that the subject of the sentence is 'a sin'; the person doing the sin is shown with the preposition '□□'.

گناهکار This means 'sinner'.

Text	(4:4) گوساله را به دم دروازه خیمه حضور خداوند
IPA	xudʌwand huzur-ε xajma-je darwʌza-je dam-ε ba rʌ gosʌla Lord presence-EZ tent-EZ door-EZ mouth-EZ to DEF calf
	آورده دست خود را بر سر آن بگذارد و در
	dar wa be-guzʌr-ad ʌn sar-ε bar rʌ xud dest-ε ʌward-a in and SUBJ-place-3S that head-EZ over DEF own hand-EZ bring.PST-PART
	حضور خداوند سر آن را ببرد.
	bu-bur-ad rʌ ʌn sar-ε xudʌwand huzur-ε SUBJ-cut-3S DEF that head-EZ Lord presence-EZ

Comments on 4:4

دم دروازه The word دم has many meanings; here the phrase دم دروازه means 'at the door'.

Text (4:5) آنگاه کاهن اعظم خون قربانی را گرفته به خیمه
 IPA xajma-je ba gereft-a ra qurban-i xun-e azam kahen-e an-gah
 tent-EZ to take.PST-PART DEF sacrifice-NOM blood-EZ high priest-EZ that-time

حضور خداوند ببرد؛
 bu-bar-ad xudawand huzur-e
 SUBJ-carry-3S Lord presence-EZ

Text (4:6) در آنجا انگشت خود را در خون فروبرده در حضور
 IPA huzur-e dar furu-burd-a xun dar ra xud anguft-e an-dza dar
 presence-EZ in down-carry.PST-PART blood in DEF own finger-EZ that-place in

خداوند خون را هفت بار در پیشروی پرده جایگاه
 dzaj-gah-e parda-je pej-e-ru-je dar bar haft ra xun xudawand
 place-place-EZ curtain-EZ front-EZ-face-EZ in time seven DEF blood Lord

مقدس بپاشد.
 be-paf-ad muqadas
 SUBJ-sprinkle-3S holy

Comments on 4:6

فرو بردن This phrase can mean ‘to dip’. It can also be written as two words.

Text (4:7) بعد در حضور خداوند کمی از آن خون را بر چهار
 IPA tfahar bar ra xun an az kam-e xudawand huzur-e dar bad
 four over DEF blood that from small-INDEF Lord presence-EZ in after

کنج قربانگاه که در داخل خیمه حضور خداوند
 xudawand huzur-e xajma-je daxel-e dar ke qurban-gah kundz-e
 Lord presence-EZ tent-EZ inside-EZ in that sacrifice-place corner-EZ

است بمالد. بقیه خون را در پای قربانگاه
 qurban-gah-e pa-je dar ra xun baqija-je be-mal-ad ast
 sacrifice-place-EZ foot/leg-EZ in DEF blood remainder-EZ SUBJ-wipe-3S is

قربانی سوختنی که نزدیک دروازه دخول خیمه
 xajma-je duxul-e darwaza-je nazdik-e ke suxt-an-i qurban-i-je
 tent-EZ entrance-EZ door-EZ near-EZ that burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ

حضور خداوند است بریزد.
 be-rez-ad ast xudawand huzur-e
 SUBJ-sprinkle-3S is Lord presence-EZ

Text	بعد کاهن تمام چربی قربانی گناه و چربی اعضای	(4:8)
IPA	aza-je tʃarbu-je wa ɡunah qurban-i-je tʃarb-i-je tamam kaħen bad members-EZ suet-EZ and sin sacrifice-NOM-EZ fat-NOM-EZ all priest after	
	داخلی، daħel-i inside-NOM	

Comments on 4:8

اعضا Arabic plural of عضو.

Text	گردها و چربی روی آنها و بهترین قسمت جگر آن	(4:9)
IPA	an dʒegar-ε qesmat-ε behtarin wa an-ha ru-je tʃarbu-je wa ɡurda-ha that liver-EZ portion-EZ best and that-PL face-EZ suet-EZ and kidney-PL	
	را جدا کند kun-ad dʒeda ra do-3S separate DEF	

Text	و همه را بر قربانگاه قربانی سوختنی،	(4:10)
IPA	suxt-an-i qurban-i-je qurban-ɡah-ε bar ra hama wa burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ sacrifice-place-EZ over DEF all and	
	مثل چربی گاو قربانی، سلامتی، بسوزاند. be-suzan-ad salamat-i qurban-i-je ɡaw tʃarb-i-je mesl-ε SUBJ-make.burn-3S peaceful-NOM sacrifice-NOM-EZ cow fat-NOM-EZ like-EZ	

Text	اما پوست، گوشت، کله، پاچه، اعضای داخلی بشمول	(4:11-12)
IPA	ba-ʃumul-ε daħel-i aza-je patʃa kala goft post-ε ama to-comprising-EZ inside-NOM members-EZ leg head meat skin-EZ but	
	روده‌ها و سرگین قربانی را به یک محل پاک، pak mahal-ε jak ba ra qurban-i sergin-ε wa ruda-ha clean place-EZ one to DEF sacrifice-NOM dung-EZ and entrails-PL	
	در بیرون اردوگاه، جائی که خاکستر را می‌اندازند me-ndaʒ-and ra xaķestar ke dʒa-je urdu-ɡah birun-ε dar MI-throw-3P DEF ash that place-REL army-place outside-EZ in	
	برده بالای هیزم بسوزاند. be-suzan-ad hizum baħa-je burd-a SUBJ-make.burn-3S firewood above-EZ carry.PST-PART	

Comments on 4:11-12

بشمول This means ‘including’. It could also be written به شمول.

سرگین It seems likely that this refers also to ofal.

Text	هرگاه تمام قوم اسرائیل سهواً مرتکب گناه	(4:13)
IPA	gʊnʌh mɔrtakɛb-ɛ sahwʌn ɛsrʌjɛl qawm-ɛ tamʌm-ɛ har-gʌh sin guilty-EZ inadvertently Israel tribe-EZ all-EZ every-place	
	شوند و یکی از احکام خداوند را بجا	
	ba-dʒʌ rʌ xudʌwʌnd aħkʌm-ɛ az jɛk-i wa ʃaw-and to-place DEF Lord commandments-EZ from one-ADJ and become-3P	
	نیاورند، هرچند خطای شان قصداً نباشد،	
	na-bʌʃ-ad qasd-an ʃʌn xatʌ-jɛ har-tʃʌnd naj-ʌwar-and NEG-be.SUBJ-3S intentional-INF 3P sin-EZ every-several NEG-bring-3P	
	گناهکار محسوب می‌شوند.	
	me-ʃaw-and mahsub gʊnʌh-kʌr MI-become-3P counted sin-work	

Text	وقتی گناه شان آشکار گردد، آنها باید گوساله‌ای را بعنوان	(4:14)
IPA	ba-ɛnwʌn-ɛ rʌ gosʌla-jɛ bʌjad ʌn-ʌʌ gard-ad ʌʃkʌr ʃʌn gʊnʌh-ɛ waqt-e to-title-EZ DEF calf-EZ must that-PL turn-3S clear 3P sin-EZ time-REL	
	قربانی گناه به خیمه حضور خداوند بیاورند.	
	bij-ʌwar-and xudʌwʌnd hʊzʊr-ɛ xajma-jɛ ba gʊnʌh qurbʌn-i-jɛ SUBJ-bring-3P Lord presence-EZ tent-EZ to sin sacrifice-NOM-EZ	
Text	بزرگان قوم بحضور خداوند دستهای خود را بر	(4:15)
IPA	bar rʌ xud dest-hʌ-jɛ xudʌwʌnd ba-hʊzʊr-ɛ qawm buzʊrg-ʌn-ɛ over DEF own hand-PL-EZ Lord to-presence-EZ tribe big-PL-EZ	
	سر گوساله گذاشته در آنجا سرش را ببرند.	
	bʊ-bʊr-and rʌ sar-ɛʃ ʌn-dʒʌ dar guzʌʃt-a gosʌla sar-ɛ SUBJ-cut-3P DEF head-3S that-place in place.PST-PART calf head-EZ	

Text	بعد کاهن اعظم خون گوساله را به خیمه بیاورد	(4:16)
IPA	bj-ʌwar-ad xajma ba rʌ gosʌla xun-ɛ azam kʌhɛn-ɛ bad SUBJ-bring-3S tent to DEF calf blood-EZ high priest-EZ after	

Text (4:17) و انگشت خود را در خون فروبرده در حضور
 IPA huzur-ε dar furu-burd-a xun dar rΛ xud anguʃt-ε wa
 presence-EZ in down-carry.PST-PART blood in DEF own finger-EZ and

خداوند هفت بار در پیشروی پرده باشد.
 bε-pΛʃ-ad parɖa peʃ-ε-ru-je dar bΛr haft xudΛwand
 SUBJ-sprinkle-3S curtain front-EZ-face-EZ in time seven Lord

Text (4:18) و سپس کمی از خون را بر چهار کنج قربانگاه
 IPA qurbΛn-gΛh kundʒ-ε tʃahΛr bar rΛ xun az kam-e sepas wa
 sacrifice-place corner-EZ four over DEF blood from small-INDEF then and

و که در بین خیمه حضور خداوند است بمالد
 wa bε-mΛl-ad ast xudΛwand huzur-ε xajma-je bajn-ε dar ke
 and SUBJ-wipe-3S is Lord presence-EZ tent-EZ middle-EZ in that

باقیمانده خون را در پای قربانگاه قربانی
 qurbΛn-i-je qurbΛn-gΛh-ε pΛ-je dar rΛ xun bΛqimΛnda-je
 sacrifice-NOM-EZ sacrifice-place-EZ foot/leg-EZ in DEF blood remainder-EZ

سوختنی که نزدیک دروازه دخول خیمه حضور
 huzur-ε xajma-je duxul-ε darwΛza-je nazdik-ε ke suxt-an-i
 presence-EZ tent-EZ entrance-EZ door-EZ near-EZ that burn.PST-INF-ADJ

خداوند است بریزد.
 bε-rez-ad ast xudΛwand
 SUBJ-sprinkle-3S is Lord

Text (4:19) تمام چربی آن باید بر قربانگاه سوزانده
 IPA suzΛnd-a qurbΛn-gΛh-ε bar bΛjad Λn tʃarb-i-je tamΛm-ε
 made.burn.PST-PART sacrifice-place-EZ over must that fat-NOM-EZ all-EZ

شود.
 ʃaw-ad
 become-3S

Text (4:20) و کاهن همان کاری را که با گوسالهٔ قربانی

IPA qurban-i-je gosala-je ba ke ra kar-e ham-an kAhen wa
sacrifice-NOM-EZ calf-EZ with that DEF work-INDEF also-that priest and

گناه کرد با این گوساله هم بکند. به این ترتیب گناهان

gunAh-AN-ε tartib in ba bu-kun-ad ham gosala in ba kard gunAh
sin-PL-EZ method this to SUBJ-do-3S also calf this with do.PST sin

قوم کفاره شده همگی بخشیده

baxfid-a hama-gi fud-a kafara qawm-ε
forgive/bestow.PST-PART all-NOM become.PST-PART atonement tribe-EZ

می‌شوند.

me-faw-and
MI-become-3P

Text (4:21) بعد گوسالهٔ قربانی شده را به بیرون اردوگاه

IPA urdu-gAh birun-ε ba ra fud-a qurban-i gosala-je bad
army-place outside-EZ to DEF become.PST-PART sacrifice-NOM calf-EZ after

برده آن را مثل گوسالهٔ اول بسوزاند. با این

in ba be-suzAN-ad awal gosala-je mesl-ε ra AN burd-a
this with SUBJ-make.burn-3S first calf-EZ like-EZ DEF that carry.PST-PART

قربانی، تمام قوم از گناه پاک می‌شوند.

me-faw-and pak gunAh az qawm tamAM-ε qurban-i
MI-become-3P clean sin from tribe all-EZ sacrifice-NOM

Text (4:22) هرگاه یکی از حاکمان سهواً مرتکب گناه شود

IPA jaw-ad gunAh mortakeb-ε sahwAN hakem-AN az jek-i har-gAh
become-3S sin guilty-EZ inadvertently leader-PL from one-ADJ every-place

و یکی از احکام خداوند، خدای خود را زیر

zer-ε ra xud xudA-je xudAWand ahkam-ε az jek-i wa
under-EZ DEF own God-EZ Lord commandments-EZ from one-ADJ and

پا گذارد، گناهکار محسوب می‌گردد.

me-gard-ad mahsub gunAh-kar guzar-ad pa
MI-turn-3S counted sin-work place-3S foot/leg

Text	(4:23) و وقتی از گناه خود آگاه شود، یک بز نر
IPA	nar buz-ε jak ʃaw-ad aɣah xud ɣunah-ε az waqt-e wa male goat-EZ one become-3S notification own sin-EZ from time-REL and
	را که سالم و بی‌عیب باشد برای قربانی
	qurban-i baraje baʃ-ad be-ajb wa salem ke ra sacrifice-NOM for be.SUBJ-3S WITHOUT-blemish and healthy that DEF
	بیاورد
	bj-awar-ad SUBJ-bring-3S

Comments on 4:23

آگاه Another way to gloss this word would be ‘aware’.

Text	(4:24) دست خود را بر سر بز بگذارد و در حضور
IPA	huzur-ε dar wa be-guzar-ad buz sar-ε bar ra xud dest-ε presence-EZ in and SUBJ-place-3S goat head-EZ over DEF own hand-EZ
	خداوند در جایی که قربانی سوختنی را ذبح
	zaba ra suxt-an-i qurban-i-je ke dʒa-je dar xudawand slaughter DEF burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ that place-REL in Lord
	می‌کند سرش را ببرد؛ این حیوان، قربانی گناه
	ɣunah-ε qurban-i-je hajwan in bu-bur-ad ra sar-εʃ me-kun-and sin-EZ sacrifice-NOM-EZ animal this SUBJ-cut-3S DEF head-3S MI-do-3P
	او است.
	ast u is 3S

Comments on 4:24

در جایی... This is a difficult verse. These words introduce a relative clause, ‘in the presence of the Lord, in the place where they slaughter the burn offerings, ...’.

Text (4:25) بعد کاهن کمی از خون بز را گرفته با انگشت
 IPA anɟʊʃt-ε bʌ ɣɛrɛft-a rʌ buz xun-ε az kam-e kʌhɛn bad
 finger-EZ with take.PST-PART DEF goat blood-EZ from small-INDEF priest after
 خود بر چهار کنج قربانگاه قربانی سوختنی
 suxt-an-i qurbʌn-i-jɛ qurbʌn-ɣʌh-ε kundʒ-ε tʃahʌr bar xud
 burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ sacrifice-place-EZ corner-EZ four over own
 یمالد و باقیمانده خون را در پای قربانگاه
 qurbʌn-ɣʌh-ε pʌ-jɛ dar rʌ xun baqimʌnda-jɛ wa bɛ-mʌl-ad
 sacrifice-place-EZ foot/leg-EZ in DEF blood remainder-EZ and SUBJ-wipe-3S
 بریزد.
 bɛ-rez-ad
 SUBJ-sprinkle-3S

Text (4:26) تمام چربی آنرا مثل چربی قربانی
 IPA tamʌm-ε tʃarb-i-jɛ meʃl-ε ʌn-rʌ tʃarb-i-jɛ qurbʌn-i-jɛ
 all-EZ fat-NOM-EZ like-EZ that-DEF fat-NOM-EZ sacrifice-NOM-EZ
 سلامتی بر قربانگاه بسوزاند. به این ترتیب کاهن
 kʌhɛn tartib in ba bɛ-suzʌn-ad qurbʌn-ɣʌh bar salʌmat-i
 priest method this to SUBJ-make.burn-3S sacrifice-place over peaceful-NOM
 گناه او را کفاره می‌کند و گناه او بخشیده
 baxʃid-a u ɣʊnʌh-ε wa me-kʊn-ad kafʌra rʌ u ɣʊnʌh-ε
 forgive/bestow.PST-PART 3S sin-EZ and MI-do-3S atonement DEF 3S sin-EZ
 می‌شود.
 me-ʃaw-ad
 MI-become-3S

Text (4:27) هرگاه یکی از قوم سهواً گناه کند و از
 IPA har-ɣʌh jɛk-i az qawm sahwʌn ɣʊnʌh az wa kʊn-ad
 every-place one-ADJ tribe from one-ADJ sin inadvertently from and do-3S
 یکی از احکام خداوند سرپیچی نماید، مقصر
 jɛk-i az ahkʌm-ε xudʌwand sarpetʃi nɛmʌ-jad muqasɛr
 one-ADJ from commandments-EZ Lord head.turning do-3S guilty
 شمرده می‌شود.
 ʃɛmʊrd-a me-ʃaw-ad
 reckon.PST-PART MI-become-3S

Text	(4:28) وقتی به گناه خود پی ببرَد، یک بز میش را که
IPA	ke rʌ meʃ buz-ε jak bu-bar-ad paj xud ɡuŋʌh-ε ba waqt-e that DEF ewe goat-EZ one SUBJ-carry-3S tendon own sin-EZ to time-REL
	سالم و بی‌عیب باشد برای کفارهٔ گناه خود
	xud ɡuŋʌh-ε kafʌra-je barʌje bʌʃ-ad be-ajb wa salem own sin-EZ atonement-EZ for be.SUBJ-3S WITHOUT-blemish and healthy
	بیاورد.
	bj-ʌwar-ad SUBJ-bring-3S

Comments on 4:28

پی بردن This verb means 'to feel'.

Text	(4:29) آنگاه دست خود را بر سر قربانی گذاشته به
IPA	ba ɡuzʌʃt-a qurban-i sar-ε bar rʌ xud dɛst-ε ʌŋ-ɡʌh to place.PST-PART sacrifice-NOM head-EZ over DEF own hand-EZ that-time
	جائی که قربانی سوختنی را می‌کشند سرش
	sar-εʃ me-kuʃ-and rʌ suxt-an-i qurban-i-je ke dʒʌ-je head-3S MI-kill-3P DEF burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ that place-REL
	را ببرند.
	bu-bur-and rʌ SUBJ-cut-3P DEF

Text	(4:30) و کاهن کمی از خون بز را گرفته با انگشت
IPA	ʌŋɡuʃt-ε bʌ ɡereft-a rʌ buz xun-ε az kam-e kaɦen wa finger-EZ with take.PST-PART DEF goat blood-EZ from small-INDEF priest and
	خود به چهار کنج قربانگاه قربانی سوختنی
	suxt-an-i qurban-i-je qurban-ɡʌh-ε kundʒ-ε tʃaɦʌr ba xud burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ sacrifice-place-EZ corner-EZ four to own
	بمالد و باقیماندهٔ خون را در پای قربانگاه
	qurban-ɡʌh pʌ-je dar rʌ xun baqimanda-je wa be-mʌl-ad sacrifice-place foot/leg-EZ in DEF blood remainder-EZ and SUBJ-wipe-3S
	بریزد.
	be-rez-ad SUBJ-sprinkle-3S

Text	(4:31) و کاهن تمام چربی آنرا مثل چربی قربانی
IPA	qurban-i-je tʃarb-i-je mesl-e an-ra tʃarb-i-je tamam-e kahlen wa sacrifice-NOM-EZ fat-NOM-EZ like-EZ that-DEF fat-NOM-EZ all-EZ priest and
	سلامتی جدا کرده بر سر قربانگاه
	qurban-gah sar-e bar kard-a dʒedʌ salamat-i sacrifice-place head-EZ over do.PST-PART separate peaceful-NOM
	بسوزاند و بوی آن مورد پسند خداوند
	xudawand pasand-e mawred-e an bu-je wa be-suzan-ad Lord desire-EZ situation-EZ that smell-EZ and SUBJ-make.burn-3S
	قرار می‌گیرد. به این ترتیب کاهن کفاره گناه او را
	ra u gunah-e kafara-je kahlen tartib in ba mi-gir-ad qarar DEF 3S sin-EZ atonement-EZ priest method this to MI-take-3S place
	کرده از گناه پاک می‌شود.
	me-faw-ad pak gunah az kard-a MI-become-3S clean sin from do.PST-PART

Comments on 4:31

...به این ترتیب... As nearly as I can tell, this last sentence has a typographical error. It looks like the sentence was reworded in the course of translation, but incompletely. Compare how a similar sentence comes out in v. 33 below.

Text	(4:32) هرگاه آن شخص بخواهد بره‌ای را قربانی کند،
IPA	kun-ad qurban-i ra bara-je be-xwah-ad šaxs an har-gah do-3S sacrifice-NOM DEF lamb-INDEF SUBJ-will-3S person that every-place
	یک بره ماده را که سالم و بی‌عیب باشد
	baʃ-ad be-ajb wa salem ke ra mada bara-je jak be.SUBJ-3S WITHOUT-blemish and healthy that DEF female lamb-EZ one
	بیاورد.
	bj-awar-ad SUBJ-bring-3S

Comments on 4:32

هرگاه The word گاه can mean either ‘place’ or ‘time’. Here this word means ‘whenever’.

Text (4:33) آنگاه دست خود را بر سر حیوان گذاشته آن را
 IPA rʌ ʌn guzʌʃt-a hajwan sar-ε bar rʌ xud dəst-ε ʌn-gʌh
 DEF that place.PST-PART animal head-EZ over DEF own hand-EZ that-time

بعنوان قربانی گناه در جایی که قربانی
 qurban-i-je ke dʒʌ-je dar gunʌh qurban-i-je ba-ɛnwan-ε
 sacrifice-NOM-EZ that place-REL in sin sacrifice-NOM-EZ to-title-EZ

سوختنی را می‌کشند سر بُرد.
 bu-bur-ad sar me-kuʃ-and rʌ suxt-an-i
 SUBJ-cut-3S head MI-kill-3P DEF burn.PST-INF-ADJ

Text (4:34) بعد کاهن کمی از خون برهٔ قربانی را
 IPA rʌ qurban-i bara-je xun-ε az kam-e kaħen bad
 DEF sacrifice-NOM lamb-EZ blood-EZ from small-INDEF priest after

گرفته با انگشت خود به چهار کنج قربانگاه
 qurban-gʌh-ε kundʒ-ε tʃaħar ba xud aŋgʊʃt-ε ba gɛrɛft-a
 sacrifice-place-EZ corner-EZ four to own finger-EZ with take.PST-PART

قربانی سوختنی بمالد و باقیماندهٔ خون را
 rʌ xun baqimanda-je wa bε-mʌl-ad suxt-an-i qurban-i-je
 DEF blood remainder-EZ and SUBJ-wipe-3S burn.PST-INF-ADJ sacrifice-NOM-EZ

در پای قربانگاه بریزد.
 bε-rez-ad qurban-gʌh-ε pa-je dar
 SUBJ-sprinkle-3S sacrifice-place-EZ foot/leg-EZ in

Text	(4:35) سپس تمام چربی آن را مثل چربی بره
IPA	bara-jɛ tʃarb-i-jɛ mesl-ɛ rʌ ʌn tʃarb-i-jɛ tamʌm-ɛ sepas lamb-EZ fat-NOM-EZ like-EZ DEF that fat-NOM-EZ all-EZ then
	قربانی سلامتی جدا کرده بر سر
	sar-ɛ bar kard-a dʒɛdʌ salʌmat-i qurbʌn-i-jɛ head-EZ over do.PST-PART separate peaceful-NOM sacrifice-NOM-EZ
	قربانگاه سوختانده شود و کاهن آن را
	rʌ ʌn kʌhɛn wa ʃaw-ad suxtand-a qurbʌn-gʌh DEF that priest and become-3S make.burn.PST-PART sacrifice-place
	مانند قربانی‌هایی که بر آتش برای خداوند تقدیم
	taqdim xudʌwand barʌjɛ ʌtɛʃ bar ke qurbʌn-i-hʌ-jɛ mʌnand-ɛ presentation Lord for fire over that sacrifice-NOM-PL-REL like-EZ
	می‌گردند، بسوزاند. به این ترتیب کاهن گناه او را
	rʌ u guɒʌh-ɛ kʌhɛn tartib in ba bɛ-suzʌn-ad me-gard-and DEF 3S sin-EZ priest method this to SUBJ-make.burn-3S MI-turn-3P
	کفار کرده و آن شخص از گناهی که مرتکب
	murtakeb ke guɒʌh-ʌn-e az ʃaxs ʌn wa kard-a kafʌra guilty that sin-PL-INDEF from person that and do.PST-PART atonement
	شده است بخشیده می‌شود.
	me-ʃaw-ad baxʃid-a ast ʃud-a MI-become-3S forgive/bestow.PST-PART is become.PST-PART

Pronunciation Only

(4:1-2)	xudʌwand ba musʌ farmud ba qawm-ɛ ɛsrʌjel bu-go ke har-gʌh Lord to Moses declare.PST to tribe-EZ Israel SUBJ-say that every-place	Text
	kas-e sahwan guɒʌh kun-ad wa jɛk-i az ahkʌm-ɛ person-INDEF inadvertently sin do-3S and one-ADJ from commandments-EZ	Dari
	xudʌwand rʌ ke ba ʌn-hʌ dʌd-a ast ba-dʒʌ naj-ʌward bajad Lord DEF that to that-PL give.PST-PART is to-place NEG-bring.PST must	
	mutʌbeq-ɛ muqarʌr-ʌt-ɛ zel amal kun-ad according.to-EZ provision-PL-EZ below action do-3S	

- (4:3) agar az kahlen-ε azam gunah-e sar be-zan-ad hama-je qawm-ε gunah-klar mahsub Text
 if from priest-EZ high sin-INDEF head SUBJ-hit-3S all-EZ tribe-EZ sin-work counted Dari
 me-faw-and pas u bajad baraje kafara-je gunah-ε xud jak gosala ra ke
 MI-become-3P then 3S must for atonement-EZ sin-EZ own one calf DEF that
 salēm wa be-ajb bajf-ad baraje xudawand taqdim kun-ad
 healthy and WITHOUT-blemish be.SUBJ-3S for Lord presentation do-3S
- (4:4) gosala ra ba dam-ε darwaza-je xajma-je hozur-ε xudawand award-a Text
 calf DEF to mouth-EZ door-EZ tent-EZ presence-EZ Lord bring.PST-PART Dari
 dest-ε xud ra bar sar-ε an be-guzar-ad wa dar hozur-ε xudawand
 hand-EZ own DEF over head-EZ that SUBJ-place-3S and in presence-EZ Lord
 sar-ε an ra bu-bur-ad
 head-EZ that DEF SUBJ-cut-3S
- (4:5) an-gah kahlen-ε azam xun-ε qurban-i ra gereft-a ba xajma-je Text
 that-time priest-EZ high blood-EZ sacrifice-NOM DEF take.PST-PART to tent-EZ Dari
 hozur-ε xudawand bu-bar-ad
 presence-EZ Lord SUBJ-carry-3S
- (4:6) dar an-dza anguft-ε xud ra dar xun furu-burd-a dar hozur-ε Text
 in that-place finger-EZ own DEF in blood down-carry.PST-PART in presence-EZ Dari
 xudawand xun ra haft bar dar pef-ε-ru-je parda-je dzaj-gah-ε muqadas
 Lord blood DEF seven time in front-EZ-face-EZ curtain-EZ place-place-EZ holy
 be-paf-ad
 SUBJ-sprinkle-3S
- (4:7) bad dar hozur-ε xudawand kam-e az an xun ra bar tfahar Text
 after in presence-EZ Lord small-INDEF from that blood DEF over four Dari
 kundz-ε qurban-gah ke dar daxel-ε xajma-je hozur-ε xudawand ast
 corner-EZ sacrifice-place that in inside-EZ tent-EZ presence-EZ Lord is
 be-mal-ad baqija-je xun ra dar pa-je qurban-gah-ε qurban-i-je
 SUBJ-wipe-3S remainder-EZ blood DEF in foot/leg-EZ sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ
 suxt-an-i ke nazdik-ε darwaza-je duxul-ε xajma-je hozur-ε xudawand
 burn.PST-INF-ADJ that near-EZ door-EZ entrance-EZ tent-EZ presence-EZ Lord
 ast be-rez-ad
 is SUBJ-sprinkle-3S

- (4:8) bad kAhen tamam tjarb-i-je qurban-i-je gunah wa tjarbu-je azal-je
 after priest all fat-NOM-EZ sacrifice-NOM-EZ sin and suet-EZ members-EZ
 dAxel-i
 inside-NOM
 Text
 Dari
- (4:9) gorda-hA wa tjarbu-je ru-je an-hA wa behtarin qesmat-e dzeqar-e an rA
 kidney-PL and suet-EZ face-EZ that-PL and best portion-EZ liver-EZ that DEF
 dzeda kun-ad
 separate do-3s
 Text
 Dari
- (4:10) wa hama rA bar qurban-gah-e qurban-i-je suxt-an-i mesl-e
 and all DEF over sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ like-EZ
 tjarb-i-je gAW qurban-i-je salamat-i be-suzan-ad
 fat-NOM-EZ cow sacrifice-NOM-EZ peaceful-NOM SUBJ-make.burn-3s
 Text
 Dari
- (4:11-12) amA post-e goft kala patfa azal-je dAxel-i ba-fojul-e ruda-hA
 but skin-EZ meat head leg members-EZ inside-NOM to-comprising-EZ entrails-PL
 wa sergin-e qurban-i rA ba jak mahal-e pak dar birun-e urdu-gah
 and dung-EZ sacrifice-NOM DEF to one place-EZ clean in outside-EZ army-place
 dzA-je ke xAkestar rA me-ndAZ-and burd-a balA-je hizom
 place-REL that ash DEF MI-throw-3P carry.PST-PART above-EZ firewood
 be-suzan-ad
 SUBJ-make.burn-3s
 Text
 Dari
- (4:13) har-gah tamam-e qawm-e esrajel sahwani murtakeb-e gunah jaw-and wa
 every-place all-EZ tribe-EZ Israel inadvertently guilty-EZ sin become-3P and
 jek-i az ahkam-e xudawand rA ba-dza naj-awar-and har-tjand
 one-ADJ from commandments-EZ Lord DEF to-place NEG-bring-3P every-several
 xata-je Jan qasd-an na-baf-ad gunah-ka mahsub me-jaw-and
 sin-EZ 3P intentional-INF NEG-be.SUBJ-3S sin-work counted MI-become-3P
 Text
 Dari
- (4:14) waqt-e gunah-e Jan Afkar gard-ad an-hA bajad gosala-je rA ba-enwan-e
 time-REL sin-EZ 3P clear turn-3S that-PL must calf-EZ DEF to-title-EZ
 qurban-i-je gunah ba xajma-je hozur-e xudawand bij-awar-and
 sacrifice-NOM-EZ sin to tent-EZ presence-EZ Lord SUBJ-bring-3P
 Text
 Dari

- (4:15) *buzurg-ən-ε qawm ba-huzur-ε xudawand dest-hə-je xud rə bar sar-ε gosala* Text
big-PL-EZ tribe to-presence-EZ Lord hand-PL-EZ own DEF over head-EZ calf Dari
- guzəft-a dar ən-dʒə sar-εj rə bu-bur-and*
place.PST-PART in that-place head-3S DEF SUBJ-cut-3P
- (4:16) *bad kəhən-ε azam xun-ε gosala rə ba xajma bj-awar-ad* Text
after priest-EZ high blood-EZ calf DEF to tent SUBJ-bring-3S Dari
- (4:17) *wa angušt-ε xud rə dar xun foru-burd-a dar huzur-ε xudawand* Text
and finger-EZ own DEF in blood down-carry.PST-PART in presence-EZ Lord Dari
- haft bər dar peš-ε-ru-je parda bε-pəš-ad*
seven time in front-EZ-face-EZ curtain SUBJ-sprinkle-3S
- (4:18) *wa sēpas kam-e az xun rə bar tʃahər kundʒ-ε qurban-gəh ke dar* Text
and then small-INDEF from blood DEF over four corner-EZ sacrifice-place that in Dari
- bajn-ε xajma-je huzur-ε xudawand ast bε-məl-ad wa baqimanda-je xun*
middle-EZ tent-EZ presence-EZ Lord is SUBJ-wipe-3S and remainder-EZ blood
- rə dar pə-je qurban-gəh-ε qurban-i-je suxt-an-i ke nazdik-ε*
DEF in foot/leg-EZ sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ that near-EZ
- darwəza-je duxul-ε xajma-je huzur-ε xudawand ast bε-rez-ad*
door-EZ entrance-EZ tent-EZ presence-EZ Lord is SUBJ-sprinkle-3S
- (4:19) *taməm-ε tʃarb-i-je ən bəjad bar qurban-gəh-ε suzənd-a ʃaw-ad* Text
all-EZ fat-NOM-EZ that must over sacrifice-place-EZ made.burn.PST-PART become-3S Dari
- (4:20) *wa kəhən ham-ən kər-e rə ke bə gosala-je qurban-i-je gunəh kard* Text
and priest also-that work-INDEF DEF that with calf-EZ sacrifice-NOM-EZ sin do.PST Dari
- bə in gosala ham bu-kun-ad bə in tartib gunəh-ən-ε qawm-ε kafərə*
with this calf also SUBJ-do-3S to this method sin-PL-EZ tribe-EZ atonement
- ʃud-a hama-gi baxʃid-a me-ʃaw-and*
become.PST-PART all-NOM forgive/bestow.PST-PART MI-become-3P

- (4:21) bad gosala-je qurban-i fud-a ra ba birun-e urdu-gah Text
 after calf-EZ sacrifice-NOM become.PST-PART DEF to outside-EZ army-place Dari
- burd-a an ra mesl-e gosala-je awal be-suzan-ad ba in
 carry.PST-PART that DEF like-EZ calf-EZ first SUBJ-make.burn-3S with this
- qurban-i tamam-e qawm az gunah plak me-faw-and
 sacrifice-NOM all-EZ tribe from sin clean MI-become-3P
- (4:22) har-gah jek-i az hakem-an sahwana mortakeb-e gunah jaw-ad wa Text
 every-place one-ADJ from leader-PL inadvertently guilty-EZ sin become-3S and Dari
- jek-i az ahkam-e xudawand xuda-je xud ra zer-e pa
 one-ADJ from commandments-EZ Lord God-EZ own DEF under-EZ foot/leg
- guzar-ad gunah-ka mahsub me-gard-ad
 place-3S sin-work counted MI-turn-3S
- (4:23) wa waqt-e az gunah-e xud agah jaw-ad jak buz-e nar ra ke Text
 and time-REL from sin-EZ own notification become-3S one goat-EZ male DEF that Dari
- salem wa be-ajb baj-ad baraje qurban-i bj-awar-ad
 healthy and WITHOUT-blemish be.SUBJ-3S for sacrifice-NOM SUBJ-bring-3S
- (4:24) dest-e xud ra bar sar-e buz be-guzar-ad wa dar huzur-e xudawand dar Text
 hand-EZ own DEF over head-EZ goat SUBJ-place-3S and in presence-EZ Lord in Dari
- dza-je ke qurban-i-je suxt-an-i ra zaba me-kun-and sar-ef
 place-REL that sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ DEF slaughter MI-do-3P head-3S
- ra bu-bur-ad in hajwan qurban-i-je gunah-e u ast
 DEF SUBJ-cut-3S this animal sacrifice-NOM-EZ sin-EZ 3S is
- (4:25) bad kohen kam-e az xun-e buz ra gereft-a ba angust-e xud Text
 after priest small-INDEF from blood-EZ goat DEF take.PST-PART with finger-EZ own Dari
- bar tfahar kundz-e qurban-gah-e qurban-i-je suxt-an-i be-mal-ad
 over four corner-EZ sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ SUBJ-wipe-3S
- wa baqimanda-je xun ra dar pa-je qurban-gah-e be-rez-ad
 and remainder-EZ blood DEF in foot/leg-EZ sacrifice-place-EZ SUBJ-sprinkle-3S
- (4:26) tamam-e tjarb-i-je an-ra mesl-e tjarb-i-je qurban-i-je salamat-i bar Text
 all-EZ fat-NOM-EZ that-DEF like-EZ fat-NOM-EZ sacrifice-NOM-EZ peaceful-NOM over Dari
- qurban-gah be-suzan-ad ba in tartib kohen gunah-e u ra kafara
 sacrifice-place SUBJ-make.burn-3S to this method priest sin-EZ 3S DEF atonement
- me-kun-ad wa gunah-e u baxjid-a me-faw-ad
 MI-do-3S and sin-EZ 3S forgive/bestow.PST-PART MI-become-3S

- (4:27) har-gah jek-i az qawm sahwan gunah kun-ad wa az jek-i Text
 every-place one-ADJ from tribe inadvertently sin do-3S and from one-ADJ
 Dari
 az ahkam-e xudawand sarpetji nemajad muqaser femurd-a
 from commandments-EZ Lord head.turning do-3S guilty reckon.PST-PART
 me-faw-ad
 MI-become-3S
- (4:28) waqt-e ba gunah-e xud paj bu-bar-ad jak buz-e mef ra ke salem wa Text
 time-REL to sin-EZ own tendon SUBJ-carry-3S one goat-EZ ewe DEF that healthy and Dari
 be-ajb baj-ad baraje kafara-je gunah-e xud bj-awar-ad
 WITHOUT-blemish be.SUBJ-3S for atonement-EZ sin-EZ own SUBJ-bring-3S
- (4:29) an-gah dest-e xud ra bar sar-e qurban-i guzast-a ba dzaj-e Text
 that-time hand-EZ own DEF over head-EZ sacrifice-NOM place.PST-PART to place-REL Dari
 ke qurban-i-je suxt-an-i ra me-kuj-and sar-ef ra bu-bur-and
 that sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ DEF MI-kill-3P head-3S DEF SUBJ-cut-3P
- (4:30) wa kahen kam-e az xun-e buz ra gereft-a ba angust-e xud ba Text
 and priest small-INDEF from blood-EZ goat DEF take.PST-PART with finger-EZ own to Dari
 tfahar kundz-e qurban-gah-e qurban-i-je suxt-an-i be-mal-ad wa
 four corner-EZ sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ SUBJ-wipe-3S and
 baqimanda-je xun ra dar pa-je qurban-gah be-rez-ad
 remainder-EZ blood DEF in foot/leg-EZ sacrifice-place SUBJ-sprinkle-3S
- (4:31) wa kahen tamam-e tjarb-i-je an-ra mesl-e tjarb-i-je qurban-i-je Text
 and priest all-EZ fat-NOM-EZ that-DEF like-EZ fat-NOM-EZ sacrifice-NOM-EZ Dari
 salamat-i dzeda kard-a bar sar-e qurban-gah be-suzan-ad
 peaceful-NOM separate do.PST-PART over head-EZ sacrifice-place SUBJ-make.burn-3S
 wa bu-je an mawred-e pasand-e xudawand qarar mi-gir-ad ba in tartib
 and smell-EZ that situation-EZ desire-EZ Lord place MI-take-3S to this method
 kahen kafara-je gunah-e u ra kard-a az gunah pak me-faw-ad
 priest atonement-EZ sin-EZ 3S DEF do.PST-PART from sin clean MI-become-3S

- (4:32) har-gah an faxs be-xwah-ad bara-je rA qurban-i kun-ad jak bara-je Text
 every-place that person SUBJ-will-3S lamb-INDEF DEF sacrifice-NOM do-3S one lamb-EZ Dari
 mada rA ke saleh wa be-ajb baj-ad bj-awar-ad
 female DEF that healthy and WITHOUT-blemish be.SUBJ-3S SUBJ-bring-3S
- (4:33) an-gah dest-e xud rA bar sar-e hajwan guzast-a an rA ba-enwan-e Text
 that-time hand-EZ own DEF over head-EZ animal place.PST-PART that DEF to-title-EZ Dari
 qurban-i-je gunah dar dzA-je ke qurban-i-je suxt-an-i rA
 sacrifice-NOM-EZ sin in place-REL that sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ DEF
 me-koj-and sar bu-bur-ad
 MI-kill-3P head SUBJ-cut-3S
- (4:34) bad kahen kam-e az xun-e bara-je qurban-i rA gereft-a ba Text
 after priest small-INDEF from blood-EZ lamb-EZ sacrifice-NOM DEF take.PST-PART with Dari
 angust-e xud ba tfahar kundz-e qurban-gah-e qurban-i-je suxt-an-i
 finger-EZ own to four corner-EZ sacrifice-place-EZ sacrifice-NOM-EZ burn.PST-INF-ADJ
 be-mal-ad wa baqimanda-je xun rA dar pa-je qurban-gah-e
 SUBJ-wipe-3S and remainder-EZ blood DEF in foot/leg-EZ sacrifice-place-EZ
 be-rez-ad
 SUBJ-sprinkle-3S
- (4:35) sepas tamam-e tjarb-i-je an rA mesl-e tjarb-i-je bara-je qurban-i-je Text
 then all-EZ fat-NOM-EZ that DEF like-EZ fat-NOM-EZ lamb-EZ sacrifice-NOM-EZ Dari
 salamat-i dzeda kard-a bar sar-e qurban-gah suxtand-a
 peaceful-NOM separate do.PST-PART over head-EZ sacrifice-place make.burn.PST-PART
 jaw-ad wa kahen an rA manand-e qurban-i-ha-je ke bar atej baraje
 become-3S and priest that DEF like-EZ sacrifice-NOM-PL-REL that over fire for
 xudawand taqdim me-gard-and be-suzan-ad ba in tartib kahen gunah-e
 Lord presentation MI-turn-3P SUBJ-make.burn-3S to this method priest sin-EZ
 u rA kafara kard-a wa an faxs az gunah-an-e ke murtakeb
 3S DEF atonement do.PST-PART and that person from sin-PL-INDEF that guilty
 jud-a ast baxfid-a me-jaw-ad
 become.PST-PART is forgive/bestow.PST-PART MI-become-3S

Lesson 10

Worship: Praise to God our shepherd

Psalms 23

Biblical text

۱:۲۳ خداوند چوپان من است. محتاج به هیچ چیز نخواهم بود. ۲:۲۳ مرا در علفچرهای سرسبز قرار می‌دهد. نزد چشمه‌های راحت راهنمائی‌ام می‌کند. ۳:۲۳ به من روح تازه می‌بخشد و به خاطر نام خود به راههای عدالت هدایت می‌نماید. ۴:۲۳ حتی هنگام عبور از دره تاریک مرگ از بدی نمی‌ترسم، زیرا تو همراه من می‌باشی. عصا و چوب‌دستی تو مرا تسلی می‌دهد. ۵:۲۳ در حضور دشمنانم سفره‌ای برایم تهیه نموده، سر مرا به روغن تدهین می‌نمائی و پیمان‌ام را لبریز می‌کنی. ۶:۲۳ یقیناً احسان و رحمت تو تمام روزهای عمرم با من می‌باشد و در خانه خداوند تا به ابد ساکن خواهم بود.

Interlinear Text

Text (23:1) خداوند چوپان من است. محتاج به هیچ چیز نخواهم بود.

IPA bud na-xwʌh-am tʃiz hetʃ ba muhtʌdʒ ast man tʃopʌn-ε xudʌwand
be.PST NEG-will-1S thing none to needy is 1S shepherd-EZ Lord

Text (23:2) مرا در علفچرهای سرسبز قرار می‌دهد. نزد چشمه‌های راحت

IPA rʌhat tʃεʃma-hʌ-je nazd-ε me-dεh-ad qarʌr sarsabz alaftʃar-hʌ-je dar ma-rʌ
rest spring-PL-EZ near-EZ MI-give-3S place verdant pasture-PL-EZ in 1S-DEF

راهنمائی‌ام می‌کند.

me-kun-ad rʌhnεmʌʒi-ʔam
MI-do-3S leading-1S

Text (23:3) به من روح تازه می‌بخشد و به خاطر نام خود

IPA xud nAm-ε xAtεr-ε ba wa me-baxʃ-ad tAzA ruh-ε man ba
own name-EZ reason-EZ to and MI-forgive/bestow-3S fresh spirit-EZ 1S to

به راههای عدالت هدایت می‌نماید.

me-namA-jad hεdAjat-am adlat rA-hA-jε ba
MI-do-3S guidance-1S righteousness road-PL-EZ to

Text (23:4) حتی هنگام عبور از دره تاریک مرگ از بدی

IPA bad-i az marg tArIk-ε dara-jε az ubur hangAm-ε hatA
bad-NOM from death dark-EZ valley-EZ from crossing moment-EZ even

نمی‌ترسم، زیرا تو همراه من می‌باشی. عصا و
wa asA me-bAʃ-i man ham-rA-jε tu zεrA na-me-tars-am
and staff MI-be.SUBJ-2S 1S also-road-EZ 2S because NEG-MI-fear-1S

چوب‌دستی تو مرا تسلی می‌دهد.
me-dεh-ad tasali ma-rA tu tʃobdesti-jε
MI-give-3S comfort 1S-DEF 2S staff-EZ

Text (23:5) در حضور دشمنان سفره‌ای برایم تهیه

IPA tahja barAj-am sufra-jε duʃman-An-am huzur-ε dar
preparation for-1S tablecloth-INDEF enemy-PL-1S presence-EZ in

نموده، سر مرا به روغن تدهین می‌نمائی و پیمانه‌ام
paimAna-jam wa me-namA-ji tadhin royan ba ma-rA sar-ε namud-a
goblet-1S and MI-do-2S anointing oil to 1S-DEF head-EZ do.PST-PART

را لبریز می‌کنی.
me-kun-i labrez rA
MI-do-2S overflowing DEF

Text (23:6) یقیناً احسان و رحمت تو تمام روزهای عمرم با من

IPA man bA umr-am ruz-hA-jε tamAm-ε tu rahmat-ε wa εhsan jaqin-an
1S with life-1S day-PL-EZ all-EZ 2S mercy-EZ and favor certainty-ADV

می‌باشد و در خانه خداوند تا به ابد ساکن خواهم
xwAh-am sAkEn abad ba tA xudAwand xAna-jε dar wa me-bAʃ-ad
will-1S resident eternity to until Lord house-EZ in and MI-be.SUBJ-3S

بود.

bud
be.PST

Pronunciation Only

- (23:1) xudawand tʃopʌn-ε man ast mohtʌdʒ ba hetʃ tʃiz na-xwʌh-am bud Text
 Lord shepherd-EZ 1S is needy to none thing NEG-will-1S be.PST Dari
- (23:2) ma-ra dar alaftʃar-hʌ-je sarsabz qarʌr me-dεh-ad nazd-ε tʃεʃma-hʌ-je rʌhat Text
 1S-DEF in pasture-PL-EZ verdant place MI-give-3S near-EZ spring-PL-EZ rest Dari
 rʌhnεmʌji-ʔam me-kun-ad
 leading-1S MI-do-3S
- (23:3) ba man ruh-ε tʌza me-baxʃ-ad wa ba xʌtεr-ε nʌm-ε xud ba Text
 to 1S spirit-EZ fresh MI-forgive/bestow-3S and to reason-EZ name-EZ own to Dari
 rʌ-hʌ-je adʌlat hεdʌjat-am me-namʌ-jad
 road-PL-EZ righteousness guidance-1S MI-do-3S
- (23:4) hata hangʌm-ε ubur az dara-je tʌrik-ε marg az bad-i na-me-tars-am Text
 even moment-EZ crossing from valley-EZ dark-EZ death from bad-NOM NEG-MI-fear-1S Dari
 zera tu ham-ra-je man me-bʌʃ-i asa wa tʃobdesti-je tu ma-ra tasali
 because 2S also-road-EZ 1S MI-be.SUBJ-2S staff and staff-EZ 2S 1S-DEF comfort
 me-dεh-ad
 MI-give-3S
- (23:5) dar huzur-ε duʃman-ʌn-am sofra-je barʌj-am tahja namud-a Text
 in presence-EZ enemy-PL-1S tablecloth-INDEF for-1S preparation do.PST-PART Dari
 sar-ε ma-ra ba royan tadhin me-namʌ-ji wa paimʌna-jam rʌ labrez
 head-EZ 1S-DEF to oil anointing MI-do-2S and goblet-1S DEF overflowing
 me-kun-i
 MI-do-2S
- (23:6) jaqin-an ehsʌn wa rahmat-ε tu tamʌm-ε ruz-hʌ-je umr-am ba man Text
 certainty-ADV favor and mercy-EZ 2S all-EZ day-PL-EZ life-1S with 1S Dari
 me-bʌʃ-ad wa dar xʌna-je xudawand tʌ ba abad sʌken xwʌh-am bud
 MI-be.SUBJ-3S and in house-EZ Lord until to eternity resident will-1S be.PST

Lesson 11

Redemption: Isaiah's prophecy of a suffering servant

Isaiah 53

Biblical text

۱:۵۳ اما چه کسی این حقیقت را باور می‌کند؟ به چه کسی خداوند این حقیقت را آشکار ساخته است.
۲:۵۳ خداوند مقدر کرده بود که بنده‌اش مانند نهالی در زمین خشک بروید و ریشه بدواند. او از جمال و زیبایی بهره‌ای نداشت که توجه ما را بخود جلب کند و مشتاق او باشیم. ۳:۵۳ پیش مردم خوار بود و او را رد کردند، اما او همه رنج و درد را متحمل شد. هیچ کسی نمی‌خواست به روی او نگاه کند. همه او را حقیر می‌شمردند و ارزشی برایش قایل نبودند.
۴:۵۳ او غمهای ما را به جان خود گرفت و دردهای ما را بر دوش خود حمل کرد. ولی ما فکر می‌کردیم درد و رنج او جزائی است که از جانب خدا بر او نازل شده است. ۵:۵۳ او در حقیقت بخاطر گناه و خطای ما زده و زخمی شد. او جزا دید تا ما سلامتی داشته باشیم و از زخمهایی او ما شفا یافتیم. ۶:۵۳ ما همه مثل گوسفندان سرگردان، گمراه شده و به راه خود روان بودیم، اما خداوند گناه همه ما را بگردن او نهاد.

۷:۵۳ بر او ظلم شد، اما با فروتنی تحمل کرد و از زبانش حرف شکایت شنیده نشد. مثل بره‌ای او را به کشتارگاه بردند. او مانند گوسفندی که پیش پشم‌چین خاموش می‌ایستد، دهان خود را باز نکرد.

۸:۵۳ او دستگیر، زندانی و محکوم به مرگ شد. او را بخاطر گناهان مردم کشتند و وقتیکه کشته شد، هیچ کسی اعتنائی نکرد. ۹:۵۳ او را با گناهکاران به خاک سپردند و با ثروتمندان دفن شد، هر چند او به کسی ظلم نکرده و هیچ حرف دروغ از زبانش شنیده نشده بود.

۱۰:۵۳ اما خواست خداوند بود که او درد و رنج بکشد و قربانی گردد تا گناهان دیگران بخشیده شود. به این ترتیب، صاحب فرزندان زیاد شده عمر طولانی می‌یابد و بوسیله او مرام خداوند حاصل می‌گردد.

۱۱:۵۳ وقتی ببیند رنج و عذابی که کشیده است چه ثمری بارآورده است، خوشنود و راضی می‌شود. بنده عادل من گناهان بسیاری را به گردن می‌گیرد و من بخاطر او آنها را می‌بخشم. ۱۲:۵۳ بنابراین، من او را به مقام افتخار نایل می‌کنم و با اشخاص بزرگ همنشین می‌سازم، زیرا او جان خود را فدا کرد، در جمله گناهکاران بشمار رفت، گناه مردم را به گردن گرفت و شفاعت‌خواه خطاکاران شد.

Lesson 12

Redemption: Miraculous birth of Jesus

Luke 1:26-38; 2:1-20

Biblical text

۲۶:۱ در ماه ششم جبرائیل فرشته از جانب خدا به شهری به نام ناصره، که در ولایت جلیل واقع است
۲۷:۱ به نزد باکره‌ای که نامزد مردی به نام یوسف - از خاندان داود - بود فرستاده شد. نام این دختر مریم
بود. ۲۸:۱ فرشته وارد شد و به او گفت: «سلام، ای کسی که مورد لطف هستی، خداوند با توست.»
۲۹:۱ اما مریم از آنچه فرشته گفت بسیار پریشان شد و ندانست که معنی این سلام چیست. ۳۰:۱ فرشته به
او گفت: «ای مریم، نترس زیرا خداوند به تو لطف فرموده است. ۳۱:۱ تو حامله خواهی شد و پسری
خواهی زایید و نام او را عیسی (یشوعه) خواهی گذاشت. ۳۲:۱ او بزرگ خواهد بود و به پسر خدای
متعال ملقب خواهد شد، خداوند، خدا تخت پادشاهی جدش داود را به او عطا خواهد فرمود. ۳۳:۱ او
تا به ابد بر خاندان یعقوب فرمانروایی خواهد کرد و پادشاهی او هرگز پایانی نخواهد داشت.» ۳۴:۱ مریم
به فرشته گفت: «این چگونه ممکن است؟ من باهیچ مردی رابطه نداشته‌ام.» ۳۵:۱ فرشته به او جواب
داد: «روح‌القدس بر تو خواهد آمد و قدرت خدای متعال بر تو سایه خواهد انداخت و به این سبب
آن نوزاد مقدس، پسر خدا نامیده خواهد شد. ۳۶:۱ بدان که خویشاوند تو الیزابت در سن پیری پسری در
رَحِم دارد و آن کسی که نازا به حساب می‌آمد، اکنون شش ماه از حاملگی او می‌گذرد. ۳۷:۱ زیرا برای
خدا هیچ چیز محال نیست.» ۳۸:۱ مریم گفت: «من کنیز خداوند هستم، همانطور که تو گفتی بشود.»

و فرشته از پیش او رفت.

۱:۲ در آن روزها به منظور یک سرشماری عمومی در سراسر دنیای روم فرمانی از طرف امپراتور اوغُسطُس صادر شد. ۲:۲ وقتی دور اول این سرشماری انجام گرفت، کرینوس فرماندار کل سوریه بود. ۳:۲ پس برای انجام سرشماری هرکس به شهر خود می‌رفت ۴:۲ و یوسف نیز از شهر ناصره جلیل به یهودیه آمد تا در شهر داود، که بیت‌لحم نام داشت نامنویسی کند، زیرا او از خاندان داود بود. ۵:۲ او مریم را که در این موقع در عقد او و حامله بود همراه خود برد. ۶:۲ هنگامی که در آنجا اقامت داشتند وقت تولد طفل فرا رسید ۷:۲ و مریم اولین فرزند خود را که پسر بود دنیا آورد. او را در قنفاق پیچیده در آخوری خوابانید، زیرا در مسافرخانه جایی برای آنها نبود.

۸:۲ در همان اطراف در میان مزارع، چوپانانی بودند که در وقت شب از گله خود نگهبانی می‌کردند. ۹:۲ فرشته خداوند در برابر ایشان ایستاد و شکوه و جلال خداوند در اطراف شان درخشید و ایشان بسیار ترسیدند. ۱۰:۲ اما فرشته گفت: «نترسید، من برای شما مژده‌ای دارم: خوشی بزرگی شامل حال تمامی این قوم خواهد شد. ۱۱:۲ امروز در شهر داود نجات دهنده‌ای برای شما به دنیا آمده است که مسیح و خداوند است. ۱۲:۲ نشانی آن برای شما این است که نوزاد را در قنفاق پیچیده و در آخور خوابیده خواهید یافت.» ۱۳:۲ ناگهان با آن فرشته فوج بزرگی از سپاه آسمانی ظاهر شد که خدا را ستایش کرده، می‌گفتند: ۱۴:۲ «خدا را در برترین آسمان‌ها جلال و بر زمین در بین مردمی که مورد پسند او می‌باشند صلح و سلامتی باد.»

۱۵:۲ بعد از آنکه فرشتگان آنها را ترک کردند و به آسمان رفتند، چوپانان به یکدیگر گفتند: «بیائید، به بیت‌لحم برویم و واقعه‌ای را که خداوند ما را از آن آگاه ساخته است ببینیم.» ۱۶:۲ پس با تیزی و شتاب رفتند و مریم و یوسف و آن کودک را که در آخور خوابیده بود پیدا کردند. ۱۷:۲ وقتی کودک را دیدند آنچه را که درباره او به آنها گفته شده بود نقل کردند. ۱۸:۲ همه شنوندگان از آنچه چوپانان می‌گفتند تعجب می‌کردند. ۱۹:۲ اما مریم تمام این چیزها را بخاطر می‌سپرد و درباره آنها عمیقاً فکر

می‌کرد. ^{۲۰۰۲}چوپانان برگشتند و بخاطر آنچه شنیده و دیده بودند خدا را حمد و سپاس می‌گفتند، زیرا آنچه به ایشان گفته شده بود واقع شده بود.

Lesson 13

Redemption: Jesus's baptism

Matthew 3; John 1:29-34

Biblical text

۱:۳ در آن زمان یحیی تعمیددهنده در بیابان یهودیه ظاهر شد و تعلیم داده می‌گفت: ۲:۳ «توبه کنید زیرا پادشاهی آسمانی نزدیک است.» ۳:۳ یحیی همان کسی است که اشعیای نبی دربارهٔ او می‌گوید: «مردی در بیابان فریاد می‌زند: راه را برای خداوند آماده سازید و مسیر او را هموار سازید.» ۴:۳ لباس یحیی از پشم شتر بود و کمربندی چرمی به کمر داشت و خوراکش ملخ و عسل صحرایی بود. ۵:۳ مردم از اورشلیم و تمام یهودیه و نواحی دریای اُردن پیش او می‌آمدند ۶:۳ و به گناهان خود اعتراف می‌کردند و به‌دست او در دریای اُردن تعمید می‌گرفتند. ۷:۳ وقتی یحیی دید بسیاری از پیروان فرقه‌های فریسی و صدوقی برای تعمید آمده‌اند به آنها گفت: «ای مارها چه کسی شما را آگاه کرد تا از غضب آینده بگریزید؟ ۸:۳ پس اعمالی را که شایسته توبه باشد انجام دهید. ۹:۳ در این فکر نباشید که پدری مانند ابراهیم دارید. بدانید که خدا قادر است از این سنگ‌ها برای ابراهیم فرزندان بیافریند. ۱۰:۳ اکنون تیشه بر ریشهٔ درختان گذاشته شده و هر درختی که میوهٔ خوب به بار نیاورد بریده و در آتش افکنده خواهد شد. ۱۱:۳ من شما را در آب تعمید می‌دهم و این تعمید نشانهٔ توبه شماست ولی کسی که بعد از من می‌آید از من تواناتر است و من لایق آن نیستم که حتی نعلین او را بردارم. او شما را با روح‌القدس و آتش تعمید خواهد داد. ۱۲:۳ او شاخی خود را

در دست گرفته و خرمن خود را پاک خواهد کرد. گندم را در انبار جمع می‌کند، ولی کاه را در آتش خاموش نشدنی خواهد سوزانید.»

۱۳:۳ در آن وقت عیسی از جلیل به دریای اردن پیش یحیی آمد تا به دست او تعمید گیرد. ۱۴:۳ یحیی کوشش کرد عیسی از این کار بگذرد و گفت: «آیا تو پیش من می‌آئی؟ من احتیاج دارم به دست تو تعمید بگیرم.» ۱۵:۳ عیسی در جواب گفت: «بگذار فعلاً اینطور باشد، زیرا به این وسیله احکام شریعت را به جا خواهیم آورد.» پس یحیی قبول کرد. ۱۶:۳ عیسی پس از تعمید، فوراً از آب بیرون آمد. آنگاه آسمان باز شد و او روح خدا را دید که مانند کبوتری نازل شده به سوی او می‌آید. ۱۷:۳ و صدایی از آسمان شنیده شد که می‌گفت: «این است پسر عزیز من که از او خوش هستم.»

۲۹:۱ روز بعد، وقتی یحیی عیسی را دید که به طرف او می‌آید، گفت: «بینید اینست آن بره خدا که گناه جهان را برمی‌دارد. ۳۰:۱ اینست آن کسی که دربارهاش گفتم که بعد از من مردی می‌آید که بر من تقدم و برتری دارد، زیرا پیش از تولد من او وجود داشته است. ۳۱:۱ من او را نمی‌شناختم اما آمدم تا با آب تعمید دهم و به این وسیله او را به اسرائیل بشناسانم.»

۳۲:۱ یحیی شهادت خود را اینطور ادامه داد: «من روح خدا را دیدم که به صورت کبوتری از آسمان نازل شد و بر او قرار گرفت. ۳۳:۱ من او را نمی‌شناختم اما آن کسی که مرا فرستاد تا با آب تعمید دهم به من گفته بود، هرگاه ببینی که روح بر کسی نازل شود و بر او قرار گیرد، بدان که او همان کسی است که تعمید او با روح القدس است. ۳۴:۱ من این را دیده‌ام و شهادت می‌دهم که او پسر خداست.»

Lesson 14

Redemption: Jesus tempted by the devil

Matthew 4:1-11

Biblical text

۴:۱ آنگاه روح خدا عیسی را به بیابان بُرد تا شیطان او را در مقابل وسوسه‌ها امتحان کند. ۴:۲ عیسی
چهل شبانه روز، روزه گرفت و آخر گرسنه شد. ۴:۳ در آن وقت وسوسه کننده به او نزدیک شده گفت:
«اگر تو پسر خدا هستی بگو این سنگ‌ها نان بشود.» ۴:۴ عیسی در جواب گفت: «نوشته شده است:
زندگی انسان فقط بسته به نان نیست، بلکه به هر کلمه‌ای که خدا می‌فرماید.» ۴:۵ آنگاه شیطان او را
به بیت‌المقدس برده بر روی بام عبادتگاه، قرار داد ۴:۶ و به او گفت: «اگر تو پسر خدا هستی خود را
از اینجا به پایین بینداز زیرا نوشته شده است: او به فرشتگان خود فرمان خواهد داد و آنها تو را بر
روی دست خواهند برد مبادا پایت به سنگی بخورد.» ۴:۷ عیسی جواب داد: «همچنین نوشته شده است:
خداوند، خدای خود را امتحان نکن.» ۴:۸ بار دیگر شیطان او را بر بالای کوه بسیار بلندی برد و تمامی
ممالک جهان و شکوه و جلال آنها را به او نشان داد ۴:۹ و گفت: «اگر پیش من سجده کنی و مرا
بپرستی، همه اینها را به تو خواهم داد.» ۴:۱۰ عیسی به او فرمود: «دور شو، ای شیطان، نوشته شده است:
باید خداوند، خدای خود را پرستی و فقط او را خدمت نمایی.»

۴:۱۱ آنگاه شیطان عیسی را ترک نمود و فرشتگان آمده او را خدمت کردند.

Lesson 15

Redemption: Jesus calmed the storm

Mark 4:35-41

Biblical text

۳۵:۴ عصر همان روز عیسی به شاگردان فرمود: «به آن طرف بحیره برویم.» ۳۶:۴ پس آنها جمعیت را ترک کردند و او را با همان کشتی‌ای که در آن نشسته بود، بردند و کشتی‌های دیگری هم همراه آنها بود. ۳۷:۴ طوفان شدیدی برخاست و امواج به کشتی می‌زد بطوری که نزدیک بود کشتی از آب پُر شود. ۳۸:۴ در این موقع عیسی در عقب کشتی سر خود را روی بالشی گذارده و خوابیده بود، او را بیدار کردند و به او گفتند: «ای استاد، مگر در فکر ما نیستی؟ نزدیک است غرق شویم!» ۳۹:۴ او برخاست و با تندی به باد فرمان داد و به بحیره گفت: «خاموش و آرام شو.» باد ایستاد و آرامش کامل برقرار شد. ۴۰:۴ بعد عیسی به ایشان فرمود: «چرا اینقدر ترسیده‌اید؟ آیا هنوز ایمان ندارید؟» ۴۱:۴ آنها با ترس و لرز به یکدیگر می‌گفتند: «این کیست که حتی باد و بحیره هم از او اطاعت می‌کنند؟»

Lesson 16

Redemption: Jesus cast out demons

Mark 5:1-20

Biblical text

۱:۵ به این ترتیب آن‌ها به طرف دیگر بحیره، به سرزمین جدریان رفتند. ۲:۵ همین که عیسی قدم به خشکی گذاشت مردی که گرفتار روح ناپاک بود، از مقبره‌ها بیرون آمده پیش او رفت. ۳:۵ او در میان مقبره‌ها زندگی می‌کرد و هیچ کس نمی‌توانست او را حتی با زنجیر در بند نگه دارد. ۴:۵ بارها او را با کنده و زنجیر بسته بودند، اما زنجیرها را پاره کرده و کنده‌ها را شکسته بود و هیچ کس نمی‌توانست او را رام کند. ۵:۵ او شب و روز در اطراف مقبره‌ها و روی تپه‌ها آواره بود و دائماً فریاد می‌کشید و خود را با سنگ مجروح می‌ساخت. ۶:۵ وقتی عیسی را از دور دید، دوید و در برابر او سجده کرد ۷:۵ و با صدای بلند فریاد زد: «ای عیسی، پسر خدای متعال، با من چکار داری؟ تو را به خدا قسم می‌دهم مرا عذاب نده.» ۸:۵ زیرا عیسی به او گفته بود: «ای روح ناپاک از این مرد بیرون بیا.» ۹:۵ عیسی از او پرسید: «اسم تو چیست؟» او گفت: «اسم من لژیون (لشکر) است، چون ما عده زیادی هستیم.» ۱۰:۵ او بسیار التماس کرد، که عیسی آن‌ها را از آن سرزمین بیرون نکند. ۱۱:۵ در این موقع یک گله بزرگ خوک در آنجا بود که روی تپه‌ها می‌چریدند. ۱۲:۵ ارواح به او التماس کرده گفتند: «ما را به میان خوک‌ها بفرست تا به داخل آن‌ها شویم.» ۱۳:۵ عیسی به آن‌ها اجازه داد و ارواح ناپاک بیرون آمدند و در خوک‌ها داخل شدند و گله‌ای که تقریباً دو هزار خوک بود، با سرعت از سرایشی تپه به طرف بحیره دویدند و

در آب غرق شدند.

۱۴:۵ خوک‌بانان فرار کردند و این خبر را در شهر و اطراف شهر پخش کردند. مردم از شهر بیرون آمدند تا آنچه را که واقع شده بود، ببینند. ۱۵:۵ وقتی آن‌ها پیش عیسی آمدند و آن دیوانه را که گرفتار فوجی از ارواح ناپاک بود دیدند، که لباس پوشیده و با عقل سالم در آنجا نشسته است، بسیار ترسیدند. ۱۶:۵ کسانی که شاهد ماجرا بودند، آنچه را که برای مرد دیوانه و خوک‌ها واقع شده بود برای مردم گفتند. ۱۷:۵ پس مردم از عیسی خواهش کردند از سرزمین آن‌ها بیرون برود.

۱۸:۵ وقتی عیسی می‌خواست سوار کشتی شود، مردی که قبلاً دیوانه بود، از عیسی خواهش کرد که به وی اجازه دهد همراه او برود. ۱۹:۵ اما عیسی به او اجازه نداد بلکه فرمود: «به منزل خود پیش خانواده‌ات برو و آن‌ها را از آنچه خداوند از راه لطف خود برای تو کرده است آگاه کن.» ۲۰:۵ آن مرد رفت و آنچه را عیسی برایش انجام داده بود، در سرزمین دکاپولس منتشر کرد و همهٔ مردم تعجب می‌کردند.

Lesson 17

Redemption: Jesus feeds five thousand

John 6:1-37

Biblical text

۱:۶ بعد از این عیسی به طرف دیگر بحیره جلیل که همان بحیره تیریه است رفت ۲:۶ و عده زیادی، که معجزات او را در شفا دادن بیماران دیده بودند، به دنبال او رفتند. ۳:۶ آنگاه عیسی به بالای کوهی رفت و با شاگردان خود در آنجا نشست. ۴:۶ ایام عید فصَح یهودیان نزدیک بود. ۵:۶ وقتی عیسی به چهار طرف دیده عده زیادی را دید که به طرف او می‌آیند، از فیلیپس پرسید: «از کجا نان بخریم تا اینها بخورند؟» ۶:۶ عیسی این را از روی امتحان به او گفت زیرا خود او می‌دانست چه خواهد کرد. ۷:۶ فیلیپس جواب داد: «دو صد سکه نقره نان هم کافی نیست که هر یک از آنها کمی بخورد.» ۸:۶ یکی از شاگردانش به نام اندریاس که برادر شمعون پترس بود، به او گفت: ۹:۶ «پسری در اینجا هست که پنج نان جو و دو ماهی دارد، ولی آن برای این عده چه می‌شود؟» ۱۰:۶ عیسی گفت: «مردم را بنشانید.» در آنجا سبزه بسیار بود، پس مردم که تقریباً پنج‌هزار مرد بودند نشستند. ۱۱:۶ آنگاه عیسی نان‌ها را برداشته خدا را شکر کرد و در میان مردم، که بر روی زمین نشسته بودند تقسیم نمود. ماهی‌ها را نیز همینطور هر قدر خواستند تقسیم کرد. ۱۲:۶ وقتی همه سیر شدند، به شاگردان گفت: «توته‌های نان را جمع کنید تا چیزی تلف نشود.» ۱۳:۶ پس شاگردان آنها را جمع کردند و دوازده سبد از توته‌های باقیمانده آن پنج نان جو پُر نمودند.

۱۴:۶ وقتی مردم این معجزه عیسی را دیدند گفتند: «در حقیقت این همان پیامبر وعده شده است که می‌بایست به جهان بیاید.» ۱۵:۶ پس چون عیسی متوجه شد که آن‌ها می‌خواهند او را به زور برده پادشاه سازند، از آن‌ها جدا شد و تنها به کوهستان رفت.

۱۶:۶ در وقت غروب شاگردان به طرف بحیره رفتند ۱۷:۶ و سوار کشتی شده به آن طرف بحیره به سوی کپرناحوم حرکت کردند. هوا تاریک شده بود و عیسی هنوز پیش ایشان برنگشته بود. ۱۸:۶ باد شدیدی شروع به وزیدن کرد و بحیره طوفانی شد. ۱۹:۶ وقتی تقریباً یک فرسنگ پیش رفتند، عیسی را دیدند که بر روی آب قدم می‌زند و به طرف کشتی می‌آید. آن‌ها ترسیدند. ۲۰:۶ اما عیسی به آن‌ها گفت: «من هستم، نترسید.» ۲۱:۶ می‌خواستند او را به داخل کشتی بیاورند، ولی کشتی بزودی به مقصد رسید. ۲۲:۶ روز بعد مردمی که در طرف دیگر بحیره ایستاده بودند دیدند که، به جز همان کشتی که شاگردان سوار شده بودند، کشتی دیگری در آنجا نبود و عیسی هم سوار آن نشده بود، بلکه شاگردان بدون عیسی رفته بودند. ۲۳:۶ ولی کشتی‌های دیگری از تیره به نزدیکی همان محلی که خداوند نانها را برکت داده بود و مردم خورده بودند رسیدند. ۲۴:۶ وقتی مردم دیدند که عیسی و شاگردانش در آنجا نیستند، سوار این کشتی‌ها شده در جستجوی عیسی به کپرناحوم رفتند.

۲۵:۶ همین که او را در آن طرف بحیره پیدا کردند، به او گفتند: «ای استاد، چه وقت به اینجا آمدی؟» ۲۶:۶ عیسی جواب داد: «بیقین بدانید به علت معجزاتی که دیده‌اید نیست که به دنبال من آمده‌اید، بلکه به خاطر نانی که خوردید و سیر شدید. ۲۷:۶ برای خوراک فانی تلاش نکنید بلکه برای خوراکی که تا زندگی ابدی باقی می‌ماند - یعنی خوراکی که پسر انسان به شما خواهد داد، زیرا که پدر او را تأیید کرده است.» ۲۸:۶ آن‌ها از او پرسیدند: «وظیفه ما چیست؟ چطور می‌توانیم کارهایی را که خدا از ما می‌خواهد انجام دهیم؟» ۲۹:۶ عیسی به ایشان جواب داد: «آن کاری که خدا از شما می‌خواهد اینست که به کسی که او فرستاده است ایمان بیاورید.» ۳۰:۶ آن‌ها گفتند: «چه معجزه‌ای نشان می‌دهی تا به تو ایمان بیاوریم؟ چه می‌کنی؟» ۳۱:۶ پدران ما در بیابان نان مَنَّا را خوردند و چنانکه نوشته شده است:

او از آسمان به آنها نان عطا فرمود تا بخورند.» ^{۳۲:۶} عیسی به آنها گفت: «بیقین بدانید آن موسی نبود که از آسمان به شما نان داد، بلکه پدر من نان حقیقی را از آسمان به شما عطا می‌کند، ^{۳۳:۶} زیرا نان خدا آن است که از آسمان نازل شده به دنیا زندگی می‌بخشد.» ^{۳۴:۶} به او گفتند: «ای آقا، همیشه این نان را به ما بده.» ^{۳۵:۶} عیسی به آنها گفت: «من نان زندگی هستم. هر که نزد من بیاید، هرگز گرسنه نخواهد شد و هر که به من ایمان بیاورد، هرگز تشنه نخواهد گردید. ^{۳۶:۶} اما چنانکه گفتم شما با اینکه مرا دیدید ایمان نمی‌آوردید. ^{۳۷:۶} همه کسانی که پدر به من می‌بخشد به سوی من خواهند آمد و کسی را که پیش من می‌آید بیرون نخواهم کرد.»

Lesson 18

Redemption: Jesus healed the sick and forgave sins

Luke 5:17-26

Biblical text

۱۷:۵ روزی عیسی مشغول تعلیم بود و پیروان فرقه فریسی و معلمین شریعت که از تمام دهات جلیل و از یهودیه و اورشلیم آمده بودند، در دور او نشسته بودند و او با قدرت خداوند بیماران را شفا می‌داد. ۱۸:۵ در این هنگام چند مردی دیده شدند که شلی را روی تختی می‌آوردند. آن‌ها کوشش می‌کردند او را به داخل بیاورند و در برابر عیسی به زمین بگذارند. ۱۹:۵ اما به علت زیادی جمعیت نتوانستند راهی پیدا کنند که او را به داخل آورند. بنابراین به بام رفتند و او را با تشک از راه چت پایین گذاشتند و در میان جمعیت در برابر عیسی قرار دادند. ۲۰:۵ عیسی وقتی ایمان آن‌ها را دید فرمود: «ای دوست، گناهان تو بخشیده شد.» ۲۱:۵ علمای یهود و پیروان فرقه فریسی به یکدیگر می‌گفتند: «این کیست که حرفهای کفرآمیز می‌زند؟ چه کسی جز خدا می‌تواند گناهان را ببخشد؟» ۲۲:۵ اما عیسی افکار آن‌ها را درک کرد و در جواب فرمود: «چرا چنین افکاری در ذهن خود می‌پرورانید؟» ۲۳:۵ آیا گفتن اینکه گناهان تو بخشیده شد، آسانتر است یا گفتن اینکه بلند شو و راه برو؟ ۲۴:۵ اما برای اینکه بدانید پسر انسان در روی زمین قدرت و اختیار آمرزیدن گناهان را دارد، به آن مرد شلی گفت: «به تو می‌گویم بلند شو، تشک خود را بردار و به خانه برو.» ۲۵:۵ او فوراً پیش چشم آن‌ها روی پایهای خود برخاست، تشکی را که روی آن

خوابیده بود برداشت و خدا را حمدگویان به خانه رفت. ^{۲۶:۵} همه غرق در حیرت شدند و خدا را حمد کردند و با ترس می گفتند: «امروز چیزهای عجیبی دیدیم.»

Lesson 19

Redemption: Jesus met foreigners

Luke 4:1-26; 39-42

Biblical text

۱:۴ عیسی پُر از روح القدس از دریای اُردن بازگشت و روح خدا او را به بیابانها برد ۲:۴ و در آنجا شیطان

او را مدت چهل روز با وسوسه‌ها آزمایش می‌کرد. او در آن روزها چیزی نخورد و آخر گرسنه شد.

۳:۴ شیطان به او گفت: «اگر تو پسر خدا هستی به این سنگ بگو تا نان شود.» ۴:۴ عیسی جواب

داد: «نوشته شده است که انسان فقط با نان زندگی نمی‌کند.»

۵:۴ بعد شیطان او را به بالای کوهی برد و در یک چشم بهم زدن تمام ممالک دنیا را به او نشان

داد ۶:۴ و گفت: «تمامی اختیارات این قلمرو و همه شکوه و جلال آن را به تو خواهم بخشید، زیرا در

اختیار من است و من می‌توانم آن را به هر که بخواهم ببخشم. ۷:۴ اگر تو مرا سجده کنی صاحب همه

آن خواهی شد.» ۸:۴ عیسی به او جواب داد: «نوشته شده است: خداوند، خدای خود را پرستش کن و

فقط او را خدمت نما.»

۹:۴ سپس شیطان او را به اورشلیم برد و بر بام عبادتگاه قرار داد و به او: «اگر تو پسر خدا هستی

خود را از اینجا به پایین بینداز، ۱۰:۴ زیرا نوشته شده است: او به فرشتگان خود فرمان خواهد داد تا

تو را محافظت کنند. ۱۱:۴ و نیز نوشته شده است: تو را در دستهای خود نگاه خواهند داشت، مبادا

پایت به سنگی بخورد.» ۱۲:۴ عیسی به او جواب داد: «نوشته شده است که نباید خداوند، خدای خود

را بیازمایی.»^{۱۳:۴} شیطان پس از آنکه تمام وسوسه‌های خود را به پایان رسانید مدتی او را تنها گذاشت.

^{۱۴:۴} عیسی با قدرت روح‌القدس به ولایت جلیل برگشت و شهرت او سرتاسر آن ناحیه را پُر ساخت.

^{۱۵:۴} در کنیسه‌های آنها تعلیم می‌داد و همهٔ مردم او را تعریف می‌کردند.

^{۱۶:۴} به این ترتیب به شهر ناصره، جایی که در آن کلان شده بود، آمد و در روز سبت مثل همیشه به کنیسه رفت و برای قرائت کلام خدا برخاست.^{۱۷:۴} کتاب اشعای نبی را به او دادند. کتاب را باز کرد و آن قسمتی را یافت که می‌فرماید: ^{۱۸:۴} «روح خداوند بر من است، او مرا مسح کرده است تا به بینوایان مژده دهم. مرا فرستاده است تا آزادی اسیران و بینایی کوران و رهایی ستمدیدگان را اعلام کنم ^{۱۹:۴} و سال فرخندهٔ خداوند را اعلام نمایم.»

^{۲۰:۴} کتاب را بسته کرد و به سرپرست کنیسه داد و نشست. در کنیسه تمام چشمها به او دوخته شده بود. ^{۲۱:۴} او شروع به صحبت کرد و به ایشان گفت: «امروز در حالی که گوش می‌دادید، این نوشته تمام شده است.» ^{۲۲:۴} همهٔ حاضران او را آفرین می‌گفتند و از کلمات فیض بخشی که می‌گفت تعجب می‌نمودند. آنها می‌گفتند: «مگر این مرد پسر یوسف نیست؟» ^{۲۳:۴} عیسی گفت: «بدون شک در مورد من این ضرب‌المثل را خواهید گفت که‌ای طیب خود را شفا بده. شما همچنین خواهید گفت که ما شرح همهٔ کارهایی را که تو در کپرناحوم کرده‌ای شنیده ایم، همان کارها را در شهر خود انجام بده.»

^{۲۴:۴} عیسی ادامه داد و گفت: «در واقع هیچ پیامبری در شهر خود قبول نمی‌شود.» ^{۲۵:۴} بیقین بدانید، در زمان الیاس که مدت سه سال و شش ماه آسمان بسته شد و قحطی سختی در تمام زمین بوجود آمد، بیوه زنان بسیاری در اسرائیل بودند. ^{۲۶:۴} با وجود این الیاس پیش هیچ یک از آنها فرستاده نشد، مگر پیش بیوه زنی در شهر زرفت صیدون. ^{۳۹:۴} عیسی بر بالین او ایستاد و با تندی به تب فرمان داد و تب او قطع شد و آن زن فوراً برخاست و به پذیرائی آنها مشغول شد. ^{۴۰:۴} هنگام غروب همهٔ کسانی که بیمارانی مبتلا به امراض گوناگون داشتند آنها را پیش عیسی آوردند و او دست خود را بر یک یک آنها گذاشت و آنها را شفا داد. ^{۴۱:۴} ارواح ناپاک هم از عدهٔ زیادی بیرون آمدند و فریاد می‌کردند: «تو

پسر خدا هستی»، اما او آنها را سرزنش می‌کرد و اجازه نمی‌داد حرف بزنند زیرا آنها می‌دانستند که او مسیح وعده شده است.

۴۲:۴ وقتی سپیدهٔ صبح دمید، عیسی از شهر خارج شد و به جای خلوتی رفت. اما مردم به سراغ او رفتند و وقتی به جایی که او بود رسیدند، کوشش می‌کردند از رفتن او جلوگیری نمایند.

Lesson 20

Redemption: Jesus told about the Way of God

Luke 10:25-37; 15:11-32

Biblical text

۲۵:۱۰ روزی یکی از معلمین شریعت آمد و از راه امتحان از او پرسید: «ای استاد، چه باید بکنم تا وارث زندگی ابدی شوم؟» ۲۶:۱۰ عیسی به او فرمود: «در تورات چه نوشته شده؟ آن را چطور تفسیر می‌کنی؟» ۲۷:۱۰ او جواب داد: «با تمام دل و تمام جان و تمام قدرت و تمام ذهن خود خداوند، خدای خود را دوست بدار و همسایه‌ات را مانند خودت محبت نما.» ۲۸:۱۰ عیسی فرمود: «درست جواب دادی. این کار را بکن که زندگی خواهی داشت.» ۲۹:۱۰ اما او برای اینکه نشان دهد آدم بی‌غرضی است به عیسی گفت: «همسایه من کیست؟» ۳۰:۱۰ عیسی چنین جواب داد: «مردی که از اورشلیم به اریحا می‌رفت، به دست راهزنان افتاد. راهزنان او را برهنه نمودند و لت و کوب کردند و بحال نیم مرده انداختند و رفتند. ۳۱:۱۰ اتفاقاً کاهنی از همان راه می‌گذشت، اما وقتی او را دید از طرف دیگر جاده رفت. ۳۲:۱۰ همچنین یک لاوی (خادم کاهن) به آن محل رسید و وقتی او را دید از طرف دیگر عبور کرد. ۳۳:۱۰ پس از آن یک مسافر از قوم سامری به او رسید و وقتی او را دید دلش بحال او سوخت. ۳۴:۱۰ نزد او رفت، زخمهایش را با شراب شست و بر آنها روغن مالید و بست. بعد او را برداشته سوار چهار پای خود کرد و به کاروانسرای برد و در آنجا از او پرستاری کرد. ۳۵:۱۰ روز بعد دو سکه نقره

درآورد و به صاحب کاروانسرا داد و گفت: «از او پرستاری کن و اگر بیشتر از این خرج کردی وقتی برگردم به تو می‌دهم.» ۳۶:۱۰ به عقیده تو کدامیک از این سه نفر همسایه آن مردی که به دست دزدان افتاد به حساب می‌آید؟» ۳۷:۱۰ جواب داد: «آن کسی که به او دلسوزی کرد.» عیسی فرمود: «برو مثل او رفتار کن.»

۱۱:۱۵ باز فرمود: «مردی بود که دو پسر داشت. ۱۲:۱۵ پسر کوچکتر به پدر گفت: «پدر، حصه مرا از دارائی خود به من بده.» پس پدر دارائی خود را بین آن دو تقسیم کرد. ۱۳:۱۵ چند روز بعد پسر کوچک تمام حصه خود را به پول نقد تبدیل کرد و رهسپار سرزمین دوردستی شد و در آنجا دارائی خود را در عیاشی به باد داد. ۱۴:۱۵ وقتی تمام آن را خرج کرد قحطی سختی در آن سرزمین رخ داد و او سخت دچار تنگدستی شد. ۱۵:۱۵ پس رفت و نوکر یکی از ملاکین آن محل شد. آن شخص او را به مزرعه خود فرستاد تا خوکهایش را بچراند. ۱۶:۱۵ او آرزو داشت شکم خود را با خوراکی که خوکها می‌خورند پُر کند ولی هیچکس به او چیزی نمی‌داد. ۱۷:۱۵ آخر به خود آمد و گفت: «بسیاری از مزدوران پدر من نان کافی و حتی اضافی دارند و من در اینجا نزدیک است از گرسنگی تلف شوم. ۱۸:۱۵ من برمی‌خیزم و پیش پدر خود می‌روم و به او می‌گویم: پدر، من نسبت به خدا و نسبت به تو گناه کرده‌ام. ۱۹:۱۵ دیگر لایق آن نیستم که پسر تو خوانده شوم. با من مثل یکی از نوکران خود رفتار کن.» ۲۰:۱۵ پس برخاست و رهسپار خانه پدر شد. هنوز تا خانه فاصله زیادی داشت که پدرش او را دید و دلش بحال او سوخت و به طرف او دوید، دست به گردنش انداخت و به گرمی او را بوسید. ۲۱:۱۵ پسر گفت: «پدر، من نسبت به خدا و نسبت به تو گناه کرده‌ام. دیگر لایق آن نیستم که پسر تو خوانده شوم.» ۲۲:۱۵ اما پدر به نوکران خود گفت: «زود بروید. بهترین چین را بیاورید و به او بپوشانید. انگشتی به انگشتش و بوت به پاهایش کنید. ۲۳:۱۵ گوساله چاق را بیاورید و حلال کنید تا مجلس جشنی برپا کنیم، ۲۴:۱۵ چون این پسر من مرده بود زنده شده و گم شده بود پیدا شده است.» به این ترتیب جشن و سرور شروع شد.

۲۵:۱۵ در این هنگام پسر کلانتر در مزرعه بود و وقتی باز گشت، همینکه به خانه نزدیک شد صدای رقص و موسیقی را شنید. ۲۶:۱۵ یکی از نوکران را صدا کرد و پرسید: «چی شده است؟» ۲۷:۱۵ نوکر به او گفت: «برادرت آمده و پدرت چون او را صحیح و سالم باز یافته، گوساله چاق را کشته است.» ۲۸:۱۵ اما پسر بزرگ قهر کرد و به هیچ وجه نمی‌خواست به داخل بیاید پدرش بیرون آمد و به او التماس نمود. ۲۹:۱۵ اما او در جواب پدر گفت: «تو خوب می‌دانی که من در این چند سال چطور مانند یک غلام به تو خدمت کرده‌ام و هیچوقت از اوامر تو سرپیچی نکرده‌ام و تو حتی یک بزغاله هم به من ندادی تا با دوستان خود خوش بگذرانم. ۳۰:۱۵ اما حالا که این پسرت پیدا شده، بعد از آنکه همه ثروت تو را با فاحشه‌ها تلف کرده است برای او گوساله چاق می‌کشی.» ۳۱:۱۵ پدر گفت: «پسرم، تو همیشه با من هستی و هرچه من دارم از تو است. ۳۲:۱۵ اما اکنون باید جشن بگیریم و خوشی کنیم، زیرا این برادر تو است که مرده بود، زنده شده است و گم شده بود، پیدا شده است.»

Lesson 21

Redemption: Jesus taught how to pray

Luke 18:9-14; John 16:24

Biblical text

۹:۱۸ همچنین عیسی برای کسانی که از نیکی خود مطمئن بودند و سایرین را از خود پست‌تر می‌شمردند این مثل را آورده گفت: ۱۰:۱۸ «دو نفر برای دعا به عبادتگاه رفتند، یکی فریسی و دیگری جزیه‌گیر بود. ۱۱:۱۸ آن فریسی ایستاد و با خود دعا کرد و گفت: «ای خدا، تو را شکر می‌کنم که مانند دیگران، حریص و نادرست و زناکار و یا مانند این جزیه‌گیر نیستم. ۱۲:۱۸ هفته‌ای دو بار روزه می‌گیرم. ده یک همه چیزهایی را که به دست می‌آورم می‌دهم.» ۱۳:۱۸ اما آن جزیه‌گیر دور ایستاد و جرأت نگاه کردن به آسمان را نداشت بلکه به سینه خود می‌زد و می‌گفت: «ای خدا، بر من گناهکار رحم کن!» ۱۴:۱۸ بدانید که این جزیه‌گیر بخشوده شده به خانه رفت و نه آن دیگری. هر که خود را بزرگ نماید خوار خواهد شد و هر که خود را خوار سازد سرافراز خواهد گردید.»

۲۴:۶ تا کنون چیزی به نام من نخواست‌اید، بخواهید تا به دست آورید و خوشی شما کامل گردد.

Lesson 22

Redemption: Jesus taught re: alms, prayer, and fasting

Matthew 6:1-34

Biblical text

۱:۶ هوشیار باشید که کارهای نیک خود را برای جلب توجه مردم پیش چشم دیگران انجام ندهید زیرا اگر چنین کنید، هیچ اجری نزد پدر آسمانی خود ندارید. ۲:۶ پس هرگاه صدقه می‌دهی آن را با دُهل و سُرنا اعلام نکن، چنانکه منافقان در کنیسه‌ها و سرکها می‌کنند تا مورد ستایش مردم قرار بگیرند. بی‌یقین بدانید که آنها اجر خود را یافته‌اند! ۳:۶ و اما تو، هرگاه صدقه می‌دهی نگذار دست چپ تو از آنچه دست راست می‌کند آگاه شود. ۴:۶ از صدقه دادن تو کسی باخبر نشود و پدری که هیچ چیز از نظر او پنهان نیست اجر تو را خواهد داد.

۵:۶ وقتی دعا می‌کنید مانند منافقان نباشید. آنها دوست دارند در کنیسه‌ها و گوشه‌های سرکها بایستند و دعا بخوانند تا مردم آنها را ببینند. یقین بدانید که آنها اجر خود را یافته‌اند! ۶:۶ هرگاه تو دعا می‌کنی به اندرون خانه خود برو، در را ببند و در خلوت، در حضور پدر نادیده خود دعا کن و پدری که هیچ چیز از نظر او پنهان نیست اجر تو را خواهد داد. ۷:۶ در وقت دعا مانند دیگران وردهای باطل را تکرار نکنید، آنها گمان می‌کنند با تکرار زیاد، دعای شان مستجاب می‌شود. ۸:۶ پس مثل ایشان نباشید زیرا پدر شما احتیاجات شما را پیش از آنکه از او بخواهید می‌داند. ۹:۶ پس شما اینطور دعا کنید: «ای

پدر آسمانی ما، نام تو مقدس باد. ۱۰:۶ پادشاهی تو بیاید. اراده تو همانطور که در آسمان اجرا می‌شود، در زمین نیز اجرا شود. ۱۱:۶ نان روزانه ما را امروز به ما بده. ۱۲:۶ خطایای ما را ببخش، چنانکه ما نیز کسانی را که به ما خطا کرده‌اند می‌بخشیم. ۱۳:۶ ما را از وسوسه‌ها دور نگاه‌دار و از شریر رهایی ده، زیرا پادشاهی و قدرت و جلال تا ابدالآباد از تو است. آمین.»

۱۴:۶ چون اگر شما خطایای دیگران را ببخشید پدر آسمانی شما نیز شما را خواهد بخشید. ۱۵:۶ اما اگر شما مردم را نبخشید پدر آسمانی شما نیز خطایای شما را نخواهد بخشید.

۱۶:۶ وقتی روزه می‌گیرید مانند منافقان، خود را افسرده نشان ندهید. آنها چهره‌های خود را تغییر می‌دهند تا روزه‌دار بودن خود را به رخ دیگران بکشند. بیقین بدانید که آنها اجر خود را یافته‌اند! ۱۷:۶ اما تو وقتی روزه می‌گیری، سرت را چرب کن و صورت خود را بشوی ۱۸:۶ تا مردم از روزه تو با خبر نشوند، بلکه فقط پدر تو که در نهن است آن را بداند و پدری که هیچ چیز از نظر او پنهان نیست اجر تو را خواهد داد.

۱۹:۶ گنج‌های خود را بر روی زمین، جایی که گویه و زنگ به آن زیان می‌رساند و دزدان نقب‌زده آن را می‌دزدند، ذخیره نکنید. ۲۰:۶ بلکه گنج‌های خود را در عالم بالا، یعنی در جایی که گویه و زنگ به آن آسیبی نمی‌رساند و دزدان نقب نمی‌زنند و آن را نمی‌دزدند، ذخیره کنید. ۲۱:۶ زیرا هر جا گنج تو است، دل تو نیز در آنجا خواهد بود.

۲۲:۶ چراغ بدن، چشم است. اگر چشم تو سالم باشد، تمام وجودت روشن است ۲۳:۶ اما اگر چشم تو سالم نباشد تمام وجودت در تاریکی خواهد بود. پس اگر آن نوری که در تو است ظلمت باشد، آن چه ظلمت بزرگی خواهد بود!

۲۴:۶ هیچ کس نمی‌تواند بنده دو ارباب باشد چون یا از اولی بدش می‌آید و دومی را دوست دارد و یا به اولی ارادت پیدا می‌کند و دومی را حقیر می‌شمارد. شما نمی‌توانید هم بنده خدا باشید و هم در

بند مال.

۲۵:۶ بنابراین این به شما می‌گویم: برای زندگی خود تشویش نکنید، که چه بخورید و یا چه بنوشید و نه برای بدن خود که چه بپوشید، زیرا زندگی از غذا و بدن از لباس مهمتر است. ۲۶:۶ پرندگان را ببینید: آنها نه می‌کارند، نه درو می‌کنند و نه در انبارها ذخیره می‌کنند، ولی پدر آسمانی شما روزی آنها را می‌دهد. مگر ارزش شما به مراتب از آنها بیشتر نیست؟ ۲۷:۶ کدام یک از شما می‌تواند با نگرانی ساعتی به عمر خود بیافزاید؟

۲۸:۶ چرا برای لباس تشویش می‌کنید؟ سوسن‌های صحرا را ببینید چگونه نمو می‌کنند، آنها نه زحمت می‌کشند و نه می‌ریسند. ۲۹:۶ ولی بدانید که حتی سلیمان هم با آن همه حشمت و جلال مثل یکی از آنها آراسته نشد. ۳۰:۶ پس اگر خدا علف صحرا را که امروز هست و فردا به تنور ریخته می‌شود این طور می‌آراید، آیا شما را، ای کم‌ایمانان، به مراتب بهتر نخواهد پوشانید! ۳۱:۶ پس پریشان نباشید و نگویند: «چه بخوریم؟»، «چه بنوشیم؟» و یا «چه بپوشیم؟» ۳۲:۶ تمام ملتهای دنیا برای به‌دست آوردن این چیزها تلاش می‌کنند، اما پدر آسمانی شما می‌داند که شما به همه این چیزها احتیاج دارید. ۳۳:۶ اول پادشاهی خدا و عدالت او را بطلبید، و همه این چیزها نیز به شما داده خواهد شد. ۳۴:۶ پس نگران فردا نباشید، نگرانی فردا برای فرداست و بدی امروز برای امروز کافی است.

Lesson 23

Redemption: Jesus raised the dead

John 11:1-44

Biblical text

۱۱:۱ مردی به نام ایلعازر، از اهالی بیت عنیا یعنی دهکده مریم و خواهرش مرتا، مریض بود. ۱۱:۲ مریم همان بود که به پاهای خداوند عطر ریخت و آنها را با موهای خود خشک کرد و اکنون برادرش ایلعازر بیمار بود. ۱۱:۳ پس خواهرانش برای عیسی پیغام فرستادند که: «ای خداوند، آن کسی که تو او را دوست داری بیمار است.» ۱۱:۴ وقتی عیسی این را شنید گفت: «این بیماری به مرگ او منجر نخواهد شد بلکه وسیله‌ای برای جلال خداست تا پسر خدا نیز از این راه جلال یابد.»

۱۱:۵ عیسی مرتا و خواهر او و ایلعازر را دوست می‌داشت. ۱۱:۶ پس وقتی از بیماری ایلعازر باخبر شد دو روز دیگر در جایی که بود توقف کرد ۱۱:۷ و سپس به شاگردان گفت: «بیایید باز هم به یهودیه برویم.» ۱۱:۸ شاگردان به او گفتند: «ای استاد، هنوز از آن وقت که یهودیان می‌خواستند تو را سنگسار کنند چیزی نگذشته است. آیا باز هم می‌خواهی به آنجا بروی؟» ۱۱:۹ عیسی جواب داد: «آیا یک روز دوازده ساعت نیست؟ کسی که در روز راه می‌رود لغزش نمی‌خورد زیرا نور این جهان را می‌بیند. ۱۱:۱۰ اما اگر کسی در شب راه برود می‌لغزد زیرا در او هیچ نوری وجود ندارد.» ۱۱:۱۱ عیسی این را گفت و افزود: «دوست ما ایلعازر خوابیده است اما من می‌روم تا او را بیدار کنم.» ۱۱:۱۲ شاگردان گفتند: «ای خداوند، اگر او خواب باشد حتماً خوب خواهد شد.» ۱۱:۱۳ عیسی از مرگ او سخن می‌گفت

اما آنها تصور کردند مقصد او خواب معمولی است. ^{۱۴:۱۱} آنگاه عیسی بطور واضح به آنها گفت: «ایلعازر مرده است. ^{۱۵:۱۱} به خاطر شما خوشحالم که آنجا نبوده‌ام چون حالا می‌توانید ایمان بیاورید. بیایید پیش او برویم.» ^{۱۶:۱۱} توما که او را دوگانگی می‌گفتند به دیگر شاگردان گفت: «بیایید ما هم برویم تا با او بمیریم.»

^{۱۷:۱۱} وقتی عیسی به آنجا رسید معلوم شد که چهار روز است او را دفن کرده‌اند. ^{۱۸:۱۱} بیت‌عنیا کمتر از نیم فرسنگ از اورشلیم فاصله داشت ^{۱۹:۱۱} و بسیاری از یهودیان نزد مرثا و مریم آمده بودند تا به خاطر مرگ برادرشان آنها را تسلی دهند. ^{۲۰:۱۱} مرثا همینکه شنید عیسی در راه است برای استقبال او بیرون رفت ولی مریم در خانه ماند. ^{۲۱:۱۱} مرثا به عیسی گفت: «خداوندا، اگر تو اینجا می‌بودی برادرم نمی‌مُرد. ^{۲۲:۱۱} با وجود این می‌دانم که حالا هم هرچه از خدا بخواهی به تو عطا خواهد کرد.» ^{۲۳:۱۱} عیسی گفت: «برادرت باز زنده خواهد شد.» ^{۲۴:۱۱} مرثا گفت: «می‌دانم که او در روز قیامت زنده خواهد شد.» ^{۲۵:۱۱} عیسی گفت: «من قیامت و زندگی هستم. کسی که به من ایمان بیاورد حتی اگر بمیرد، زندگی خواهد داشت ^{۲۶:۱۱} و کسی که زنده باشد و به من ایمان بیاورد هرگز نخواهد مرد. آیا این را باور می‌کنی؟» ^{۲۷:۱۱} مرثا گفت: «بلی، خداوندا، من ایمان دارم که تو مسیح و پسر خدا هستی که می‌باید به دنیا بیایید.»

^{۲۸:۱۱} پس از اینکه این را گفت رفت و خواهر خود مریم را صدا کرد و به طور پنهانی به او گفت: «استاد آمده است و تو را می‌خواهد.» ^{۲۹:۱۱} وقتی مریم این را شنید فوراً برخاست و به طرف عیسی رفت. ^{۳۰:۱۱} عیسی هنوز به دهکده نرسیده بود بلکه در همان جایی بود که مرثا به دیدن او رفت. ^{۳۱:۱۱} یهودیانی که برای تسلی دادن به مریم در خانه بودند وقتی دیدند که او با عجله برخاسته و از خانه بیرون می‌رود به دنبال او رفتند و با خود می‌گفتند که او می‌خواهد به سر قبر برود تا در آنجا گریه کند.

^{۳۲:۱۱} همین که مریم به جایی که عیسی بود آمد و او را دید، به پاهای او افتاده گفت: «خداوندا،

اگر در این جا می‌بودی برادرم نمی‌مُرد.» ۳۳:۱۱ عیسی وقتی او و یهودیانی را که همراه او بودند گریان دید از دل آهی کشید و سخت متأثر شد ۳۴:۱۱ و پرسید: «او را کجا گذاشته‌اید؟» جواب دادند: «خداوندا، بیا و ببین.» ۳۵:۱۱ عیسی گریست. ۳۶:۱۱ یهودیان گفتند: «ببینید چقدر او را دوست داشت؟» ۳۷:۱۱ اما بعضی گفتند: «آیا این مرد که چشمان کور را باز کرد نمی‌توانست کاری بکند که جلوی مرگ ایلعازر را بگیرد؟»

۳۸:۱۱ پس عیسی در حالی که از دل آه می‌کشید به سر قبر آمد. قبر غاری بود که سنگی پیش روی آن گذاشته بودند. ۳۹:۱۱ عیسی گفت: «سنگ را بردارید.» مرثا خواهر ایلعازر گفت: «خداوندا، حالا چهار روز از مرگ او می‌گذرد و بو گرفته است.» ۴۰:۱۱ عیسی به او گفت: «آیا به تو نگفتم که اگر ایمان داشته باشی جلال خدا را خواهی دید؟» ۴۱:۱۱ پس سنگ را از پیش روی قبر برداشتند. آنگاه عیسی به آسمان نگاه کرد و گفت: «ای پدر، تو را شکر می‌کنم که سخن مرا شنیده‌ای.» ۴۲:۱۱ من می‌دانستم که تو همیشه سخن مرا می‌شنوی ولی به خاطر کسانی که اینجا ایستاده‌اند این را گفتم تا آنها ایمان بیاورند که تو مرا فرستاده‌ای.» ۴۳:۱۱ پس از این سخنان، عیسی با صدای بلند فریاد زد: «ای ایلعازر، بیرون بیا.» ۴۴:۱۱ آن مرد، در حالی که دست‌ها و پاهایش با کفن بسته شده و صورتش با دستمال پوشیده بود، بیرون آمد. عیسی به آنها گفت: «او را باز کنید و بگذارید برود.»

Lesson 24

Redemption: Jesus taught how to be great

Matthew 20:20-28

Biblical text

۲۰:۲۰ آنگاه مادر پسران زبدي همراه فرزندان خود پيش عيسي آمده رو به خاک افتاد و تقاضا نمود که عيسي به او لطفی بنماید. ۲۱:۲۰ عيسي پرسيد: «چه می‌خواهی؟» گفت: «وعدۀ بده که در پادشاهی تو این دو پسر من یکی در دست راست تو و دیگری در دست چپ تو بنشینند.» ۲۲:۲۰ عيسي به آن دو برادر رو کرده گفت: «شما نمی‌دانید که چه می‌خواهید. آیا می‌توانید جامی را که من می‌نوشم، بنوشید؟» آن‌ها جواب دادند: «بلی، می‌توانیم.» ۲۳:۲۰ عيسي به آنها گفت: «درست است شما از جام من خواهید نوشید، اما انتخاب کسانی که در دست راست و دست چپ من بنشینند با من نیست، زیرا کسانی در دست راست یا چپ من خواهند نشست که پدر من قبلاً برای شان آماده کرده است.» ۲۴:۲۰ وقتی ده شاگرد دیگر از این موضوع باخبر شدند از آن دو برادر سخت رنجیدند. ۲۵:۲۰ پس عيسي آنها را پيش خود خواسته فرمود: «شما می‌دانید که در این دنیا حکمرانان بر زیردستان خود آقایی می‌کنند و بزرگان شان به آنها زور می‌گویند. ۲۶:۲۰ اما در میان شما نباید چنین باشد، بلکه هر که می‌خواهد در بین شما بزرگ باشد باید خادم همه گردد. ۲۷:۲۰ و هر که بخواهد بالاتر از همه شود باید غلام همه باشد. ۲۸:۲۰ پسر انسان نیز نیامد تا خدمت شود، بلکه تا خدمت کند و جان خود را در راه بسیاری فدا سازد.»

Lesson 25

Redemption: The Lord's Supper/prediction of death

Matthew 26:26-30

Biblical text

۲۶:۲۶ غذا هنوز تمام نشده بود، که عیسی نان را برداشت و پس از شکرگزاری آن را پاره کرده به شاگردان داد و گفت: «بگیرید و بخورید، این است بدن من» ۲۷:۲۶ آنگاه پیاله را برداشت و پس از شکرگزاری آن را به شاگردان داد و گفت: «همه شما از این بنوشید ۲۸:۲۶ زیرا این است خون من که اجرای عهد و پیمان نو را تأیید می‌کند و برای آمرزش گناهان بسیاری ریخته می‌شود. ۲۹:۲۶ بدانید که من دیگر از میوه تاک نخواهم نوشید تا روزی که آن را با شما در پادشاهی پدرم تازه بنوشم.» ۳۰:۲۶ پس از آن، سرود فصَح را خواندند و به طرف کوه زیتون رفتند.

Lesson 26

Redemption: Jesus was betrayed and crucified

John 18:1 – 19:16

Biblical text

۱:۱۸ پس از این سخنان، عیسی با شاگردان خود به آن طرف درهٔ قدرون رفت. در آنجا باغی بود که عیسی و شاگردانش وارد آن شدند. ۲:۱۸ یهویدا که تسلیم کنندهٔ او بود می‌دانست آن محل کجاست زیرا عیسی و شاگردانش بسیاری اوقات در آنجا جمع می‌شدند. ۳:۱۸ پس یهویدا یک دسته از عساکر و نگهبانانی را که سران کاهنان و پیروان فرقهٔ فریسی فرستاده بودند با خود به آن باغ برد. آن‌ها مجهز به چراغ‌ها و مشعل‌ها و اسلحه بودند. ۴:۱۸ عیسی با وجودی که می‌دانست چه برایش واقع خواهد شد، پیش رفت و از آنها پرسید: «به دنبال چه کسی می‌گردید؟» ۵:۱۸ به او گفتند: «به دنبال عیسی ناصری.» عیسی به آنها گفت: «من هستم» و یهودای خائن هم همراه آن‌ها بود. ۶:۱۸ وقتی عیسی به آن‌ها گفت: «من هستم»، آنها عقب‌عقب رفته به زمین افتادند. ۷:۱۸ پس عیسی بار دیگر پرسید: «به دنبال چه کسی می‌گردید؟» آن‌ها جواب دادند: «عیسی ناصری.» ۸:۱۸ عیسی گفت: «من که به شما گفتم خودم هستم. اگر دنبال من می‌گردید بگذارید اینها بروند.» ۹:۱۸ او این را گفت تا آنچه قبلاً فرموده بود تمام شود: «هیچ یک از کسانی که به من سپردی گم نشد.» ۱۰:۱۸ آن‌گاه شمعون پطرس شمشیری را که همراه داشت کشیده ضربه‌ای به نوکر کاهن اعظم که ملوک نام داشت زد و گوش راست او را برید. ۱۱:۱۸ عیسی به پطرس

گفت: «شمشیرت را غلاف کن. آیا جامی را که پدر به من داده است نباید بنوشم؟»

۱۲:۱۸ سپس آن عساکر همراه فرمانده خود و نگهبانان یهود عیسی را دستگیر کرده، محکم بستند.

۱۳:۱۸ ابتدا او را نزد حناس خسر قیافا که در آن موقع کاهن اعظم بود، بردند ۱۴:۱۸ و این همان قیافی

بود که به یهودیان گفته بود که به خیر و صلاح آنها است اگر یک نفر به خاطر قوم بمیرد.

۱۵:۱۸ شمعون پترس و یک شاگرد دیگر به دنبال عیسی رفتند و چون آن شاگرد با کاهن اعظم آشنایی

داشت همراه عیسی به داخل حویلی کاهن اعظم رفت. ۱۶:۱۸ اما پترس در بیرون منزل نزدیک در ایستاد.

پس آن شاگردی که با کاهن اعظم آشنایی داشت بیرون آمد و به دربان چیزی گفت و پترس را به

داخل برد. ۱۷:۱۸ خادمه‌ای که دم در خدمت می‌کرد به پترس گفت: «مگر تو یکی از شاگردان این

مرد نیستی؟» او گفت: «نه، نیستم.» ۱۸:۱۸ نوکران و نگهبانان آتش افروخته بودند زیرا هوا سرد بود و

دور آتش ایستاده خود را گرم می‌کردند. پترس نیز پهلوی آنها ایستاده بود و خود را گرم می‌کرد.

۱۹:۱۸ کاهن اعظم از عیسی درباره شاگردان و تعالیم او سؤالاتی کرد. ۲۰:۱۸ عیسی جواب داد: «من به

طور آشکارا و در مقابل همه صحبت کرده‌ام. همیشه در کنیسه و در عبادتگاه یعنی در جایی که همه

یهودیان جمع می‌شوند تعلیم داده‌ام و هیچ وقت در پنهانی چیزی نگفته‌ام. ۲۱:۱۸ پس چرا از من سؤال

می‌کنی؟ از کسانی که سخنان مرا شنیده‌اند بپرس. آنها می‌دانند چه گفته‌ام.» ۲۲:۱۸ وقتی عیسی این را

گفت یکی از نگهبانان که در آنجا ایستاده بود به او سیلی زده گفت: «آیا این طور به کاهن اعظم

جواب می‌دهی؟» ۲۳:۱۸ عیسی به او گفت: «اگر بد گفتم با دلیل خطای مرا ثابت کن و اگر درست

جواب دادم چرا مرا می‌زنی؟» ۲۴:۱۸ سپس حناس او را دست بسته پیش قیافا کاهن اعظم فرستاد.

۲۵:۱۸ شمعون پترس در آنجا ایستاده بود و خود را گرم می‌کرد. عده‌ای از او پرسیدند: «مگر تو از

شاگردان او نیستی؟» او منکر شد و گفت: «نه، نیستم.» ۲۶:۱۸ یکی از خدمتکاران کاهن اعظم که از

خویشاوندان آن کسی بود که پترس گوشش را بریده بود به او گفت: «مگر من خودم تو را در باغ با

او ندیدم؟» ۲۷:۱۸ پترس باز هم منکر شد و درست در همان وقت خروس بانگ زد.

۲۸:۱۸ صبح وقت عیسی را از نزد قافیا به قصر والی بردند. یهودیان به قصر داخل نشدند مبادا نجس شوند و نتوانند غذای عید فصَح را بخورند. ۲۹:۱۸ پس پیلاطس بیرون آمد و از آنها پرسید: «چه شکایتی بر ضد این مرد دارید؟» ۳۰:۱۸ در جواب گفتند: «اگر جنایتکار نمی بود او را نزد تو نمی آوردیم.» ۳۱:۱۸ پیلاطس گفت: «او را ببرید و مطابق شریعت خود محاکمه نمائید.» یهودیان به او جواب دادند: «ما اجازه نداریم کسی را بکشیم.» ۳۲:۱۸ و به این ترتیب آنچه که عیسی در اشاره به نحوه مرگ خود گفته بود، تمام شد. ۳۳:۱۸ سپس پیلاطس به قصر برگشت و عیسی را خواسته از او پرسید: «آیا تو پادشاه یهود هستی؟» ۳۴:۱۸ عیسی جواب داد: «آیا این نظر خود توست یا دیگران درباره من چنین گفته اند؟» ۳۵:۱۸ پیلاطس گفت: «مگر من یهودی هستم؟ قوم خودت و سران کاهنان، تو را پیش من آورده اند. چه کرده ای؟» ۳۶:۱۸ عیسی جواب داد: «پادشاهی من متعلق به این دنیا نیست. اگر پادشاهی من به این دنیا تعلق می داشت، پیروان من می جنگیدند تا من به یهودیان تسلیم نشوم ولی پادشاهی من پادشاهی دنیوی نیست.» ۳۷:۱۸ پیلاطس به او گفت: «پس تو پادشاه هستی؟» عیسی جواب داد: «همانطور که می گویی هستم. من برای این متولد شده ام و به دنیا آمدم تا به راستی شهادت دهم و هر که راستی را دوست دارد سخنان مرا می شنود.» ۳۸:۱۸ پیلاطس گفت: «راستی چیست؟» پس از گفتن این سخن پیلاطس باز پیش یهودیان رفت و به آنها گفت: «من در این مرد هیچ جرمی نیافتم، ۳۹:۱۸ ولی مطابق رسم شما من در روز فصَح یکی از زندانیان را برای تان آزاد می کنم. آیا میخواهید که پادشاه یهود را برای تان آزاد سازم؟» ۴۰:۱۸ آنها همه فریاد کشیدند: «نه، او را نمی خواهیم، بارآبا را آزاد کن.» بارآبا یک راهزن بود.

۴۱:۱۹ در این وقت پیلاطس امر کرد عیسی را تازیانه بزنند ۲:۱۹ و عساکر تاجی از خار بافته بر سر او گذاشتند و چین ارغوانی رنگ به او پوشانیدند. ۳:۱۹ و پیش او می آمدند و می گفتند: «درود بر پادشاه یهود» و به او سیلی می زدند. ۴:۱۹ بار دیگر پیلاطس بیرون آمد و به آنها گفت: «ببینید، او را پیش شما می آورم تا بدانید که در او هیچ جرمی نمی بینم.» ۵:۱۹ و عیسی در حالی که تاج خاری بر سر و چین

ارغوانی بر تن داشت بیرون آمد. پیلطس گفت: «ببینید، آن مرد اینجاست.»^{۶:۱۹} وقتی سران کاهنان و مأموران آنها او را دیدند فریاد کردند: «مصلوبش کن! مصلوبش کن!» پیلطس گفت: «شما او را ببرید و مصلوب کنید، چون من هیچ تقصیری در او نمی‌بینم.»^{۷:۱۹} یهودیان جواب دادند: «ما شریعتی داریم که به موجب آن او باید بمیرد، زیرا ادعا می‌کند که پسر خداست.»

^{۸:۱۹} وقتی پیلطس این را شنید بیش از پیش ترسید^{۹:۱۹} و باز به قصر خود رفت و از عیسی پرسید: «تو اهل کجا هستی؟» عیسی به او جوابی نداد.^{۱۰:۱۹} پیلطس گفت: «آیا به من جواب نمی‌دهی؟ مگر نمی‌دانی که من قدرت دارم تو را آزاد سازم و قدرت دارم تو را مصلوب نمایم؟»^{۱۱:۱۹} عیسی در جواب گفت: «تو هیچ قدرتی بر من نمی‌داشتی اگر خدا آن را به تو نمی‌داد. از این رو کسی که مرا به تو تسلیم نمود تقصیر بیشتری دارد.»^{۱۲:۱۹} از آن وقت به بعد پیلطس کوشش کرد او را آزاد سازد ولی یهودیان دائماً فریاد می‌کردند: «اگر این مرد را آزاد کنی دوست امپراتور نیستی. هرکه ادعای پادشاهی کند دشمن امپراتور است.»^{۱۳:۱۹} وقتی پیلطس این را شنید عیسی را بیرون آورد و خود در محلی موسوم به صُفَه حَکَم که به زبان عبرانی آن را جباتا می‌گفتند بر چوکی قضاوت نشست.^{۱۴:۱۹} وقت تهیه فِصْح و نزدیک ظهر بود که پیلطس به یهودیان گفت: «ببینید پادشاه شما این جاست.»^{۱۵:۱۹} ولی آنها فریاد کردند: «اعدامش کن! اعدامش کن! مصلوبش کن!» پیلطس گفت: «آیا می‌خواهید پادشاه شما را مصلوب کنم؟» سران کاهنان جواب دادند: «ما پادشاهی جز امپراتور نداریم.»^{۱۶:۱۹} آخر پیلطس عیسی را به دست آنها داد تا مصلوب شود.

Lesson 27

Redemption: Jesus crucified

Luke 23:32-56

Biblical text

۳۲:۲۳ دو جنایتکار هم برای مصلوب شدن با او بودند. ۳۳:۲۳ و وقتی به محلی موسوم به «کاسه سر» رسیدند، او را در آنجا به صلیب میخکوب کردند. آن جنایتکاران را هم با او مصلوب نمودند، یکی را در سمت راست و دیگری را در سمت چپ او. ۳۴:۲۳ عیسی گفت: «ای پدر، اینها را ببخش زیرا نمی‌دانند چه می‌کنند.» بالای لباس‌های او قرعه انداخته میان خود تقسیم کردند. ۳۵:۲۳ مردم ایستاده تماشا می‌کردند و رؤسای آنها با ریشخند می‌گفتند: «دیگران را نجات داد. اگر این مرد مسیح و برگزیده خدا است، حالا خودش را نجات دهد.» ۳۶:۲۳ عساکر هم او را مسخره کردند و پیش آمده سرکه خود را به او تعارف کردند ۳۷:۲۳ و گفتند: «اگر تو پادشاه یهودیان هستی خود را نجات بده.» ۳۸:۲۳ در بالای سر او نوشته شده بود: «پادشاه یهودیان.»

۳۹:۲۳ یکی از آن جنایتکار که به صلیب آویخته شده بود با ریشخند به او می‌گفت: «مگر تو مسیح نیستی؟ خودت و ما را نجات بده.» ۴۰:۲۳ اما آن دیگری با ملامت به اولی جواب داد: «از خدا نمی‌ترسی؟ سر تو و او یک قسم حکم شده است. ۴۱:۲۳ در مورد ما منصفانه عمل شده، چون ما به سزای اعمال خود می‌رسیم، اما این مرد هیچ خطایی نکرده است.» ۴۲:۲۳ و گفت: «ای عیسی، وقتی به پادشاهی خود رسیدی مرا به یاد داشته باش.» ۴۳:۲۳ عیسی جواب داد: «خاطر جمع باش، امروز با من در فردوس خواهی

بود.»

۴۴:۲۳ تقریباً ظهر بود، که تاریکی تمام آن سرزمین را فراگرفت و تا ساعت سه بعد از ظهر آفتاب گرفته شده بود ۴۵:۲۳ و پردهٔ عبادتگاه دو تکه شد. ۴۶:۲۳ عیسی با فریاد بلند گفت: «ای پدر، روح خود را به تو می‌سپارم.» این را گفت و جان داد. ۴۷:۲۳ وقتی صاحب‌منصبی که مسئول نگهبانی بود این جریان را دید خدا را حمد کرد و گفت: «در واقع این مرد بی‌گناه بود.» ۴۸:۲۳ جمعیتی که برای تماشا گرد آمده بودند وقتی ماجرا را دیدند، سینه‌زنان به خانه‌های خود برگشتند. ۴۹:۲۳ آشنایان عیسی و زنانی که از جلیل همراه او آمده بودند همگی در فاصلهٔ دوری ایستاده بودند و جریان را می‌دیدند. ۵۰:۲۳ در آنجا مردی به نام یوسف حضور داشت که یکی از اعضای شورای یهود بود. او مردی نیکنام و درستکار بود. ۵۱:۲۳ یوسف به تصمیم شورا و کاری که در پیش گرفته بودند رأی مخالف داده بود. او از اهالی یک شهر یهودی به نام رامه بود و از آن کسانی بود که در انتظار پادشاهی خدا بسر می‌بردند. ۵۲:۲۳ این مرد در این موقع پیش پیلاتس رفت و جنازهٔ عیسی را خواست. ۵۳:۲۳ سپس آن را پایین آورد و در کتان نازک پیچید و در مقبره‌ای که از سنگ تراشیده شده بود و پیش از آن کسی را در آن نگذاشته بودند قرار داد. ۵۴:۲۳ آن روز، روز تهیه بود و روز سبت از آن ساعت شروع می‌شد.

۵۵:۲۳ زنانی که از جلیل همراه عیسی آمده بودند به دنبال یوسف رفتند. آن‌ها مقبره و جای دفن او را دیدند. ۵۶:۲۳ سپس به خانه رفتند و حنوط و عطریات تهیه کردند و در روز سبت مطابق امر شریعت استراحت نمودند.

Lesson 28

Redemption: Jesus conquered death

Luke 24:1-35

Biblical text

۱:۲۴ در روز اول هفته (یکشنبه) صبح وقت سرقبر آمدند و حنوطی را که تهیه کرده بودند، با خود آوردند.
۲:۲۴ آن‌ها دیدند که سنگ از در مقبره به کنار غلطانیده شده ۳:۲۴ و وقتی به داخل رفتند از جسد عیسی اثری نبود. ۴:۲۴ پربیشان و نگران در آنجا ایستاده بودند که ناگهان دو مرد با لباس‌های نورانی در پهلوی شان ایستادند. ۵:۲۴ زنان سخت ترسیدند و در حالی که سرهای خود را به زیر انداخته بودند ایستادند.
آن دو مرد گفتند: «چرا زنده را در میان مردگان می‌جوئید؟» ۶:۲۴ او اینجا نیست بلکه زنده شده است. آنچه را در وقت بودن در جلیل به شما گفت به یاد بیاورید ۷:۲۴ که چطور پسر انسان می‌بایست به دست خطاکاران تسلیم گردد و مصلوب شود و در روز سوم زنده شود.» ۸:۲۴ آن وقت زنان سخنان او را به خاطر آوردند ۹:۲۴ و وقتی از سر قبر برگشتند تمام موضوع را به یازده حواری و دیگران گزارش دادند. ۱۰:۲۴ آن زنان عبارت بودند از مریم مجدلیه، یونا و مریم مادر یعقوب. زنان دیگر هم که با آنها بودند، جریان را به رسولان گفتند. ۱۱:۲۴ اما موضوع به نظر آنها پوچ و بی‌معنی آمد و سخنان آنها را باور نمی‌کردند ۱۲:۲۴ اما پطرس برخاست و به سوی قبر دوید و خم شده نگاه کرد، ولی چیزی جز کفن ندید. سپس در حالی که از این واقعه در حیرت بود به خانه برگشت.

۱۳:۲۴ همان روز دو نفر از آنها به سوی دهکده‌ای به نام عمائوس که تقریباً در دو فرسنگی اورشلیم

واقع شده است می‌رفتند. ۱۴:۲۴ آن دو درباره همه این واقعات صحبت می‌کردند. ۱۵:۲۴ همینطور که سرگرم صحبت و مباحثه بودند خود عیسی نزدیک شد و با آنها همراه شد. ۱۶:۲۴ اما چیزی پیش چشمان آنها را گرفت، بطوریکه او را نشناختند. ۱۷:۲۴ عیسی از آنها پرسید: «موضوع بحث شما در بین راه چیست؟» آنها در جای خود ایستادند. غم و اندوه از چهره‌های ایشان پیدا بود. ۱۸:۲۴ یکی از آن دو که نامش کلیوپاس بود جواب داد: «گویا در میان مسافران ساکن اورشلیم تنها تو از وقایع چند روز اخیر بی‌خبر هستی!» ۱۹:۲۴ عیسی پرسید: «موضوع چیست؟» جواب دادند: «عیسی ناصری مردی بود که در گفتار و کردار در پیشگاه خدا و پیش همه مردم پیامبری توانا بود، ۲۰:۲۴ اما سران کاهنان و حکمرانان ما او را تسلیم کردند تا به مرگ محکوم شود و او را به صلیب می‌خکوب کردند. ۲۱:۲۴ امید ما این بود که او آن کسی باشد که می‌بایست اسرائیل را رهایی دهد. از آن گذشته حالا سه روز است که این کار انجام شده است. ۲۲:۲۴ علاوه براین، چند نفر زن از نفرهای ما، ما را حیران کرده‌اند. ایشان سحرگاه امروز به سر قبر رفتند، ۲۳:۲۴ اما موفق به پیدا کردن جنازه نشدند. آنها برگشته‌اند و می‌گویند در رؤیا فرشتگانی را دیدند که به آنها گفته‌اند او زنده است. ۲۴:۲۴ پس عده‌ای از نفرهای ما سر قبر رفتند و اوضاع را همانطور که زنان گفته بودند دیدند، اما او را ندیدند.»

۲۵:۲۴ سپس عیسی به آنها فرمود: «شما چقدر دیر فهم و در قبول کردن گفته‌های انبیاء کند ذهن هستید. ۲۶:۲۴ آیا نمی‌باید که مسیح پیش از ورود به جلال خود همینطور رنج ببیند؟» ۲۷:۲۴ آن وقت از تورات موسی و نوشته‌های انبیاء شروع کرد و در هر قسمت آیه‌ای را که درباره خودش بود برای آنها بیان فرمود.

۲۸:۲۴ در این هنگام نزدیک دهکده‌ای که به طرف آن می‌رفتند رسیدند و گویا او می‌خواست به راه خود ادامه دهد. ۲۹:۲۴ اما به او اصرار کردند: «پیش ما بمان چون غروب نزدیک است و روز تقریباً به پایان رسیده.» بنابراین عیسی داخل خانه شد تا پیش ایشان بماند. ۳۰:۲۴ وقتی با آنها سر دسترخوان نشست نان را برداشت و پس از دعای سپاسگزاری آنها پاره کرد و به ایشان داد. ۳۱:۲۴ در این وقت

چشمان ایشان باز شد و او را شناختند، ولی فوراً از نظر آنها ناپدید شد. ^{آنها ۲۴:۳۲} آنها به یکدیگر گفتند:

«دیدی وقتی در راه با ما صحبت می‌کرد و کتب را تفسیر می‌کرد، چطور دل‌های ما می‌طپید!»

^{آنها ۲۴:۳۳} آنها فوراً حرکت کردند و به اورشلیم بازگشتند. در آنجا دیدند که آن یازده حواری همراه

دیگران دور هم جمع شده ^{۲۴:۳۴} می‌گفتند: «بلی، در واقع خداوند زنده شده است. شمعون او را دیده

است.» ^{آنها ۲۴:۳۵} آن دو نفر نیز وقایع سفر خود را بیان کردند و گفتند که چطور او را در وقت پاره کردن

نان شناختند.

Lesson 29

Redemption: Jesus revealed self and goes to heaven

Luke 24:36-53

Biblical text

۳۶:۲۴ در حالی که شاگردان دربارهٔ این چیزها صحبت می‌کردند عیسی در بین ایشان ایستاده به آنها گفت: «صلح و سلامتی بر شما باد.» ۳۷:۲۴ آنها با ترس و وحشت، گمان کردند که شبی می‌بینند. ۳۸:۲۴ او فرمود: «چرا اینطور آشفته حال هستید؟ چرا شک و شبهه به دل‌های شما رخنه می‌کند؟ ۳۹:۲۴ دستها و پاهای مرا ببینید، خودم هستم، به من دست بزنید و ببینید، شبیح مانند من گوشت و استخوان ندارد.» ۴۰:۲۴ این را گفت و دستها و پاهای خود را به ایشان نشان داد. ۴۱:۲۴ از خوشی و تعجب نتوانستند این چیزها را باور کنند. آنگاه عیسی از آنها پرسید: «آیا در اینجا خوراکی دارید؟» ۴۲:۲۴ یک تکه ماهی بریان پیش او آوردند. ۴۳:۲۴ آن را برداشت و پیش چشم آنها خورد.

۴۴:۲۴ و به ایشان فرمود: «وقتی هنوز با شما بودم و می‌گفتم که هر چه در تورات موسی و نوشته‌های انبیاء و زبور دربارهٔ من نوشته شده باید به انجام برسد، مقصدم همین چیزها بود.» ۴۵:۲۴ بعد ذهن ایشان را باز کرد تا کلام خدا را بفهمند، ۴۶:۲۴ و فرمود: «این است آنچه نوشته شده، که مسیح باید عذاب مرگ را ببیند و در روز سوم دوباره زنده شود ۴۷:۲۴ و به نام او توبه و آمرزش گناهان به همه ملت‌ها اعلام گردد و شروع آن از اورشلیم باشد. ۴۸:۲۴ شما بر همهٔ اینها شاهد هستید. ۴۹:۲۴ خود من بخشش

وعده شده پدرم را بر شما می‌فرستم. پس تا زمانی که قدرت خدا از عالم بالا بر شما نازل شود در این شهر بمانید.»

۵۰:۲۴ بعد آنها را تا نزدیکی بیت‌عنیا بُرد و با دست‌های برافراشه ایشان را برکت داد. ۵۱:۲۴ در حالی که آنها را برکت می‌داد از آنها جدا و به عالم بالا برده شد ۵۲:۲۴ و ایشان او را پرستش کردند و سپس با خوشی بزرگ به اورشلیم برگشتند ۵۳:۲۴ و تمام اوقات خود را در عبادتگاه صرف حمد و سپاس خدا کردند.

Lesson 30

Summary: Do you want to follow the Way of God?

John 3:1-21; Matthew 7:13-14

Biblical text

۱:۳ یک نفر از پیروان فرقه فریسی به نام نیکودیموس که از بزرگان قوم یهود بود، ۲:۳ یک شب نزد عیسی آمد و به او گفت: «ای استاد، ما می‌دانیم تو معلمی هستی که از طرف خدا آمده‌ای زیرا هیچکس نمی‌تواند معجزاتی را که تو می‌کنی انجام دهد، مگر آنکه خدا با او باشد.» ۳:۳ عیسی جواب داد: «بیقین بدان تا شخص از نو تولد نیابد نمی‌تواند پادشاهی خدا را ببیند.» ۴:۳ نیکودیموس گفت: «چطور ممکن است شخص سالخورده‌ای از نو متولد شود؟ آیا می‌تواند باز به رحم مادر خود برگردد و دوباره تولد یابد؟» ۵:۳ عیسی جواب داد «بیقین بدان که هیچ کس نمی‌تواند داخل پادشاهی خدا شود مگر آنکه از آب و روح تولد یابد. ۶:۳ آنچه از جسم تولد بیابد، جسم است و آنچه از روح متولد گردد روح است. ۷:۳ تعجب نکن که به تو می‌گویم همه باید دوباره متولد شوند. ۸:۳ باد هر جا که بخواهد می‌وزد. صدای آن را می‌شنوی اما نمی‌دانی از کجا می‌آید یا به کجا می‌رود. حالت کسی هم که از روح خدا متولد می‌شود همینطور است.» ۹:۳ نیکودیموس در جواب گفت: «این چطور ممکن است؟» ۱۰:۳ عیسی گفت: «آیا تو که یک معلم بزرگ اسرائیل هستی، این چیزها را نمی‌دانی؟» ۱۱:۳ بیقین بدان که ما از آنچه می‌دانیم سخن می‌گوییم و به آنچه دیده‌ایم شهادت می‌دهیم، ولی شما شهادت ما را قبول نمی‌کنید.

۱۲:۳ وقتی دربارهٔ امور زمینی سخن می‌گویم و آن را باور نمی‌کنید، اگر دربارهٔ امور آسمانی سخن بگویم چگونه باور خواهید کرد؟ ۱۳:۳ کسی هرگز به آسمان بالا نرفت، مگر آنکس که از آسمان پایین آمد، یعنی پسر انسان که جایش در آسمان است. ۱۴:۳ همانطوری که موسی در بیابان مار برنجی را بر بالای چوبی قرار داد، پسر انسان هم باید بلند کرده شود ۱۵:۳ تا هر کس به او ایمان بیاورد صاحب زندگی ابدی گردد.

۱۶:۳ زیرا خدا به دنیا آنقدر محبت داشت که پسر یگانهٔ خود را داد تا هر که به او ایمان بیاورد هلاک نگردد، بلکه صاحب زندگی ابدی شود. ۱۷:۳ زیرا خدا پسر خود را به دنیا نفرستاد که از دنیا بازخواست کند بلکه تا آن را نجات بخشد. ۱۸:۳ هر کس به او ایمان بیاورد از او بازخواست نمی‌شود. اما کسی که به او ایمان نیاورد زیر حکم باقی می‌ماند، زیرا به اسم پسر یگانهٔ خدا ایمان نیاورده است. ۱۹:۳ حکم بازخواست این است که نور به دنیا آمد ولی مردم به علت اعمال شرارت‌آمیز خود تاریکی را از نور بهتر دانستند، ۲۰:۳ زیرا کسی که مرتکب کارهای بد می‌شود از نور نفرت دارد و از آن دوری می‌جوید مبادا اعمالش مورد ملالت واقع شود. ۲۱:۳ اما شخص نیکوکار به سوی نور می‌آید تا روشن شود که اعمالش در خداترسی انجام شده است.»

۱۳:۷ از دروازهٔ تنگ داخل شوید، زیرا دروازه‌ای که بزرگ و راهی که وسیع است به هلاکت منتهی می‌شود و کسانی که این راه را می‌پیمایند، بسیارند. ۱۴:۷ اما دروازه‌ای که به زندگی منتهی می‌شود تنگ و راهش مشکل است و یابندگان آن هم، کم هستند.